

THE
LIFE
OF
MRS. MARY
MAGDOLENE
BUTTS

1840
LONDON
W. BENTLEY

N. 718.

OK

320
244
117

391

X. 718.

1/2 v. v. v.

A MAGYAR

410,240

KERESKEDELMI TÖRVÉNY.

1875. ÉVI XXXVII. T. CZ.

KIEGÉSZÍTVE

A RÁVONATKOZÓ TÖRVÉNYEKSEL ES RENDELETEKKEL

VALAMINT

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓVAL.

Kij. (3. péld.)

OSZK
KÖNYVTÁR
RÖLŐSÉBÁNY
DV. 78.

Dr. Juhász Rud.
a m. kir. Kúria elnökeinek
adománya a m.
kir. Kúria könyvtára részére.

BUDAPEST.

EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS KIADÁSA.

(Hoffmann és Molnár.)

379/1934-35.

1966

ÁLLAMIGAZGATÁSI FC
T122.623

2003 M

KERESKEDELMI TÖRVÉNY.

(1875: XXXVII. t.-cz.)

Általános határozatok.

1. §. Kereskedelmi ügyekben, ha azok iránt a jelen törvényben intézkedés nem foglaltatik, a kereskedelmi szokások irányadók; ezek hiányában pedig az általános magánjog alkalmazandó.

2. §. Hol a jelen törvényben törvényszékekről tétetik említés, azok alatt a kereskedelmi ügyek elintézésére hivatott bíróságok értendők.

ELSŐ RÉSZ.

Kereskedők és kereskedelmi társaságok.

ELSŐ CZIM.

Kereskedők általában.

3. §. Kereskedőnek a jelen törvény értelmében az tekintendő, ki saját nevében kereskedelmi ügyletekkel iparszerűleg foglalkozik.

4. §. A kereskedőkre vonatkozó határozatok a kereskedelmi társaságokra is alkalmazandók (61. §.).

Az államra, ha ez kereskedelmi ügyletekkel foglalkozik, az érintett határozatok annyiban nyernek alkalmazást, amennyiben a fenálló törvények és törvényes rendeletek másképp nem intézkednek.

Hogy a kereskedelmi czégek, kereskedelmi könyvek és a czégvezetőkre vonatkozó (3., 4. és 5.) czimek az állam kereskedelmi vállalataira miképen nyernek alkalmazást, külön rendelettel fog megállapíttatni.

5. §. Jelen törvénynek a kereskedelmi czégek, a könyvekre és a czégvezetésre vonatkozó intézkedései a kufárookra és házalókra egyáltalán nem; a zsidóknak, kocsimárosokra, közönséges fuvarosokra, hajósokra s más iparosokra pedig csak annyiban nyernek alkalmazást, amennyiben üzletük a kisipar körét meghaladja.

A kufárok és házalók egyesülései egyáltalán nem, a fentebb felsorolt többi üzletek folytatása végett keletkezett egyesületek pedig csak akkor tekintetnek kereskedelmi társaságoknak, ha üzletük a kisipar körét meghaladja.

6. §. Hogy a kereskedelem, mint iparjogositvány, kik által és mily feltételek mellett gyakorolható, az ipartörvény (1872: VIII. t. cz.) s az e részben fenálló külön törvények és rendeletek határozzák meg.

MÁSODIK CZIM.

Kereskedelmi czégjegyzékek.

7. §. A jelen törvény által előszabott bejegyzésekre a törvényszékek által kereskedelmi czégjegyzékek vezetendők.

E jegyzékek nyilvánosak és mindenki által megtekinthetők. A bejegyzésekről és az ezekhez csatolt melléletekről másolatok vehetők, s azok hitelesített másolatban mindenkinek kiadandók.

A kereskedelmi czégjegyzékek berendezése és mikénti vezetése külön rendelet által fog szabályoztatni.

8. §. A kereskedelmi czégjegyzékekbe történt bejegyzések, amennyiben jelen törvény egyes esetekre nézve ellenkezőt nem rendel, egész kiterjedésükben egy e végre a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium által kiadandó »Központi Értesítő«-ben, a Horvát-Szlavonországban történt bejegyzések pedig az ottani hivatalos lapban haladéktalanul közzéteendők.

E mellett a közzététel a törvényszék által, az érdekeltek kívánságára és költségére, az általuk kijelölendő más hirlapok útján is eszközölhető.

9. §. Harmadik személyek irányában a kereskedelmi czégjegyzékekbe történt bejegyzések a »Központi értesítő«-ben, Horvát-Szlavonország-

ban pedig az ottani hiv. lapban megjelent közzététel napjától birnak foganattal.

A megtörtént közzététel nemtudásával senki sem mentheti magát.

HARMADIK CZIM.

Kereskedelmi cégek.

10. §. A cég azon név, mely alatt a kereskedő üzletét folytatja, s melyet aláírásául használ.

11. §. Kereskedők, kik üzletüket egyedül folytatják, cégül saját polgári nevüket és pedig legalább vezetéknévüket kötelesek használni.

Czégükhez oly toldást nem csatolhatnak, mely társas-viszonyra mutatna. Ellenben szabadságukban áll oly toldásokkal élni, melyek a személy vagy az üzlet közelebbi megjelölésére szolgálnak.

12. §. Ki valamely létező kereskedelmi üzletet szerződés vagy örökösödés útján szerez meg, azt a volt tulajdonos vagy jogutódainak beleegyezésével, az addigi cég alatt az utódlást kifejező toldással vagy a nélkül folytathatja.

13. §. A közkereseti társaság cégének, ha abban minden társtag neve nem foglaltatik, legalább a társak egyikének nevét a társasági viszony létezésére utaló toldással kell tartalmaznia.

Betéti társaságoknál a cégnek a beltárogok közül legalább egyiknek nevét a társasági vi-

szonyra utaló valamely toldással kell magában foglalni.

Általában tilos ujjonnan keletkezett társaságok cégébe a beltárogok nevén kívül más személyek neveit foglalni; szintugy tilos a közkereseti, vagy betéti társaságoknak magukat részvénytársaságoknak vagy szövetkezeteknek czimezni.

14. §. A részvénytársaságok és a szövetkezetek cégükben határozottan mint ilyenek jelölendők meg.

15. §. Ha valaki egy fenálló kereskedelmi üzletbe társtagul belép, vagy egy kereskedelmi társasághoz új tagul csatlakozik, vagy ilyenből kilép: az eredeti cég, e változás daczára, azontul is használtathatik.

Oly társtag kilépése esetében azonban, kinek neve a cégben foglaltatott, az addigi cég használásához a kilépett társtag beleegyezése szükséges.

Ugyanez áll oly esetben is, midőn a társaság csak két személyből állott és ezek egyike a társaságból kilép.

16. §. Minden kereskedő, ki az 5. §-ban érintett kivétel alá nem esik, a 21. §-ban meghatározott pénzbírság terhe mellett, üzlete megkezdésével egyidejüleg cégét azon törvényszéknél, melynek kerületében kereskedelmi telepe létezik, bejegyeztetni, egyuttal azt ugyanott sajátkezüleg aláírni, vagy hitelesített alakban bemutatni tartozik.

Míg e bejegyzés meg nem történt, a kereskedő azon jogokban, melyeket a jelen törvény a kereskedők részére megállapít, nem részesülhet; ellenben elvállalt kereskedelmi kötelezettségeiért harmadik személyek irányában, a jelen törvény értelmében felelős.

17. §. Minden új cégnek az azon helyen vagy azon községben már létező és a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetett cégtől világosan különböznie kell.

Ki a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetett valamely kereskedővel egyenlő nevet visel, köteles azt cégtől olyképp használni, hogy az a már bejegyzett cégtől világosan megkülönböztethető legyen.

18. §. Ha más helyen vagy községben fióktelep állíttatik fel, a cég a fióktelepet illetőleg, az arra nézve illetékes törvényszéknél is bejegyzendő.

E bejegyzésnek azonban addig helye nem lehet, míg nem igazoltatik, hogy a cégbejegyzés a főtelepre nézve illetékes törvényszéknél megtörtént.

Ha azon helyen vagy községben, hol a fióktelep felállíttatik, egy már bejegyzett azonos cég létezik, a bejegyzendő cég olyképp használandó, hogy az a már bejegyzett cégtől megkülönböztethető legyen.

19. §. Ha a cég megváltozik vagy megszű-

nik, vagy ha birtokosai személyében változás történik, ezen tény a kereskedelmi cégjegyzékbe leendő bevezetés és kihirdetés végett bejelentendő.

Amennyiben a cég megváltozása vagy megszűnése a kereskedelmi cégjegyzékbe be nem vezetetik és ki nem hirdettetik, az, kinél az érintett tények bekövetkeztek, azokat egy harmadik ellenében csak annyiban érvényesítheti, amennyiben igazolni képes, hogy azon tények ez utóbbi előtt ismereteseek voltak.

20. §. Ha kereskedelmi üzlet átruházásánál az átvevő a cég addigi kötelezettségeit magára vállalja, a hitelezőket ezen kötelezettségek tekintetében úgy az átadó, mint az átvevő ellen kereseti jog illeti.

21. §. Ki a jelen törvénynek a cégbejegyzésre vonatkozó rendeleteit meg nem tartja, az erre az illetékes törvényszék által hivatalból 500 forintig terjedhető pénzbírsággal szorítandó.

A pénzbírság kiszabásával egyidejűleg az illető félnek a bejegyzés eszközzésére 14 napi határidő szabandó, melynek sikertelen lefolyása után a pénzbírság végrehajtás útján behajtatik. A kiszabott, de be nem hajtható pénzbírság fogságra át nem változtatható.

Hasonló eljárásnak van helye azok ellenében is, kik valamely céget jogosulatlanul használnak, épségben maradván e mellett a 24. §. intézkedései.

22. §. A bíróságok általában, különösen pedig a hagyatéki és csődbíróságok, nemkülönben a kereskedelmi és iparkamarák és az iparhatóságok, amennyiben hatáskörükön belül a bejegyzési kötelesség megsértéséről, vagy a cég jogosulatlan használásáról hivatalos tudomást nyernek, erről az illetékes törvényszéknek haladéktalanul jelentést tenni tartoznak.

23. §. Ha kereskedő vagy kereskedelmi társaság, vagy ennek akár bel-, akár kültagja ellen csőd nyitattik, e körülmény a törvényszék által a kereskedelmi cégjegyzékben, külön kihirdetés nélkül, haladéktalanul kitüntetendő.

Amennyiben a kereskedelmi cégjegyzék, melyben az érintett bevezetésnek történni kellene, nem a csődbíróság által vezetettik, ez utóbbi a csődnyitásról azon törvényszéket értesítendő, mely által a kereskedelmi cégjegyzék vezetettik.

24. §. Ki valamely cég bitorlása által jogaiban sérelmet szenved, követelheti, hogy a bitorló a cég további használatától, a 21. §-ban érintett pénzbírság mellett, eltiltassék és kártérítésben elmarasztassék.

A kár létezése és mennyisége felett, a törvényszék a fenforgó körülmények alapján, esetleg szakértők meghallgatása mellett, szabad belátása szerint határoz.

A törvényszék e mellett a sértett fél kérel-

mére, hozott határozatának a marasztalt fél költségein leendő közzétételét is elrendelheti.

NEGYEDIK CZIM.

Kereskedelmi könyvek.

25. §. Minden kereskedő köteles bekötött, laponkint folyó számmal ellátott és átfűzött könyveket vezetni, melyek ügyleteit és vagyoni állását teljesen feltüntetik; e mellett azonban szabadságában áll a könyvezés bármily módját s ennél bármily élő nyelvet használni.

Bevezetések a rendszerint kitöltendő helyeken hézag hagyása nélkül teljesítendőek. A bevezetés eredeti tartalmát kitörlés által vagy másként olvashatlanná tenni, valamit kivakarni, vagy oly változtatásokat tenni tilos, melyek minőségüknél fogva kétséget hagynak az iránt, valjon az eredeti bevezetésekor vagy később történtek-e.

26. §. Minden kereskedő köteles üzlete megkezdésekor leltárt készíteni, tehát ingatlan vagyonát, követeléseit és tartozásait, készpénze mennyiségét és egyéb javait pontosan összeírni és az egyes javak értékét kitüntetni, egyuttal a követelő és tartozó állapotnak egymáshoz viszonyát kimutató mérleget szerkeszteni. E leltár és mérleg azontúl minden évben elkészítendő.

Ha a kereskedő oly árutárral bir, melynek leltározása az üzlet természeténél fogva minden

évben nem eszközölhető, elég, ha az árutár minden második évben leltároztatik.

27. §. A leltár és mérleg a kereskedő által aláírandók. Közkereseti és betéti társaságoknál az érintett okmányokat minden személyesen felelős társtag aláírni tartozik.

A kereskedőnek szabadságában áll a leltárt és mérleget egy e végre rendelt könyvbe iktatni, vagy minden alkalommal külön összeállítani. Az utóbbi esetben az okmányok időrendben összegyűjtve elteendőek.

28. §. A leltár és mérleg összeállításánál a javak és követelések azon érték szerint veendőek számításba, melylyel azok a felvétel idejekor bírnak.

A kétes követelések valószínű értékükben veendőek fel, a behajthatlanok pedig lejegyzendőek.

29. §. Minden kereskedő köteles a kapott üzleti leveleket megőrizni, az általa küldöttek másait pedig — másolat- vagy lenyomatban — egy másolati könyvbe időrendben bevezetve megtartani.

30. §. A kereskedők kötelesek kereskedelmi könyveiket, az azokban történt utolsó bejegyzés keltétől számítva, legalább tíz éven át megőrizni.

Ugyanez áll a kereskedelmi levelek, a leltárak és mérlegek tekintetében is.

31. §. Bejegyzett kereskedőknek szabályszerűen vezetett könyvei kereskedelmi ügyletekből

eredő perekben rendszerint nem teljes, eskü vagy más bizonyítási eszköz által kiegészíthető bizonyítékot képeznek.

A könyveknek ezen bizonyító ereje kereskedők ellenében a peressé vált bejegyzés keltétől számítandó tíz, nemkereskedők ellenében pedig két évi időtartamra terjed.

Egyébiránt a felett: kell-e a könyveknek nagyobb vagy kisebb bizonyító erőt tulajdonítani, hogy oly esetben, midőn a peres felek kereskedelmi könyvei egymástól eltérnek, ezek mint bizonyítási eszköz teljesen mellőztessenek-e, vagy melyik fél könyveinek kelljen több bizonyító erőt tulajdonítani, a felforgó körülményekhez képest a bíróság határozand.

32. §. Az oly kereskedelmi könyvek, melyekben szabálytalanságok mutatkoznak, bizonyítékul csak annyiban vétethetnek, amennyiben a felforgó körülmények szerint, a szabálytalanságok daczára is hitelt érdemelnek.

33. §. A kereskedelmi könyvek bizonyító erején mitsem változtat az, ha a segédszemélyzet által vezetettek.

34. §. A bíróság a per folyamában, a fél kérelmére, az ellenfél könyveinek felmutatását elrendelheti. Ha a felmutatás elmulasztatik, a könyveknek vitatott tartalma a vonakodó fél ellenében behibonyítottnak tekintendő.

35. §. A felmutatott könyvek egész tartal-

muk szerint csak a bíróság vagy a birói szakértők által és pedig oly esetben vizsgálhatók meg, midőn azok szabályszerű vezetése forog kérdésben.

A perbeli ellenfélnek egyedül a peressé vált tétélekre vonatkozó bejegyzéseket van joga megtekinteni.

36. §. A könyvek felmutatása, egész terjedelmük szerint leendő megtekintés végett, örökösödés, vagyonközösség, társasági vagyon felosztása és csőd esetében biróilag elrendelhető.

ÖTÖDIK CZIM.

Czégvezetők és kereskedelmi meghatalmazottak.

37. §. Czégvezető az, ki a kereskedelmi üzlet tulajdonosától (főnökétől) egyenesen czégvezetési meghatalmazást nyer, vagy határozottan czégvezetőnek nyilvánítatik, vagy végre arra hatalmaztatik fel, hogy a főnök czégjét »per procura« jegyezhesse.

A czégvezetéssel több személy akár külön-külön, akár együttesen is felruházthatatik. Az utóbbi esetben együttes czégvezetés (Collectiv-procura) keletkezik.

38. §. A czégvezetői minőség a czégvezetőt kereskedelmi üzlet folytatásával járó, bíróság előtti és bíróságon kívüli minden ügyletre és jogcselekvényre feljogosítja; minden, a köztörvény szerint szükséges különös meghatalmazást pótol, és jogot

ad kereskedősegédek és meghatalmazottak felvételére és elbocsátására.

Ingatlan javak elidegenítésére és terhelésére a czégvezető csak akkor van feljogosítva, ha erre külön felhatalmazást nyer.

39. §. A czégvezető jogkörének korlátozása harmadik személyek irányában joghatálylallyal nem bir.

40. §. A czégvezető az aláírásnál köteles a czéghez saját nevét a czégvezetésre vonatkozó taldással csatolni.

Együttes czégvezetésnél mindegyik czégvezető köteles az érintett taldással ellátott czégjegyzéshez saját nevét hozzacsatolni.

41. §. A czégvezetési felhatalmazás a főnök által, a kereskedelmi czég-jegyzékbe leendő bevezetés végett, az illetékes törvényszéknél személyesen vagy hitelesített alakban bejelentendő. Egyuttal a czégvezető czégjegyzését ugyanott személyesen aláírni vagy hitelesített alakban benyújtani tartozik.

E rendelet megtartására a felek a 21. §-ban megállapított pénzbírság mellett hivatalból szorítandók.

42. §. A czégvezetési felhatalmazás megszűnése bejegyzés végett a főnök által bejelentendő.

Ha a czégvezetési jogosultság megszűnése a kereskedelmi czégjegyzékbe be nem vezetettik és

közhirre nem tétetik, a főnök e tényt egy harmadik ellenében csak annyiban érvényesítheti, amennyiben igazolni képes, hogy ez utóbbi előtt a cégvezetés megszűnése az ügylet megkötésekor ismeretes volt.

43. §. A kereskedelmi meghatalmazottnak, kit a főnök cégvezetési jogosultság nélkül, akár egész üzlete vezetésére, akár üzlete körében bizonyos nemű vagy egyes ügyletekre felhatalmaz, jogköre kiterjed mindazon ügyletekre, melyek az ily kereskedelmi üzlet folytatásával rendszerint járnak, és mindazon jogcselekvényekre, melyeket az ilyenmű ügyletek rendszerint szükségessé tesznek.

Váltói kötelezettségek elvállalására, kölcsönök felvételére és perek folytatására a kereskedelmi meghatalmazott csak akkor van feljogosítva, ha erre különös felhatalmazást nyert. Ellenben nincs szüksége különös meghatalmazásra azon ügyletekhez, melyekre hatásköre kiterjesztett.

44. §. A kereskedelmi meghatalmazott az aláírást, minden a cégvezetésre mutató toldás mellőzésével, de a meghatalmazási viszony kifejezésével köteles eszközölni.

45. §. Az előbbeni két §. intézkedései azon kereskedelmi meghatalmazottakra is alkalmazandók, kiket főnökük kereskedői utazók minőségében, a telep helyén kívül ügyletekkel megbiz. Ezek e minőségükben egyrésztől az általuk kötött adásvévések után járó vételár felvételére és fizetési ha-

táridők engedélyezésére, mááresztől főnöküknek künnlevő követeléseire beszédésére feljogosítottoknak tekintendők.

46. §. A kereskedősegéd főnöke nevében és annak részére jogügyleteket nem köthet.

47. §. Ki boltban, nyílt áru- vagy raktárban alkalmazva van, feljogosítottnak tekintetik oly eladások és átvételek eszközésére, nemkülönbön oly fizetések átvételére, melyek az ily boltban, nyílt áru- vagy raktárban rendesen történni szoktak.

48. §. Ki az árukat nyugtatott számla mellett hozza a vevőhöz, a vételár elfogadására felhatalmazottnak tekintetik.

49. §. Azon ügyletek által, melyeket a cégvezető, vagy kereskedelmi meghatalmazott a cégvezetés, illetőleg a meghatalmazásnak megfelelőleg főnöke nevében köt, harmadik személyek irányában kötelezve a főnök lesz, jogokat az szerez.

Az, hogy az ügylet világosan a főnök nevében kötött-e, vagy a fenforgó körülményeknél fogva, a szerződők akarata szerint, a főnök nevében kötöttek tekintendő, különbséget nem tesz.

A cégvezető vagy meghatalmazott és harmadik személyek közt, a megkötött ügyletből sem jogok, sem kötelezettségek nem keletkeznek.

50. §. A cégvezető és kereskedelmi meghatalmazott főnöke beleegyezése nélkül a cégvezetést, illetőleg a meghatalmazást másra át nem ruházhatja.

51. §. A cégvezetés és kereskedelmi meghatalmazás a fenálló szolgálati viszonyból eredő jogok sérelme nélkül bármikor visszavonható.

A főnök halála a cégvezetés megszüntét nem vonja maga után. A kereskedelmi meghatalmazás a főnök halálával csak akkor szűnik meg, ha világosan ennek életére adatott.

52. §. Ki mint cégvezető vagy kereskedelmi meghatalmazott valamely kereskedelmi ügyletet köt a nélkül, hogy cégvezetői jogosítvánnyal vagy kereskedelmi meghatalmazással birna, szintugy a kereskedelmi meghatalmazott, ki az ügylet megkötésénél meghatalmazása határain túl megy, a vele szerződő harmadik személynek a kereskedelmi jog szerint felelős; ez utóbbinak szabad választásában áll tőle kártérítést vagy a szerződés betöltését követelni.

E felelőségnek azonban nincs helye, ha a harmadik daczára annak, hogy a cégvezetés vagy meghatalmazás hiányáról vagy az utóbbinak átlépéséről tudomással birt, az ügyletbe bocsátkozott.

53. §. A cégvezető, vagy az, ki kereskedelmi meghatalmazott minőségében egy egész kereskedelmi üzlet vezetésével megbizatik, főnöke beleegyezése nélkül sem saját, sem más részére kereskedelmi ügyletet nem köthet.

A főnök beleegyezése már az esetben is vélelmezendő, ha az a cégvezetés vagy meghatalmazás adásakor tudta, hogy a cégvezető vagy meghatalmazott saját vagy más részére kereskedelmi

ügyletettel foglalkozik, és e foglalkozás abbanhagyását ki nem kötötte.

Ha a cégvezető vagy kereskedelmi meghatalmazott e szabály ellen cselekszik, főnökének az okozott kár megtérítésével tartozik; e mellett jogában áll a főnöknek azon ügyleteket, melyeket a cégvezető vagy meghatalmazott saját részére kötött, úgy tekinteni, mintha azok a főnök részére kötöttek volna.

A fentebbi határozatok a segédekre is alkalmazást nyernek.

54. §. A főnöknek azon joga, melynél fogva az előbbi §. eseteiben az ügyletet saját részére kötöttnek tekintheti és kártérítést követelhet, azon időponttól számítandó három hó alatt szűnik meg, midőn a főnök az ügylet megkötéséről tudomást nyert.

HATODIK CZIM.

Segédszemélyzet.

55. §. A segédszemélyzet (segédek és tanoncok) szolgálati viszonyai, valamint igényei a fizetés és ellátáshoz szabad egyezkedés tárgyát képezik. Ily egyezkedés hiányában a jelen törvényben foglalt eltérésekkel az ipartörvény (1872: VIII. t. cz.) harmadik, ötödik és hatodik fejezetének intézkedései szolgálnak irányadóul.

Jegyzet. Az 1872: 3. tcz. id. részeit lásd a függelékben.

56. §. A kereskedősegéd, ki szolgálata tel-

jesítésében véltlen baleset miatt ideiglenesen gátolatik: ezért igényeit a fizetés és ellátáshoz el nem vesztí. E kedvezmény azonban őt csak hat heti időtartamra illeti.

57. §. A szolgálati viszony a főnök és segéde közt, amennyiben szerződésileg rövidebb vagy hosszabb határidő nem állapított meg, előleges hat heti felmondás mellett úgy az egyik, mint a másik fél részéről felbontható.

Fontosabb teendőkkal megbízott segédek, jelesen könyvvivők és pénztárnokok tekintetében, a kölcsönös felmondási határidő három hónapot tesz.

A jelen §. határozatai a főnök ellen elrendelt csőd esetében is irányadóul szolgálnak.

58. §. A segéd a szolgálatot felmondás nélkül elhagyhatja:

1. ha a főnök szerződési kötelezettségeit nem teljesíti;

2. ha a főnök, ennek helyettese vagy családtagjai a segédet tetteleg bántalmazzák, vagy ellene súlyos becsületsértést követnek el;

3. ha a szolgálat folytatásával a segéd egészsége vagy élete oly ok miatt lenne veszélyeztetve, mely a szerződés megkötésekor felismerhető nem volt.

Ezen esetekben a segédet a fizetés és ellátás az egész felmondási időre illetik.

59. §. A segéd felmondás nélkül azonnal elbocsátható:

1. ha a főnök bizalmával való visszaélés által az üzlet érdekeit veszélyezteti;

2. ha főnöke beleegyezése nélkül akár saját, akár más részére kereskedelmi ügyletekkel foglalkozik;

3. ha kötelessége teljesítését elmulasztja;

4. ha három napnál tovább tartó fogságba kerül, vagy főnöke beleegyezése és jogos gátló ok nélkül, az üzlettől három napnál tovább távol van;

5. ha szerződésileg elvállalt kötelességei teljesítésére alkalmatlan;

6. ha a szolgálatra hosszabb betegség miatt képtelenné válik;

7. ha valamely undorító vagy ragályos betegségben szenved;

8. ha a főnököt, ennek helyettesét vagy családtagjait tetteleg bántalmazza, vagy ellenük súlyos becsületsértést követ el;

9. ha megintés daczára vigyázatlansága által a ház vagy az üzlet biztonságát veszélyezteti;

10. ha nyereszkesedési vágyból eredő bűncselekvényt követ el.

Hogy a segédet a 6. és 7. pont eseteiben a fizetés és ellátás, a fenforgó körülmények szerint mennyiben illeti meg, az 56. §. értelmében határozandó meg.

60. §. Azokra, kik valamely kereskedelmi

üzletben cselédi szolgálatokat teljesítenek, a jelen törvény intézkedései nem alkalmazhatók.

HETEDIK CZIM.

Kereskedelmi társaságok általában.

61. §. Kereskedelmi társaságoknak tekintetnek:

1. a közkereseti társaságok,
2. a betéti társaságok, *44*
3. a részvénytársaságok és *57*
4. a szövetkezetek. *79*

62. §. A közös haszón vagy veszteségre, egy vagy több kereskedelmi ügylet tekintetében keletkező (alkalmi) egyesülések, a jelen törvénynek a kereskedelmi társaságokról szóló határozatai alá nem esnek.

Az ily egyesüléseknél, amennyiben a felek szerződésileg másképp nem intézkedtek, a résztvevők egyenlő mértékben járulnak a közös vállalat-hoz; a nyereség és veszteségben más megállapodás hiányában fejenkint osztozkodnak.

Azon ügyletekből, melyeket a résztvevők egyike harmadik személylyel köt, ennek irányában kötelezve és jogosítva ő lesz. Ha azonban a résztvevő a többiek nevében és megbízásából jár el, vagy ha a résztvevők közösen vagy közös meghatalmazott által szerződnek, a szerződő harmadik irányában egyetemlegesen jogosítvák és kötelezvék.

A közös üzlet befejezése után a résztvevők közül az, ki az üzletet vezette, a többieknek számadással tartozik. Együttal ő köteles a felszámolást teljesíteni.

63. §. A kereskedelmi társaságok czégük alatt jogokat szereshetnek, kötelezettségeket vállalhatnak, ingatlan javakra tulajdont s egyéb jogokat szereshetnek, felperesi és alperesi minőségben perben állhatnak.

NYOLCZADIK CZIM.

Közkereseti társaság.

ELSŐ FEJEZET.

A társaság alakítása.

64. §. Közkereseti társaság keletkezik, ha két vagy több személy kereskedelmi fizletet közös czég alatt, korlátlan és egyetemleges kötelezettség mellett folytat.

A társasági szerződés érvényességéhez sem okirat szerkesztése, sem más alakszerűség nem szükséges.

65. §. Minden közkereseti társaság felállítása a társasági tagok által, az üzlet megkezdésekor azon törvényszéknél, melynek területén a társaság székhelye van, s ezenfelül minden törvényszéknél, melynek területén fiókteleppel bir, a ke-

reskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett bejelentendő.

A bejelentésnek magában kell foglalni:

1. a társasági tagok nevét, polgári állását és lakhelyét;
2. a társaság cégét és székhelyét;
3. a társaság keletkezésének időpontját;
4. ha abban történt megállapodás, hogy a társaságot csak egy vagy több tag képviselje, annak kijelölését, hogy ki, vagy kik legyenek erre hivatva és vajon e jog csak közösen gyakorolható-e?

66. §. Ha valamely fennálló közkereseti társaság cége megváltozik; ha a társaság székhelyét változtatja; ha a társaságba új tagok lépnek; ha valamelyik tag a képviseleti joggal utólagosan felruháztatik, vagy ha ily jogositvány visszavonatik: e tények a kereskedelmi cég-jegyzékbe bevezetés végett, az illetékes törvényszéknél (65. §.) haladéktalanul bejelentendők.

A cég megváltozásának, a társasági székhely áthelyezésének s a képviseleti jogositvány megszűntének harmadik személyek elleni joghatályára nézve, a jelen törvény 9. és 19. §-ában foglalt határozatok alkalmazandók.

67. §. Az előbbeni §-okban érintett bejelentéseket, melyek a kereskedelmi cég-jegyzékbe egész kiterjedésük szerint bevezetendők, a társaság összes tagjai az illetékes törvényszéknél saját-

kezüleg aláírni, vugy hitelesített alakban benyújtani tartoznak.

A társaság képviseletével megbízott tagok egyuttal kötelesek ugyanazon törvényszéknél cég-jegyzésüket hitelesítettni, vagy azt hiteles alakban bemutatni.

MÁSODIK FEJEZET.

A társasági tagok egymásköztii jogviszonyai.

68. §. A társasági tagok egymásköztii jogviszonyaira nézve mindenek előtt a társasági szerződés, s a mennyiben abban a társtagok jogviszonyai iránt intézkedés nem foglaltatik, a jelen fejezet határozatai szolgálnak irányadóul.

69. §. Ha pénz vagy más elhasználható, vagy helyettesíthető dolgok adatnak a társaságba, azok ennek tulajdonába mennek át. Ugyanez áll az elhasználatlan, vagy nem helyettesíthető dolgokról is, ha azok bizonyos becsértékben hozatnak a társaságba; feltéve, hogy a becslés nem pusztán a nyereségjutalék meghatározhatása végett történt.

Kétség esetében az vélelmezendő, hogy a társaság minden tagja által aláírt leltárban előforduló ingó és ingatlan javak, melyek előbb valamelyik társtag tulajdonát képezték, a társaság tulajdonába bocsáttattak.

70. §. Betételét a szerződésileg megállapi-

tott összesen túl nagyobbitani, vagy a veszteség által csökkent betételt kiegészíteni egyik társasági tag sem tartozik.

71. §. A társasági tagnak azon kiadásokért, melyeket ez a társaság ügyeiben tesz, azon kötelezettségeikért, melyeket a társaság helyett vállal, s azon veszteségeikért, melyek őt közvetlenül ügyvezetéséből vagy az azzal elválaszthatlanul járó veszélyekből érik, a társaság felelős.

A társasági tag az általa előlegezett pénzek után, az előlegezés napjától számítva, kamatot követelhet, de a társasági üzlet körüli fáradozásaiért, a 84. §. esetét kivéve, díjazást nem igényelhet.

72. §. A társaság ügyeiben minden társasági tag oly szorgalmat és gondosságot köteles kifejteni, minővel saját ügyeiben eljárni szokott.

Minden társasági tag felelős a társaságnak azon károkért, melyeket vétkeisége által okozott, s e károk ellenében nem számíthatja fel azon előnyöket, melyeket szorgalma által a társaságnak más esetekben szerzett.

73. §. Azon tag, ki pénzbetételét kellő időben be nem fizeti, vagy az általa beszédett társasági pénzeket a társaság pénztárába kellő időben be nem szolgáltatja, vagy a társasági pénztárból saját részére jogosulatlanul pénzt vesz ki, köteles a társaságnak azon naptól kezdve, melyen a befizetésnek vagy beszolgáltatásnak történni kellett volna, illetőleg melyen a jogosulatlan pénzkivétel történt,

kamatot fizetni. Ez által a társtag kötelezettségén a netán okozott nagyobb kár megtérítését illetőleg, és cselekvényeinek egyébkénti jogkövetkezményein változás nem történik.

74. §. Egyik társasági tagnak sem áll jogában a többiek beleegyezése nélkül, a társaság üzletkörébe eső ügyletet saját vagy más részére kötni; nem áll továbbá jogában azonos üzletkörrel bíró más társaságban bel-tagként résztvenni.

A társasági tagok beleegyezése valamely azonos üzletkörű más társaságban való részvételre jogosan vélelmezendő, ha ezek a társaság alapításakor tudták, hogy a társtag egy más társaságnál, mint ennek beltagja érdekelve van, s daczára ennek az érintett viszony megszüntetését világosan ki nem kötötték.

75. §. A társaságnak jogában áll azon ügyleteket, melyeket valamelyik tagja az előbbeni §. rendeletei ellenére saját részére kötött, úgy tekinteni, mintha azok a társaság részére kötettek volna; jogában áll e mellett kártérítést igényelni a nélkül, hogy ez által jogáról, a társasági viszony felbontását követelhetni, lemondana.

A társaságnak azon joga, melynélfogva a társtag által kötött ügyletet saját részére kötöttnek tekintheti és kártérítést követelhet, azon naptól számított három hó alatt enyészik el, melyen a társaság az ügylet megkötéséről tudomást nyert.

76. §. Egyik társasági tagnak sem áll jogá-

ban, a többiek beleegyezése nélkül valakit a társaságba új tagul felvenni.

Ha az egyik társasági tag valakit illetőségében egyoldalulag részesít vagy illetőségét valakire átruházza, ez a társaság ellen közvetlenül mi jogot sem nyer, különösen a társasági könyvek és iratok megtekintésére igényt nem tarthat.

77. §. Ha az üzletvezetés a társasági szerződés, vagy későbbi megállapodás által egy vagy több társasági tagra ruháztatott, a többiek az üzletvezetésből kizártaknak tekintendők. Ily esetben az üzletvezetéssel megbízott társasági tagok, tekintet nélkül a többiek ellenmondására, mindazon cselekvényekre feljogosítvák, melyek a társaság kereskedelmi üzletével rendszerint járnak.

78. §. Ha az üzletvezetéssel a társasági tagok mind, vagy azok közül többen olyképp bizatnak meg, hogy a többiek nélkül egyik se intézkedhesék: ez esetben, ha a halasztás veszélylyel nem jár, egyedül egyik tag sem intézkedhetik.

Ily kikötés hiányában az üzletvezetéssel megbízott tagok mindegyike fel van jogosítva az üzletvezetéssel járó cselekvényekre. Ez esetben is azonban a szándékolt cselekvény abban hagyandó, ha az üzletvezetésre jogosított tagok egyike az ellen tiltakozik.

79. §. Azon megbízás, melylyel az üzletvezetés a társasági szerződés vagy későbbi megállapodás által egy vagy több társasági tagra ruházta-

tott, a társaság tartama alatt jogszerű ok nélkül vissza nem vonathatik.

A felett, hogy a megbízás visszavonására foga-e fenn jogszerű ok, a bíróság belátása szerint határoz.

Indokoltnak a visszavonás különösen a 100. §. 2—5. pontjai alatt felsorolt esetekben nyilváníthatatnak.

80. §. Ha az üzletvezetés a társasági szerződés, vagy későbbi megállapodás által egy vagy több tagra nem ruháztatott, a társasági ügyek vitelére a tagok egyenlően jogosítvák és kötelezvék.

Ily esetben is azonban az oly cselekvény, mely ellen valamelyik társasági tag tiltakozik, abban hagyandó.

81. §. Oly ügyletekhez, melyek a társaság rendes üzleti forgalmán túl mennek, vagy a társaság céljához nem tartoznak, akkor is, ha az üzletvezetés egy vagy több tagra ruháztatott, valamennyi tag határozata szükséges.

Érvényes határozat csak egyhangulag hozathatik. Ha ez el nem érhető, azon cselekvény, mely iránt határozni kellett volna, abban hagyandó.

82. §. Czigvezető kirendeléséhez, a mennyiben a halasztás veszélylyel nem jár, az üzletvezetéssel megbízott minden tagnak, s ha ilyenek nincsenek, a társaság valamennyi tagjának beleegyezése szükséges.

A czigvezetési jogosítványt minden társasági

tág, ki annak adására fel van hatalmazva, visszavonhatja.

83. §. A társaság minden tagjának, habár az üzletvezetésben tényleges részt nem vesz, jogában áll a társasági ügyek menetéről személyesen tudomást szerezni. E végből az üzlet helyiségeiben bármikor megjelenhet, a társaság kereskedelmi könyveit és iratait megtekintheti, s azok alapján saját tájékozása végett mérleget készíthet.

Az ezzel ellenkező megállapodás hatályát veszti, ha az üzletvezetésben roszhiszeműség igazolható.

84. §. Az üzleti év végén minden társasági tag betétele után, vagy ha az a lefolyt üzleti év végén nyereség által szaporodott, avagy veszteség által csökkent, vagyoniállása után kamatok számíttatnak, és ezek javára, az általa jutaléka fejében kivett pénzek kamatai pedig terhére iratnak. Azok részére, kik csak munkájukkal járulnak a társasághoz, megfelelő és esetleg a bíróság által megállapítandó munkadíj számíttatik.

A kamatok és munkadíjak fedezése előtt nem létezik nyereség; ezen kamatok és munkadíjak képezik vagy szaporítják a társaság veszteségét.

85. §. Minden üzleti év végén a nyereség vagy veszteség a leltár és mérleg alapján megállapíttatik, s minden társasági tag ebbeli jutaléka ki számíttatik.

A nyereség vagy veszteség a társasági tagok

közt fejenként osztatik fel, és a nyereség az egyes tagok vagyoniállásához hozzáíratik, a veszteség pedig abból lejegyeztetik.

86. §. Egyik társasági tagnak sem áll jogában a többiek beleegyezése nélkül betételét, vagy vagyoniállását csonkítani.

Ellenben jogában áll, a többiek beleegyezése nélkül is, vagyoniállása után a legközelebb lefolyt évre járó kamatokat, illetőleg a munkadíjt és a mennyiben ez a társaság világos hátránya nélkül történhetik, a társasági pénztárból oly összeget kivenni, mely a legközelebb lefolyt évbeli nyereség jutalékát meg nem haladja.

HARMADIK FEJEZET.

A társaság jogviszonyai harmadik személyek irányában.

87. §. A társasági viszony joghatálya harmadik személyek irányában azon időponttal veszi kezdetét, midőn a közkereseti társaság felállításának a kereskedelmi cégjegyzékbe történt bevezetése közzététetett; de előbb is, mihelyt a társaság üzletét tényleg megkezdette.

Annak kikötése, hogy a társaság nem a közzététellel, hanem egy későbbi időponttal vegye kezdetét, harmadik személyek irányában joghatálylallyal nem bír.

88. §. A közkereseti társaság tagjai a tár-

sasági kötelezettségeikért egész vagyonukkal egyetemlegesen felelősek.

Az ezzel ellenkező megállapodás harmadik személyek irányában joghatálylal nem bír.

89. §. Ki valamely fenálló közkereseti társaságba lép, tekintet nélkül arra, hogy történt-e ez által a cégben változás vagy sem, a belépése előtt keletkezett társasági kötelezettségeikért a többi tagokkal egyenlően felelős.

Az ezzel ellenkező szerződés harmadik személyek irányában joghatálylal nem bír.

90. §. A társaság képviselőjére jogosított minden egyes tag a társaság nevében mindennemű ügyletekre és jogcselekvényekre, különösen a társaság ingatlan javainak elidegenítésére és terhelésére is felhatalmazottnak tekintetik.

Azon ügyletek által, melyeket a képviselőre jogosított valamelyik tag a társaság nevében köt, jogosítva és kötelezve ez utóbbi lesz.

Az, hogy az ügylet világosan a társaság nevében kötött, vagy a fennforgó körülményeknél fogva, a szerződő felek akarata szerint a társaság részére kötöttnek tekintendő, különbséget nem tesz.

91. §. A társaságot az egyes tag jogügyletei nem kötelezik, ha tőle azon jogosítvány, hogy a társaságot képviselhesse, megvonatott (65. §. 4.), vagy ha ebbeli jogosítványa visszavonatott (66. §.); feltéve, hogy a kizárás vagy a jogosítvány vissza-

vonása úgy, mint ezt a jelen törvény a cégvezetői jogosítvány megszűnésére rendeli (42. §.), kellően közzététetett.

92. §. A társasági tag képviselői jogának bármily korlátozása harmadik személyek irányában, joghatálylal nem bír.

93. §. Bíróságok előtt a társaságot a képviselőre jogosított tagok mindegyike érvényesen képviselheti.

A társaságot illető kézbesítések érvényességére elegendő, ha azok a képviselőre jogosított valamelyik tag kezeihez történnek.

94. §. A cégvezetői jogosítvány adása és visszavonása, harmadik személyek irányában joghatálylal bír, ha az a képviselőre jogosított tagok valamelyike által történik.

95. §. Az egyes társasági tagok magánhitelezői a társasági vagyonhoz tartozó dolgokat, követeléseket, jogokat, vagy az egyes tagok e tekintetbeni illetőségét sem biztosítás, sem kielégítés végett igénybe nem vehetik. Biztosítás vagy kielégítés tárgyául a magánhitelezőkre nézve csak az szolgálhat, mit az egyes tagok évi kamatok, munkadíj vagy jutalék fejében követelhetnek, vagy a mi nekik a felszámoláskor jut.

Mindazonáltal azon jogokra, melyek az egyes tag által a társaságba hozott tárgyakra, a behozatal idejekor már megszerezettek, ez érintett intézkedések alkalmazást nem nyernek.

96. §. A társaság tartama alatt ennek adóssai sem egészben, sem részben nem számíthatják be a társaságnak azt, a mit az egyes tagok ellen követelhetnek. A társaság feloszlása után a beszámításnak annyiban van helye, a mennyiben a társasági követelés a végkiegyenlítés alkalmával a társasági tagra átruháztatott.

Hasonlag nincs helye a beszámításnak az egyes tag magánkövetelései és adósának a társaság elleni követelései közt, ha az utóbbi a társaság ellen intézi követelését, feltéve, hogy a társasági tag követelése a társaságra át nem ruháztatott.

97. §. A társaság hitelezői csőd esetében első sorban a társasági vagyomból nyernek kielégítést.

Az egyes tagok magánvagyonából a társaság hitelezői csőd esetében követeléseknek csak azon részére nézve igényelhetnek kielégítést, mely a társasági vagyomból ki nem került.

NEGYEDIK FEJEZET.

A társaság feloszlása s az egyes tagok kilépése.

98. §. A közkereseti társaság feloszlik:

1. ha a társaság csőd alá kerül;
2. ha valamelyik tagja meghal, a mennyiben szerződésileg ki nem kötöttetett, hogy a társaság az elhunyt tag örököseivel folytatassék;

3. ha egyik tagja csőd alá kerül, vagy vagyona felett szabad rendelkezési jogát elveszti;

4. ha a tagok a feloszlásban kölcsönösen megegyeznek;

5. ha a társaság bírói határozat által feloszlottnak (100. §.) nyilvánítottatik;

6. ha az idő, melyre a társaság alapítottatott, eltelt, feltéve, hogy a tagok azt hallgatag nem folytatják. Folytatás esetében a társaság az eredeti idő elteltétől kezdve határozatlan időre kötöttnek tekintetik;

7. ha azon feltétel, melyhez a társaság feloszlása kötve volt, bekövetkezett;

8. ha a bizonytalan időre kötött társaság szerződés valamelyik tag által felmondatik.

Az oly társaság, mely életfogytigra kötöttetett, bizonytalan tartamunak tekintendő.

99. §. A bizonytalan időre kötött társasági szerződés felmondásának egyes tagok részéről, más megállapodás hiányában, az üzleti év lefolyása előtt legalább félévvel kell történni.

100. §. Mindegyik társasági tagnak jogában áll a társaság feloszlását a kikötött idő eltelte előtt, vagy a mennyiben a társaság bizonytalan időre kötöttetett, előleges felmondás nélkül követelni, ha azon lényeges feltevések, melyek mellett a társaság keletkezett, többé nem léteznek.

Annak megítélése, hogy forognak-e fenn ily esetek, a bíróság szabad belátására bízatik.

A bíróság különösen kimondhatja a társaság feloszlását:

1. ha a társasági czél elérése külső körülmények miatt lehetetlenné válik;
2. ha valamelyik társasági tag az üzletvezetésnél vagy a számadásnál roszhiszemüleg jár el;
3. ha a tagok valamelyike lényeges kötelezettségeinek meg nem felelt;
4. ha a tagok egyike a társaság czégével, vagy vagyonával magán czéljaira visszaél;
5. ha valamelyik tag tartós betegség, vagy más ok miatt a tisztéhez tartozó társasági ügyekre alkalmatlanná válik.

101. §. A magánbitelező, ki a társasági tag magánvagyonára sikertelenül vezetett végrehajtás után adósának a társaság feloszlása esetére jutandó illetményét veszi végrehajtás alá, kielégítése végett előleges felmondás után a társaság feloszlását követelheti, tekintet nélkül arra, hogy a társaság határozott, vagy határozatlan időre köttetett. A felmondásnak az üzleti év lefolyása előtt legalább félévvel kell történnie.

102. §. Ha a társasági tagok a társaság feloszlása előtt abban állapodtak meg, hogy a társaság egy vagy több tag kilépése daczára a többiek által folytatassék, — a társaság egyedül a kilépettekre nézve tekintet megszűntnek, s egyebekben az addigi jogokkal és kötelezettségekkel továbbra is fennmarad.

103. §. Ha a társaság feloszlása oly okokból követeltetik, melyek valamelyik tag személyében fekszenek, a bíróság, a többi tagok egyetértő indítványára, a társaság feloszlása helyett, az illető tag kizárását kimondhatja.

104. §. A társaság feloszlása, a kereskedelmi czégjegyzékbe bevezetés végett, az illetékes törvényszéknek bejelentendő. E bejelentésnek az esetben is meg kell történni, ha a társaság azon idő eltelte miatt szűnik meg, melyre keletkezett.

Ugyanez áll a társasági tagok egyikének vagy másikának kilépése, illetőleg kizáratása esetében is.

A társaság feloszlásának, az egyes tagok kilépésének vagy kizáratásának harmadik személyek elleni joghatályára nézve, a jelen törvény 9. és 19. §-aiban foglalt határozatok szolgálnak irányadónak.

105. §. Ha valamelyik társasági tag kilép, vagy kizáratik, viszonya a társasághoz a kilépéskor, illetőleg a kizáratás iránt indított kereset kézbesítésekor létező vagyoni állás alapján hozandó tisztába.

A kilépett vagy kizárt társasági tag a későbbi ügyletekben, jogokban és kötelezettségekben csak annyiban részesül, a mennyiben azok a korábban történtek közvetlen folyományát képezik.

A kilépett vagy kizárt tag a folyamatban levő ügyleteknek azon elintézési módjában tartozik

megnyugodni, melyet a társaságban maradó tagok legelőnyösebbnek tartanak.

A mennyiben a végkiegyenlítés azonnal meg nem történhetik, a kilépett vagy kizárt tag minden üzleti év végével az időközben befejezett ügyletek elszámolását, s az ez alapon őt illető összeg kifizetését követelheti; a még folyamatban levő ügyletek állásáról pedig minden üzleti év végével kimutatást kívánhat.

106. §. A kilépett vagy kizárt társasági tag köteles a társasági vagyomból járó illetményének készpénzben kielégítését elfogadni, és nem áll jogában a társasági követelések, árúk vagy egyéb javakból aránylagos részt követelni.

107. §. Ha valamelyik társasági tag magánhitelezője a 101. §-ban megállapított joggal élve, a társaság feloszlását követeli, a többi tagoknak szabadságukban áll egyhangú határozattal, a feloszlás helyett a végkiegyenlítést választani, és az adós illetményét az előbbeni §-ok határozataihoz képest, kiszolgáltatni. Az adós ily esetben a társaságból kilépettnek tekintetik.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A társaság felszámolása.

108. §. A társaság feloszlása után, csőd esetét kivéve, felszámolásnak van helye, melynél ha a

felszámolói tiszttel a társak egyhangú megállapodása, vagy a társasági szerződésnél fogva egyes tagok vagy más személyek nem bizattak meg, az összes tagok vagy ezek törvényes képviselői mint felszámolók működnek. Ha az egyik társtag meghal, ennek jogutódjai közös képviselőt tartoznak rendelni.

Fontos okokból, a társasági tagok egyikének indítványára, a bíróság rendelhet felszámolókat, és ilyenekül oly személyeket is nevezhet ki, kik a társasághoz nem tartoznak.

109. §. A felszámolói megbízás visszavonása a társasági tagok egyhangú határozata által történik; fontos okokból azonban valamelyik társtag indítványára a bíróság által is történhetik.

110. §. A felszámolók kirendelése a társasági tagok által, a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett az illetékes törvényszéknél bejelentendő; kötelesek levén egyuttal a felszámolók ugyanott, aláírásaikat hitelesíttetni, vagy hiteles alakban bemutatni.

Ha valamelyik felszámoló kilép, vagy meghatalmazása megszűnik, e tény a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett hasonlóan bejelentendő.

A törvényszék köteles a társasági tagokat e határozatok megtartására, a 21. §-ban megállapított pénzbírság mellett, hivatalból szorítani.

A felszámolók kinevezésének, kilépésének és

a felszámolói meghatalmazás megszüntének harmadik személyek elleni joghatályára nézve, a jelen törvény 9. és 19. §-aiban foglalt határozatok szolgálnak irányadónak.

111. §. Ha több felszámoló neveztetett ki, ezek, egyéb megállapodás hiányában, a felszámoláshoz tartozó cselekvényeket érvényesen csak együttesen végezhetik.

112. §. A felszámolók a folyó ügyleteket befejezni, a feloszlott társaság kötelezettségeit teljesíteni, künlevő követeléseit behajtani és a társasági vagyont készpénzzé tenni tartoznak; kötelesek egyúttal a társaságot bíróság előtt és bíróságon kívül képviselni. A társaság nevében egyezségekre léphetnek, választott bíróság iránt szerződhetnek és a függőben levő ügyek befejezése céljából új ügyleteket is köthetnek.

A társasági ingatlan javakat a felszámolók, a társaság összes tagjainak beleegyezése nélkül csak nyilvános árverés útján adhatják el.

113. §. A felszámolók üzletkörének korlátozása harmadik személyek irányában joghatályossal nem bír.

114. §. A felszámolók aláírásaiknál a felszámolási viszony kitüntetése és saját neveik hozzászólása mellett a társasági céget használni tartoznak.

115. §. A felszámolók az esetben is, ha bírónak lettek kinevezve, az üzletvezetésnél a társa-

sági tagok egyértelmű határozatait foganatosítani tartoznak, ellenkezőleg ezért a társasági tagoknak felelősek.

116. §. A felszámolók a társasági pénzeket, a mennyiben azok később lejárandó tartozások, vagy az egyes tagokat a végkielégítésnél illetendő igények fedezésére nem szükségesek, a társasági tagok közt előlegesen felosztani tartoznak.

117. §. A felszámolók feladatához tartozik a társasági tagok közt a végkiegyenlítést eszközölni.

Az e körül fölmerülő vitáskérdések azonban bírói elintézés tárgyát képezik.

118. §. Ha valamelyik tag oly dolgokat hozott a társaságba, melyek ennek tulajdonába mentek át, a társasági vagyomból e dolgok nem természetben adatnak vissza, hanem azon értékben térítetnek meg, melyben azok megállapodás szerint átvétettek.

A mennyiben az érték iránt megállapodás nem történt, azon érték térítendő meg, melylyel a társaság tulajdonába átment dolgok a behozatal idejekor birtak.

119. §. A felszámolási eljárás tartama alatt, úgy a társaságnak harmadik személyek elleni, mint a társasági tagoknak egymás közti jogviszonyaira nézve, a jelen czim második és harmadik fejezeteinek szabályai szolgálnak irányadónak, a mennyiben

azok a jelen fejezet határozataival és a felszámolás természetével nem ellenkeznek.

A társaságot illető kézbesítések érvényességére elegendő, ha azok a felszámolók valamelyikének kezeihez történnek.

120. §. A felszámolás befejezése után a feloszlott társaság könyvei s egyéb iratai megőrzés végett valamelyik társtagnak, vagy egy harmadik személynek adatnak át. Ha a tagok a választás iránt meg nem egyezhetnek, a könyvek és iratok gondviselőjét, a felek valamelyikének indítványára, az illetékes törvényszék nevezi ki.

A társasági tagok és ezek jogutódai a könyveket és iratokat azontúl is megtekinthetik és használhatják.

HATODIK FEJEZET.

A társasági tagok elleni keresetek elévülése.

121. §. Az egyes tagok ellen a társaságot terhelő igények alapján támasztható keresetek, a mennyiben bizonyos követelésekre nézve törvényesen rövidebb elévülés megállapítva nincsen, a társaság feloszlásától, vagy a társasági tag kilépésétől, vagy végre ennek kizárásától kezdve öt esztendő alatt évülnek el.

Ezen elévülési idő azon naptól számíttatik, melyben a társaság feloszlása, vagy az egyes tag

kilépése vagy ennek kizárata a kereskedelmi cégjegyzékbe történt bevezetés alapján közzététetett.

Amennyiben azonban a követelés az érintett bevezetés közzététele után jár le, az elévülési idő a követelés lejáratával; még le nem járt, de felmondási időhöz kötött követeléseknél pedig a felmondásra való tekintet nélkül, a felmondási idő letelével, mely idő a közzététel napjától számítandó, veszi kezdetét.

122. §. Ha a társaságnak felosztatlan vagyona marad, a társasági hitelezők e vagyonból az előbbeni §-ban megállapított elévülési idő után is követelhetnek kielégítést.

123. §. A kilépett vagy kizárt társasági tag javára folyó elévülési idő nem szakíttatik félbe oly jogcselekvény által, mely a fenálló társaság, vagy ennek egy másik tagja ellen történik.

A felszámolás tartama alatt folyó elévülési idő, a társaság egyes tagjaira nézve, csak oly jogcselekvény által szakíttatik meg, mely a felszámolók ellen intéztetik.

Oly jogcselekvénynek, mely által az elévülés félbeszakíttatik, egyedül a kereset megindítása tekintetik.

124. §. A jelen fejezetben megállapított elévülés kiskoru, gondnokság alatti és jogi személyek ellen is hatályos.

KILENCZEDIK CZIM.

Betéti társaság.

125. §. Betéti társaság keletkezik, ha közös cég alatt folytatott kereskedelmi üzletnél a társak közül egy vagy több (kül) tag csak kikötött vagyonbetételével felelős, míg ellenben egy vagy több (bel) tagot korlátlan és egyetemleges felelősség terhel.

A beltagokra nézve, ha ezek többen vannak, a társaság egyszersmind közkereseti társaságnak tekintetik.

A társasági szerződés érvényességéhez sem okirat szerkesztése, sem más alakszerűség nem szükséges.

126. §. A betéti társaság alakítása a társasági tagok által az üzlet megkezdésekor, a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett, a 65. §. határozata szerint illetékes törvényszéknél bejelentendő.

E bejelentésnek magában kell foglalni:

1. a beltagok nevét, polgári állását és lakhelyét;
2. minden kültagnak nevét, polgári állását és lakhelyét, s annak mint ilyennek megjelölését;
3. a társaság cégét és székhelyét;
4. minden egyes kültag vagyonbetételének összegét.

E bejelentés a kereskedelmi cégjegyzékbe egész kiterjedése szerint bevezetendő, s azt a társaság összes tagjai az illetékes törvényszéknél személyesen aláírni, vagy hitelesített alakban bemutatni tartoznak.

A betéti társaság közzétételekor a kültagok neveit, polgári állását, lakhelyét és vagyonbetétük összegeit tárgyazó adatok csak az érdekeltek kívánására említetnek fel.

127. §. A betéti társaság azon törvényszéknél is bejelentendő, melynek kerületében főkteleppel bír.

A bejelentés tartalmára és alakjára nézve az előbbeni §. rendeletei szolgálnak irányadónak.

128. §. A társaság képviselőjére jogosított beltagok azon törvényszéknél, melynek területén a társaságnak székhelye van, továbbá azon törvényszéknél, melynek területén a társaság főkteleppel bír, cégjegyzéseiket hitelesíttetni, vagy azokat hitelesített alakban bemutatni tartoznak.

129. §. A törvényszékek a 126., 127. és 128. §-okban foglalt rendeletek megtartására a társaság beltagjait, a 21. §-ban megállapított pénzbírság mellett, szorítani tartoznak.

130. §. Ha valamely fenálló betéti társaság cége megváltozik, vagy ha a társaság székhelyét változtatja, e tények a társasági tagok által a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés és a 126. §. értelmében eszközlendő közzététele végett az illeté-

kes törvényszéknek bejelentendők. E bejelentés eszközésére a törvényszék a beltagokat, a 21. §-ban megállapított pénzbírság mellett, szorítani tartozik.

A közzétételnek harmadik személyek elleni joghatályára nézve irányadul a jelen törvény 9. és 19. §-aiban foglalt határozatok szolgálnak.

131. §. Ha egy fenálló betéti társaságba új kültag lép, e tény a társaság tagjai a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés és a 126. §. határozatainak megfelelő közzététel végett, az illetékes törvényszéknél bejelenteni tartoznak.

132. §. A társasági tagoknak egymásközi jogviszonyaira nézve mindenekelőtt a társasági szerződés szolgál irányadul. Amennyiben abban a tagok jogviszonyai iránt intézkedés nem foglaltatik, a következő §-okban megállapított eltérésekkel, a közkereseti társaság tagjainak egymásközi jogviszonyait szabályozó intézkedések nyernek alkalmazást.

133. §. A társasági üzletvezetés a személyesen felelős tagot vagy tagokat illeti.

A kültag az üzletvezetésre sem jogosítva, sem kötelezve nincsen, és a beltagoknak az üzletvezetésre vonatkozó cselekvényeit tiltakozásával nem gátolhatja.

134. §. A jelen törvény 74. §-ában foglalt korlátozások a kültagokra nem terjednek ki.

135. §. Minden kültag követelheti, hogy vele

az évi mérleg másolatban közzétessék jogában állván egyuttal a mérleg helyességét, a társasági könyvek és egyéb iratok alapján, megvizsgálni.

A kültag a 83. §-ban megállapított jogokra igényt nem tarthat ugyan, mindamelllett az illetékes törvényszék a kültag kérelmére, fontos okokból a mérlegnek vagy egyéb adatoknak közlését, úgyszint a társasági könyveknek és iratoknak felmutatását bármikor elrendelheti.

136. §. A jelen törvény 84., 85. és 86. §-ainak a kamatokra, a nyereség vagy veszteség megállapítására, a kamatok és a nyereség felvételére vonatkozó intézkedései a kültagokra is, de azon megszorítással nyernek alkalmazást, hogy ezek a veszteségben egyedül befizetett, vagy hátralékos betételeik erejéig részestülnek.

A kültag a már felvett kamatot és jutalékot későbbi veszteségek miatt visszafizetni nem tartozik ugyan, de ha eredeti betétele veszteségek folytán csökkent, évi nyereség-jutaléka azok fedezésére fordíttatik.

137. §. Ha a nyereség és veszteség mikénti felosztása iránt megállapodás nem történt, azt esetleg szakértők meghallgatása mellett, a bíróság határozza meg.

138. §. A társasági viszony joghatálya harmadik személyek irányában azon időponttal kezdődik, midőn a betéti társaság felállításának a kereskedelmi cégjegyzékbe történt bevezetése közzé-

tétetett, illetőleg a társaság üzletét megkezdette (87. §.).

Annak kikötése, hogy a társaság ne a közzététellel, hanem egy későbbi időponttal vegye kezdetét, harmadik személyek irányában joghatályos nem bír.

Ha a társaság az érintett közzététel előtt kezdi meg üzletét, a kültag a közzétételig keletkezett társasági kötelezettségekért harmadik személyek irányában beltagként felelős, amennyiben igazolni nem képes, hogy azok korlátolt felelősségéről tudomással bírtak.

139. §. A kültag a társasági kötelezettségekért csak betételével, vagy amennyiben ezt még be nem fizette, a kikötött összeggel felelős.

A betételt a társaság fenállása alatt sem egészben, sem részben visszafizetni, sem elengedni nem szabad. Kamatokat a társaság a kültagoknak csak annyiban fizethet, amennyiben ez által az eredeti betétel nem csökken.

A kültag a veszteség által csökkent betételének kiegészítéséig sem kamatot, sem nyereséget fel nem vehet.

A társaság kötelezettségeiért a kültag személyesen csak akkor és annyiban felelős, ha és amennyiben a társaságtól ezen §. rendelete ellenére fizetéseket kapott; mindazonáltal ily esetekben sem kötelezhető azon kamatok és nyereség

visszafizetésére, melyet a jóhiszeműleg készült mérleg alapján jóhiszeműleg felvett.

140. §. Ki valamely fenálló kereskedelmi társaságba mint kültag lép, a társaságnak addig keletkezett kötelezettségeiért az előbbeni §. határozata szerint felelős, akár történt a társasági cégben változás, akár nem.

Az ezzel ellenkező szerződés vagy későbbi megállapodás, harmadik személyek irányában joghatályos nem bír.

141. §. A betéti társaság részére jogokat és kötelezettségeket a beltagok cselekvényei állapítanak meg.

A társaságnak bíróságok előtti képviselőre, s a kézbesítésekre nézve a 93. §. rendeletei szolgálnak irányadóul.

Ha a kültag a társaság részére ügyleteket köt, a nélkül, hogy határozottan kijelentené, miszerint cégvezetői vagy meghatalmazotti minőségben jár el: a megkötött ügyletekért beltagként felelős.

142. §. A kültag neve a társasági cégbe fel nem vétethetik; ha ez mégis megtörtént, a kültag a társaság hitelezői irányában beltagnak tekintetik.

143. §. A jelen törvény 95., 96. és 97. §-aiban foglalt intézkedések a betéti társaságokra is alkalmazást nyernek.

144. §. Ha valamelyik kültag meghal, vagy

szabad rendelkezési jogát elveszti, e tények a társaság feloszlását nem vonják magok után.

Egyébiránt a 98—103. §-oknak a közkereseti társaságokra vonatkozó intézkedései a betéti társaságokra is érvényesek.

145. §. Ha a betéti társaság feloszlik, vagy egyik kültagja egész betételével vagy annak egy részével kilép, e tény a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett a törvényszéknek bejelentendő.

A közzététel, ha az érdekeltek azt nem követelik, a kültag megnevezése és betételének fel-
említése nélkül történik.

A 104. §. rendeletei a betéti társaságokra is kiterjednek.

146. §. A jelen törvénynek a végkielégítést (105., 106., 107.), a felszámolást (108—120.) és a társasági tagok elleni keresetek elévülését (121—124.) tárgyzó §-ai a betéti társaságok összes tagjaira érvényesek.

TIZEDIK CZIM.

Részvénytársaság.

ELSŐ FEJEZET.

Általános határozatok.

147. §. Részvénytársaságnak azon társaság tekintetik, mely előre meghatározott, bizonyos számú és egyenértékű (egész vagy hányad) részvényekből álló, alaptőkével alakul, s melynél a részvények tulajdonosai csak részvényeik erejéig felelősek.

148. §. A részvények névértékét a társaság fenállása alatt felemelni nem lehet. Az ily felemelés semmisnek tekintendő.

Ugyanez áll az ideiglenes részvényekre és részvényutalványokra is.

149. §. A részvénytársaság megalakultnak tekintetik, ha:

1. alaptőkéje biztosítva van;
2. a társasági alapszabályok létrejöttek, és
3. a társaság a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezettetett.

150. §. Az alaptőke biztosítása részvényaláírás által történik.

Az alapítók a társaság tervezetét minden aláírási ívbe felvenni, s azt polgári állásuk és lakhelyük kitüntetése mellett sajátkezűleg aláírni tartoznak.

A tervezetnek magában kell foglalni :

1. a vállalat tárgyát és tartamát ;
2. az alaptőke nagyságát ;
3. a részvények és az ezekkel esetleg egyidejűleg kibocsátandó elsőbbségi kötvények számát és névértékét ;
4. az aláírás záridejét ;
5. amennyiben az alapítók vagy mások oly betétellel kívánnak a társasághoz járulni, mely nem készpénzben áll, ezen betételt és annak értékét ;
6. az alapítóknak vagy másoknak biztosítani kívánt előnyöket.

Az alapítók a tervezetben foglalt adatok valószínűségért egyetemlegesen felelősek.

151. §. Az aláírás személyesen vagy meghatalmazott által eszközölnöd.

Az aláírásnál, amennyiben a tervezetben magasabb befizetés ki nem köttetett, minden aláírt részvényre névértékének 10%~~ig~~ készpénzben s a tervezetben megállapított értékben (valuta) befizetendő. Ennél vagy a kikötőtnél magasabb befizetésre az aláírók, illetőleg jogutódai, az alakuló közgyűlés megtartása előtt nem kötelezhetők.

Az e §-ban megállapított szabályokkal ellenkező részvényaláírás semmisnek tekintetik.

152. §. Az alapítók a részvényekre befizetett pénzekért az aláíróknak vagy ezek jogutódainak egyetemlegesen mindaddig felelősek, míg ez

alól a közgyűlés határozata folytán (154. §.) fel nem oldatnak.

153. §. Az aláírók az aláírt részvények névértékének 50%-já erejéig azon esetben is, ha részvényeiket a jelen törvény és az alapszabályok megtartása mellett tovább adták, felelősek maradnak.

154. §. Az alapítók az aláírás záridejétől számítandó két hó alatt az aláírókat alakuló közgyűlésre meghívni tartoznak.

E gyűlés feladatához tartozik :

1. az alaptőkének kellő aláírás és befizetés által történt biztosításáról meggyőződést szerezni ;
2. az alapszabályokat megállapítani, s az alapítókkal vagy másokkal netalán történt megállapodások iránt határozni ;
3. a társaság meg-, vagy meg nem alakulása iránt határozni ;
4. a társaság igazgatóságát, amennyiben ez a jelen törvény 183. §-a szerint még kinévezve nem lett, nemkülönb a felügyelő bizottságot megválasztani ;
5. az alapítóknak a 152. §-ban megállapított felelőssége iránt intézkedni.

Ha a közgyűlés két hó alatt össze nem hívatik, vagy ha az aláírás siker nélkül maradt, az aláírók befizetett pénzeiket levonás nélkül visszakövetelhetik. A visszafizetés kötelessége az alapítókat egyetemlegesen terheli.

155. §. Az alakuló közgyűlés határozatképesnek akkor tekintetik, ha abban akár személyesen, akár képviselve, legalább hét oly aláíró van jelen, kik az alaptőkének legalább negyed részét képviselik.

E gyűlésen minden aláírt részvény egy szavazatot ad, de tíz szavazatnál többet senki sem gyakorolhat.

156. §. Ha az alapítók vagy a részvényesek valamelyike oly betétellel kíván az alaptőkéhez járulni, mely nem készpénzben áll, a betétel értékét az alakuló közgyűlés állapítja meg; egyszersmind meghatározzák az átvett tárgyakért adandó részvények számát vagy azon árt, melyben a kérdéses tárgyak átvételnek.

A közgyűlés azonban a betételnek a tervezetben megállapított árát felebb nem emelheti.

Az e részbeni megállapodások ép úgy, mint azon különös előnyök, melyek az alapítóknak vagy másoknak biztosíthatnak, s a tervezetben megállapított mértéket meg nem haladhatják, az alapszabályokba felveendők, ellenkezőleg a társaságra nézve kötelező erővel nem bírnak.

A határozat hozatalánál az érdekelt részvényes szavazati joggal nem bír.

157. §. Az alapszabályokban mindenesetre következőket kell megállapítani:

1. a társaság cégét és székhelyét;
2. a vállalat tárgyát és a társaság tartamát

3. az alaptőke nagyságát;

4. a részvények és hányadrészvények számát és névértékét, s azt, hogyan a részvények névre, vagy bemutatóra szólnak-e;

5. a részvényekre eszközendő befizetések módzatait, s a befizetés elmulasztásának következményeit;

6. az előbbeni §. értelmében történt megállapodásokat;

7. az esetleg a részvényekkel egyidejűleg kibocsátandó elsőbbségi kötvények mennyiségét és névértékét, az azok után fizetendő kamatok magasságát és a törlesztés módját, nemkülönben azon előjogokat, melyek az ily elsőbbségi kötvények birtokosait illetik.

8. a közgyűlés mikénti összehívását, megtartásának helyét és idejét, hatáskörét, tárgyalási rendjét, a határozatok hozatalának módját és annak megállapítását, hogy mi történjék az esetben, ha az összehívott közgyűlés határozatképes nem volt;

9. a részvényesek szavazati jogát, és ennek mikénti gyakorlását;

10. az igazgatóság mikénti választásának módját, annak hatáskörét, s működésének idejét;

11. a felügyelő bizottság szervezetét, s működésének idejét;

12. a cégjegyzés módját;

13. azon elveket, melyek szerint a mérleg készítésének és megvizsgálásának történni kell;

14. a nyereség kiszámításának s felosztásának módozatait; végre

15. a társaság hirdetményeinek mikénti közzétételét.

158. §. Az alapszabályok a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés és közzététel végett, azon törvényszékek mutatandók be, melynek kerületében a társaság székhelye van. A közzétételnek magában kell foglalni:

1. az alapszabályok keltét;
2. a társaság cégét és székhelyét;
3. a vállalat tárgyát és a társaság tartamát;
4. az alaptőke nagyságát, a részvények vagy hányadrészvények számát és ezek névértékét;
5. az esetleg kibocsátandó elsőbbségi kötvények számát és azok névértékét;
6. annak felemlítését, hogy a részvények névre vagy bemutatóra lettek-e kiállítva;
7. a cégjegyzés módját;
8. a társasági határozatok közzétételének módozatait.

159. §. A társaság az alapszabályok bemutatásával egyidejűleg igazolni tartozik:

1. hogy az egész alaptőke aláírás által biztosított;
2. hogy az aláírók összehívása az alakuló közgyűlésre idejekorán megtörtént;

3. hogy a biztosított alaptőkére az egyes részvények után legalább 30% tényleg befizetett;

4. hogy az igazgatóság (a 183. §. esetét kivéve) s a felügyelő bizottság az alapszabályok értelmében megválasztott;

5. hogy a társaság tényleg megalakult, s esetleg, hogy a 156. §-ban érintett megállapodások a közgyűlési határozat által jóváhagyattak.

Az e végre szolgáló beadványt az igazgatóság tagjai az illetékes törvényszéknél sajátkezűleg aláírni, vagy hitelesített alakban benyújtani tartoznak.

Az alapszabályok a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett azon törvényszékek is bemutatandók, melynek kerületében a társaság fiókteleppel bír.

Az igazgatóság tagjai e rendeletek megtartására, a 21. §-ban megállapított pénzbírság mellett, hivatalból szorítandók.

160. §. A részvénytársaság a kereskedelmi cégjegyzékbe történt bevezetés és kihirdetés előtt létezőnek nem tekintetik. A bejegyzés és kihirdetés előtt kibocsátott részvények, vagy hányadrészvények semmisek és azok kibocsátói minden a kibocsátásból származó kárért egyetemlegesen felelnek.

Azok, kik a bejegyzés és kihirdetés előtt a

társaság nevében eljárnak, személyesen és egyetemlegesen felelősek.

161. §. A részvénytársaságnak saját részvényeit megszerezni vagy zálogba venni nem szabad. Kivételnek e tekintetben akkor van helye, ha a részvényszerzés tőkeleszállítás céljából történik, mely esetben a 209. §. határozatai szolgálnak irányadóul.

Az igazgatóság tagjai, ha ezen határozatokat meg nem tartják, a társaság hitelezőinek egyetemlegesen felelősek.

162. §. A részvénytársaság az eredetileg kibocsátott részvények teljes befizetése előtt új részvényeket ki nem bocsáthat.

A teljes befizetés előtt kibocsátott új részvények semmisek, s azok kibocsátói minden a kibocsátásból eredhető kárért, egész vagyonukkal egyetemlegesen felelősek.

MÁSODIK FEJEZET.

A részvényesek jogviszonyai.

163. §. Minden részvényest a társasági vagyon aránylagos része illeti.

A befizetett összeget a részvényes — a 154. §. esetét kivéve — vissza nem követelheti, s a társaság fennállása alatt csak azon tiszta haszonra tarthat igényt, mely az alapszabályok szerint a részvényesek közt felosztás alá kerül.

164. §. A részvények bizonyos nágrre, vagy bemutatóra állíthatók ki, de mindig csak határozott pénzüsszegeről szólhatnak és tulajdonosaikra nézve oszthatlanoknak tekintendők.

Azon (ideiglenes) részvényeken és részvényutalványokon, melyek a névérték teljes befizetése előtt bocsátatnak ki, a tényleg befizetett összeg világosan kiteendő.

165. §. Az alaptőkéből a részvényeseknek kamatot vagy osztalékot biztosítani, vagy kifizetni nem szabad; a részvényesek közt csak az osztathatik fel, a mi az évi mérleg szerint mint tiszta nyereség megmarad.

Mindazáltal az alapszabályokban meghatározott azon időre, mely a vállalat előkészítésére a teljes működés megkezdéséig szükséges, a részvényesek javára kamatokat kikötni lehet.

A részvényesek a veszteségek által csökkent alaptőke újból kiegészítéseig, osztalékra igényt nem tarthatnak.

166. §. A jelen törvény 161. és 165. §-ainak rendeletei a részvénytársaság által kibocsátott elsőbbbségi kötvényekre nem alkalmazandók.

Az elsőbbbségi kötvények visszaválthatók és azok után előre meghatározott évi kamatok fizetethetők.

Hogy az elsőbbbségi kötvények szemben a részvényekkel mily előnyökben részesülnek, az az alapszabályok, esetleg a később kibocsátandó

kötvényekre nézve a közgyűlés által határozta-
tik meg.

167. §. A részvényesek a mérleg alapján jó-
hiszeműleg felvett osztalék visszafizetésére nem
kötelezhetők.

E tekintetben kivételnek akkor van helye, ha
az évi mérleg elkészítése után az tűnik ki, hogy az
üzleti év folyamában, közgyűlési határozat folytán
előlegesen kifizetett összeg a részvényeseket illető
osztalékot meghaladja.

168. §. A részvényesek a társaság czéljához
és annak kötelezettségeihez egyébbel, mint a rész-
vények névértékének az alapszabályok által meg-
határozott befizetésével, járulni nem tartoznak.

169. §. Azon részvényes, ki a részvényei
után járó befizetéseket kellő időben nem teljesíti,
köteles a törvénynél fogva késedelmi kamatokat
fizetni.

Egyébiránt szabadságában áll a társaságnak
a befizetés elmulasztása esetére, tekintet nélkül az
egyébkénti törvényes következményekre, az alap-
szabályokban bizonyos kötbért megállapítani, vagy
kimondani, hogy a késedelmes részvényes az alá-
írásból eredő jogait s a teljesített befizetést el-
veszti.

170. §. Ha az alapszabályokban a befizetést
tárgyazó felhívásnak különös módozata megállá-
pítva nem lett, a felhívás azon alakban történik,

melyet az alapszabályok a társasági határozatok
közöttételére rendelnek.

Egyébiránt a részvényes igényei megszün-
teknek általában csak az esetben nyilváníthatók,
ha a befizetést tárgyazó felhívás az alapszabályok-
ban kijelölt, esetleg a hivatalos hirlap útján há-
romszor és pedig utóljára a befizetésre kitűzött
zárhatáridőt legalább négy héttel megelőzőleg,
közöttétetett.

171. §. Ha a részvény a befizetés elmulasz-
tása miatt megsemmisítettik (169. §.), a részvény-
aláíró ennek daczára az aláírt részvények névérté-
kének 50°/_o-ja erejéig, a 153. §. értelmében köte-
lezve marad.

172. §. A bemutatóra szóló részvények át-
ruházása azok átadása által történik.

173. §. A névre szóló részvények a birtokos
uevének és lakhelyének kitüntetése mellett, a tár-
sasági részvénykönyvbe bevezetendők.

Az ily részvények átruházása üres hátírat
mellett történhetik ugyan, de a birtokos, amennyi-
ben az alapszabályok másként nem intézkednek, a
társaság irányában igazoltnak csak akkor tekin-
tetik, ha az átruházás a részvény felmutatása mel-
lett, a társasági részvénykönyvbe bevezetett.

A társaság a birtokosi minőség vizsgálatára
kötelezve nincsen.

A részvényes a névre szóló részvénynek még
be nem fizetett névértéke erejéig, az átruházás da-

ozára mindaddig kötelezve marad, míg az új birtokos a társasági részvénykönyvbe be nem vezették.

174. §. Minden egyes részvényt kereseti jog illet a közgyűlési határozat ellen, ha az a törvénnyel vagy az alapszabályokkal ellenkezik.

Ha a közgyűlési határozat a törvény vagy az alapszabályok által előszabott alakszerűségek mellőzése miatt támadtatik meg, a kereseti jog a sérelmes határozatot tartalmazó jegyzőkönyvnek, az illetékes törvényszéknél történt bemutatásától számított 15 nap alatt érvényesítendő, ellenkezőleg az ezen alapon megszűnik.

175. §. Az alaptőke tizedrészét képviselő részvényes vagy részvényesek, a költségek előlegezése és részvényeik letétele mellett, követelhetik az illetékes törvényszéknél, hogy a társasági üzletkezelés szakértők által megvizsgáltassék, s a vizsgálat eredménye velök közöltessék. A letett részvények a vizsgálat befejezéséig a törvényszék által visszatartandók.

HARMADIK FEJEZET.

Közgyűlés.

176. §. Mindazon jogokat, melyek a részvényeseket a társaság ügyei tekintetében illetik, a részvényesek összesége a közgyűlésen gyakorolja.

177. §. A közgyűlés évenként legalább egy-

szer összehívandó. A közgyűlés tárgyai minden meghívásban kiteendők. Érvényes határozat csakis az ekként kijelölt tárgyak felett hozathatik. Kivételnek e tekintetben az oly indítványra nézve van helye, mely egy újabb közgyűlés összehívása végett tétetik.

178. §. Az alaptőke egy tizedrészét képviselő részvényes vagy részvényesek a közgyűlés egybehívását, az ok és czél kijelölése mellett, bármikor követelhetik. Ha e kívánságnak az összehívásra jogosított közeg nyolcnap alatt meg nem felel, az érdekelt vagy érdekelték kérelmére, a közgyűlés összehívását az illetékes törvényszék eszközli.

Amennyiben az alapszabályok a fentebb érintett jogot az alaptőke kisebb részének birtokához kötik, irányadóul az alapszabályok e részbeni határozatai szolgálnak.

179. §. Azon tárgyak, melyek felett minden esetben a közgyűlés határoz, következők:

1. az igazgatóság (a 183. §. esetét kivéve) és a felügyelő bizottság megválasztása, elmozdítása és felmentése;
2. a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása;
3. az egyesülés más társasággal;
4. oly cartell-szerződések megkötése, melyek minden társasági ügyletnek közös haszonra vezetését célozzák;
5. az alaptőke leszállítása vagy felemelése;

6. a társaság feloszlása s a felszámolók ki-
rendelése; végre

7. az alapszabályok módosítása.

Azon intézkedéseket, melyek az alapszabá-
lyokba a tervezetből vétettek át, a jelen törvényben
kijelölt eseteken kívül, közgyűlési határozattal sem
lehet módosítani.

180. §. Minden közgyűlésről jegyzőkönyv
vezetendő, melybe a jelenlévő részvényesek nevei
s az általuk képviselt részvények száma felveendő.
E közgyűlési jegyzőkönyv az igazgatóság által az
illetékes törvényszéknek eredetben, vagy hiteles
másolatban haladéktalanul bemutatandó.

181. §. Azon közgyűlési határozatok, me-
lyek az alapszabályok módosítását, a társaság fel-
oszlását vagy egyesítését más társasággal tárgyzá-
k, az igazgatóság által a kereskedelmi cégjegyzé-
kbe bevezetés végett a törvényszéknek bejelentendők.
A bevezetés megtörténte előtt az érintett
határozatok joghatálytalannak nem bírnak.

A bevezetés közzététele csak akkor szükséges,
ha általa a korábbi közzétételben foglaltakra
nézve változás történik.

A hozott határozatoknak harmadik szemé-
lyek elleni joghatályára nézve, a jelen törvény 9.
és 19. §-aiban foglalt határozatok szolgálnak
irányadóul.

NEGYEDIK FEJEZET.

Igazgatóság és felügyelő bizottság.

182. §. A részvénytársaság ügyeit az igaz-
gatóság intézi, mely egy vagy több személyből áll-
hat és a részvényesek közül vagy másokból fizetés
mellett, vagy a nélkül választatik.

183. §. Az első igazgatóságot az alapítók
nevezhetik ki. Az ily kinevezés azonban, mely leg-
felébb három évre történhetik, a tervezetben (150.
§.) világosan felemlítendő.

Az igazgatóság tagjait, a netaláni kártérítési
igények épségben tartása mellett, a közgyűlés bár-
mikor elmozdíthatja.

184. §. Az igazgatóság tagjai a kereske-
delmi cégjegyzékbe bevezetés végett az illetékes
törvényszéknek haladéktalanul bejelentendők. Egy-
idejűleg a bejelentéssel az igazgatóság tagjai ugyan-
ott aláírásaikat hitelesíttetni, vagy hitelesített
alakban bemutatni tartoznak.

Az igazgatóság tagjaiban történt minden vál-
tozás, a kereskedelmi cégjegyzékbe leendő beve-
zetés végett, az illetékes törvényszéknek hasonlóan
bejelentendő.

Az ily változásoknak harmadik személyek
elleni joghatályára nézve, a jelen törvény 42. §-ában
foglalt határozatok nyerne alkalmazást.

185. §. Az igazgatóság a társasági cég-

jegyzést az alapszabályok értelmében eszközli. Maga a cégjegyzés akkép történik, hogy a jogosítottak a társasági céghez saját aláírásaikat csatolják.

186. §. A részvénytársaságot hatóságok és harmadik személyek irányában az igazgatóság képviseli.

A társaságot illető kézbesítések érvényességére elegendő, ha azok az igazgatóság valamelyik tagjának kezeihez történtek.

187. §. Mihelyt a számadásokból vagy a mérlegből az tűnik ki, hogy a társaság alaptőkéjének felét elvesztette, az igazgatóság által azonnal közgyűlés hívandó egybe a végből, hogy a részvényesek a társaság további fennállása, vagy feloszlása iránt határozhassanak.

Ha azonban az tűnik ki, hogy a társasági vagyon a tartozásokat nem fedezi, az igazgatóság ezt csődnytetés végett, az illetékes törvényszéknek bejelenteni tartozik.

188. §. Azon ügyletek által, melyeket az igazgatóság a társaság nevében köt, jogosítva és kötelezve a társaság lesz. Az, hogy az ügylet világosan a társaság nevében kötött-e, vagy a fennforgó körülményeknél fogva a szerződő felek akarata szerint a társaság részére kötöttnek tekintendő, különbséget nem tesz.

Harmadik személyek irányában az igazgatóság tagjai, a társaság nevében teljesített cselekvé-

nyekért és az elvállalt kötelezettségeikért személyesen nem felelősek.

189. §. Az igazgatóság szemben a társasággal, köteles azon korlátolásokhoz alkalmazkodni, melyekhez képviseleti joga az alapszabályok vagy közgyűlési határozatok által köttetett.

Ha az igazgatóság tagjai megbízásuk határain túl mennek, ha e czim határozatai, vagy az alapszabályok ellen cselekesznek, a károsultnak minden ebből eredő kárért egyetemlegesen felelnek az esetben is, ha a törvény vagy az alapszabályokkal ellenkező intézkedés közgyűlési határozaton alapszik.

190. §. Az igazgatóság jogkörének, az alapszabályokban, vagy közgyűlési határozatban megállapított korlátozásai, harmadik személyek irányában joghatálylallyal nem birnak.

191. §. A felelősség az igazgatóság határozataiért és intézkedéseiért azon tagot nem terheli, ki a határozat vagy intézkedés ellen, mihelyt arról, tudomást nyer, tiltakozik s ebbeli tiltakozását a felügyelő bizottságnak bejelenti.

192. §. Ha az igazgatósági tagok száma a határozatképességre alapszabályilag kikötött számra csökkent, az igazgatóság tagjai csak a közgyűlésen mondhatnak le érvényesen.

193. §. A társasági ügyek vitélével, valamint a társaságnak az ügyvitelre vonatkozó képvi-

seletével más meghatalmazottak, vagy a társaság hivatalnokai is megbízhatnak.

Ezekre általában a jelen törvénynek a kereskedelmi meghatalmazottakra vonatkozó intézkedései nyerne alkalmazást.

194. §. A felügyelő bizottságnak legalább három tagból kell állania.

E bizottság első ízben legfeljebb egy, azontúl pedig legfeljebb három évre választható.

A felügyelő bizottság tagjai, netaláni kártérítési igényeik épségben tartása mellett, a közgyűlés által bármikor elmozdíthatók.

195. §. A felügyelő bizottság ellenőrzi a társasági ügyvezetést minden ágaiban; e végből jogában áll a társasági ügyek meneteléről tudomást szerezni, a társaság könyveit, iratait és pénztárait bármikor megvizsgálni.

A felügyelő bizottság az évi számadásokat és mérleget, nemkülönben a nyereségfelosztást tárgyzó indítványokat megvizsgálni, és erről a közgyűlésnek évenként jelentést tenni tartozik. E jelentés nélkül a közgyűlés a nyereség felosztása iránt érvényesen nem határozhat.

Ha a felügyelő bizottság hivatalos működésében a törvénybe vagy az alapszabályokba ütköző intézkedéseket, vagy a társaság érdekeit sértő mulasztásokat avagy visszaéléseket tapasztal, a közgyűlést azonnal összehívni tartozik.

A felügyelő bizottság a fentebbieken kívül más teendőikkel fel nem ruházható.

196. §. A felügyelő bizottság tagjai egyetemlegesen kártérítésre kötelezvék, ha a 195. §-ban megállapított kötelességeik teljesítését elmulasztják.

197. §. A társaságot azon perekben, melyek közgyűlési határozat folytán az igazgatóság vagy a felügyelő bizottság ellen indítandók, a közgyűlés által választott meghatalmazottak képviselik.

Ha a meghatalmazottak a közgyűlésen bármi okból meg nem választatnának, azokat az illetékes törvényszék hivatalból rendeli ki.

198. §. Az igazgatóságnak kötelességében áll a társasági könyvek rendes vezetéséről gondoskodni, s a felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleget, a közgyűlés elé terjesztendő jelentéssel együtt a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg közzétenni.

Ezen felül az igazgatóság a közgyűlésileg jóváhagyott mérleg egy eredeti példányát az illetékes törvényszéknek haladéktalanul bemutatni tartozik. A bemutatott mérleg mindenki által megtekinthető.

Az igazgatóság tagjai e rendeletek megtartására az illetékes törvényszék által, a 21. §-ban megállapított pénzbírság mellett, szorítandók.

199. §. A mérleg felállításánál következő szabályok szolgálnak irányadónak:

1. a társaság vagyona azon értékben veendő fel, mely az üzleti év utolsó napján az egyes tárgyak értékének megfelel;

2. az árfolyammal bíró papírok legfelebb azon árfolyamban vehetők fel, melylyel azok az üzleti év utolsó napján bírnak;

3. az első szervezés költségeiből a követelések közé csak annyi vehető fel, amennyi azoknak legfelebb öt évre való felosztása mellett, az illető üzleti év után fenmarad;

4. a társasági alaptőke, s a netaláni tartalék-alap a tartozások közé sorozandó;

5. a kétes követelések valószínű értékük szerint veendők számításba, a behajthatlanok pedig lejegyzendők;

6. a cselekvő és szenvedő állapot összehasonlításából eredő nyereség vagy veszteség a mérleg végén különösen kiteendő.

200. §. A közgyűlés elé terjesztett évi mérleg helyes felállításáért, az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjai egyetemlegesen felelősek.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A részvénytársaság feloszlása.

201. §. A részvénytársaság feloszlik:

1. azon idő elteltével, melyre a társaság keletkezett;

2. közgyűlési határozat folytán;

3. egyesülés és

4. csődnyitás következtében.

A jelen fejezetben foglalt határozatok az esetben is irányadóul szolgálnak, ha a részvénytársaság nem a fentebb érintett, hanem más okok miatt oszlik fel.

202. §. A társaság feloszlása, csőd esetét kivéve, az igazgatóság által a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés és közzététel végűt, az illetékes törvényszékeknek, a 21. §-ban megállapított következmények terhe alatt, bejelentendő.

Együttal az igazgatóság a feloszlást a társasági hirdetévények fölvételére rendelt lapokban, esetleg a hivatalos lapban háromszor közzétenni s a társasági hitelezőket követeléseiknek, a harmadszori közzétételtől számított, hat hó alatt leendő érvényesítésére felhívni tartozik.

203. §. Ha a részvénytársaság feloszlik, csőd és egyesülés esetét kivéve, felszámolásnak van helye, melynél amennyiben az alapszabályok vagy társasági határozat által más intézkedés nem történt, mint felszámolók az igazgatóság tagjai működnek.

A felszámolói megbízás a közgyűlés által bármikor visszavonathatik.

A felszámolók bejelentésére és ezek jogviszonyaira nézve, a jelen törvény 110—114., 188. és 189. §-aiban foglalt határozatok azon eltérés-

sel szolgáljak irányadóul, hogy a bejelentés az igazgatóság által történik.

A felügyelő bizottság ellenőrzési kötelessége a felszámolás tartama alatt, érintetlen marad.

204. §. A feloszlott társaság vagyona, a tartozások kielégítése után, a részvényesek közt részvényeik aránya szerint osztatik fel. A tényleges felosztás azonban, a 202. §-ban érintett hirdetés harmadszori közzétételétől számítandó hat hó eltelte előtt, nem történhetik.

205. §. A társaság könyveiből kitudható vagy egyébként ismert hitelezők követeléseik érvényesítésére külön értesítés, esetleg hirdetés által szólítandók fel, mi ha siker nélkül marad, a követelések az illetékes törvényszéknél készpénzben leteendők.

Ugyanez áll a függőben levő kötelezettségek és peres követelésekre nézve is. El tekintetben, kivételnek akkor van helye, ha a társasági vagyon felosztása, az érintett kötelezettségek és követelések kiegyenlítéséig függőben hagyatik, vagy ha a hitelezőknek elegendő biztosíték nyujtatik.

A felszámolók és a felügyelő bizottság tagjai az ezen határozatok ellenére teljesített fizetésekért egyetemlegesen felelősek.

206. §. A felszámolók a társasági ügyek lebonyolítása iránt legalább évenként kimutatást közzétenni, s a felszámolás befejezésekor annak eredményét köztudomásra hozni tartoznak.

207. §. A feloszlott részvénytársaság könyvei tíz éven át leendő megőrzés végett az illetékes törvényszék által kijelölendő helyre leteendők.

208. §. Két vagy több részvénytársaság egyesülése esetében következő szabályok szolgálnak irányadóul:

1. a beolvadó társaság vagyona mindaddig külön kezelendő, míg hitelezői kielégítve vagy biztosítva nem lettek; maga a kezelés azonban az új társaság igazgatósága által történik;

2. a kezelő igazgatóság tagjai a beolvadó társaság hitelezőinek, az elkülönített kezelésért egyetemlegesen felelősek;

3. a történt beolvadás, a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett, az illetékes törvényszéknek azonnal bejelentendő;

4. a feloszlott társaság hitelezőinek felhívása elmaradhat, vagy későbbre halasztható ugyan, de a vagyonnak tényleges beolvasztása, a 204. §-ban érintett határidő eltelte előtt, semmi esetben meg nem történhetik.

209. §. Az alaptőke leszállítása történhetik: a részvények visszaszerzése és megsemmisítése, a még künlevő részletfizetések elengedése, készpénzbeli visszafizetés és a részvények névértékének leszállítása által.

A mennyiben az ily leszállítás nem az eredeti alapszabályokban megállapított kisorsolás út-

ján történik, arra mindig közgyűlési határozat és az illetékes törvényszék engedélye szükséges.

A törvényszék ily esetben a kért leszállítást csak úgy engedheti meg, ha a legújabb mérleg s esetleg a hirdményileg megidézendő hitelezők meghallgatása alapján meggyőződést szerzett arról, hogy a társaság a kisebbített alaptőkével is eleget tehet minden tartozásának.

HATODIK FEJEZET.

Külföldi részvénytársaságok.

210. §. A külföldi részvénytársaságok, ha üzleteiket a magyar korona országaiban saját czégük alatt fiókintézet vagy ügynökség által folytatni kívánják, kötelesek az üzlet megkezdése előtt czégüket azon törvényszéknél bejegyeztetni, melynek kerületében fiókintézetet vagy ügynökséget felállítani szándékoznak.

211. §. Minden külföldi részvénytársaság köteles a bejegyzés kérelmezésekor alapszabályait, a kereskedelmi czégjegyzékbe bevezetés végett, az illetékes törvényszéknek hiteles alakban bemutatni és egyuttal igazolni:

1. hogy hazája törvényei szerint megalakult és tényleg működik;

2. hogy az itteni üzlet folytatására szánt tőke a belföldön van elhelyezve;

3. hogy itteni üzlete folytatására a magyar korona területén székelő képviselőséget rendelt;

4. hogy a társaság arra kötelezte magát, miszerint belföldi ügyleteiben a jelen törvény rendelkezéseihez alkalmazkodik, s itteni képviselőségének jogcselekvényeit magára nézve kötelezőknek elismeri;

5. hogy a képviselőség a társasági fiók-czég érvényes jegyzésére feljogosított;

6. hogy a képviselőség által kötött ügyletekből eredő minden peres kérdésre nézve magát az itteni törvényeknek és a belföldi bíróságoknak aláveti;

7. hogy a külföldi állam, melyben a társaság keletkezett, az itteni részvénytársaságok irányában a viszonyosság elvének megfelelőleg jár el.

A 2., 3., 4., és 5. pont alatt érintett körülmények, a társaságnak jogérvényesen keletkezett s esetleg az államhatalom részéről jóváhagyott határozata által igazolandók.

Azon esetekben, melyekben az engedély megadása fenálló államszerződések szerint a miniszteriumot illeti: ez szintén a fentebbi határozatok értelmében intézkedik.

212. §. A bejegyzés közzétételének, a jelen törvény 158. §-ában felsorolt adatokon kívül, az itteni képviselőség megnevezését és az elhelyezett tőke mennyiségét is magában kell foglalnia.

213. §. A külföldi részvénytársaság belföldi üzletéről külön szabályszerű könyvek vezetendők.

214. §. A belföldi képviselőség köteles az illetékes törvényszéknek a közgyűlési jegyzőkönyveket, a részvénytársaságnak általános és az itteni üzletnek külön mérlegét, a közgyűlést követő két hó alatt, egy-egy eredeti példányban bemutatni.

Az általános és különös mérleg ezenfelül a társasági hirdetmények felvételére rendelt, esetleg a hivatalos hirlap útján közzeendő.

215. §. A képviselőség tagjai, az előbbeni §-ban foglalt határozatok meg nem tartásából eredő károkért, egyetemlegesen felelősek.

216. §. A külföldi részvénytársaságnak oly határozatai, melyek által a vállalat tárgyának megváltoztatása, a társaság feloszlása vagy egyesítése iránt történik intézkedés, akkor is, ha a külföldi törvény szerint érvényesen keletkeztek, a belföldi fiókintézet üzletére nézve csak azon időponttól bírnak foganattal, midőn az itteni illetékes törvényszék által a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetve lettek.

217. §. A bejegyzés törlése bárkinek kívánatára elrendelhető, ha igazoltatik:

1. hogy a társaság saját hazájában működni megszűnt, vagy rendelkezési jogát vagyona felett elvesztette;

2. hogy a 211. § 3. pontjában s a 213. és 214. §-ban megállapított kötelességeinek igazolatlanul meg nem felel;

3. hogy a külföldi állam, melyben a társaság

helye létezik, az itteni részvénytársaságok tekintetében a viszonyosság elvétől eltért;

4. hogy a társaság vagy annak itteni fiókintézete ellen elrendelt végrehajtás siker nélkül maradt;

5. hogy a társaság az itteni üzlet folytatására szánt és a belföldön elhelyezett tőkét az országból egészben vagy részben kivonta.

HETEDIK FEJEZET.

Büntető határozatok.

218. §. Az igazgatóság tagjai, a mennyiben cselekvényük vagy mulasztásuk a büntetőtörvény sulya alá nem esik, az illetékes törvényszék által három hónapig terjedhető fogságra ítélendők:

1. ha az alapszabályoknak a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett, az alaptőke aláírására és befizetésére nézve, tudva valótlán előterjesztést tesznek;

2. ha vétkes mulasztásuk miatt a társaságnak három hónapon át felügyelő bizottsága egyáltalában nem, vagy nem kellő számban volt;

3. ha a mérleg felállításánál törvényellenesen járnak el, vagy ha a közgyűlésen tett előterjesztésekben a társaság helyzetét tudva valótlanul adják elő, vagy annak helyzetét eltitkolják;

4. ha a közgyűlési jegyzőkönyveket szándékosan hamisan vezetetik;

5. ha a társaságnak saját részvényeit a 161. §. rendelete ellenére megszerzik, vagy azokra kölcsönt adnak;

6. ha a részvényeseknek az alaptőkéből, a 165. §. rendelete ellenére, osztalékot vagy kamatot fizetnek;

7. ha a 187. §. eseteiben a közgyűlést összehívni, illetőleg a csődnyitást kérni elmulasztják;

8. ha a közgyűlésnek fentartott ügyekben (179. §.) önhatalmulag eljárnak.

219. §. Az előbbeni §-ban megállapított büntetésnek van helye:

1. az alapítók ellen, kik a tervezetben tudva, valótlan adatokat közölnek;

2. a felügyelőbizottság tagjai ellen, ha ezek az évi számadások, a mérleg és a nyereség felosztása iránt a közgyűlés elé terjesztett jelentésüket tudva, valótlan adatokra alapítják;

3. a külföldi részvénytársaságok itteni képviselői ellen, ha ezek az itteni üzlet folytatására szánt tőkét más célra fordítják, vagy az országból kivonatni engedik.

220. §. Enyhítő körülmények közt jogában áll a bíróságnak, az előbbeni két §. eseteiben a fogságbüntetést, a vétkesekre külön-külön kiszabandó és ezer forintig terjedhető pénzbírságra változtatni.

221. §. Ezer forintig terjedhető pénzbírsággal sújtandók:

1. az igazgatóság tagjai, ha a 198. §. elle-

nére a mérleget és jelentést nyolcz nappal a közgyűlés előtt közzétenni elmulasztják; vagy ha a közgyűlési jegyzőkönyveket az illetékes törvényszékhez be nem terjesztik; vagy ha az ideiglenes részvényeket a tényleg befizetettnél magasabb összegről állítják ki;

2. a közgyűlés egybehívására kötelezett közzeg, ha azt évenként legalább egyszer egybe nem hívja (177. §.);

3. a felszámoló, ha a 206. §. ellenére a felszámolás folyamáról jelentést nem tesznek, vagy a végeredményt közzétenni elmulasztják;

4. a külföldi részvénytársaság itteni képviselői, ha ezek a 214. §-ban foglalt határozatokat meg nem tartják.

222. §. A 218., 219. és 221. §-ban megállapított büntetések kiszabása által a jelen törvényben kimondott kártérítési kötelezettségen változás nem történik.

TIZENEGYEDIK CZÍM.

Szövetkezetek.

ELSŐ FEJEZET.

Általános határozatok.

223. §. Szövetkezetnek ezen törvény értelmében meg nem határozott számú tagokból álló azon társaság tekintetik, mely tagjai hitelének, ke-

resetének vagy gazdálkodásának közös üzletkezelés mellett, illetőleg a kölcsönösség alapján előmozdítására alakul.

Ide tartoznak nevezetesen:

az előlegezési és hitelegyletek;
a nyersanyag közös beszerzésére, közös raktár tartására, vagy közös termelésre alakult egyletek;

a fogyasztási egyletek;
a laképtető társaságok;
a kölcsönös biztosító társaságok.

224. §. A szövetkezet megalakultnak tekintik:

1. ha a társasági alapszabályok létrejöttek;
2. ha a társaság a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezettetett.

Az egyes tagok belépése a szövetkezetbe írásbeli nyilatkozat alapján történik.

225. §. Az alapszabályokban mindenestre következőket kell megállapítani:

1. a szövetkezet cégét és székhelyét;
2. a vállalat tárgyát;
3. a szövetkezet tartamát;
4. a tagok belépésének feltételeit és esetleg azok (kilépés, halál vagy kizáratás következtében) kiválására vonatkozó különös határozatokat;
5. az egyes tagok részesítéleti arányát, illető-

leg azok üzletrészeit és ezen részek képződésének módját;

6. azon elveket, melyek szerint a mérleg készítésének és megvizsgálásának történni kell;

7. a nyereség vagy veszteség kiszámításának és az egyes tagok közt felosztásának módozatait;

8. az igazgatóság szervezetét, mikénti választásának módját, annak hatáskörét és működésének idejét;

9. a felügyelő bizottság szervezetét és működésének idejét;

10. a cégjegyzés módját;

11. a közgyűlés mikénti összehívását, megtartásának helyét és idejét, hatáskörét, tárgyalási rendjét, a határozatok hozatalának módját és annak megállapítását, hogy mi történjék az esetben, ha az összehívott közgyűlés határozatképes nem volt;

12. a tagok szavazati jogát és ennek mikénti gyakorlását;

13. a szövetkezet hirdetményeinek mikénti közzétételét;

14. annak megállapítását, hogy a tagok a társaság kötelezettségeiért korlátlan vagy korlátozott felelősséggel tartoznak-e, és ha ez utóbbi esetben a felelősség a törvényben meghatározott mértéken túl terjesztetik ki: ezen felelősség terjedelmét.

226. §. Az alapszabályok a tagok névjegy-

zékével együtt, a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés és közzététel végett azon törvényszéknél, melynek kerületében a szövetkezet székhelye van, bejelentendők.

A bejelentés közzétételének magában kell foglalnia:

1. az alapszabályok keltét;
2. a szövetkezet cégét és székhelyét;
3. a vállalat tárgyát;
4. a szövetkezet tartamát;
5. a cégjegyzés módját;
6. a szövetkezeti hirdetmények mikénti közzétételét;

7. annak felemlítését, hogy a tagok a szövetkezet kötelezettségeiért korlátlan, vagy korlátozott felelősséget vállalnak-e; és ha ez utóbbi esetben a felelőség a törvényben meghatározott mértéken túl terjesztetik ki: ezen felelőség terjedelmét.

227. §. A szövetkezet az alapszabályok bemutatásával egyidejűleg igazolni tartozik, hogy az alapszabályok az alakuló közgyűlés által megállapítottak, s hogy az igazgatóság és felügyelő bizottság megválasztatott.

Az e végre szolgáló headványt az igazgatóság tagjai az illetékes törvényszéknél sajátkezűleg aláírni, vagy hitelesített alakban benyújtani tartoznak.

228. §. A szövetkezet a kereskedelmi cégjegyzékbe történt bevezetés és kihirdetés előtt léte-

zőnek nem tekintetik. Azok, kik a bevezetés és kihirdetés előtt a társaság nevében eljárnak, személyesen és egyetemlegesen felelősek.

229. §. A társasági alapszabályok, az előbbeni §-ban érintett tények igazolása mellett a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett azon törvényszéknek is bemutatandók, melynek kerületében a szövetkezet fiókteleppel bír.

230. §. A jelen törvény 210—117. §-ainak a külföldi részvénytársaságokra vonatkozó határozatai a külföldi szövetkezetekre is megfelelő alkalmazást nyernek.

MÁSODIK FEJEZET.

A tagok jogviszonyai egymás között és harmadik személyek irányában.

231. §. A korlátlan felelősséggel alakult szövetkezetek tagjai a társaság kötelezettségeiért, a mennyiben azok a társaság vagyonából ki nem elégíthetők, egyetemlegesen egész vagyonukkal felelnek.

A korlátolt felelősséggel alakult szövetkezetek tagjai, a mennyiben a társasági alapszabályok másként nem intézkednek, csak lekötött üzletrészeik erejéig kötelezvék.

232. §. A társaság hitelezői követeléseiket az egyes tagok ellen csak a társaság vagyonára nyitott csőd befejezése után, és csak annyiban ér-

vényesíthetik, a mennyiben ezen követelések a csődnél felszámítva, illetőleg megítélve lettek.

Ily követelések az egyes társasági tagtól, újabb törvényes eljárás nélkül, végrehajtás útján hajthatók be.

233. §. Ki fenálló szövetkezetbe lép, a belépése előtt keletkezett minden társasági kötelezettségért felelős.

Az ezzel ellenkező szerződés harmadik személyek irányában joghatálylallyal nem bír.

234. §. A mennyiben az alapszabályok eltérőleg nem intézkednek: az oly tagok, kik szabályszerű befizetéseiket teljesítették, a többi tagok által oly czímen, hogy ez utóbbiak többet fizettek, visszeresettel meg nem támadhatók.

235. §. Az egyes szövetkezeti tagnak az esetben is, ha a társaság bizonyos időre alakult, jogában áll a társaságból egészen vagy ha több üzletrésze volt, bizonyos üzletrészekre nézve, előleges felmondás mellett kilépni. Ha a felmondási határidő és a kilépés időpontja az alapszabályokban meg nem állapított, a kilépés csak az üzleti év befejeztével előleges legalább négy heti felmondás után történhetik.

Halál által megszűnik a tagság. A jogutódok az elhalt tag helyébe léphetnek, a mennyiben az alapszabályok ezt ki nem zárják.

A szövetkezet az egyes tagot az alapszabályokban meghatározott okok miatt ki is zárhatja.

236. §. A szövetkezetből egészen vagy egyes üzletrészekre nézve kivált tagok és örökösök a társaság hitelezői irányában mindazon társasági kötelezettségeikért, melyek a kiválás időpontjáig keletkeztek, a 254. §-ban meghatározott elévülési időn belől, az alapszabályokban megállapított mértékben felelnek.

237. §. A kivált tagok vagy örökösök, a mennyiben az alapszabályok másként nem intézkednek, a szövetkezet tartaléktőkéjére és más vagyonaára igényt nem tarthatnak. Ellenben igényük van a kiválás évről szóló zárszámadás szerint reájuk eső üzletrészhez.

Ezen üzletrész, s a netaláni más járandóság kifizetését, a korlátlan felelősséggel alakult szövetkezet tagjai vagy ezek örökösök: a zárszámadás megállapításától számított három hó után; a korlátolt felelősséggel alakult szövetkezet tagjai vagy ezek örökösök pedig csak a 254. §-ban meghatározott elévülési idő lejártával követelhetik, feltéve hogy addig a társaság feloszlása el nem határozott.

Ugyanennek van helye akkor is, ha a tag csak egy vagy több üzletrészre nézve lép ki a szövetkezetből.

238. §. A mennyiben az alapszabályok másként nem intézkednek, a szövetkezeti tag egyes vagy minden üzletrészét s az ezekkel járó tagsági

jogokat, az igazgatóságnál történt bejelentés mellett, másra átruházhatja.

Az átruházónak a 236. §-ban megállapított felelőssége azonban érintetlen marad, ha az átvevő kötelezettségének eleget tenni nem képes.

239. §. A jelen törvény 95. és 96. §-ainak a magánhitelezőkre s a beszámításra vonatkozó intézkedései, a szövetkezetekre is alkalmazást nyernek.

A magánhitelező, ki a szövetkezeti tag magánvagyonára sikertelenül vezetett végrehajtás után adósának a társaság feloszlása esetére jutandó illetményét veszi végrehajtás alá, kielégítése végett előleges felmondás után, a társasági tag kiválását követelheti tekintet nélkül arra, hogy a társaság határozott vagy határozatlan időre alakult.

A felmondásnak az üzleti év letelte előtt legalább négy héttel kell történnie.

HARMADIK FEJEZET.

Közgyűlés, igazgatóság és felügyelő bizottság.

240. §. A 176—181. §-oknak részvénytársaságok közgyűléseire vonatkozó határozatai a szövetkezetekre olyképp nyernek alkalmazást: hogy az egyes részvényesek számára biztosított jogokat az egyes szövetkezeti tagok, a részvényesek összeségének fentartottakat pedig a szövetkezeti tagok összesége gyakorolja.

241. §. A társaság képviselőjére, az igazgatóság választására, jogaira és kötelességeire nézve szövetkezeteknél is a jelen törvény 182—193. és 197. §-aiban foglalt határozatok nyernek alkalmazást.

242. §. Az igazgatóság minden évnegyed végén a be- és kilépett tagokat, a felmondott üzletrészek számát a törvényeséknél bejelenteni, és minden év január havában a tagoknak betűrendes névjegyzékét, az üzletrészek kitüntetése mellett, bemutatni tartozik.

243. §. Az igazgatóság a társasági könyvek rendszeres vezetéséről gondoskodni, s a felügyelő bizottság által megvizsgált mérleget, a közgyűlést nyolcz nappal megelőzőleg, közzétenni tartozik.

Ezen közzétételben különösen a zárszámadás idejékor létező szövetkezeti tagok száma, továbbá az illető üzleti év folyamában be- és kilépett tagok; nemkülönbén a betett, felmondott és visszafizetett üzleti részek száma kiteendő.

Ezenfelül az igazgatóság a közgyűlésileg jóváhagyott mérleg egy eredeti példányát az illetékes törvényszéknek haladéktalanul bemutatni tartozik. A bemutatott mérleg mindenki által megtekinthető.

244. §. A felügyelő bizottságot illetőleg szövetkezeteknél is a jelen törvény 194—196. §-aiban foglalt határozatok nyernek alkalmazást.

245. §. A közgyűlés elé terjesztett évi mér-

leg helyes felállításáért az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjai egyetemlegesen felelősek.

246. §. A jelen törvény 218—222. §-ai a szövetkezetekre is alkalmazást nyernek.

NEGYEDIK FEJEZET.

A szövetkezet feloszlása.

247. §. A szövetkezet feloszlik:

1. azon idő elteltével, melyre a társaság keletkezett;
2. közgyűlési határozat folytán;
3. egyesülés által;
4. csődnyitás következtében;
5. törvényszéki határozat folytán.

248. §. Ha a szövetkezet működését a 223. §-ban megjelöltektől eltűő célokra terjeszti ki, kártérítésre való igény nélkül, bíróilag felosztható.

A feloszlítás bármely érdekelt fél vagy a közigazgatási hatóság megkeresésére, a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés mellett, azon törvényszék által rendeltetik el, melynél a szövetkezet be van jegyezve.

249. §. A szövetkezet feloszlása a 247. §. 4. és 5-dik pontjában említett esetek kivételével, az igazgatóság által a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett, az illetékes törvényszéknél bejelentendő.

Az igazgatóság, csőd esetét kivéve, a feloszlást a társasági hirdetmények felvételére rendelt,

esetleg a hivatalos lapokban háromszor közzétenni, s a szövetkezet hitelezőit követeléseiknek a harmadszori közzétételtől számított hat hó alatt érvényesítésére felhívni tartozik.

250. §. A jelen törvény 203. és 206. §-ainak a felszámolásra vonatkozó határozatai a szövetkezetekre is alkalmazást nyernek.

251. §. A felszámolási eljárás tartama alatt a szövetkezeti tagok jogviszonyaira nézve úgy egymásközt, mint harmadik személyek irányában, a jelen cím második fejezetének szabályai szolgálnak irányadóul, a mennyiben azok a jelen fejezet határozataival és a felszámolás természetével nem ellenkeznek.

252. §. A feloszlott szövetkezet vagyonából mindenekelőtt a hitelezők követeléseit elégítendő ki a lejárat rendje szerint; a még le nem járt követelések fedezésére szükséges összegek visszatartandók.

A tartozások kielégítése után fenmaradó összeg a szövetkezeti tagok közt, az alapszabályokban megállapított elvek szerint, osztatik fel.

A tényleges felosztás azonban a 249. §-ban érintett hirdetmény harmadszori közzétételétől számítandó hat hó eltelté előtt, nem történhetik.

253. §. A szövetkezeti hitelezők értesítésére illetőleg felhívására, továbbá a függőben levő követelések biztosítására, a feloszlott szövetkezet könyveinek és iratainak megőrzésére, és két vagy több

szövetkezet egyesülésére nézve a 205., 207. és 208. §-okban foglalt határozatok a szövetkezetekre is alkalmazást nyernek.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A szövetkezeti tagok elleni keresetek elévüléséről.

254. §. A szövetkezet tagjai ellen a társaságot terhelő igények alapján támasztható keresetek, a mennyiben bizonyos követelésekre nézve törvényesen rövidebb elévülés megállapítva nincsen, a társaság feloszlásától, vagy a társasági tag kilépésétől vagy ennek kizárásától kezdve egy esztendő alatt évülnek el.

Ezen elévülési idő azon naptól számíttatik, melyen a szövetkezet feloszlása, a kereskedelmi cégjegyzékbe történt bevezetés alapján közzététett, illetőleg melyen az egyes tagok kilépése vagy kizáratása a szövetkezetnél vezetendő jegyzékbe bevezettetett.

Ha a követelés ezen időpont után jár le, az elévülési idő a követelés lejártával, — még le nem járt, de felmondási időhöz kötött követeléseknél pedig a felmondásra való tekintet nélkül a közzététel napjától számítandó felmondási idő leteltével veszi kezdetét.

255. §. Ha a szövetkezetnek felosztatlan vagyona marad, a társasági hitelezők e vagyomból az előbbeni §-ban megállapított elévülési idő után is követelhetnek kielégítést.

256. §. A kilépett vagy kizárt szövetkezeti tag javára folyó elévülési idő nem szakíttatik félbe oly jogcselekvény által, mely más szövetkezeti tagok ellen történik; ellenben félbeszakíttatik oly jogcselekvény által, mely a még fenálló szövetkezet vagy annak feloszlása után a felszámolók, illetőleg a csődtömeg ellen intéztetik.

257. §. Az itt megállapított elévülés kiskorúak, gondnokság alatt lévők és jogi személyek ellen is hatályos.

MÁSODIK RÉSZ.

Kereskedelmi ügyletek.

ELSŐ CZIM.

Kereskedelmi ügyletek általában.

ELSŐ FEJEZET.

A kereskedelmi ügyletek meghatározása.

258. §. Kereskedelmi ügyleteknek tekintendők:

1. áruk, s általában ingó dolgok vétele vagy egyébkénti megszerzése azon szándékkal, hogy azok természetben, át- vagy feldolgozva ismét tovább adassanak;

2. az előbbeni pontban érintett oly tárgyak szállításának elvállalása, melyeket a szállító fél e végből szerez meg;

3. állampapírok, részvények vagy más a kereskedelmi forgalom tárgyát képező értékpapírok vétele vagy egyébkénti megszerzése az esetben is, ha a megszerzés nem továbbadási szándékkal történt;

4. biztosítások elvállalása;

5. utasok vagy javak tengeren leendő fuvarozásának elvállalása, és hajókölcsönök kötése.

259. §. A mennyiben iparszerűleg folytattnak, kereskedelmi ügyleteknek a következők tekintendők:

1. ingó dolgok fel- vagy átdolgozásának elvállalása mások részére, feltéve hogy az átvállaló üzlete a kisipar körét meghaladja;

2. a bank és pénzváltói ügyletek;

3. a bizományi, szállítmányozási és fuvarozási ügyletek, nemkülönben a személyfuvarozásra rendelt intézetek ügyletei;

4. a közraktárak ügyletei;

5. a kiadói ügyletek, továbbá a könyv- és műkereskedés egyéb ügyletei, nemkülönben a nyomdai ügyletek, a mennyiben ez utóbbiak a kisipar körét meghaladják;

6. azon termelők ügyletei, kik saját terméneiket át- vagy feldolgozzák és a bányaipar ügyletei, a mennyiben ez iparágak a kisipar körét meghaladják;

7. a kereskedelmi ügyletek közvetítése.

Az érintett ügyletek az esetben is kereske-

delmi ügyleteknek tekintetnek, ha azok nem iparszerűleg ugyan, de kereskedő által a kereskedelmi üzlet körében kötötnek.

260. §. A kereskedőnek mindazon ügyletei, melyek kereskedelmi üzlete folytatásához tartoznak, kereskedelmi ügyleteknek tekintetnek.

Ellenben a kézművesek részéről történt eladások, a mennyiben ezek egyedül iparüzletük folytatásaként jelentkeznek, kereskedelmi ügyleteknek nem tekinthetők.

261. §. A kereskedő által kötött szerződés kétség esetében a kereskedelmi üzlet folytatásához tartozónak tekintetik.

A kereskedő által kiállított kötelezvény a kereskedelmi üzlet folytatásához tartozónak tekintetik, ha ennek ellenkezője magából az okmányból ki nem tűnik.

262. §. Az ingatlanok tekintetében keletkezett szerződések kereskedelmi ügyleteknek nem tekintetnek.

263. §. Azon körülmény, hogy valaki hivatalánál, állásánál, iparrendészeti vagy más okoknál fogva kereskedelmi ügyletekkel nem foglalkozhatik, a kereskedelmi ügyletek minőségére és érvényességére befolyással nincsen.

264. §. A jelen törvény második részében foglalt határozatok azon ügyleteknél, melyek az egyik szerződő fél részéről kereskedelmi ügyleteket képeznek, mindkét félre nézve egyaránt alkalmaz-

tatnak. Kivételnek e tekintetben csak akkor van helye, ha magukból e határozatokból kitűnik, hogy azok a felek közül csak azt kötelezik, kire nézve az ügylet kereskedelmi ügyletet képez.

MÁSODIK FEJEZET.

A kereskedelmi ügyleteket tárgyazó általános határozatok.

265. §. A kereskedelmi ügyletek megbírálásánál és értelmezésénél, nem annyira a használt kifejezések betűszerinti értelme, mint inkább a szerződő felek akarata szolgál irányadóul.

266. §. A szerződés szavai közönséges értelmükben veendőek, kivéve, ha az érdekelt felek azt igazolják, hogy a használt kifejezésnek a kereskedelmi forgalomban elfogadott más értelmet tulajdonítottak.

Kétség esetében a szerződés szavainak oly értelmezés adandó, mely mellett az ügylet joghatályos bírhat.

267. §. A cselekvények és mulasztások jelentőségének és joghatályának megítélésénél, tekintettel kell lenni a kereskedelmi forgalomban elfogadott szokásokra és gyakorlatokra.

268. §. Kik oly ügylet által, mely résztükről kereskedelmi ügyletet képez, egy harmadik irányában közös kötelezettséget vállalnak, egyetemleges adósoknak tekintendőek, a mennyiben a hitelező-

vel történt megállapodásból az ellenkező ki nem tűnik.

269. §. A hitelezőnek jogában áll követelése végett az egyetemleges adósokat tetszése szerint mind, azok közül többet, vagy egyet megtámadni: ha a követelés tárgya felosztható, jogában áll azt felosztva érvényesíteni a nélkül, hogy e miatt jogát az egész követeléshez azon adós ellen elvesztené, ki ellen azt csak részben érvényesítette.

270. §. A megtámadott egyetemleges adós a hitelező ellen csak oly kifogásokkal élhet, melyek őt személyesen vagy az adóstársakat mind a hitelező ellen illetik.

Kereskedelmi ügyletekben és általában mindazon esetekben, melyekben a jelen törvény egyetemleges kötelezettséget állapít meg, az egyetemleges adós a követelés felosztását, vagy a többi adósok előzetes beperlését nem követelheti, s azért, mert a hitelező által az egész követelésért egyedül lett megtámadva, kifogással nem élhet.

Ugyanez áll a kezesre nézve is, ha a kezeség kereskedelmi ügyletből eredő kötelezettségért lett vállalva, vagy ha maga a kezeség kereskedelmi ügyletnek tekintendő.

271. §. Ki valamely ügylet folytán, mely reá nézve kereskedelmi ügyletnek tekintendő, egy másik irányában gondosságra van kötelezve, a rendes kereskedő gondosságával köteles eljárni.

272. §. Ki kártérítést igényelhet, a való-

ságos kár és az elmaradt nyereség megtérítését követelheti.

273. §. A kötbér/összege semmi korlátozásnak alávetve nincsen, s az adósnak kétség esetében nem áll jogában, a kötbér lefizetése által magát a teljesítés alól kivonni.

A kötbér kikötése kétség esetében nem zárja ki az igényt a kötbér összegét meghaladó kártérítéshez.

A mennyiben a kötbér azon esetre állapítatott meg, ha a szerződés nem kellő időben, vagy nem kellő helyen teljesíttetnék, a hitelező a szerződés teljesítése mellett a kötbért is követelheti.

274. §. A kötbér, ha valaminek abbanahagyása végett kötött ki: a kikötéssel ellenkező cselekvény folytán, ha pedig valaminek teljesítésére volt irányozva: az adós késedelmével jár le.

275. §. A kötbér nem követelhető, ha a szerződés teljesítése vétkes baleset, vagy a hitelező vétkessége miatt lehetlenné válik, vagy ha a szerződés teljesítése fentartás nélkül elfogadtatott.

276. §. A foglaló, egyéb megállapodás hiányában, csak a szerződés megkötése jeléül szolgál, s ennek teljesítésével visszaadatik vagy beszámíttatik.

Visszaadandó a foglaló akkor is, ha a szerződés a felek kölcsönös elállása, vagy egyéb ok miatt megszűnik.

277. §. Egyéb megállapodás vagy eltérő ke-

reskedelmi szokás hiányában az, kinek vétkessége miatt a szerződés nem teljesíthető, az adott foglalót elveszti, a kapott foglalót pedig kétszeresen visszatéríteni tartozik.

A szerződésszegő e mellett a másik félnek mindkét esetben, a foglaló összegét meghaladó kárt is megtéríteni köteles.

278. §. Ha valamelyik fél a szerződés megkötésekor bánatpénzt adott, vagy ilyet ígért: ez a szerződéstől visszaléphet, a mennyiben annak teljesítését meg nem kezdette, vagy a másik fél részéről az egészben vagy részben történt teljesítést el nem fogadta.

A visszalépő a kikötött bánatpénzt megfizetni tartozik, az adott bánatpénzt pedig elveszti.

279. §. Ha a szerződés teljesítettik, a bánatpénz visszaadatik, illetőleg a teljesítőnek beszámíttatik. Visszaadandó a bánatpénz az esetben is, ha a szerződés a felek megállapodása vagy más ok következtében megszűnik.

280. §. Kereskedelmi ügyletek a felentuli sérelem miatt meg nem támadhatók.

281. §. A törvényi és a kereskedelmi kamatok kereskedelmi ügyekben a fizetendő tőke hat százalékát teszik évenként.

Minden oly esetben, midőn a jelen törvény kamatfizetési köteleességet állapít meg, évenként 6° kamat számítható.

282. §. Kinek oly ügyletből, mely az ő ré-

széről kereskedelmi ügyletnek tekintendő, lejárt követelése van, az a lejárat napjától; fizetési háttérnap hiányában pedig a megintés napjától, kamatot követelhet.

A számla megküldése magában véve megintésnek nem tekinthető.

283. §. Kereskedők, kölcsönös kereskedelmi ügyleteikből eredő követeléseik után, a lejáratától előleges kikötés és megintés nélkül is követelhetnek kamatokat.

284. §. A kereskedő, ki üzleti körében más kereskedő vagy nemkereskedő részére ügyleteket végez, vagy szolgáltatásokat teljesít, ezekért előleges kikötés nélkül is, a helybeli szokásnak megfelelő díjt, s a mennyiben valamely dolog megőrzése forog kérdésben, a raktári díjt is követelheti.

Az adott kölcsönök és előlegek, nemkülönben a tett kiadások után a kereskedő a teljesítés, illetőleg a történt kiadás napjától kamatokat számíthat.

285. §. Ha a kereskedő más kereskedővel vagy nemkereskedővel folyó számlán alapuló összeköttetésben áll: az, kinek a számadás lezárásakor fenmaradó követelése van, ettől, habár abban kamatok is foglaltatnak, a lezárás napjától kamatokat igényelhet.

A számadás lezárása, egyéb megállapodás vagy szokás hiányában, minden üzleti év végével történik.

286. §. Az 1868: XXXI. t. cz. 1. §-ának azon intézkedése, mely szerint a kamatláb csak írásbeli kikötés mellett nem esik korlátozás alá, kereskedelmi ügyletekre alkalmazást nem nyer.

A hátralékos kamatok kereskedelmi ügyletekben akkor is követelhetők, ha azok a tőke összegét meghaladják.

287. §. A számadás — számla vagy folyószámla — elismerése a tévedés, vagy csalás igazolhatóságát ki nem zárja.

288. §. A megbízás érvényességéhez meghatározott alak nem kívántatik, s a megbízott jogkörére nézve a felek kifejezett akarata, ilyennek hiányában pedig a szokás s az ügylet természete szolgál irányadóul.

289. §. Az ajánlat, a megbízás vagy meghatalmazás, mely kereskedelmi üzlet körében kereskedőtől ered, ennek halálával visszavontnak nem tekinthető, kivéve ha az ellenkező szándék az illetőnek saját nyilatkozatából, vagy a felforgó körülményekből kitűnik.

290. §. Kereskedelmi ügyletekre vonatkozó meghatalmazásnál, a meghatalmazó és meghatalmazott, továbbá az utóbbi és harmadik személyek közti jogviszonyra nézve a jelen törvény I. rész, ötödik czimében foglalt határozatok nyernek alkalmazást.

291. §. Kereskedelmi utalványoknak tekintetnek:

1. a rendeletre szóló és
2. a kereskedők által kibocsátott vagy elfogadott írásbeli utalványok.

Az ily utalványok tárgyai pénzen kívül, értékpapírok és más helyettesíthető dolgok is lehetnek, s azok érvényességéhez sem a kötelezettség jogcímének felemlítése, sem az érték elismerése nem szükséges.

292. §. Az utalványozott a reá intézett utalvány elfogadása által, az utalványos, illetőleg ennek jogutóda iránt arra kötelezi magát, hogy az utalványban foglalt meghagyást teljesíteni.

Érvényes elfogadásnak tekintetik, ha az utalványozott nevét, vagy czégét az utalvány előlapjára vezeti.

293. §. Az utalvány sem az utalványozó, sem az utalványos, sem végre az utalványozott halálával meg nem szűnik, feltéve, hogy ennek ellenkezője magán az utalványon ki nem köttetett.

294. §. A pénzfizetés, vagy helyettesíthető dolgok, vagy értékpapírok szállítása iránt viszterher kikötése nélkül kiállított utalványok és kötelező jegyek, ha rendeletre szólnak, hátírral is átruházhatók. A hátirat akkor is érvényes, ha a forgató pusztán nevét vagy czégét vezeti az okirat hátlapjára (üres hátírat).

295. §. Hasonló módon ruházhatók át a tengeri hajósok elismervényei, a fuvarozók rakjegyei,

továbbá a hajókölcsönlevelek és a biztosítási kötvények, a mennyiben rendeletre lettek kiállítva.

296. §. A megelőző két §-ban érintett okmányok átruházásával az azokon alapuló jogok a forgatmányosra mennek át.

Az adós egyedül a nyugtatványozott papír kiadása mellett tartozik kötelezettségét teljesíteni.

Az adós csak oly kifogásokkal élhet, melyek magán az okiraton, vagy a közte s az okirat birtokosa közt fenforgó viszonyon alapulnak.

297. §. A hátírat utján átruházható papiroknál a forgatmányos birtokosi minőségét, a hátíratok összefüggő és egész ő hozzá lenyuló láncolata által köteles igazolni.

A kitörült hátíratok a birtokosi minőség meghíralásánál mint nem létezők tekintetnek.

A fizető a hátíratok valódiságát vizsgálni nem tartozik.

298. §. A váltótörvénynek a fizetés végetti bemutatásra, a fizetésre, az óvársra, az előzők értesítésére, a fizetési visszkeresetre, az elévülésre s a megsemmisítésre vonatkozó határozatai a kereskedelmi utalványokra is alkalmazást nyernek.

299. §. Azon árúk vagy egyéb ingóságok, melyeket a kereskedő üzleti körében elárúsított és átadott, az esetben is a jóhiszemű vevő tulajdonába mennek át, ha az eladó tulajdonos nem volt. A korábban szerzett tulajdon megszűnik; megszűnik továbbá a korábban szerzett zálog és más dologi

jog is, ha a vevő az elárusítás alkalmával arról tudomással nem bírt.

Ha a kereskedő üzleti körében árukat vagy egyéb ingóságokat elzálogosított és átadott, e tárgyakra a korábban szerzett tulajdon, zálog vagy más dologi jogot a jóhiszemű zálogbirtokos, vagy ennek utódai hátrányára érvényesíteni nem lehet.

A bizományost, szállítmányozót és fuvarozót illető törvényi zálogjog hatályára nézve a szerződési zálogjoggal egyenlő.

törpapiro 300. §. Az előbbeni §. határozatai a bemutatóra szóló és a forgatható papiroknál az esetben is alkalmazást nyernek, ha azok eladása vagy elzálogosítása nemkereskedő részéről történik.

301. §. Ingóságoknál, bemutatóra szóló és oly papiroknál, melyek hátirat utján átruházhatók, továbbá kereskedelmi könyveken alapuló követeléseknél a zálogszerződés érvényességére, ha az kereskedelmi ügylet tekintetében keletkezik, a felek egyszerű megállapodása mellett egyedül a következő §-okban megállapított feltételek szükségesek.

302. §. Ingóságoknál elegendő, ha a kézi zálog a hitelezőnek, vagy az ő részére egy harmadiknak átadatik.

303. §. Bemutatóra szóló papiroknál a zálogjog azok tényleges átadásával, oly papiroknál pedig, melyek hátirat utján átruházhatók, az által szerzetetik meg, ha a papir hátirattal ellátva a hi-

telezőnek, vagy helyette egy harmadiknak tényleg átadatik.

304. §. Kereskedelmi könyveken alapuló követeléseknél a zálogjog megszerzetetik, ha az elzálogosítási nyilatkozattal ellátott könyvkivonat a hitelezőnek átadatik, s maga az elzálogosítás a kereskedelmi könyvben, a zálogba adott követelésnél feljegyeztetik.

305. §. Ha a kézi zálog kereskedelmi ügyletből eredő követelés fedezésére írásbeli szerződés mellett adatott, s az adós kötelességének kellő időben elegendő nem tesz, a hitelezőnek jogában áll magát a zálogtárgyakból kielégíteni anélkül, hogy az adós ellen előbb keresetet indítani tartoznék.

E végből a hitelező, a szükséges okmányok bemutatása mellett, saját illetékes törvényszékéhez folyamodik, mely az adós meghallgatása nélkül, az elzálogosított tárgyak, vagy azok egy részének a hitelező veszélyére és költségein leendő eladatását elrendeli.

A hitelező az adóst, a mennyiben ez lehetséges, úgy az eladás elrendeléséről, mint annak megtörténtéről azonnal értesíteni, s a vételár feleslegét az adósnak átadni köteles. Ha a hitelező az értesítést elmulasztja, kártérítéssel tartozik.

306. §. Ha a kézi zálog kereskedelmi ügyletből eredő követelés fedezésére adatik, s a felek írásbelileg abban állapodtak meg, hogy a hitelező magát a zálogból bírói közbenjárás nélkül kielé-

githeti, ez esetben, ha az adós köteletségének kellő időben eleget nem tesz, a hitelezőnek jogában áll a zálogot nyilvánosan eladni; szabadságában áll ez esetben a zálogtárgyakat, ha azok piaczi, vagy tőzsdei árfolyammal bírnak, hiteles személy által a folyó árban magán úton is eladatni. A megtörtént eladásról, a mennyiben ez lehetséges, az adóst különbeni kártérítés mellett azonnal értesíteni, egyúttal a vételár feleslegét ennek átadni tartozik.

307. §. Oly esetben, midőn az adós csőd alá kerül, a hitelező az eladásról, az előbbeni két §. értelmében, a csődtömeget tartozik értesíteni, s a vételár feleslegét ennek köteles átadni.

308. §. A biztosított követelés átruházásával, a zálogjog akkor tekintetik átruházottnak, ha maga a kézizálog is átadatik.

309. §. A hitelező kereskedelmi ügyletekből eredő és lejárt követelései tekintetében, megtartási joggal élhet adósának azon pénzeire, ingóságaira és értékpapirjaira, melyek ennek akaratával tényleges birtokába, vagy rendelkezése alá kerülnek. E jog nem gyakorolható, ha a tárgyak akár az adós, akár egy harmadik által az átadás előtt, vagy az átadás alkalmával meghatározott rendelkezés végett kerülnek a hitelező birtokába.

Kereskedők egymás közt, kölcsönös kereskedelmi ügyletekből eredő, le nem járt követelései tekintetében is megtartási joggal élhetnek: ha az adós csőd alá kerül, vagy csak fizetéseit szüntette

meg, vagy ha az ellene vezetett bírói végrehajtás siker nélkül maradt. Ez esetekben az adós utasítása vagy a határozott rendelkezés tekintetében elvállalt kötelezettség, a megtartási jog gyakorlását ki nem zárja, ha az érintett ténykörülmények a tárgyak átadása után következtek be, vagy ha a hitelező azokról a tárgyak átvétele után értesült.

310. §. A hitelező, kit az előbbeni §. értelmében megtartási jog illet, köteles annak gyakorlásáról az adóst azonnal értesíteni.

A mennyiben az adós más úton kellő idő alatt fedezetet nem ad, jogában áll a hitelezőnek az adós ellen elrendelt csőd esetében is, saját illetékes törvényszékénél a megtartott tárgyak eladását kereset útján követelni s magát a vételárból, minden más hitelezőt megelőzőleg, kielégíteni. A netaláni felesleget az adósnak, illetőleg csődtömegének átadni tartozik.

HARMADIK FEJEZET.

A kereskedelmi ügyletek megkötése.

311. §. A kereskedelmi ügyletek érvényességéhez, a jelen törvényben kijelölt eseteket kivéve, azok írásba foglalása vagy egyéb alakszerűségek nem szükségesek.

312. §. Ha valamely ügylethez a jelen törvénynél fogva bizonyos alak kívántatik, vagy ha a felek az ügylet érvényességét bizonyos alaktól tet-

ték függővé, az ügylet megkötöttnek csak akkor tekintetik, ha az a meghatározott alakban létesül.

313. §. Az írásbeli szerződések érvényességéhez elegendő, ha az okmány a kötelezett fél által aláíratik.

Ha a felek valamelyike írni nem képes, kézjegyét két tanu aláírásával köteles hitelesíttetni, kiknek egyike által az írni nem képes félnek neve is aláírandó.

314. §. Ha valamely kereskedelmi ügylet megkötésére ajánlat tételik és ennek elfogadására bizonyos idő köttetik ki, akár vannak a felek jelen akár nem, az ajánlattevő a kitűzött idő eltelte előtt vissza nem léphet.

Ily kikötés hiányában az ajánlat, mely jelenlevők közt tételik, hatályát veszti, ha annak elfogadása iránt azonnal nem történik nyilatkozat.

315. §. Távollévők közt, ha az ajánlat elfogadására bizonyos idő ki nem köttetett, az ajánlattevő annyi ideig marad kötelezve, mennyi rendes körülmények közt a válaszadásra szükséges. Ez idő számításánál az ajánlattevő azon feltevésből indulhat ki, hogy ajánlata kellő időben ért rendeltetése helyére.

Ha a kellő időben elküldött elfogadási nyilatkozat a fentebbi határidő után érkezik meg, a szerződés hatályát veszti, a mennyiben az ajánlattevő visszalépését a másik féllel időközben, vagy

az elfogadási nyilatkozat beérkezte után azonnal közölte.

316. §. Az ajánlat nem történtnek tekintendő, ha annak visszavonása az ajánlat előtt vagy azzal egyidejűleg jut a másik fél tudomására. Az elfogadás hatályát veszti, ha az ajánlattevő annak visszavonásáról az elfogadási nyilatkozat megérkezte előtt, vagy ezzel egyidejűleg értesült.

317. §. Oly esetben, midőn az ügyletnek a felek szándéka szerint azonnal teljesíttetni kell, az elfogadás visszavonásának helye nincs, ha a teljesítés már megkezdett.

318. §. Oly szerződésnél, mely távollévők közt keletkezett, a megkötés idejéül azon időpont tekintetik, melyben az elfogadási nyilatkozat elküldött, vagy elküldés végett feladatott.

319. §. Az oly elfogadási nyilatkozat, mely feltételek vagy megszorítások mellett tételik, az ajánlat visszautasításának s egyszersmind új ajánlatnak tekintendő.

320. §. A kereskedő, ki egy másikkal üzleti összeköttetésben áll, vagy ez irányban megbízások teljesítésére ajánlkozott, köteles a nyert megbízás vagy ajánlat iránt azonnal nyilatkozni, ellenkezőleg hallgatása az ajánlat, illetőleg a megbízás elvállalásának tekintetik.

Az esetben is azonban, ha az ajánlatot vagy megbízást visszautasítja, köteles az egyidejűleg elküldött árúkat vagy egyéb tárgyakat az ajánlat-

tevő vagy megbízó költségein ideiglenesen a lehető károsodástól megóvni, feltéve, hogy ezt saját hátránya nélkül teheti s felmerülhető költségeire nézve kellő fedezettel bír.

Egyébiránt az illetékes törvényszék a megbízott kérelmére addig is, míg a tulajdonos másképp intézkedik, az átküldött tárgyaknak közraktárba, vagy gondnok őrizete alá helyezését elrendelheti.

NEGYEDIK FEJEZET.

A kereskedelmi ügyletek teljesítése.

321. §. Ha a szerződésben az árú faja és minősége iránt közelebbi meghatározás nem foglaltatik, az adós középfa^{ny}ju és minőségű árút tartozik szolgáltatni.

322. §. A kereskedelmi ügyletek azon helyen teljesítendők, mely a feleknek határozott, vagy a körülményekből, különösen az ügylet természetéből vagy céljából kivehető megállapodása által, a teljesítés helyéül kitűzetett.

Ily megállapodás hiányában az ügylet — a következő §-ban érintett eset kivételével — azon helyen teljesítendő, hol a kötelezettnek a szerződés megkötésekor kereskedelmi telepe, vagy ilyennek hiányában lakása volt.

323. §. Ha meghatározott oly dolgok adandók át, melyek a szerződés megkötésekor a szer-

ződő felek tudtával más helyen léteztek, az átadásnak e helyen kell történni.

324. §. Pénzbeli tartozásokat, a forgatható vagy bemutatóra szóló papirokon alapuló tartozások kivételével, az adós, a mennyiben a szerződésből, az ügylet természetéből, vagy a szerződő felek szándékából más nem következik, saját veszélyére és saját költségein azon helyen köteles fizetni, hol az ügylet megkötésekor a hitelezőnek kereskedelmi telepe, vagy ilyennek nem létében lakása volt.

325. §. Oly esetben, midőn a szerződés több helyen teljesítendő, a kötelezettség, a mennyiben az megosztható, egyéb megállapodás hiányában, a kijelölt helyeken egyenlően felosztva teljesítendő. Ellenben fel nem osztható kötelezettségeknél, ha a választási jog iránt intézkedés nem történt, a kötelezettség a kijelölt helyek bármelyikén teljesíthető.

326. §. Kétség esetében azon mérték, suly, pénzláb, pénznem, idő- és távolságszámítás tekintetik szerződés szerűnek, mely a teljesítés helyén divatozik.

Ha a szerződés számolási értékről vagy oly pénznemről szól, mely a teljesítés helyén forgalomban nincsen, a fizetés a teljesítés helyén, a lejárati napján jegyzett árfolyam szerint, országos pénznemben történik. E tekintetben kivételnek akkor van helye, ha a fizetés e szavakkal: »természetben«, »valóságban«, vagy ezekhez hasonló más kifejezésekkel, bizonyos pénznemben kikötött.

327. §. Ha a kötelezettség teljesítési ideje a szerződésben meg nem állapított, a mennyiben az ügylet természete, vagy a kereskedelmi szokás mást nem kíván, a teljesítés bármikor követelhető és kármikor eszközölhető.

328. §. Ha a teljesítés ideje évszakra vagy más időszakra határozott, annak megállapításánál a teljesítés helyén divatozó kereskedelmi szokás szolgál irányadóul.

Azon kötelezettségek, melyek valamely hó közepére szólnak, annak tizenötödik napján, azok pedig, melyek valamely hó végére szólnak, annak utolsó napján teljesítendő.

329. §. A mennyiben a kötelezettség a szerződés megkötésétől számítandó bizonyos idő eltelté után teljesítendő, a teljesítés időpontjára nézve következő határozatok szolgálnak irányadóul:

1. ha a határidő napokban van megállapítva, a teljesítés a határidő utolsó napjára esik, maga a megkötés napja nem számítatván;

2. ha a határidő hetekben, hónapokban vagy több hónapra terjedő időszakban — év, félév és évnegyedben — van megállapítva, a teljesítés idejé az utolsó hét, vagy utolsó hó azon napjára esik, mely nevénél vagy számánál fogva a szerződés megkötési napjának megfelel; ha e nap az utolsó hónapban hiányzik, a teljesítés e hó végnapjára esik. Egy hét alatt hét nap értendő;

3. ha a teljesítésre kitűzött határidő egy

vagy több egész és egy fél hóban állapított meg, a fél hó, mely alatt tizenöt nap értendő, az egész hónap vagy hónapok után számítandó.

Ugyanezen elvek szerint történik a határidő kiszámítása akkor is, ha az nem a szerződés megkötésével, hanem más időponttal vagy eseménnyel veszi kezdetét.

Ha a teljesítés napja vasárnapra, vagy valamely közönséges ünnepre esik, a kötelezettség a legközelebbi köznapon teljesítendő.

330. §. Ha a kötelezettség bizonyos időtartamon belül teljesítendő, a teljesítésnek ez időtartam eltelté előtt kell bekövetkezni. Ha azonban a kitűzött időtartam eltelté utolsó napja vasárnapra vagy valamely közönséges ünnepre esik, a kötelezettség legkésőbb a vasárnapot vagy ünnepet követlenül megelőző köznapon teljesítendő.

331. §. Oly szerződéseknél, melyekben a teljesítési idő közelebbi meghatározása helyett következő kifejezések: »mielőbb«, »mihelyt csak lehet«, »alkalmilag«, vagy más hasonló kifejezések használatnak, a teljesítés idejét a fenforgó körülmények s az ügylet természetéhez képest a bíróság határozza meg.

Ellenben ha a teljesítés akkép ígértetett, hogy annak »néhány«, vagy »egy-két« nap, hét, hó vagy év alatt kell történnie, — a »néhány« vagy »egy-két« kifejezés alatt, két nap, hét, hó vagy év értendő.

332. §. A kereskedelmi ügyletek teljesítése az erre rendelt napon, a szokott fizleti órákban eszközlendő s ugyanekkor elfogadandó.

333. §. Ha a kötelezettség teljesítésére kitűzött határidő meghosszabbíttatik, az új határidő, más megállapodás hiányában, a korábbi határidő eltelte utáni első nappal veszi kezdetét.

334. §. Minden oly esetben, midőn lejáratú nap állapítottatott meg, az ügylet természete és a felek szándékához képest kell megítélni, vajon a lejáratú nap csak az egyik, vagy mindkét szerződő fél javára lett-e megállapítva.

Az esetben is azonban, ha az adós a lejárat előtti fizetésre fel van jogosítva, a hitelező beleegyezése nélkül leszámítolási díjt csak úgy vonhat le, ha őt erre a kereskedelmi szokás feljogosítja.

335. §. Kétoldalu szerződésnél az, ki ellen a teljesítés követeltetik, erre csak az esetben kötelezhető, ha a másik fél saját részéről a szerződést teljesítette, illetőleg kész a teljesítésre. Kivételnek e tekintetben akkor van helye, ha a teljesítésnek a megtámadott fél részéről a kölcsönös megállapodás, vagy az ügylet természete, vagy a kereskedelmi szokás szerint előbb kell történnie.

MÁSODIK CZÍM.

Vétel.

ELSŐ FEJEZET.

Átalában.

336. §. A vétel megkötöttnek tekintetik, ha a felek úgy a vétel tárgyára, mint az árra nézve megegyeztek.

Ázon eladási ajánlatok, melyek felismerhetőleg többek irányában, különösen ár- vagy raktárjegyzékek, próbák vagy mustrák közlése mellett tétetnek, vagy melyek az áru, az ár, vagy a mennyiség határozott kijelölése nélkül történnék, kötelezőknek nem tekintetnek.

337. §. A vételre vonatkozó határozatok azon kereskedelmi ügyletekre is alkalmazást nyernek, melyek bizonyos mennyiségű helyettesíthető dolgoknak meghatározott árért szállítása iránt köttetnek.

338. §. A vételárnak készpénzben kell megállapíttatni. Ha pénz mellett egyéb teljesítések köttetnek ki, s ezek értéke a készpénzt meghaladja vagy azzal egyenlő, az ügylet vételnek nem tekintetik.

339. §. Ha vételárként a piaci vagy tőzsdei ár köttetett ki, egyéb megállapodás hiányában a teljesítés helyén és idejekor jegyzett középár

értendő. Árjegyzés nem létében a teljesítés helyéhez legközelebb eső piacon jegyzett középár szolgál irányadóul.

E mellett nincs kizárva, hogy az érdekelt fél az illető piacon a teljesítés idejekor megkötött vételi szerződésekkel, a jegyzett ártól eltérő középárt igazolhasson, mi felett minden egyes esetben a bíróság belátása szerint határoz.

340. §. Oly esetben, midőn a vételárnak az árú sulya szerint kell kiszámíttatni, a mennyiben más megállapodás nem történt, vagy a teljesítés helyén divatozó szokás mást nem rendel, a göngysuly leszámíttatik.

Arra nézve, hogy mit lehessen göngysuly fejében leszámítani, vagy sulyfölöslegül a vevő javára felvenni, vagy mit lehessen a megromlott vagy haszonvehetlenné vált résznek fejében követelni, a szerződés, illetőleg a teljesítés helyén divatozó kereskedelmi szokás szolgál irányadóul.

341. §. Egyéb megállapodás hiányában, vagy a mennyiben a helyi szokás mást nem állapít meg, az átadással, különösen a méréssel és mérlegeléssel járó költségeket az eladó, az átvétellel járó költségeket pedig a vevő köteles viselni.

342. §. Az átadás megtörténteig, ha a vevő t késedelem nem terheli, az eladó a dolgot a rendes kereskedő gondosságával megőrizni tartozik.

343. §. Ha az árú a vevőnek más helyről küldendő át, s ez az átküldés módja iránt nem ren-

delkezett, az eladó felhatalmazottnak tekintetik arra, hogy a vevő helyett a rendes kereskedő gondosságával intézkedjék, különösen hogy azon személyt, ki által a fuvarozásnak történni kell, kijelölhesse.

344. §. Azon időponttól kedve, midőn az árú a szállítványozónak, vagy a fuvarozónak, vagy a fuvarozásra egyébként kijelölt személynek átadott, a veszély, mely az árút éri, a vevő által viselendő. Ha azonban a vevő az elküldésre nézve különös utasítást adott, s az eladó attól sürgős ok nélkül eltér, az ebből eredő kárért ő felelős.

A veszély, mely az árút fuvarozás közben éri, az eladót akkor terheli, ha a hely, hová a fuvarozásnak történni kell, rá nézve a teljesítés helyéül tekintendő. Azon körülmény azonban, hogy az eladó a fuvarozással járó kiadások és költségek viselését elvállalta, még magában véve nem szolgálhat okul arra, hogy a hely, hová a fuvarozásnak történni kell, az eladóra nézve a teljesítés helyéül tekintessék.

345. §. A vevő az árút, a mennyiben az a szerződésnek, vagy különös megállapodás hiányában a törvényi kellékeknek (321. §.) megfelel, átvenni tartozik. Az átvételnek, ha más megállapodás nem történt, vagy a helyi szokás mást nem követel, azonnal kell történni.

A vételár kifizetésének, ha más megállapodás nem történt, vagy a kereskedelmi szokás, avagy

az ügylet természete mást nem követel, az átadás-kor kell történni.

346. §. A vevő a más helyről küldött árut, a mennyiben ez a rendes üzleti kezelés szerint lehetséges, az átvétel után haladéktalanul megvizsgálni, s ha az a kikötött vagy törvényi kellékeknek meg nem felel, e körülményről az eladót azonnal értesíteni tartozik.

Ha a vevő ez értesítést elmulasztja, az áru nemkifogásoltnak tekintetik feltéve, hogy oly hiányok nem forognak fen, melyek az azonnali megvizsgáláskor, rendes üzleti kezelés szerint, felismerhetők nem voltak.

A mennyiben ily hiányok később mutatkoznak, az értesítésnek a felfedezés után azonnal meg kell történni, ellenkezőleg az áru e részben is nemkifogásoltnak tekintetik.

Ezen határozatok a megtekintésre, próbára, vagy mustra szerint történt vételekre is alkalmazást nyernek, a mennyiben az átküldött áruknál oly hiányok forognak fen, melyek a szabályszerű megtekintés vagy megvizsgálás mellett, felismerhetők nem voltak.

347. §. A vevő az esetben, ha a más helyről átküldött áru ellen kifogásai vannak, azt egyszerűen visszajuttathatja, hanem az árunak az eladó rendelkezése alá bocsátásával, annak megőrzéséről egyelőre gondoskodni tartozik.

Az átvétel alkalmával, vagy később felmerült

hiányokat jogában áll a vevőnek szakértői szemle útján megállapíttatni. E megállapítást az eladó is követelheti, ha a vevő őt arról értesíti, hogy az áru ellen kifogásai vannak.

A mennyiben az áru megromlásnak van kitéve s a halasztás veszélylyel jár, a vevőnek jogában áll az árut, ha annak tőzsdei ára van, szabad kézből, egyébként pedig hiteles személy közbenjöttével nyilvános árverés útján eladni.

Az eladó értesítésének ily esetben, az eladás után azonnal meg kell történni.

348. §. Ha az áru a kikötött vagy törvényi kellékeknek meg nem felel, a vevőnek jogában áll az ügylettől elállani, vagy a vételár aránylagos leszállítását igényelni. E mellett mindegyik esetben a netaláni kár megtérítését is követelheti.

349. §. A vevő azon kifogással, hogy az áru a kikötött, vagy a törvényi kellékeknek meg nem felel, nem élhet, ha a hiányokat az átvételtől számítandó hat hó eltelte után fedezi fel; vagy ha az eladót a hiányokról az átvételtől számítandó hat hó alatt nem értesíti.

A vevőnek a hiányokra alapított kereseti joga az eladó ellen, az átvételtől számítandó 6 hó alatt elévül.

Ezen határozatok által, a törvényes intézkedéseken illetőleg a kereskedelmi szokásokon, melyek bizonyos ügyletekre nézve rövidebb elévülési időt állapítanak meg, változás nem történik.

Ha az eladó felelőssége szerződésileg rövidebb vagy hosszabb időre állapíttatik meg, a megállapodás szolgál irányadóul.

350. §. Csalás esetében az eladó a 346. és 349. §. határozataira nem hivatkozhatik.

351. §. Oly esetben, midőn a vevőt az árú átvételében késedelem terheli, az eladónak jogában áll az árút a vevő veszélyére és költségein valamely közraktárba, vagy egy magánszemélynél letenni, vagy a 347. §. értelmében eladni, s egyuttal a késedelemből eredett kár megtérítését követelni.

A megtörtént letétel vagy eladásról a vevő, különbeni kártérítési kötelezettség mellett, azonnal értesítendő.

352. §. Ha a vevő a vételár megfizetésével késik s az árú még átadva nem lett, az eladó tetszése szerint vagy a szerződés teljesítését s a késedelemből eredő kár megtérítését követelheti, vagy az árút a jelen törvény 347. §-ában foglalt határozatok megtartása mellett, a vevő rovására eladhatja, s egyuttal a kár megtérítését igényelheti; vagy végre a szerződéstől egyszerűen elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna.

353. §. Ha az árú átadásával az eladó késik, a vevő tetszése szerint, vagy a szerződés teljesítését s a késedelemből eredő kár megtérítését, vagy a teljesítés helyett a nemteljesítés miatt kártérítést követelhet, vagy végre a szerződéstől egyszerűen elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna.

354. §. A szerződő felek közül az, ki a teljesítés helyett kártérítést követelni, vagy a szerződéstől elállani kíván, erről a másik felet azonnal értesíteni, s ennek, ha ezt az ügylet természete megengedi, az utólagos teljesítésre kellő időt engedni tartozik.

355. §. Ha a szállításnak határozottan kijelölt határnapon vagy határidőben kell történni, az előbbeni §. határozatai alkalmazást nem nyernek. A vevő úgy, mint az eladó az öket 352. és 353. §. szerint illető jogokat tetszésük szerint gyakorolhatják. Azonban ily esetben is az, ki a szerződés teljesítéséhez ragaszkodni kíván, erről a másik felet a határidő vagy határnap elteltével azonnal értesíteni tartozik, ellenkezőleg a későbbi teljesítést nem követelheti.

356. §. A feleknek az előbbeni §-ban megállapított jogaira nézve következő elvek szolgálnak irányadóul:

1. Ha az eladó a teljesítés helyett az árút a késedelmes vevő rovására eladni kívánja, a menyiben az árú piaci vagy fözsdei árral bir, az eladást a kitűzött határnap vagy határidő eltelté után azonnal köteles eszközölni; ellenkezőleg az eladás a vevő rovására történtnek nem tekintetik. A késedelmes vevő előleges felszólítása ily esetben nem szükséges ugyan, de az eladás eredményéről azonnal értesítendő.

2. Ha ellenben a vevő a késedelmes eladó

ellenében teljesítés helyett kártérítést követel, ennek tárgyát oly áruknál, melyek piaczi vagy tőzsdei árral bírnak, azon különbözet képezi, mely a teljesítés helyén és idejekor a szerződési és a piaczi, illetőleg a tőzsdei ár közt mutatkozik. E mellett azonban nincs kizárva, hogy a vevő igazolható nagyobb kára megtérítését is követelhesse.

357. §. Az előbbeni §. eseteiben mindegyik félnek jogában áll a másik késedelmét, ennek költségein óvási okmányokkal igazolni.

Az óvatolásra nézve ily esetben a váltótörvény határozatai szolgálnak irányadónul.

358. §. Ha a 352., 353. és 355. §. eseteiben a körülményekből, különösen az ügylet természetéből, a szerződő felek akaratából, vagy a szerződési tárgy minőségéből az tűnik ki, hogy a teljesítés mindkét részre nézve felosztható, a felek egyike a szerződésnek csak azon részére léphet vissza, mely a másik által még teljesítve nem lett.

MÁSODIK FEJEZET.

A vétel különös nemei.

I 359. §. A vétel megtekintésre vagy próbára a vevő akaratától függő azon feltétel alatt köttetik, hogy ez az árut megtekintés, vagy megpróbálás után elfogadandja. Kétség esetében e feltétel felüggesztő hatálylyal bír.

360. §. Ha az áru a vevőnek megtekintés végett vagy próbára átadatott, az áru elfogadott-

nak tekintetik, a mennyiben a vevő a kikötött vagy szokásos határidő alatt, vagy az eladó felszólítására azonnal nem nyilatkozik.

361. §. Ha az áru a vevőnek átadva nem lett, s ez a megállapított vagy szokásos határidő alatt jóváhagyólag nem nyilatkozik, a vétel meg nem kötöttnek tekintendő.

Szerződésileg megállapított, vagy szokásos határidő hiányában, az eladó a körülményekhez mért idő lefolyása után a vevőt nyilatkozatra szólíthatja fel. Ha a vevő e felszólításra azonnal nem nyilatkozik, az eladó kötelezettsége megszűnik.

362. §. A mustra vagy próba szerinti vétel feltétlenül ugyan, de az eladó azon kötelezettsége mellett köttetik meg, hogy az áru a mustrának illetőleg próbának megfelelően.

363. §. Ha a vevő a neki átadott mustrát vagy próbát fel nem mutathatja, az áru mustra, illetőleg próbaszerűnek vélelmezetik.

364. §. Ha a felek abban állapodtak meg, hogy az eladó a szerződéstől tetszése szerint visszaléphessen, a vétel felbontó feltétel alatt kötöttnek tekintetik.

A visszalépési jognak, más megállapodás hiányában, a szerződés megkötésétől számítandó három nap alatt kell gyakoroltatni.

365. §. A visszalépési jog gyakorlásával a vétel joghatályát veszti.

Ily esetben a vevő a vétel tárgyát, az eladó

pedig a vételért köteles visszaadni. Ha a vétel tárgya általában nem, vagy rosszabb állapotban adatnék vissza, a vevő az ebből eredő kárt megtéríteni tartozik.

366. §. Az eladó a visszalépés fentartásából eredő jogokat nem gyakorolhatja az ellen, ki a tárgyat a vevőtől jóhiszeműleg szerezte; ily esetben egyedül a vevőtől követelhet kártérítést.

367. §. A visszalépési jog a vevő javára is kiköthető; ez azonban e joggal a 364. §-ban érintett határidő alatt csak azon feltétel mellett élhet, ha a vétel tárgyát oly állapotban adhatja vissza, minőben azt átvette.

Bizományi ügylet 223

HARMADIK CZIM.

Bizományi ügylet.

368. §. A kereskedelmi ügylet megkötése bizománynak tekintetik, ha ezt valaki megbízásból saját nevében, de más (a megbízó) részére eszközli. Ki az ügyletek ily megkötésével iparszerűleg foglalkozik, bizományosnak tekintendő.

Azon ügyletek által, melyeket a bizományos harmadik személyekkel köt, jogosítva és kötelezve ő lesz; a megbízó és a harmadik közt jogok és kötelezettségek nem keletkeznek.

Ha az ügylet a megbízó határozott kívánságához képest, ennek nevében köttetik, az nem bizománynak, hanem megbízásnak tekintetik.

369. §. A bizományos az ügyletet a rendes

kereskedő gondosságával, a megbízó érdekeinek megfelelőleg s a megbízás értelmében köteles ellátni; tartozik továbbá a megbízót a szükséghez képest tudósítani, s őt különösen a megbízás teljesítéséről haladéktalanul értesíteni; köteleességében áll végre a megbízónak az ügyletről számolni, s irányában azt, mit az ügylet alapján követelhet, teljesíteni.

Ha a bizományos nem a megbízás értelmében jár el, a megbízó az ügyletet saját részére kötöttnek elismerni nem tartozik, s minden esetben kártérítést követelhet.

370. §. A bizományos, ha a részére kijelölt áron alól ad el, a megbízónak az árkülönbözetet megtéríteni tartozik, a mennyiben nem igazolhatja, hogy az eladás a kijelölt áron nem volt eszközölhető, s hogy a teljesített eladás által a megbízót kártól óvta meg.

Ha a bizományos a vételnél a kijelölt áron túl megy, a megbízó az ügyletet mint nem saját részére kötöttet visszautasíthatja, a mennyiben a bizományos a tudósítással egyidejűleg a különbözet fedezésére késznek nem ajánlkozik.

A megbízó azonban, ha a vételt mint nem saját részére kötöttet visszautasítani akarja, erről a bizományost a nyert tudósítás után azonnal értesíteni tartozik, ellenkezőleg a vétel jóváhagyottnak tekintetik.

371. §. Ha az árún, mely a bizományosnak

beküldetett, az átvételkor külsőleg felismerhető sérülések vagy hiányok mutatkoznak, a bizományos különbeni kártérítés terhe alatt, a megbízó érdekeit a szállítmányozó vagy fuvarozó ellenében megóvni, az árú mibenlétének igazolására szolgáló bizonyítékokról gondoskodni, s erről a megbízót azonnal értesíteni tartozik.

A bizományos az árú mibenlétét szakértői szemle útján megállapíthatja s azt, ha megromlásnak van kitéve és a halasztás veszélylyel jár, a 347. §. értelmében eladhatja.

372. §. Ha az árúban oly változás történik, mely miatt az értéktelenné válhatnék, a mennyiben a megbízó utasítását időrovidség miatt kikérni nem lehet, vagy ha ez utasításával késik, — a bizományos az árút a 347. §. határozata szerint eladhatja.

Ugyanezt teheti a bizományos minden oly esetben, midőn a megbízó, habár erre a dolog természetere szerint kötelezve volna, az árú iránt nem rendelkezik.

373. §. A bizományos a gondviselése alatt levő árúban történt kárért felelősséggel tartozik, a mennyiben igazolni nem képes, hogy a kár rendes kereskedő gondosságával elhárítható nem volt.

A biztosítás elmulasztásáért csak az esetben felelős, ha az árú biztosítására a megbízótól utasítást nyert.

374. §. A bizományos által kötött ügyle-

tekből eredő követeléseket, a megbízó az adós ellen csak azok átengedése után érvényesítheti.

Az ily követelések azonban a bizományos és ennek hitelezői irányában akkor is, ha átengedve nem lettek, a megbízó követeléseinek tekintetnek.

375. §. Ha a bizományos a megbízó beleegyezése nélkül harmadik személyeknek előlegez vagy hitelez, ezt saját veszélyére teszi.

Amennyiben azonban a vételár hitelezése az üzlet helyén divatozó kereskedelmi szokás által igazolható, erre a bizományos is fel van jogosítva, feltéve, hogy megbízójától ellenkező utasítást nem kapott.

A bizományos, ki jogosulatlanul hitelbe ad el, a vételárt adósként azonnal lefizetni tartozik, ha a megbízó a hitelre történt eladást jóvá nem hagyja. A mennyiben a bizományos igazolni képes, hogy készfizetés mellett csak csekélyebb ár lett volna elérhető: csak ezen árt; ha pedig ez a megbízó által megszabott árnál csekélyebb volna, a 370. §. értelmében az árkülönbözetet is megtéríteni tartozik.

376. §. A bizományos a vele szerződő fél fizetési, vagy egyéb kötelezettségeiért egyenes adósként felelősséggel tartozik, ha ezt elvállalta, vagy ha a felelőség őt a saját üzlete helyén divatozó kereskedelmi szokásnál fogva terheli.

377. §. A megbízó köteles a bizományosnak mindazt megtéríteni, mit ez az ügyletre készpénzben kiadott, vagy arra szükségkép vagy hasznosan

fordított. Ez azon esetre is áll, ha a bizományos saját raktárait, fuvarozási eszközeit vagy saját munkásait használja.

E mellett a bizományos az ügylet után bizományi díjt követelhet, mely határozott megállapodás hiányában a helybeli kereskedelmi szokásnak megfelelőleg állapíttatik meg. Ha a bizományos a szerződő fél kötelezettségeiért jótállást vállalt (star del credere), ezért külön díjt igényelhet. A díj rendszerint csak akkor követelhető, ha az ügylet foganatba ment.

Eladási bizománynál azonban, ha az ügylet a bizományos hibáján kívül nem volt foganatosítható, ez az árú visszaadásakor díjt követelhet, a mennyiben ezt a helybeli kereskedelmi szokás megengedi.

378. §. Ha a bizományos kedvezőbb feltételek mellett köti meg az ügyletet, mint melyek a megbízó által megállapíttattak, az ebből eredő előny a megbízót illeti.

379. §. A bizományost a bizományi árúkrá nézve, a mennyiben azok még birtokában vannak, vagy a mennyiben azok felett általában, különösen pedig hajósolismervények, rakjegyek vagy közraktári jegyek által rendelkezhetik, zálogjog illeti a bizományi ügyletre fordított költségek, a bizományi díjak, előlegek, kölcsönök és az elvállalt váltói és egyéb kötelezettségek, nemkülönben a folyószámlán alapuló és a bizományból származó követelések erejéig.

E zálogjog alapján, mely a megbízó ellen időközben elrendelt csőd esetében is hatályos, a bizományos magát érintett követeléseire nézve, a megbízó vagy ennek hitelezői előtti elsőbbséggel, elégítheti ki. Ugyanez áll a bizományi ügyletből eredő s még künlevő követelésekre nézve is.

380. §. Ha a megbízó az előbbeni §-ban érintett kötelezettségeknek kellő időben eleget nem tesz, a bizományosnak jogában áll magát a zálogtárgyakból a 305. és 307. §. határozatai szerint kielégíteni.

381. §. Ha a bizomány tárgyat tőzsdei vagy piaci árral bíró árú, váltók vagy értékpapírok vétele vagy eladása képezi, a bizományos feltéve, hogy megbízója, másként nem rendelkezett, a megszerzendő árúkat eladóként maga szolgáltatathatja, a bizományba átvett árúkat pedig vevőként maga megtarthatja.

Ily esetben a bizományos számadási kötelezettsége egyedül annak igazolására szorítkozik, hogy az ár felszámításánál a megbízás teljesítésekor jegyzett tőzsdei vagy piaci árt megtartotta. A kikötött, illetőleg a 377. §-ban érintett díjt, továbbá a rendszerint felmerülő bizományi költségeket ily esetben is felszámíthatja.

A mennyiben a bizományos a megbízás teljesítését tárgyazó tudósítással egyidejűleg vevő vagy eladóként egy harmadik személyt meg nem

nevez, a megbízó vevőnek, illetőleg eladónak a bizományost tekintheti.

382. §. Ha a megbízó a megbízást visszavonja, s e visszavonás a bizományoshoz előbb érkezik, mint a megbízás teljesítéséről szóló tudósítás feladatott volna, a bizományos nem élhet többé azon joggal, hogy mint eladó vagy mint vevő fel léphessen.

383. §. A jelen czímben foglalt határozatok akkor is alkalmazandók, ha kereskedő anélkül, hogy ez rendes üzleti köréhez tartoznék, megbízásból más részére saját nevében egyes kereskedelmi ügyletet köt.

NEGVEDIK CZIM.

Szállítványozási ügylet.

384. §. Az áruk tovaküldésének elvállalása szállítványozási ügyletnek tekintetik, ha ezt valaki fuvarozók vagy hajósok által saját nevében, de mások rovására eszközli. Ki ily ügyletekkel iparszerűleg foglalkozik, szállítványozónak tekintendő.

385. §. A szállítványozó az áruk átvételénél és megőrzésénél, a fuvarozók és közvetett szállítványozók megválasztásánál, s általában az elvállalt szállítványozás eszközlésénél felmerülő károkért felelős, ha nem a rendes kereskedő gondosságával jár el. Azt, hogy rendes kereskedő gondosságával járt el, a szállítványozó köteles igazolni.

Ha a szállítványozó és a feladó közt a fuvarozási költségek eleve bizonyos összegben megállapítottatnak, — a szállítványozó más megállapodás hiányában, a szállítványozást eszközölő fuvarozók és közvetett szállítványozók eljárásáért egyenes felelősséggel tartozik.

386. §. Ha a szállítványozó a fuvarozásnak a feladó által kijelölt módjától vagy nemétől fontos ok nélkül eltér, a vétlen balesetért is felelős. Kivételnek e tekintetben akkor van helye, ha a szállítványozó igazolhatja, hogy a vétlen baleset a meghagyás pontos teljesítése mellett is bekövetkezett volna.

387. §. A szállítványozó saját díjain kívül költségeinek, kiadásainak s általában mindannak megtérítését követelheti, mit a szállítványozásra szükségkép vagy hasznosan fordított. A kialakított fuvardíjnál magasabbat azonban fel nem számíthat.

A szállítványozási díj szabad egyezkedés tárgyát képezi; ilyennek hiányában a helybeli szokás szolgál irányadóul.

Oly esetben, midőn a feladó és szállítványozó közt a fuvarozási költségek eleve bizonyos összegben megállapítottatnak, szállítványozási díj csak úgy számítható, ha ez világosan kikötöttet.

388. §. A szállítványozót az árukra nézve, a mennyiben azok birtokában vannak, vagy a mennyiben azok felett rendelkezhetik, a szállítványozási és fuvardíjak, továbbá a költségek és ki-

adások, nemkülönben az árukra adott előlegezések erejéig zálogjog illeti, melynek érvényesítésére nézve a 379. és 380. §. határozatai szolgálnak irányadóul.

Ha a szállítványozásnál közvetett szállítványozó közreműködése vétetik igénybe, az előző jogait, különösen ennek zálogjogát a közvetett szállítványozó köteles gyakorolni.

A mennyiben az előző követelésére nézve a követő részéről kielégítettett, a követelés és a zálogjog a követőre megy át. Ugyanez áll a fuvarozó követelésére és zálogjogára nézve is, ha és a mennyiben ez a közvetett szállítványozó által kielégítettett.

389. §. A szállítványozó, ellenkező megállapodás hiányában, a fuvarozást maga is eszközölheti. Ez esetben őt a fuvarozó jogai és kötelességei illetik, s a 387. §-ban érintett költségeken és díjakon felül a fuvardíjt is felszámíthatja.

390. §. A szállítványozó ellen az árú teljes vagy részben elveszése, megsérülése vagy elkésett kiszolgáltatása miatt támasztható keresetek egy esztendő alatt évülnek el. Ezen határidő az árú teljes elveszése esetében azon nappal, melyen a kiszolgáltatásnak történni kellett volna, egyéb esetekben pedig azon nappal veszi kezdetét, melyen az árú tényleg kiszolgáltatva lett.

Hasonló módon évülnek el az árú teljes vagy részben elveszése, megsérülése, vagy elkésett ki-

szolgáltatása miatt emelhető kifogások is, ha a tudósítás e tényekről a szállítványozó részére egy év alatt el nem küldetett.

A szállítványozó által elkövetett csalás vagy sikkasztás esetében ezen határozatok alkalmazást nem nyernek.

391. §. A szállítványozó jogai- és kötelességeire nézve, a mennyiben azok iránt a jelen czím-ben intézkedés nem történik, az előbbeni czím határozatai szolgálnak irányadóul.

392. §. A jelen czím határozatai akkor is alkalmazást nyernek, ha a kereskedő, a nélkül, hogy ez rendes üzleti köréhez tartoznék, egyes szállítványozási ügyletekre vállalkozik.

ÖTÖDIK CZÍM.

Fuvarozási ügylet.

ELSŐ FEJEZET.

Á t a l á b a n.

393. §. Fuvarozási ügyletnek az tekintendő, mely árúknak szárazon vagy folyókon és belvizeken való fuvarozása iránt köttetik. Ki ily ügyleteket iparszerűleg foglalkozik, fuvarozónak tekintetik.

394. §. A fuvarlevél a feladó és fuvarozó közt keletkezett szerződés bizonyítékául szolgál.

A fuvarozó a fuvarlevél kiállítását követelheti.

Glava
395. §. A fuvarlevél magában foglalja:

1. az árú megjelölését minőség, mennyiség és az ismertető jelek szerint;
2. a fuvarozó nevét;
3. a feladó nevét és lakhelyét;
4. annak nevét, kinek az árú kiszolgáltató;
5. az árú rendeltetési helyét;
6. a fuvardíjra vonatkozó határozatokat;
7. azon különös megállapodásokat, melyek a felek közt egyéb pontok, különösen az út irányára, az árú megérkezési idejére, vagy az e részbeni késedelemre nézve keletkeztek;
8. a kiállítás helyét és idejét.

396. §. A feladó köteles oly áruknál, melyek az átvevő részére leendő kiszolgáltatás előtt vám- vagy adókezelés alá esnek, a fuvarozót a szükséges kísérelő iratokkal ellátni. A mennyiben a fuvarozót magát vétkekesség nem terheli, a feladó felelős a fuvarozónak azon büntetések- és károkért, melyek ez utóbbira a kísérelő iratok helytelenségéből vagy elégtelenségéből származnak.

397. §. A fuvarozást, határozott megállapodás vagy helyi szokás hiányában, a körülményekhez mért határidő alatt kell megkezdeni.

Ha a fuvarozás megkezdése, vagy az út folytatása természeti esemény vagy véletlenség miatt ideiglenesen meggátoltatik, a feladó nem köteles az akadály megszűntét bevélni, hanem a szer-

ződéstől elállhat; köteles azonban ily esetben a fuvarozónak, a mennyiben ezt vétkekesség nem terheli, az előkészületi, a ki- vagy lerakodási költségeket s a fuvardíjból a megtett útra eső részt megtéríteni. A megtérítendő összeget, ha az iránt a felek meg nem egyezhetnek, helyi szokás hiányában a bíróság határozza meg.

398. §. A fuvarozó minden kárért, mely az áruban az átvételtől a kiszolgáltatásig elveszés, vagy megsérülés által történik, felelős, a mennyiben igazolni nem képes, hogy a kárt erőhatalom, vagy az árú természetes minősége, különösen belső megromlás, beszáradás, rendes csurgás vagy a begöngyölésnek kívülről fel nem ismerhető hiányai okozták.

Drágaságok-, pénzek- vagy értékpapírokért a fuvarozó csak akkor felelős, ha a tárgyak ezen minősége vagy értéke neki kijelentve lett.

399. §. Az árú elveszése vagy megsérülése miatti kártérítés esetében, a kár kiszámításánál, az árunak szükséghez képest szakértők által megállapított rendes kereskedelmi, ilyennek nem létében pedig közönséges értéke vétetik alapul.

Ehhez képest a fuvarozó az árú elveszése esetében azon rendes kereskedelmi értéket tartozik megtéríteni, melylyel a hason fajú és minőségű árú a rendeltetés helyén birt akkor, midőn a kiszolgáltatásnak történni kellett volna; ellenben az árú megsérülése esetében azon különbözet térítendő

meg, mely a megsérült áru eladási ára s azon rendes kereskedelmi érték közt létezik, melylyel az a sérelem nélkül, a kiszolgáltatás helyén és idejekor birt volna.

A kártérítési összegből mindegyik esetben levonandó az, mi az elveszés, illetőleg a megromlás folytán vám- és egyéb költségekben megtakarítva lett.

Ha a fuvarozó vagy emberei bebizonyíthatólag vétkes gondatlansággal vagy gonosz szándékkal jártak el, a fuvarozó teljes kártérítéssel (272. §.) tartozik.

400. §. A fuvarozó felelős a kikötött vagy szokásos fuvaridő elmulasztásából eredő kárért, a mennyiben igazolni nem képes, hogy a késedelmet rendes fuvarozó gondosságával elkerülnie nem lehetett.

401. §. Ha a fuvaridő elmulasztása esetére a fuvardíj bizonyos részének levonása, vagy teljes elvesztése, vagy más kötbér állapított meg, — kétség esetében a késedelemből eredő, s az érintett kikötmények összegét meghaladó kár megtérítése is követelhető.

A mennyiben a fuvarozó igazolhatja, hogy a késedelem a rendes fuvarozó gondosságával elhárítható nem volt, az érintett kikötmények csak úgy vehetők igénybe, ha ez szerződésileg megállapított.

402. §. A fuvarozó felelős azokért, kiket az elvállalt fuvarozás teljesítésénél alkalmaz.

403. §. Ha a fuvarozó az árút, az elvállalt fuvarozásnak egészben vagy részben eszközlése végett, más fuvarozónak adja át, az áru kiszolgáltatásáig nemcsak közvetlen követőjeért, hanem minden későbbi fuvarozóért is felelős.

Minden fuvarozó, ki mint követője jelentkezik egy másikkal, az által, hogy az árút az eredeti fuvarlevéllel veszi át, ennek értelmében a fuvarozási szerződésbe lép; felelőssé lesz előzőinek a már teljesített fuvarozásból eredő kötelezettségeiért, s egyszersmind önálló kötelezettséget vállal arra nézve, hogy a fuvarozást az eredeti szerződés értelmében, különösen a fuvarlevélben kijelölt vonalokon fogja eszközölni.

404. §. A fuvarozó a feladó későbbi utasításait az áru visszaadása, vagy annak más mint a fuvarlevélben kijelölt átvevő részére leendő kiadása tekintetében, mindaddig teljesíteni tartozik, míg a fuvarlevelet az áru megérkezése után, a rendeltetés helyén, a kijelölt átvevőnek ki nem szolgáltatta.

Ha ez már megtörtént, a fuvarozó csak a kijelölt átvevő utasításait veheti figyelembe; ellenkezőleg ennek az árúért felelős.

Az esetre, ha feladási vevény lett kiállítva, ezen rendelkezési jog csak a feladási vevény birtokosát illeti.

405. §. A fuvarozó köteles az árút rendeltetése helyén; a fuvarlevélben kijelölt átvevőnek kiszolgáltatni.

406. §. A fuvarlevélben kijelölt átvevőnek jogában áll, még mielőtt az árú rendeltetése helyére érne, annak biztonsága végett a szükséges intézkedéseket megtenni, s e végből a fuvarozót kellő utasításokkal ellátni. Az árú kiszolgáltatását, mielőtt az rendeltetése helyére érkeznek csak az esetben követelheti, ha erre a fuvarozó a 404. §. értelmében felhatalmaztatott.

407. §. Mihelyt az árú rendeltetési helyére érkezik, a fuvarlevélben kijelölt átvevőnek szabadságában áll a fuvarozási szerződésen alapuló jogokat, a fuvarlevélből kivethető kötelezettségek teljesítése mellett, a fuvarozó ellen saját nevében érvényesíteni, különösen ez utóbbit a fuvarlevél átadására s az árú kiszolgáltatására szorítani feltéve, hogy a kereset megindítása előtt a 404. §. értelmében ellenkező utasítás nem adatott.

Az, hogy a kijelölt átvevő saját vagy más érdekében jár-e el, különbséget nem tesz.

408. §. Az árú és a fuvarlevél elfogadása által az átvevő a fuvarlevél értelmében a fuvarozó kielégítésére köteleztetik.

409. §. Ha az, ki az árú átvevőjeként kijelöltetett, nem található, vagy ha ez az átvételt megtagadja; vagy ha az átvétel vagy az árú mibenléte iránt vita keletkezik, az érdekelt félnek jogában áll az árú mibenlétét bírói szemle útján megállapíttatni.

E mellett az átadási hely bírósága az érde-

kelt fél kérelmére, elrendelheti, hogy az árú egyelőre közraktárba, vagy egy harmadik személy gondviselése alá helyeztessék, és hogy a fuvardíjnak s a fuvarozó egyéb követelésének kielégítése végett, az árú vagy annak egy része nyilvános árverés útján eladassék.

Ezen kérelem iránt az ellenfél, a mennyiben helyben tartózkodik, a bíróság által előlegesen meghallgatandó.

410. §. Az árú átvételével és a fuvardíj kifizetésével a fuvarozó ellen minden igény megszűnik.

Oly hiány vagy sérülés miatt azonban, mely a kiszolgáltatáskor külsőleg felismerhető nem volt, a fuvarozó az árú átvétele és a fuvardíj kifizetése után is felelősségre vonható, ha a hiány vagy sérülés, a 409. §. értelmében, a felfedezés után azonnal megállapíttatik, s egyuttal igazoltatik, hogy a hiány vagy sérülés a feladás és kiszolgáltatás ideje közt történt.

A 390. §-nak a kereset és kifogások elévülésére vonatkozó határozatai, a fuvarozás tekintetében is alkalmazandók.

411. §. A fuvarozót, a fuvarozási szerződésből eredő követelések, különösen a fuvardíj, fekbér, valamint a vámok és egyéb kiadások erejéig a fuvarozott árúkra zálogjog illeti. E jog addig áll fenn, míg a fuvarozott árúk az átvevőnek kiszolgáltatva nem lettek.

A zálogjog alapján, mely a tulajdonos ellen

elrendelt csőd esetében is hatályos, a fuvarozó követelésének kielégítése végett, a 409. §. értelmében, a fuvarozott árúk részbeni vagy teljes eladását követelheti.

412. §. Ha az árú egymásután több fuvarozó kezén megy keresztül, a mennyiben a fuvarlevél mást nem rendel, az utolsó fuvarozó a kiszolgáltatás alkalmával, előzőinek a fuvarlevélből kitűnő követeléseit érvényesíteni s ezek jogait, különösen a zálogjogot is gyakorolni tartozik.

Azon fuvarozó, ki előzője követelését kiegyenlíti, a törvény erejénél fogva ennek összes jogaiba lép. Ugyanez áll a szállítványozó követelésére nézve is, melyet a fuvarozó kiegyenlít. (388. §.)

Az előzők zálogjoga addig áll fen, míg az utolsó fuvarozó e joga meg nem szűnik.

413. §. A mennyiben ugyanazon árra nézve a 379., 388. és 411. §. értelmében több zálogjog szereztetett, azon zálogjogok közt, melyek a szállítványozásból, illetőleg fuvarozásból erednek, a később keletkezett megelőzi a korábbi; a most érintett zálogjogok elsőbbséggel bírnak azon zálogjog előtt, mely bizományost és az előlegek tekintetében a szállítványozót illeti; az utóbbiak közt pedig a korábban keletkezett megelőzi a későbbit.

414. §. Ha a fuvarozó az árút a fuvardíj kifizetése nélkül szolgáltatja ki, úgy ő, mint a megelőző fuvarozók és szállítványozók is saját előzőik

elleni viszkereseti jogaikat elvesztik. Az átvevő elleni kereseti jogon ez által változás nem történik.

415. §. A feladó és a fuvarozó abban állapodhatnak meg, hogy a fuvarozó a neki átadott árukról rakjegyet állítson ki.

A rakjegy által a fuvarozó az árú kiadására kötelezi magát, az okmány minden jogszerű birto-kosa irányában.

416. §. A rakjegynek, mely a szövegben világosan mint ilyen megjelölendő és a fuvarozó által aláírandó, magában kell foglalni:

1. a fuvarozandó árúk megjelölését és azok mennyiségét;
2. a fuvarozó nevét;
3. a feladó nevét;
4. annak nevét, ki részére vagy kinek rendelkezésére az árú kiszolgáltatandó lesz. Ilyennek a feladó tekintendő, ha a rakjegy pusztán rendeletre lett kiállítva;
5. a kiszolgáltatás helyét;
6. a kiállítás helyét és idejét.

Ha a fuvarozó ezt kívánja, a feladó köteles neki a rakjegynek egy általa aláírt másolatát kézbesíteni.

417. §. A rakjegy a fuvarozó és átvevő közötti jogviszonyokat szabályozza. A fuvarozási szerződésnek a rakjegybe fel nem vett határozatai, az átvevő irányában joghatálytalannak bírnak.

A fuvarozó és feladó közti jogviszonyokra nézve, a fuvarozási szerződés szolgál irányadóul.

418. §. Ha rakjegy lett kiállítva, a fuvarozó a feladó későbbi utasításait az árúk visszaadása, vagy más mint a rakjegyben kijelölt átvévő részére leendő kiadása tekintetében csak az esetben teljesítheti, ha neki a rakjegy visszaadatik. Ha e határozat ellen cselekszik, a rakjegy jogszerű birtokosának az árúért felelős.

419. §. Az árú átvételére az tekintetik feljogosítottnak, ki a rakjegyben átvévőként van kijelölve, vagy ki rendeletre szóló rakjegynél birtokosi minőségét a hátiratok összefüggő és egész ő hozzá lenyúló lánczolata által igazolja.

A fuvarozó az árút csak a nyugtatványozott rakjegy visszaadása mellett köteles kiszolgáltatni.

A fuvarozó jogaira és kötelességeire vonatkozó határozatok az esetben is alkalmazást nyernek, ha rakjegy lett kiállítva.

420. §. A jelen fejezet határozatai akkor is alkalmazást nyernek, ha a kereskedő anélkül, hogy ez rendes üzleti köréhez tartoznék, egyes esetben árúknak szárazon, folyókon vagy belvizeken leendő fuvarozását elvállalja.

421. §. A postaintézetekre a jelen fejezet határozatai csak annyiban nyernek alkalmazást, a mennyiben ezek az e részben fennálló külön rendeletekkel nem ellenkeznek.

MÁSODIK FEJEZET.

Eltérő intézkedések a vaspályák fuvarozási ügyleteit illetőleg.

422. §. Jelen törvénynek a fuvarozásra vonatkozó határozatai, a következő §-okban foglalt eltérésekkel, a vaspályák fuvarozási ügyleteire is alkalmazást nyernek.

423. §. A közforgalomnak átadott és árúfuvarozásra rendelt vaspályák, a fuvarozást a feladó által kijelölt vonalakon, saját pályáikon meg nem tagadhatják, feltéve:

1. hogy az árúk minőségük, vagy begöngyölésüknél fogva az üzleti szabályok vagy a pálya szerkezete és használati módja szerint fuvarozásra alkalmasak;

2. hogy a feladó az igazgatóságnak a fuvardíjra, a rakodásra s a fuvarozásnak egyéb megengedett feltételeire vonatkozó intézkedéseit, magára nézve kötelezőknek elismeri;

3. hogy a vaspálya rendes fuvarozási eszközei a fuvarozás teljesítésére elegendők.

A vaspályák az árúkat, mielőtt azok elküldése megtörténhetik, fuvarozás végett átvenni nem tartoznak. Kötelesek azonban, ha ezt a pálya helyiségei megengedik, a feladó kívánságára az árúkat megőrzés végett átvenni s a fuvarozást a jelen §. határozatai szerint fogatosítani.

Ha ezt a pálya berendezése, a fuvarozási viszonyok, vagy a közérdek nem követelik, — az elküldés idejére nézve egyik feladót sem szabad előnyben részesíteni.

Az e §. határozataival ellenkező cselekvények, az azokból eredő kár megtérítésére kötelezik a vállalatot.

424. §. Az előbbeni §-ban érintett vaspályák, a következő §-okban felsorolt esetek kivételével, a jelen törvény 398., 399., 400., 402., 403., 410. és 423. §-ainak a fuvarozók kártérítési kötelességeire vonatkozó határozatait, sem a kötelezettség keletkezése, terjedelme és tartama, sem a bizonyítási teher tekintetében saját előnyükre szerződések — szabályok vagy külön megállapodások — által nem módosíthatják.

Az e határozattal ellenkező szerződések és megállapodások joghatálylyal nem bírnak.

425. §. A vaspálya kikötheti:

1. oly árúknál, melyek a feladóval történt megállapodás szerint nyitott kocsikon fuvarozandók: hogy azon károkért, melyek a fuvarozás ezen módjával járó veszélyekből eredhetnek, felelősséget nem vállal. A fuvarozás e módjával összekötött veszélyek alatt azonban a feltűnő sulyapadás és az árú teljes vagy részben elveszése nem érthető;

2. oly árúknál, melyek — habár minőségük-nél fogva a fuvarozás közben az elveszés vagy meg-

sérülés meggátlása végett begöngyölést igényelnek — épen nem, vagy csak hiányosan begöngyölve adatnak fel: hogy azon károkért, melyek a begöngyölés hiányából vagy ennek hiányos minőségével járó veszélyekből erednek, felelősséget nem vállal;

3. oly árúknál, melyeknek fel- vagy lerakódását a történt megállapodás szerint a feladó, illetőleg az átvevő eszközli: hogy nem vállal felelősséget azon károkért, melyek a fel- vagy lerakódásból, vagy a hiányos rakodással egybekötött veszélyekből erednek;

4. oly árúknál, melyek saját szerű minőségük-nél fogva a teljes vagy részbeni elpusztulás vagy károsulás, nevezetesen a törés, megrozsdásodás, belső megromlás, rendkívüli csurgás, vagy öngyulladás veszélyeinek vannak kitéve: hogy azon károkért, melyek ezen veszélyekből eredhetnek, felelősséget nem vállal;

5. élő állatoknál: hogy ezekért felelősséget nem vállal azon kárra nézve, mely az állatokban, a fuvarozásukkal járó különös veszélyből támad;

6. kisérettel ellátott árúknál: hogy felelősséget nem vállal azon károkért, melyeknek elhárítása a kisérett teendője lett volna.

Ha a jelen §. szerint megengedett határozatok valamelyike kikötöttet, az ellenkező igazolásig azon vélelem is kikötöttnek tekintendő, hogy a bekövetkezett kár, ha ez az el nem vállalt ve-

szélyből eredhetett, valójában ezen veszély által okoztatott.

A pályát a jelen §. szerint kikötött mentesség daczára felelősség terheli, ha igazoltatik, hogy a kár a vállalatnak vagy embereinek vétkeisége által okoztatott.

426. §. A vaspálya kikötheti: hogy a fuvarozás végett feladott podgyászért csak az esetben vállal felelősséget, ha az a kiszolgáltatási idő elteltétől számítandó bizonyos határidő alatt követeltetik vissza. E határidő három napnál rövidebb nem lehet.

A most érintett határidő eltelte nem zárja ki azt, hogy a tulajdonos a meglevő podgyász kiadatását követelhesse.

427. §. Ha a fuvarozás végett feladott árú vagy podgyász fuvarozás közben elveszett, az érdekelt fél a kártérítési összeg kifizetése alkalmával kikötheti, hogy az elveszett tárgy, ha az megkerül, a kártérítési összeg visszaadása mellett a pálya által költség- és díjmentesen és pedig az érdekelt fél választása szerint a feladási, vagy a rendelkezési helyen kiadassék.

428. §. Oly árúkra nézve, melyek természetes minőségüknél fogva a fuvarozás alatt súlyban vagy mértékben rendszerint veszteséget szenvednek, a vaspálya kikötheti: hogy a súly vagy mérték bizonyos százalékáig a veszteségért felelősséget nem vállal. E százalékértel azonban, ha egy fuvarle-

vél mellett több darab adatik fel, minden egyes darabra nézve külön számíttatik, a mennyiben az egyes darabok sulya vagy mértéke akár a fuvarlevél által, akár egyébként igazolható.

A vaspálya az érintett kedvezményt nem veheti igénybe, ha igazoltatik, hogy a veszteség az eset körülményeihez képest nem az árú minőségéből származott, vagy hogy a felvett százaléktétel e minőségnek, vagy az eset körülményeinek meg nem felel.

429. §. A vaspálya kikötheti:

1. hogy a 399. §. szerinti kártérítés kiszámításánál alapul veendő érték, a fuvarlevélben, rak- vagy podgyászejgyen kitett összeget, ily adatok hiányában pedig az eleve megállapított szabályzati tételt meg nem haladhatja;

2. hogy a fuvaridő elmulasztásáért a 400. §. értelmében fizetendő kártérítés azon összeget, mely a fuvarlevélben, rak- vagy podgyászejgyen a kellő időben megérkezés biztosításul kikötött, ily kikötés hiányában pedig az eleve megállapított szabályzati tételt, mely a fuvaridőnek teljes vagy részbeni elvesztésében is állhat, meg nem haladhatja.

A vállalatnak vagy embereinek vétkes vagy gonosz szándéku eljárása esetében a felelősségnek ezen korlátozásai alkalmazást nem nyerhetnek.

430. §. A vaspálya kikötheti, hogy az árú átvételével s a fuvaridő lefizetésével az igény oly

hiány vagy megsérülés miatt is, mely az átvételkor azonnal felismerhető nem volt, elenyészik, ha az a kiszolgáltatástól számítandó bizonyos határidő alatt be nem jelentetik. E határidő négy hétnél rövidebb nem lehet.

431. §. A vaspálya, ha az árút oly fuvarlevéllel veszi át, mely szerint a fuvarozásnak több egymáshoz csatlakozó pályán kell történni, kikötheti: hogy fuvarozóként az egész fuvarozásért, a 403. §. értelmében, csak az első és azon pálya tartozik felelősséggel, mely az árút a fuvarlevél mellett legutóbb vette át; ellenben a közbeeső pályák valamelyike csak az esetre tartozzék felelősséggel, ha hebizonyítatik, hogy a kár az ő vonalán történt.

A vaspályák egymás közti viszkeresete ez által nem érintetik.

432. §. A vaspálya, ha az árút oly fuvarlevél mellett veszi át, melyen a kiszolgáltatás helyétől az átvevő vagy a csatlakozó pályák valamelyikén kívül fekvő hely van kijelölve, kikötheti: hogy fuvarozói felelőssége csak odáig terjed, hol a vasúti fuvarozásnak véget kell érni. A pálya ily esetben a további fuvarozásra nézve szállítmányozónak tekintetik.

433. §. A mennyiben a feladó a fuvarlevélben akkép intézkedett, hogy az árú a pálya mellett fekvő valamely helyen maradjon vagy szolgáltatásék ki, — a fuvarozás, habár a fuvarlevélben más rendeltetési hely van kijelölve, csak az előbb érin-

tett helyig tekintetik elvállaltnak, s a vaspálya a további fuvarozásért nem felelős.

HATODIK CZIM.

Közraktári ügylet.

434. §. Azon vállalat, mely árúk elhelyezésével és közraktári jegyek kibocsátásával tozalkozik, közraktárnak tekintetik.

A közraktári jegy azon okmány, mely a forgalomban a közraktárilag elhelyezett árúk helyettesítésére szolgál.

435. §. Közraktárokat úgy egyesek, mint társaságok nyithatnak; kötelesek azonban ebbeli szándékukat a cégbejegyzésre nézve illetékes törvényszéknél bejelenteni, s legalább fél millió forintnyi tényleges alaptőkét kimutatni. Az alaptőke a jelen czimben kijelölt ügyleteken kívül másra nem fordítható.

Az alaptőke kimutatása előtt sem az üzlet megkezdésének, sem a vállalat bejegyzésének helye nem lehet.

Ha a vállalat közraktárát meg nem vámolt külföldi, vagy még fogyasztási adó alá eső árúk elhelyezésére akarja berendezni és ily árúkat a közraktárba felvenni, ezt csak a pénzügyi szabályok megtartása mellett teheti.

436. §. A közraktárak az elhelyezés és ke-

zelés végett elfogadott árukra az érték két harmada erejéig előleget adhatnak.

Minden közraktári vállalat üzleti és díjszá-
bályzatát koronként megállapítani és közzétenni
tartozik. Ez utóbbinak magában kell foglalni azon
díjak tételeit, melyek a vállalatnak az elhelyezésért
s az azzal járó teendőkért fizetendők.

437. §. A vállalat minden kárért, mely a
nála elhelyezett tárgyakban, az átvételtől a kiszol-
gáltatásig elveszés, megromlás, megsérülés által
történik, vagy az áruk késedelme s kiszolgáltatása
által okoztatik, felelős, a mennyiben igazolni nem
képes, hogy a kárt erőhatalom, vagy a tárgyak ter-
mészetes minősége (398. §.), vagy a begöngyölés-
nek kívülről fel nem ismerhető hiányai, vagy a le-
téteményező avagy ennek emberei okozták.

438. §. A közraktári vállalatot, díjai tekint-
tetében, a nála elhelyezett tárgyakra zálogjog illeti,
mely a tulajdonos ellen elrendelt csőd esetében is
hatályos.

439. §. A vállalat köteles a nála letett tár-
gyakról közraktári jegyet kiállítani. E jegy, mely
a vállalat által időrendben vezetett letéti könyv
szelvényrészét képezi, összefüggő, de egymástól
elválasztható két részből, t. i. az árújegyből (ce-
dule) és a zálogjegyből (warrant) áll.

440. §. A közraktári jegy mindkét részének
magában kell foglalni:

1. a közraktár megnevezését;

2. a letéti könyv sorszámát;
3. letevő nevét és lakhelyét;
4. a letett tárgyak megjelölését és mennyi-
ségét;
5. a kiállítás idejét, s a vállalat által meg-
hatalmazott tisztviselő aláírását.

441. §. A közraktári jegy átruházása úgy
együttesen, mint különválasztva hátírat útján tör-
ténhetik.

Az árú- és zálogjegy együttes birtoka jogot
ad a letett tárgyak feletti szabad rendelkezésre.

A zálogjegy magában véve a letett tárgyakra
zálogjogot ad a kölcsönösszeg és járulékaik erejéig,
ellenben az árújegy magában véve, a zálogjog ál-
tal korlátolt rendelkezési jogot ad a birtokosnak.

442. §. Ha a zálogjegy külön ruháztatik át,
az első hátíratnak következőket kell tartalmazni:

1. a kölcsönadó nevét és lakását;
2. a kölcsön adott összeget;
3. a kölcsön lejáratí idejét.

Ezen adatok az árújegyben is kitüntetendők.

Ezenfelül a zálogjegy első átruházása, az
elősorolt adatokkal együtt, a vállalat letéti köny-
vébe bejegyzendő, s e bejegyzés úgy az árú-, mint
a zálogjegyen kitüntetendő. A bejegyzést a zálog-
jegy minden későbbi birtokosa is követelheti.

443. §. A közraktár köteles úgy az árú-,
mint a zálogjegy birtokosának megengedni, hogy
ezek a letett tárgyakat bármikor megtekinthessék.

444. §. A közraktári vállalat a nála elhelyezett tárgyakat egyedül az árú- és zálogjegy visszaadása, illetőleg a zálogjegyet terhelő összeg és járulékaik lefizetése mellett, köteles kiszolgáltatni.

445. §. Ha a különvált árújegy birtokosa a letett tárgyakat a közraktárból kivenni akarja, a zálogjegyet magához váltani tartozik.

A mennyiben azonban a zálogjegy birtokosa távol van, vagy ismeretlen, vagy ha a felek a visszafizetés feltételei iránt meg nem egyezhetnek, az árújegy birtokosának jogában áll a zálogösszeget járulékaival együtt a közraktárnál letenni. E joggal a közraktári jegy lejáratá előtt is élhet.

446. §. A mennyiben a zálogösszeg lejáratkor le nem fizetetik, a zálogjegy birtokosa köteles e ténykörülmenyt, a viszkereset különbeni elvesztésének terhe alatt, az első forgatónál órással megállapíttatni.

Az óvás idejére és módjára nézve a váltótörvény határozatai szolgálnak irányadóul.

Jegyzet. A váltótörvény ide vonatkozó intézkedéseit l. a függelékben.

447. §. Ha a fizetés a lejáratától számítandó három nap alatt nem teljesíttetik, a zálogjegy birtokosának jogában áll a közraktárnál a letett tárgyaknak hiteles személy közbejöttével nyilvános árverésen eladását, s a vételárból kielégítését követelni. Ugyane jog illeti az első forgatót, ha ez a zálogjegyet beváltja, az árújegy birtokosa ellenében.

A zálogjegy birtokosa, ha teljes kielégítést nyert, a zálogjegyet a közraktárnak visszaadni tartozik. A vételár feleslegé az árújegy birtokosát illeti, s ha tartózkodása ismeretlen, az részére bírói letétbe helyezendő.

A mennyiben a vételár a zálogjegyre adott összeget nem fedezi, a történt részletfizetés a zálogjegyre rávezettetik s ez a birtokosnak ismét visszaadatik.

448. §. A zálogjegy birtokosát, ha a letett tárgyakból teljes kielégítést nem nyert, a fedezetlen követelés erejéig a forgatók ellenében viszkereseti jog illeti, melyre a váltótörvény határozatai szolgálnak irányadóul.

A viszkereset ideje az árverés befejezésének napjától számítandó. E jog azonban elenyészik, ha a zálogjegy birtokosa a letett tárgyak elárverezését, az óvás felvételétől számítandó harmincz nap alatt, nem szorgalmazza.

449. §. Ha a határozott időtartamra letett tárgyak a letéti idő elteltével, vagy a határozatlan időtartamra letett tárgyak a letételtől számítandó egy év alatt ki nem váltatnak, vagy ha a letett tárgyakat a letéti idő alatt megromlás veszélye fenyegeti: a közraktárnak jogában áll, a letévő előleges felszólítása után, a letett tárgyakat hiteles személy közbejöttével elárvereszteni, s magát követelésére nézve a vételárból kielégíteni.

A vételárnak a vállalat követelését megha-

ladó része a zálogjegy birtokosának, a netaláni felesleg pedig a letevőnek vagy jogutódjának adatik ki.

Ha akár az árújegy, akár a zálogjegy birtokosának tartózkodása ismeretlen, a vételárnak ezeket illető része bírói letétbe helyezendő.

450. §. A közraktárban letett tárgyakra az árú- vagy zálogjegy birtokosának hitelezői sem biztosítást, sem végrehajtást nem vezethetnek.

Maga az árú- illetőleg zálogjegy úgy biztosítás, mint végrehajtás tárgya lehet.

451. §. Az árú és zálogjegy birtokosát, a közraktárban letett tárgyak megsemmisülése, vagy megsérülése esetében, a biztosítási összegre ugyanazon igények illetik, melyekkel a letett tárgyak tekintetében bírt.

452. §. Az elveszett árú- vagy zálogjegy megsemmisítésére nézve a váltótörvény határozatai szolgálnak irányadóul.

A megsemmisítési eljárás folyamatba tétele, után a jegy birtokosa, ha kellő biztosítékot nyújt a vállalattól egy másodlat kiállítását követelheti. A biztosíték mennyiségét, ha az iránt a felek meg nem egyezhetnek, a bíróság határozza meg.

Ha az elveszett jegy semmisnek nyilvánított, a letett biztosíték visszaadandó.

Jegyzet. A váltótörvénynek idevonatkozó intézkedéseit l. a függelékben.

HETEDIK CZIM.

Biztosítási ügylet.

ELSŐ FEJEZET.

Általános határozatok.

453. §. Minden biztosítási vállalat köteles a cégbejegyzésre illetékes törvényszéknél, a biztosítási ügyletek minden ágára nézve, melylyel foglalkozni szándékozik, külön-külön, legalább százezer forintnyi tényleg befizetett biztosítási alapot kimutatni.

Ezen alap kimutatása előtt sem a cég bejegyzésének, sem az üzlet megkezdésének helye nem lehet.

454. §. A biztosítási vállalatok kötelesek a cégbejegyzés alkalmával azon elveket bejelenteni, melyek szerint a befizetett alaptőke s a díjtartalék elhelyeztetik. Ezen elvek a törvényszék által közzé tétetnek.

A vállalatnak a közzétett elvektől addig, míg a szándékolt eltérés a törvényszéknél be nem jelentetett s közzé nem tétetett, eltérni nem szabad.

455. §. Az életbiztosítási vállalatok a cégbejegyzés alkalmával az előbbeni §-ban érintettekén kívül a díjtartalék kiszámításának elveit, az ennél alkalmazott halandósági, illetőleg élettartami táblázatok bemutatása és a számításnál ala-

pul vett kamatláb kijelölése mellett, bejelenteni tartoznak.

Ezen adatok közzé nem tétetnek ugyan, de a törvényszéknél mindenki által megtekinthetők és másolatban kivehetők.

Azon biztosításoknál, melyek az ezen elvektől szándékolt eltérés bejelentése előtt vállaltattak el, alapul az eredetileg bejelentett díjtartaléknál csekélyebb díjtartalék nem vehető.

456 §. Az életbiztosítási díjtartalék csak következő módon helyezhető el:

1. jelzálogi kölcsönökbe a fekvőségnek nem terhelt feleértéke erejéig;
2. állampapírokba és állami kamatbiztosítást élvező vállalatok elsőbbségi kötvényeibe;
3. a budapesti tőzsdén jegyzett záloglevelekbe;
4. a vállalat életbiztosítási kötvényeire és a 2. és 3. pont alatt érintett értékpapírokra adott kölcsönökbe.

457 §. A biztosítási vállalatok kötelesek a bevételek és kiadások összeállítását, nemkülönbön a mérleget az illetékes törvényszéknek közzététel végett évenként benyújtani.

458 §. A bevételek és kiadások összeállításánál következő eljárás szolgál irányadóul:

A bevételek közé felveendőek:

1. a számadási év teljes díjbevételei, (a díj-

jutalék levonása nélkül), a különböző biztosítási ágak szerint;

2. a kamatok;
3. egyéb bevételek.

A kiadások közé helyezendők:

1. a kifizetett biztosítási összegek, levonásával a viszontbiztosítás által megtérített résznek;
2. a viszontbiztosítási díjak;
3. a biztosítási jutalékok;
4. az igazgatási költségek;
5. a többi netáni kiadások lehetőleg részletezve.

459 §. A mérlegre nézve következő elvek szolgálnak irányadóul:

A követelések közé felveendőek:

1. a részvény- vagy alaptőkének még be nem fizetett része;
2. a leltár értéke;
3. az ingatlanok értéke;
4. a vagyonbefektetés az egyes értékek szerint részletezve;
5. az ügynököknél künlevő követelések;
6. a pénztári készlet;
7. a később követelhető kamatok, a mennyiben a számadási évre esedékesek;
8. az első szervezési költségek a 199. §., s a szerzési költségek a 460. §. értelmében;
9. egyéb követelések;

10. a számadási, illetőleg az előbbeni évek netaláni veszteségei.

A tartozások közé helyezendők:

1. a névleges részvény- vagy alaptőke, szövetkezeteknél pedig a biztosítási alap;

2. a bejelentett, de még ki nem egyenlített biztosítási követelések, a viszontbiztosítás által fedezett rész levonásával;

3. a biztosítási díjtartalék, az egyes biztosítási ágak szerint;

4. a számadási éven túl befizetett díjak (díj-átvitel);

5. a netaláni tartaléktőke;

6. a többi tartozások lehetőleg részletezve;

7. az előre beszedett kamatoknak a jövő évre eső része;

8. a számadási év netáni nyeresége.

460. §. A szerzési költségek kárbiztosításoknál, valamint a testi épséget és egészséget tárgyozó biztosításoknál a biztosítási időre, a tulajdonképeni életbiztosításoknál pedig tizenöt évre oszthatók fel.

461. §. A külföldi biztosítási vállalatok, a mennyiben mint részvénytársaságok a 210. és 211. §. rendeleteinek megfelelnek, működésüket a magyar korona területére csak az esetben terjeszthetik ki, ha belföldi működésükre nézve magukat jelen cím határozatainak alávetik, mi iránt a cégbejegyzés kieszközlésekor nyilatkozni tartoznak.

462. §. A jelen fejezet határozatainak meg nem tartása esetében a vállalat igazgatósága, illetőleg a külföldi vállalat belföldi képviselősege a jelen törvény 218. és 220. §-aiban megállapított büntetéssel sújtandó.

MÁSODIK FEJEZET.

K á r b i z t o s í t á s.

463. §. Azon ügylet, melynél fogva valaki ellenérték (díj) kikötése mellett, arra kötelezi magát, hogy bizonyos személynek az ezt valamely meghatározott esemény következtében érő vagyoni hátrányt megtéríti, kárbiztosítási ügyletnek tekintik.

Az, ki magát a hátrány megtérítésére kötelezi: biztosítónak; az, kinek javára a kártérítés köttetett: biztosítottnak nevezetik.

464. §. Biztosítás tárgya minden lehet, mi a biztosítottra nézve pénzben kifejezhető értékkel bír.

465. §. A biztosítási ügylet érvénytelen:

1. ha az oly vagyoni hátrány tekintetében köttetik, mely a biztosítottat egy általa vagy a biztosítási ügyletet megkötő harmadik személy által szándékolt tiltott cselekvény folytán érheti;

2. ha az esemény, melyre a biztosítás iránnyul, az ügylet megkötésekor már bekövetkezett, s a biztosított vagy a szerződő fél arról tudomással

bírt, vagy ha a biztosító tudta, hogy az esemény többé be nem következhetik;

3. ha a biztosítási szerződés a jelen törvényben kijelölt kellékeknek meg nem felel.

466. §. A biztosítási ügylet harmadik személy érdekében is köthető és pedig ennek tudtával és megnevezése mellett, vagy e nélkül. Ez utóbbi esetben azonban a szerződésben világosan kiteendő, hogy biztosítottnak a lehető kár által érintett kötvénybirtokos tekintetik.

Az ügylet a szerződő fél érdekében kötöttnek tekintetik, ha ennek ellenkezője a szerződésből ki nem tűnik.

467. §. Ki más érdekében, ennek meghatalmazása nélkül köt biztosítási ügyletet, a biztosítási díjért személyesen felelős.

Ha a biztosítási díj rendesen fizettetik, az ügylet későbbi jóváhagyása akkor is hatálylyal bír, ha ez az esemény megtörténte után következik be.

468. §. A biztosítási ügylet érvényességéhez írásbeli szerződés szükséges.

Az írásbeli szerződéssel egyenlőnek tekintendő a biztosító által kiállított kötvény, vagy az elfogadott ajánlatnak a biztosító könyveibe történt bevezetése.

A bevezetés megtörténtnek tekintetik, ha a biztosító a biztosítási ajánlatot annak vételétől számítandó 48 óra alatt vissza nem utasította.

Ez utóbbi esetben a biztosítás az ajánlat elküldését vagy átadását követő napon déli 12 órakor veszi kezdetét.

469. §. A szerződő fél követelheti, hogy neki a biztosító kötvényt állítson ki. A kötvénynek magában kell foglalnia:

1. a felek neveit;
2. a tárgyat, melyen a vagyoni hátránnyal járó esemény bekövetkezhetik;
3. az eseményt, mely ellen a biztosítás iránnyul;

4. a biztosítási összeget;
5. a biztosítás kezdetét és végét;
6. a biztosítási díjt és
7. a kiállító aláírását.

470. §. A biztosítási összeg a biztosítás tárgyának teljes értékét meg nem haladhatja. Ezen értéken túl a biztosítás érvénytelen.

Ha a biztosítási összeg az érintett okból leszállítatik, a biztosítási díj is aránylagos levonás alá esik, illetőleg a megfizetett többlet a szerződő félnek visszaadatik.

Ha a túlbiztosítás bebizonyíthatólag roszi-
szeműséggel történt, a biztosítási ügylet egészen
érvénytelen, s a biztosító sem a befizetett díjakat
visszaadni, sem az esetleges kárt megtéríteni nem
tartozik.

A biztosítónak jogában áll a biztosított tárgy

értékének megállapítása végett, a biztosított tárgyat bármikor megvizsgálni.

471. §. Ha valamely tárgyat többen ugyanazon időre s ugyanazon esemény ellen biztosítanak, az egyes biztosítások összesen csak a tárgy teljes értéke erejéig érvényesek, s az egyes biztosítók csak azon arányban felelnek, melyben az általuk biztosított összeg az egész biztosítási összeghez áll.

Ha valamely tárgy ugyanazon időre s ugyanazon esemény ellen újból biztosítatik, a későbbi biztosítás csak annyiban érvényes, a mennyiben a korábban biztosított összeg a tárgy teljes értékét nem fedezi.

A mennyiben a biztosított, többszörös biztosításoknál valamelyik biztosító elleni igényeiről lemond, ez a többiek jogaira és kötelességeire befolyással nincsen.

472. §. A felek kölcsönös jogaira és kötelességeire nézve, a mennyiben azok a jelen fejezetben megállapítva nincsenek, a biztosítási szerződés feltételei szolgálnak irányadóul.

473. §. A biztosítási díj szabad egyezkedés tárgyát képezi.

A szerződő fél köteles a megállapított díjt kellő időben megfizetni, s kétség esetében a díj megfizetése előtt, a kötvény kiadását nem követelheti.

Ha a kötvény a díj lefizetése előtt adatik ki, ez a díj kifizetésének elhalasztásául tekintendő.

474. §. A biztosított a szerződés megkötésekor az előtte tudva levő azon körülményeket, melyek fontosságuknál fogva a biztosítás elvállalására befolyással lehetnek, a biztosítóval közölni tartozik.

Ha a biztosítás egy harmadik megbízásából vagy ennek érdekében kötötték, a biztosítóval azon körülmények is közlendők, melyekről az érdekelt harmadik bír tudomással, feltéve, hogy ennek módjában állott e körülményeket a helyette, vagy érdekében szerződő féllel tudatni.

Oly esetben, midőn a szerződő fél a biztosítási ügylet megkötésekor a biztosító részéről elébe terjesztett kérdőív kitöltésére szólíttatik fel, csak a kérdőpontokra adott feleletek valóságáért felelős.

475. §. A mennyiben a biztosított, vagy a helyette szerződő fél, az ügylet megkötésekor fontos (474. §.) és a biztosító előtt tudva nem levő ténykörülményeket elhallgatott, vagy ha a fontos körülményeket valótlanul adta elő, a biztosítónak, ha előtte az adatok vagy előadás valótlansága vagy helytelensége tudva nem volt, jogában áll a szerződés érvényességét az esemény bekövetkezte után is, akár kereset akár kifogás alakjában megtámadni.

476. §. Ha az esemény, melyre a biztosítás kötöttett bekövetkezik, a biztosított azt, mihelyt róla tudomást nyer, a biztosítóval haladéktalanul

közölni, s a kár enyhítésére kitelhető szorgalmat fordítani tartozik. A biztosított, ha e kötelességeit bebizonyíthatólag elmulasztja, a biztosítónak az ebből eredő hátrányokért felelős.

A biztosítottnak a kár enyhítésére fordított költségeit, a biztosító az esetben is megtéríteni tartozik, ha a fáradozás siker nélkül maradt. A mennyiben azonban a tárgy nem teljes értékében volt biztosítva, az érintett költségek azon arányban térítendőek meg, melyben a biztosítási összeg a tárgy értékéhez áll.

477. §. A biztosító köteles a bekövetkezett kárt, a szerződés értelmében megtéríteni.

Azon kárt azonban, mely a biztosított vétességéből eredett, megtéríteni nem tartozik.

478. §. A kártérítés összege azon érték szerint állapíttatik meg, melylyel a biztosított tárgyak a megsemmisülés vagy megsérülés idejekor birtak.

Ha ez érték a biztosítási összeget meghaladja, a tárgyak teljes megsemmisülése esetében kártérítés fejében egyedül a biztosítási összeg fizetendő; ellenben ha a tárgyak részben semmisülnek meg, kártérítésnek azon arányban van helye, melyben a biztosítási összeg a tárgyak összértékéhez áll.

479. §. Ha a tárgyak értéke a biztosítási szerződésben nem állapíttatik meg, a biztosított köteles azon értéket igazolni, melylyel a tárgyak a megsemmisülés vagy megsérülés idejekor birtak.

Ellenben ha a tárgyak értéke a biztosítási

szerződésben megállapíttatik, a kártérítésre nézve az érték szolgál irányadóul, a mennyiben a biztosító igazolni nem képes, hogy a tárgyak a megsemmisülés vagy megsérülés idejekor csekélyebb értékkel birtak.

480. §. A mennyiben oly tárgyak közül, melyeknek biztosítási értéke általában lett megállapítva, egy vagy több megsemmisül vagy megsérül, a kártérítésre nézve azon érték szolgál irányadóul, mely a megmaradt tárgyak értékének levonása után a biztosítási összegből fenmarad. E részben kivételnek akkor van helye, ha a biztosító igazolni képes, hogy a tárgyak a megsemmisülés vagy megsérülés idejekor csekélyebb értékkel birtak.

Ha a biztosított tárgyak értéke a biztosítási összeget meghaladja, a kártérítés arányára nézve 478. §. szolgál irányadóul.

481. §. A biztosítónak jogában áll a történt kárt, egyéb megállapodás hiányában, szakértői szemle útján megállapíttatni. Ha azonban a biztosító e jogát a kárjelentés vételétől számítandó 15 nap alatt nem gyakorolja, a biztosítottnak jogában áll a kárt a biztosító költségein megállapíttatni.

A kár megállapításáig a biztosított oly intézkedést nem tehet, mely által a biztosított tárgy mibenlétén változás történne.

Részbeni jégkár esetében a biztosító a kár megállapítását, a termés beszédéséig elhalaszthatja.

482. §. Teljes kár esetében a biztosítási összeg, más megállapodás hiányában, a kötvény visszaadása mellett a biztosítottnak, illetőleg jogutódainak fizetendő ki. Részbeni kár esetében a kötvény vissza nem adatik, s a szerződés a kár által nem érintett érték erejéig érvényben marad.

A fizetés idejére nézve a felek megállapodása szolgál irányadóul. Ily megállapodás hiányában, a biztosítási összeg a kár megállapításától számítandó tizenöt nap alatt fizetendő.

483. §. A biztosító, ha a kárt a szerződés értelmében megtérítette, az általa fizetett kártérítési összeg erejéig s az általa elvállalt kockázat arányában, már a törvény erejénél fogva mindazon jogokba lép, melyek a biztosítottat a kár tekintetében egy harmadik ellen illetik.

A biztosított felelős azon cselekvényekért, melyek által a biztosító érintett jogait megrövidíti.

484. §. Ha a biztosított tárgy tulajdona, illetőleg a tárgyhoz való érdek a szerződés tartama alatt, vétel útján vagy egyébként másra ruháztatik át, a biztosítási szerződés minden jogokkal és köteleességekkel együtt, a biztosító beleegyezése nélkül is, az új tulajdonosra megy át, feltéve, hogy ennek ellenkezője a biztosítási szerződésben ki

nem kötöttet, s a tulajdon átruházásával a szerződés feltételein változás nem történik.

485. §. A biztosítási szerződés hatályát veszti:

1. ha a biztosított tárgy a szerződés megkötése után, de azon időpont előtt, melytől kezdve a biztosító a veszélyt viselni tartozik, megsemmisül vagy elvész;

2. ha a biztosított tárgy azon időpont után, melytől kezdve a biztosító a veszélyt viselni tartozik, nem a szerződésben kijelölt, hanem más esemény folytán megsemmisül vagy elvész;

3. ha a biztosított vállalat nem létesül, vagy oly időpontra halasztatik el, midőn a veszély, mely ellen a biztosítás irányul, már megszűnt;

4. ha a visszatérő időszakokban fizetendő díj a lejáratkor, vagy az e végre engedett halasztás eltelté előtt le nem fizettetik; kivételnek e tekintetben akkor van helye, ha a biztosított a díj lefizetésében véletlen baleset, vagy erőhatalom által gátoltatott;

5. ha azon érdek, mely miatt a biztosítási ügylet a szerződés szerint kötöttet, megszűnik.

486. §. Ha a biztosítási szerződés kezdettől fogva érvénytelen volt (465. §.), vagy ha később érvénytelennek nyilvánított (475. §.), vagy ha az később hatályát elveszti (485. §.), a befizetett díj a biztosítottnak visszaadandó. Ha azonban az idő, melyre a szerződés kötöttet, egészben vagy részben már eltelt, a biztosítónak, más megállapodás

hiányában, jogában áll a befizetett díj kétharmad részét visszatartani.

A mennyiben a biztosítási szerződés érvénytelenségét vagy megszűntét a biztosított okozta, a befizetett díjt vissza nem követelheti, illetőleg a lejárt díjt megfizetni köteles, s ezenfelül a biztosítónak kártérítéssel tartozik; ellenben ha a most érintett körülményeket a biztosító idézte elő, a díjt vissza nem tarthatja, illetőleg a lejárt díjt nem követelheti, s e mellett a biztosítottnak az okozott kárt megtéríteni tartozik.

487. §. A biztosítási szerződésből eredő igények egy esztendő alatt évülnek el azon időponttól számítva, midőn azok érvényesíthetők lettek volna.

488. §. Tűzkár ellen az ingó és ingatlan dolgok úgy egészben, mint egyes részeikben biztosíthatók.

A tűzkár elleni biztosítás, mely valamely épület teljes értékére szól, világos kikötés hiányában, az alépítményekre (pinczékre, kutakra s egyéb földalatti részekre) ki nem terjed.

Ingó dolgoknál ha hely vagy helyiség, hol azok léteznek, világosan kijelölendő. A biztosítás csakis a kijelölt hely vagy helyiségre nézve bír foganattal.

489. §. Tűzkár ellen oly árúkészletek is biztosíthatók, melyeknek mennyisége koronként vál-

tozik. Ez esetben azonban a koronként változó mennyiség igazolandó.

490. §. Ha a biztosított épületben vagy annak rendeltetésében oly változás történik, mely által a tűzveszély akkép fokoztatik, hogy a biztosító, ha e körülmény előtte tudva lett volna, az ügyletet egyáltalán nem, vagy nem ugyanazon feltétel mellett kötötte volna meg, a biztosítás megszűnik, ha a biztosító a változásról nyert értesítés folytán ki nem jelenti, hogy a szerződést fentartja.

A mennyiben a biztosító a szerződést fen nem tartja, a befizetett biztosítási díjnak, a még le nem járt időre eső része, a biztosítottnak visszaadatik.

491. §. A tűz elleni biztosítás kiterjed a tűzveszély által okozott minden kárra, tekintet nélkül a tűz keletkezési módjára. A tűz keletkezésének azon nemei, melyekre a felek a biztosítást kiterjeszteni nem kívánják, a szerződésben világosan felsorolandók.

A közvetlen tűzkárral egyenlőnek tekintetik az, mely a szomszédos épületekben kiütött tűz folytán, a biztosított tárgyakon oltás vagy mentés következtében történik. Ez áll különösen akkor, ha a biztosított tárgyak oltás vagy mentés közben megsemmisülnek vagy megsérülnek.

492. §. A jégkár elleni biztosításnál, mely egyedül a jégverés által okozott károkra terjed ki, a kötvénynek a 469. §-ban érintett adatokon ki-

vül a biztosított földek dülönként pontos leírását is kell tartalmaznia.

493. §. A szárazon, folyókon vagy belvizeken fuvarozott áruk biztosíthatók azon teljes értékben, melylyel a feladás helyén és idejekor birnak. Ezen értékhez számíthatók a biztosítási díjon kívül a rakodási és fuvarozási költségek, a vámkiadások és mindazon költségek, melyek az árúnak a rendeltetés helyére beérkeztéig felmerülhetnek.

Biztosítható azonfelül azon áremelkedés is, mely az esemény bekövetkeztekor a rendeltetés helyén mutatkozni fog. Ezen reménylett áremelkedés a 470. §. következményeinek terhe alatt a biztosítási kötvényben külön és számszerűleg kiteendő.

A biztosítás e neme kiterjed mindazon károokra, melyek a fuvarozott tárgyakban tűz, villám, hajótörés, jégzajlás, elmerülés, a gőzkazán szétrobbanása vagy erőhatalom által okoztatnak. Kizártnak csak azon események tekinthetők, melyek a biztosítási szerződésben világosan kijelölvék.

494. §. A fuvarozás veszélyei ellen kötött biztosítás, más megállapodás hiányában azon időponttal veszi kezdetét, midőn az áruk fuvarozás végett feladatnak, s azon időponttal végződik, midőn az áruk rendeltetésük helyén, az átvévőnek vagy megbizottjának kiadatnak.

495. §. A biztosítás szakadatlanul tart akkor is:

1. ha a részben szárazon, részben vizen fu-

varozandó áruk útközben más járművekre rakatnak át;

2. ha a vizen fuvarozandó áruk útközben más hajóra rakatnak. E tekintetben kivételnek akkor van helye, ha a biztosítás a szerződésben világosan kijelölt hajón leendő fuvarozásra nézve kötött; de ily esetben is a veszély a biztosítót terheli, ha az átrakodást valamely esemény teszi szükségessé, s a hajó, melyen az áru útját folytatja, a szerződésbeli feltételeknek megfelel;

3. ha az áruk valamely esemény miatt, az út folytatásáig, ideiglenesen elhelyezendők.

A 2. és 3. pont eseteiben a biztosító, mihelyt az lehetséges, értesítendő.

496. §. A biztosító nem felelős a kárért, ha a fuvarozás a nélkül, hogy erre szükség volna, a közönséges módtól eltérőleg történik.

Ha a biztosított az áru elküldését vagy szállítmányozását szükség nélkül késlelteti, a biztosító a késedelem ideje alatt történt kárért nem felelős.

Ha e késedelem egy hónapnál tovább tart, vagy ha a kijelölt átvévő az áru rendeltetési helyén az átvétellel késik, a biztosító minden további felelősség alól megszabadul.

497. §. Ha a kijelölt átvévő az árut, a kár megállapítása előtt fogadja el, a biztosító felelősége megszűnik.

A külsőleg fel nem ismerhető sérelmeket köteles az átvévő, az átvételtől számítandó nyolcz nap

alatt a biztosítónak bejelenteni, ellenkezőleg kártérítési igényeit ezekre nézve is elveszti.

HARMADIK EJEZETF.

É l e t b i z t o s í t á s.

498. §. Életbiztosításnak azon ügylet tekintetik, mely által valaki, ellenérték (díj) kikötése mellett, bizonyos összeg fizetésére kötelezi magát olyképen, hogy a fizetési kötelezettség valamely személy élettartamától, vagy egészségétől, vagy testi épségétől tétetik függővé.

Az, ki az összeg fizetésére magát kötelezi: biztosítónak; az, kinek élettartamától vagy egészségétől vagy testi épségétől a fizetés függővé tétetik: biztosítottnak, s az, kinek javára a fizetendő összeg kikötetik: kedvezményezettnek tekintetik.

499. §. Az életbiztosítási ügylet egy harmadik személy halála esetére csak akkor érvényes, ha ennek vagy törvényes képviselőjének beleegyezésével köttetik, vagy ha a szerződő fél kimutatja, hogy a biztosítottnak életbenmaradása érdekében fekszik.

Kivételnek e tekintetben házasársakra, fel- és lemenő ágbeli rokonokra és jegyesekre nézve van helye, kik egymás életét feltétlenül biztosíthatják.

500. §. Az életbiztosítási kötvénynek a 469 §. 1., 4., 5., 6. és 7. pontjaiban felsorolt kellékeken kívül magában kell foglalnia:

1. a biztosított nevét
2. a kedvezményezett nevét; ilyennek a be-mutató is kijelölhető;
3. azon eseményt vagy azon időt, melynek bekövetkeztétől a fizetés függővé tétetik.

501. §. Az életbiztosításnál s szerződő felek a biztosítási összeget minden megszorítás nélkül szabadon állapíthatják meg. Az ügylet e neménél a többszörös biztosítás kizárva nincsen.

502. §. Ha a biztosított személy foglalkozásában oly változás történik, mely által a kockázat akkép fokoztatik, hogy a biztosító, ha e körülmény előre tudva lett volna, az ügy etet egyáltalán nem vagy nem ugyanazon feltételek mellett kötötte volna meg, az ügylet más megállapodás hiányában megszűnik, ha a biztosító a változásokról nyert értesítés folytán ki nem jelenti, hogy a szerződést fentartja.

A mennyiben a biztosító a szerződést fenn nem tartja, a befizetett díjak egy harmadrésze a szerződő félnek (illetőleg a kedvezményezettnek) visszaadatik.

503. §. Ha az idő vagy esemény, melyre a biztosítás köttetett, bekövetkezik, a kedvezményezett ezt, mihelyt róla tudomást nyer, a biztosítóval késedelem nélkül közölni tartozik, ellenkezőleg a biztosítónak az ebből eredő hátrányokért felelős.

A fizetés idejére nézve a felek megállapodása szolgál irányadóul. Ily megállapodás hiányá-

ban a biztosítási összeg, a fizetési feltétel bekövetkeztének igazolásától számítandó nyolcz nap alatt fizetendő.

504. §. A biztosító, ha a szerződésben az ellenkező világosan ki nem kötött, a megállapított biztosítási összeg fizetésére nem kötelezhető:

1. ha a biztosított életét halálos ítélet, párbaj vagy öngyilkosság folytán veszti el;

2. ha a biztosított csatában vagy az ott nyert sebek következtében halt meg;

3. ha a biztosítás tárgyát az egészség vagy testi épség képezi és az esemény, melynek bekövetkeztétől a fizetés függővé tétetett, a biztosított vagy a kedvezményezett vétkeességéből következett be.

Az 1. és 2. pont alatti esetekben a kedvezményezett a befizetett díjak egy harmad részét visszakövetelheti.

505. §. Az életbiztosítási szerződés hatályát veszti:

1. ha az esemény, melynek bekövetkeztétől a biztosítási összeg kifizetése függővé tétetik, a szerződés megkötése után, de azon időpont előtt következik be, melytől kezdve a biztosító a kockázatot viselni tartozik;

2. ha a kijelölt kedvezményezett meghal, vagy ha az esemény, melynek bekövetkeztétől a fizetés függővé tétetett, többé be nem következhetik;

3. ha a visszatérő időszakokban fizetendő díj a lejárat után 30 nap alatt, vagy az e végre engedett halasztás eltelte előtt le nem fizettetik; kivételnek e tekintetben akkor van helye, ha a késedelem erőhatalom vagy véletlen baleset által okoztatik;

4. ha a kedvezményezett a biztosított életét vagy egészségét veszélyeztető valamely cselekvényt szándékosan követ el. Ha azonban a kedvezményezett a biztosított összegnek csak egy részére tart hat igényt, a biztosító csak ezen részösszeg megfizetése alól szabadul fel.

A már befizetett díjak egy harmad része az 1. és 2. pont alatti esetekben visszaadandó.

506. §. A 465., 467., 468., 473., 474., 475., 483., 486. és 487. §-ok határozatai, a mennyiben a jelen fejezetben eltérő intézkedések nem foglaltatnak, a dolog természetének megfelelőleg az életbiztosításokra is alkalmazandók.

507. §. A felek kölcsönös jogaira és kötelesegeire nézve, a mennyiben azok a jelen fejezetben megállapítva nincsenek, a biztosítási szerződés határozatai szolgálnak irányadónak.

NEGYEDIK FEJEZET.

Viszontbiztosítás.

508. §. A viszontbiztosítási ügylet által a viszontbiztosító, ellenérték (díj) kikötése mellett, arra kötelezi magát, hogy a viszontbiztosítottnak bizonyos összeget fizetend azon teljesítés fejében,

melyre az utóbbi, biztosítási szerződés alapján köteleztetik.

509. §. A viszontbiztosítási szerződésben a 469. §-ban felsorolt kellékeken kívül kijelölendő az, hogy az ügylet mint közvetlen, vagy mint közvetett viszontbiztosítás lesz-e megkötendő.

510. §. A viszontbiztosítás hatálya megszűnik, ha azon biztosítás, mely miatt a viszontbiztosítási ügylet keletkezett, hatályát veszítette.

Ily esetben, ha más megállapodás nem történt, a viszontbiztosító azon díjhoz, mely a biztosítót netán illeti, igényt csak az elvállalt viszontbiztosítási kockázat arányában tarthat.

511. §. Ha az esemény, melynek alapján a viszontbiztosított saját biztosítási kötelességének eleget tenni tartozik, bekövetkezett, erről a viszontbiztosítót, más megállapodás hiányában, a tudomásvétel után legfeljebb három nap alatt értesíteni köteles, ellenkezőleg ennek kötelezettsége megszűnik.

512. §. A viszontbiztosító fizetési kötelezettsége, más megállapodás hiányában, azon időponttól veszi kezdetét, midőn a viszontbiztosítottra nézve a fizetési kötelezettség bekövetkezik.

513. §. A viszontbiztosított, ha a kártérítési összeget a 463. §. értelmében harmadik személyektől egészen vagy részben visszanyerte, ebből a viszontbiztosításnak megfelelő aránylagos részt a viszontbiztosítónak kiszolgáltatni tartozik.

514. §. A 472., 473., 474., 475., 486. és 487. §-ban foglalt határozatok a viszontbiztosításokra is alkalmazandók.

NYOLCZADIK CZIM.

Kiadói ügylet.

515. §. Azon ügylet, mely által valaki (a kiadó) kész vagy készitendő irodalmi, műszaki vagy művészeti munka többszörözésére, közzétételére és forgalomba helyezésére a szerzőtől vagy ennek jogutódaitól kizárólagos jogot szerez, kiadói ügyletnek tekintetik.

516. §. A szerző köteles a kiadónak az ígért munkát a szerződésileg megállapított minőségben és kellő időben átadni.

Ha a szerző e kötelességének saját hibájából meg nem felel, a kiadó tetszése szerint, a szerződés teljesítését s a késedelemből eredő kár megtérítését, vagy a nemteljesítés miatt kártérítést követelhet, vagy a szerződéstől elállhat, mintha az meg sem kötöttetett volna.

517. §. Addig, míg a többszörözés végett átengedett munkának azon példányai, melyeknek forgalomba helyezésére a kiadó jogot nyert, el nem keltek, a szerző munkájával oly intézkedéseket nem tehet, melyek a kiadó kárára lehetnének; nevezetesen nem áll jogában ugyanazon munkát vagy annak egy részét újra kiadni, vagy kiadás

végett másnak átengedni, vagy összes munkái kiadásába, vagy valamely gyűjteménybe felvétetni.

A szerző, ha valamely gyűjteménybe egyes dolgozatokat szolgáltat, ezeket akár külön, akár összes munkáiban közzéteheti, feltéve, hogy az egyes dolgozatok azon alakban, melyben a gyűjtemény részeként jelenkeznek, a könyv vagy műkereskedés önálló tárgyait nem képezik.

A kisebb dolgozatok, melyek hírlapnak vagy folyóiratnak engedtetnek át, megjelenésük után a szerző szabad rendelkezése alá kerülnek.

518. §. A kiadói jog nem ad egyszersmind jogosultságot a munka fordításához s ennek kiadásához.

519. §. A kiadó a kéziratban vagy a megállapított eredetiben átvett munkát, saját költségén változatlanul többszörözni és kellően forgalomba helyezni tartozik.

520. §. A kiállítás, határozott megállapodás hiányában, a munka céljának és jelentőségének megfelelő alakban történik.

A példányok számát és az egyes példányok árát, ha ez iránt a felek közt megállapodás nem történt, a kiadó saját belátása szerint határozza meg; de nem áll jogában oly túlságos árt szabni, mely a munka kelendőségének árthatna.

521. §. Ha a felek új kiadás iránt szerződnek, arra nézve, miről az új szerződésben nem intézkednek, a korábbi szerződés szolgál irányadóul.

522. §. A kiadói jog terjedelmére nézve a felek megállapodása szolgál irányadóul. Kétség esetében a szerződés a munkának csak egyszeri kiadására ad jogosítványt.

Ha a munka további kiadásai is átruháztattak, a kiadó az előbbi kiadás teljes elkelte után azonnal köteles új kiadást eszközölni.

523. §. Ha a kiadó az átvett munka többszörözését és forgalomba helyezését, vagy az előbbi kiadás teljes elkelte után az új kiadás eszközölését saját hibájából elmulasztja, a szerző tetszése szerint, a szerződés teljesítését és a késedelemhől eredő kár megtérítését, vagy a nem teljesítés miatt kártérítést követelhet, vagy a szerződéstől elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna.

524. §. A kiadó, ha a szerző egyes munkáinak kiadására jogot nyert, e munkák összkiadásának eszközölésére feljogosítottanak nem tekintetik.

Ha a szerző munkáinak összkiadását engedi át, a kiadó nem nyer jogot arra, hogy az egyes munkákat vagy azok részeit külön kiadhassa.

525. §. Tiszteletdíjt a szerző csak akkor követelhet a kiadótól, ha ilyen nyíltan vagy hallgatag kikötöttet. A tiszteletdíj hallgatag kikötöttnek akkor tekintetik, ha a körülmények szerint a munka átengedése csak tiszteletdíj mellett volt feltehető. A tiszteletdíjt ily esetben, a körülményekhez képest szakértők meghallgatása mellett, a bíróság állapítja meg. Ugyanez történik akkor is, ha a

tiszteletdíj közelebbi meghatározás nélkül általában köttetik ki.

526. §. Ha a tiszteletdíj megállapításánál bizonyos ívszám vétetett alapul, a kiadó a megállapított ívszámot meghaladó részért tiszteletdíjt fizetni nem tartozik, de a szerzőtől követelheti, hogy ez teljes munkát szolgáltatasson.

527. §. A kiadó más megállapodás hiányában köteles a tiszteletdíjt, ha az a munkáért általában köttetett ki, a teljes kézirat vagy az eredeti átvételével azonnal kifizetni; ellenben ha a tiszteletdíj ívek szerint állapított meg, az a többszörözés befejezésekor, a mennyiben pedig a munka részekben jelenik meg, az egyes részek bevégzett kiállításakor fizetendő.

528. §. Oly esetben, midőn a szerződés teljesítése a kiadó személyében történt véletlenség miatt lehetlenné válik, a kiadó a tiszteletdíj fizetése alól csak úgy szabadul fel, ha a szerző a munkát ugyanazon feltételek mellett más kiadónak átadta.

529. §. Ha a többszörözés végett átadott munka a kiadónál véletlenül elvész, ennek kötelezettsége a tiszteletdíj megfizetésére szorítkozik.

A szerző azonban ily esetben, ha egy másik példány birtokában van, ezt esetleges költségeinek megtérítése mellett, a kiadónak átengedni tartozik.

530. §. Azon esetben, ha a már kész kiadás a forgalombahelyezés előtt egészen vagy részben

véletlenül megsemmisül, a kiadónak jogában áll a megsemmisült példányokat saját költségén kipótolni a nélkül, hogy ezekért a szerzőnek tiszteletdíjt fizetni tartoznék.

531. §. A kiadói szerződés megszűnik:

1. ha kész munka iránt köttetett szerződés és e munka az átadás előtt a szerzőnél véletlenül elvész;

2. ha a szerző a munka befejezése előtt meghal, vagy a munka szerződésszerű elkészítésében egyébként véletlenül megátoltatik, vagy az elkészítésre képtelenné válik;

3. ha a czél, mely a szerződők szándéka szerint a közzététel által elérendő volt, a kézirat vagy eredeti átadása előtt véletlen eset folytán lehetlenné válik.

A szerző, illetőleg ennek jogutódai az érintett esetekben a kötelezettség alól felszabadulnak ugyan, de tiszteletdíjt nem követelhetnek, sőt ha ilyet kaptak, azt visszafizetni tartoznak.

Ellenben, ha a 3. pont alatt érintett körülmény a kézirat vagy eredeti átadása után következik be, a szerző vagy jogutódai tiszteletdíjt követelhetnek, illetőleg a kapott tiszteletdíjt visszafizetni nem tartoznak.

532. §. A szerzőnek jogában áll a szerződést egyoldalulag felbontani, ha a kiadó csőd alá kerül.

Ha azonban a többszörözés már megkezdé-

tett, a kiadó csődtömege, a mennyiben a szerzőnek kellő biztosítékot nyújt, a szerződést fentarthatja.

533. §. A jelen cím határozatai, a dolog természetének megfelelő alkalmazással, oly esetben is irányadóul szolgálnak, midőn a kiadói ügylet valamely irodalmi, műszaki vagy művészeti munka tulajdonosával, ki a szerzőnek nem jogutódja, kötetik meg.

KILENCZEDIK CZIM.

Alkuzsi ügylet.

534. §. A kereskedelmi ügyletek megkötésének közvetítése alkuzsi ügyletnek s az, ki ily ügyletekkel iparszerűleg foglalkozik, alkuzsznak tekintetik.

Az ügylet közvetítésével megbízott alkusz még nem tekinthető feljogosítottnak arra, hogy fizetést vagy a szerződésben kikötött más szolgálmányt átvehessen.

535. §. Az alkusz, a mennyiben a felek által az ellenkezőre feljogosítva nem lett, vagy az ügylet természete ellenkezőt nem kíván, a megbízások, alkudozások és kötések tekintetében harmadik személyek irányában titoktartásra köteleztetik.

536. §. Az alkusz naplót vezetni, ebbe a megkötött ügyleteket mindennap bevezetni és a megtörtént bevezetéseket naponként aláírni tartozik.

A napló, melynek bekötve, laponkint folyó számmal ellátva és átfűzve kell lenni, használatbavétel előtt azon törvényszék által hitelesítendő, melynek kerületében az alkusz üzletét gyakorolni szándékozik.

Ha az alkusz kizárólag kereskedelmi ügyletek közvetítésével foglalkozik, a naplón kívül egyéb könyveket vezetni nem köteles.

537. §. A naplóba iktatott bevezetéseknek, melyek bármely élő nyelven történhetnek, a szerzők neveit, az ügylet megkötésének idejét, tárgyának megjelölését, s annak feltételeit, jelesen árúk eladásánál azok nemét és mennyiségét, nemkülönben az árt és a szállítás idejét kell tartalmazni.

E bevezetések időrendben, hézag hagyása nélkül eszközlendők.

538. §. Az alkusz az ügylet közvetítésénél a rendes kereskedő gondosságával, a megbízás értelmében s a felek érdekeinek megfelelőleg köteles eljárni. Az ügylet megkötése után a felek mind-egyikének, egy általa aláírt s a bevezetés tárgyául kijelölt ténykörülmenyeket (537. §.) magában foglaló kötjegyet azonnal kézbesíteni tartozik.

Oly ügyleteknél, melyek nem azonnal teljesítendőek, a kötjegy a feleknek aláírás végett kézbesítendő s mindegyik félnek a kötjegy azon példánya küldendő meg, melyet a másik fél aláírt.

Ha valamelyik fél a kötjegy elfogadását vagy

aláírását megtagadja, erről a másik fél az alkusz által azonnal értesítendő.

539. §. Az alkusz köteles naplójából a felek kívánatára, ezeknek kivonatokat kiállítani, melyeknek mindazt magukban kell foglalni, mi az alkusz által a feleket érdeklő ügyekre vonatkozólag bevezettetett.

Harmadik személyek részére ily kivonatok csak az érdekelt felek beleegyezésével állíthatók ki.

540. §. Az alkusz által közvetített szerződés megkötése az 537. és 538. §-ban megállapított bevezetéstől, illetőleg a kötjegy kiadásától független.

E tények egyedül a szerződés megkötésének bizonyítékául szolgálnak.

541. §. Az alkusz szabályszerűen vezetett naplója, épúgy mint az alkusz által szabályszerűen kiállított kötjegy, az ügylet megkötése s annak tartalmára nézve nem teljes, eskü vagy más bizonyítási eszköz által kiegészíthető bizonyítékot képez.

Mindazonáltal a bíróság, a fenforgó körülmények megfontolása alapján, belátása szerint határozand a felett: vajjon a napló és kötjegy tartalma bizonyítéknak tekinthető-e, vajjon azok mellé az alkusz esküje vagy egyéb bizonyíték követelendő-e, vajjon különösen a kötjegy elfogadásának vagy aláírásának megtagadása az ügy megbírálásánál nyomatékkal bír-e vagy sem.

542. §. A jelen törvény 32., 33. és 35.

§-aiban foglalt határozatok az alkuszok naplóira is alkalmazandók.

543. §. A bíróság a per folyamában elrendelheti, hogy az alkusz naplója a kötjegygyel, a kivonattal, vagy egyéb bizonyítékokkal összehasonlítás végett, felmutattassék.

E felmutatásra az alkusz a 21. §-ban megállapított pénzbírság terhe alatt kötelezhető.

544. §. Az alkusz, a mennyiben a felek által, vagy az árúk minőségét tekintve, a helybeli szokás által ez alól fel nem mentetik, köteles a közvetítése mellett létrejött minden mustra szerinti eladásnál a mustrát, miután azt felismerhetés végett megjelölte, addig megőrizni, míg az árú a minőséget illetőleg, ellenmondás nélkül átvétetett, vagy az ügylet más módon kiegyenlítettett.

545. §. Az alkuszok, kik a jelen törvényben megállapított kötelességeiket megszegik vagy azokat elhanyagolják, a feleknek az ebből eredő kárért felelősek.

546. §. Az alkuszt közbenjárásáért a következő §-ban megállapított díj illeti. E díj, más megállapodás hiányában, akkor követelhető, ha az ügylet megkötöttet, vagy a feltételesen kötött ügylet feltétlenné vált s az alkusz a kötjegy kézbesítését tárgyazó köteletségnek megfelelt.

Ha az ügylet meg nem kötöttet, vagy feltétlenné nem vált, a közbenjárásért alkuszdíj nem követelhető.

547. §. Az alkuszdíj mennyisége szabad egyezkedés tárgyát képezi. Ily egyezkedés vagy más helyi szokás hiányában az alkuszt, a közvetített ügylet által képviselt értéket véve alapul, díj fejében 5000 forint fél száztóli, az ezen felüli összeg után pedig egy negyed száztóli illeti.

E díjakat, ha más ki nem köttetett, vagy a helybeli szokás mást nem állapít meg, a felek egyenlően tartoznak viselni.

548. §. Ha az alkusz meghal, ha üzletével felhagy, vagy azt bármi okból nem folytathatja, naplója azon törvényszéknél leteendő, melynek területén az alkusz üzletét gyakorolta.

Átmeneti és vegyes intézkedések.

549. §. Jelen törvény hatálybaléptétől kezdve azon törvények és rendeletek, melyek a kereskedelmi törvény tárgyaira s az ez által szabályozott viszonyokra vonatkoznak, a mennyiben a jelen törvény által fen nem tartatnak, hatályon kívül helyeztetnek.

Az 1871. évi XXXIV. t. cz. határozatai a jelen törvény által nem érintetnek.

550. §. Ezen törvény hatálybaléptétől kezdve új czégjegyzékek fognak nyittatni. A régibb czégjegyzékekbe bevezetések csak annyiban történhetnek, a mennyiben ezek valamely korábbi bevezetés törlését czélozzák.

551. §. A jelen törvény azon határozatai, melyek szerint a kereskedelmi czégek a czégjegyzékbe bevezetés végett bejelentendők és az aláírássok a kereskedelmi ügyek elintézésére hivatott törvényszéknél hitelesítendők, illetőleg hiteles alakban bemutatandók, azon kereskedők által is megtartandók, kik üzletüket a jelen törvény hatálybalépte előtt már megkezdették, akár voltak bejegyezve, akár nem. E czélra a most említett időponttól számítandó hat hónapi határidő állapítatik meg, melynek eltelte után a késedelmesek a törvényes határozatok megtartására, a 21. §-ban kiszabott pénzbírság terhe alatt, szoritandók.

Azon korlátozások, melyeket a jelen törvény 11., 13., 14., 17. és 18. §-ai a czégek használatára nézve megállapítanak, oly czégre, mely e törvény hatálybalépte előtt már használtatott, nem alkalmazhatók, ha e czég az érintett határidő alatt a kereskedelmi czégjegyzékbe bevezetés végett bejelentetik.

552. §. Míg a jelenlegi csődtörvény hatályban van, az 1840. évi XVI. t. cz. 9. §-ának a női hozomány, hitbér és jegyajándék bejegyzésére vonatkozó határozatai érvényben maradnak.

A jelen törvény hatálybalépteig bejegyzett hozomány, hitbér és jegyajándék az új czégjegyzékbe bevezetés végett, az 551. §-ban megállapított határidő alatt bejelentendő, ellenkezőleg csőd

esetében elsőbbséggel nem bír. E bevezetést a nő is kérheti.

553. §. Ha a korábbi bevezetésre vonatkozó beadványok és okmányok eredetben azon törvényszéknél vannak, melynél a bejelentésnek történni kell, a bejelentésben elég a korábbi bejegyzésre és annak mellékleteire hivatkozni.

554. §. Az új cégjegyzékbe történt bevezetés közzétételével (9. §.), a cégre vonatkozó s az eddigi cégjegyzékben foglalt összes bevezetések hatályukat veszítik.

Hatályukat veszítik az eddigi cégjegyzékekben foglalt összes bevezetések az esetben is, ha a kötelezett bejelentések az 551. §-ban megállapított határidő alatt meg nem történnek.

555. §. Ha a kereskedelmi üzlet tulajdonosa (főnöke) az általa a jelen törvény hatálybalépte előtt adott cégvezetői jogosítványt, az 551. §-ban érintett bejelentéskor, vagy a jelen törvény hatálybaléptétől számítandó hat hónap eltelte előtt vissza nem vonja, a cégvezető a jelen törvényben megállapított hatáskörrel kirendelt cégvezetőnek tekintetik.

556. §. Az 1840. évi XVIII. t. cz. 2. fejezete értelmében keletkezett társasági szerződések azon intézkedései, melyek a jelen törvénynek szerződésileg meg nem változtatható, különösen a társaságnak harmadik személyek elleni jogviszonyaira

vonatkozó határozataival ellenkeznek, az 551. §-ban megállapított határidő elteltével hatályukat veszítik.

Ha azonban a társasági szerződés az érintett határidő alatt az új cégjegyzékbe bevezetés végett bejelentetik, annak a jelen törvény határozataival ellenkező intézkedései, a bevezetés közzétételével veszítik hatályukat.

557. §. Azon részvénytársaságok és szövetkezetek, melyek a jelen törvény hatálybalépteig az eddigi gyakorlat szerint keletkeztek, az új cégjegyzékbe az esetben is bevezetendők, ha keletkezésük tekintetében a jelen törvényben megállapított kellekeknek meg nem felelnek.

558. §. Azon részvénytársaságok és szövetkezetek, melyek a jelen törvény hatálybalépte előtt működésük megkezdésére feljogosítottak, alapszabályaikat az 551. §-ban megállapított határidő alatt ezen törvény értelmében módosítani tartoznak.

E határidő eltelte után a társaság képviselőjére jogosítottak az alapszabályok módosítására, a 21. §-ban megállapított pénzbírság terhe alatt, szorítandók.

559. §. A jelen törvény hatálybalépte előtt keletkezett részvénytársaságok és szövetkezetek alapszabályainak azon intézkedései, melyek a törvénynek alapszabályilag meg nem változtatható határozataival ellenkeznek, az 551. §-ban megállapított

pított határidő elteltével hatályon kívül helyeztetnek.

560. §. A bányatörvény szabályai szerint alakult vagy jövőben alakulandó bányatársulatoknak belső szervezésére, valamint a társulati tagoknak egymás közt és harmadik személyek iránti jogviszonyaira nézve, jövőre is a bányatörvény határozatai irányadók.

561. §. A jelen törvénynek a kivált szövetkezeti tagok felelősségére (236. §. és 238. §. 2. kezdése), nem különben a szövetkezeti tagok ellen támasztható keresetek elévülésére (254. §.) vonatkozó határozatai, a magyar földhitelintézetre nem alkalmazandók.

562. §. Azon beadványok, melyek e törvény hatálybaléptétől számított hat hónap alatt nyújtanak be, ha az eddigi gyakorlat szerint érvényesen megtörtént bejegyzésnek az új cégjegyzékbe bevezetését czélozzák, illeték- és bélyegmentesek.

563. §. A kereskedelmi könyvekbe a jelen törvény hatálybaléptéig történt bevezetések bizonyító erejére és ennek tartamára nézve, az eddigi törvények alkalmazandók.

564. §. A jelen törvénynek az elévülésre vonatkozó határozatai azon esetekre, melyekben az elévülés a jelen törvény hatálybalépte előtt már megkezdett, nem alkalmazandók, ha a már megkezdett elévülés betöltésére a jelen törvényben

megállapított elévülési határidőnél rövidebb idő kívántatik.

565. §. Jelen törvény hatálybaléptével a hit-es alkuszok intézménye megszűnik. Az ily alkuszok által ezen időpontig vezetett könyvek és kiállított kötlevelek bizonyító ereje az eddigi szabályok szerint ítélendő meg.

Az alkuszok könyvei az 551. §-ban megállapított határidő alatt eredetben azon törvényszéknél teendők le, melynek területén az alkusz működését gyakorolta.

566. §. Jelen törvény életbeléptetési időpontjának meghatározásával, valamint e törvény végrehajtásával a földművelés-, ipar- s kereskedelemügyi miniszter, a törvénykezés tekintetében pedig az igazságügyi miniszter, illetőleg Horvát- és Szlavonországban a horvát-szlavon-dalmátországi bán bíztatik meg.

FÜGGELÉK

- I. az 55. §-hoz az ipartörvény (1872:8. tcz.) III. V., VI. fejezete.
 - II. a 446. §-hoz a váltótörvénynek (1876:27. tcz.) az óvásra vonatkozó 41., 42., 98., 99., 100., 101., 102. 103. §-ai.
 - III. a 452. §-hoz a váltótörvénynek a megsemmisítésre vonatkozó 77., 78., 79., 80. §-ai.
-

I.
TÖRVÉNYEK.

Jegyzet az 55-ik §-hoz.

Az 1872: 3. tcz. idézett részei a következő intézkedéseket tartalmazzák :

III. Fejezet.

A segédszemélyzetről.

A) A tanonczokról.

39. §. Tanonczot tartani minden önálló iparosnak szabad (90. §.).

40. §. Gyermek, kik életük 12-dik évét még be nem töltötték, tanonczokul fel nem vehetők.

Kivételnek csak az iparhatóság engedelmével lehet helye, mely esetben köteles az iparos tanonczát 12 éves kora betöltéséig a népiskolába rendszeresen járattani.

41. §. A tanoncz felvétele irásbeli szerződés mellett történik.

A felvétel alkalmával az iparos és a tanoncz szülői, vagy gyámja közt a tanidő

tartama, a tanoncz tartása és ellátása, a tandíj összege, vagy ha e helyett a tanidőnek meghosszabbítása köttetik ki, ezen pótidő tartama, s az ez által pótolttan díj összege egyetértőleg megállapítandó.

42. §. Az iparos köteles :

a) tanonczát azon iparágban, melyet űz, kiképezni, jó erkölcsre, rendre és munkásságra szoktatni ;

b) időt engedni arra, hogy a tanoncz vallása ünnepnapjain az isteni szolgálatot látogathassa ;

c) tanonczát, ha írni, olvasni és számolni nem tud, ezeknek megtanulására, különben pedig az ismétlési-, esti-, vasárnap-, illetőleg ipariskolába járásra szorítani ;

d) ha háznépéhez tartozik, betegség esetében ápolásban részesíteni.

43. §. Az iparos tanonczt csak az iparüzlethez tartozó munkáknál alkalmazhatja, cselédszolgálatokra nem kötelezheti, és tartozik felügyelni, hogy a tanonc a háziak vagy segédek által ne bántalmazassék.

44. §. Oly tanoncok, kik életük 14-ik évét be nem töltötték, naponként csak 10 órai, kika 14-dik évét már elérték, 12 órai munkára kötelezhetők, az iskolában töltött időt is beleértve. Mindkét esetben azonban munkaközben délelőtt és délután egy-egy fél, délben pedig egy egész szünóra tartandó, és a tanoncok csakis oly munkára szoríthatók, mely korukhoz képest testi erejüknek megfelel.

45. §. Éjjeli munkára, az az esti 9 órától reggeli 5 óráig tizenhat éven aluli tanoncok általában nem alkalmazhatók; oly iparágaknál azonban, melyek üzlete éjjeli munka nélkül fennakadást szenvedne, az iparhatóság — tekintettel a tanonc testi fejlettségére — megengedheti, hogy a 16 éven aluli, de 14 évesnél nem fiatalabb tanoncok a 44. §-ban megszabott munkaóráknak legföllebb felét éjjeli munkában dolgozzák le.

46. §. A tanonc az iparosnak, illetőleg üzletvezető helyettesének a részje bizotokban engedelmisséggel tar-

tozik; és ha az iparos házában élelemmel és lakással láttatik el, 18 éves koráig azoknak atyai fegyelme alatt áll.

47. §. Az iparos a tanviszony befejeztével köteles a tanoncznak igazságos bizonyítványt adni.

48. §. A tanszerződés kötelező ereje a kikötött próba-idő elteltével, ha pedig ez kikötve nincs, a tanonc beállta után 2 hónappal veszi kezdetét.

A próbaidő a tanidőbe beszámítandó.

49. §. Ha a tanonc távollét vagy betegség által a munkától egyfolytában egy hónapnál tovább elvonatik, de a tanulást azután folytatja, az iparosnak jogában áll a kikötött tanidőt az elmulasztott idővel megtoldani.

50. §. A tanviszony megszűnik:

a) ha az iparos vagy tanonc meghal, vagy munkaképtelenné válik;

b) ha az iparos vagy tanonc sorhadi kötelezettségének teljesítésére behívatik;

c) ha az egyik fél négy hétnél tovább tartó fogságra ítéltetik;

d) ha az iparostól a tanoncztartási jog elvonatik.

51. §. A tanviszony szerződésileg megállapított tanidő lefolyta előtt azonban felbontandó, és pedig:

az iparos részéről:

a) ha a tanonc lopást vagy sikkasztást követ el;

b) ha a tanonc kötelesegeinek teljesítését makacsul megtagadja, vagy ellenük súlyosan és ismételve vét;

c) ha a tanonc tetteges bántalmazást, vagy durva becsületsértést követ el az iparos vagy családtagjai valamelyike ellen;

d) ha az iparos undorító vagy ragályos betegségben szeszned.

A tanonc, illetőleg annak törvényes képviselője részéről:

a) ha az iparos a tanonczot erkölcstelen vagy törvényellenes tettek elkövetésére csábítja;

b) ha az iparos fegyelmi jogával visszaél;

c) ha élte vagy egészsége a munka folytatásánál oly veszélynek van kitéve, melyet a szerződés kötésekor előre látni nem lehetett.

52. §. A tanviszony 14 napi felmondás mellett felbontható

az iparos részéről:

a) ha kétségtelessé vált, hogy a tanonc az illető iparág megtanulására képtelen;

b) ha két hónál tovább tartó betegségben szenved;

c) ha az iparos üzletével felhagy.

A tanonc, illetőleg annak

törvényes képviselője részéről:

a) ha az iparos törvényes vagy tanszerződési kötelesegeit a tanonc irányában nem teljesíti;

b) ha az iparos más községbe költözik át;

c) ha a tanonc más életpályára vagy más iparágára akar áttérni;

d) ha az iparos két hónál tovább tartó betegségben szenved és üzletvezetőt nem állít.

53. §. Ha a tanviszony felbontását a tanonc okozta, valamint azon esetben is, ha a tanonc más iparágára átérve, felmondott, az iparos az egészbe töltött tanidőre járó tandíj, és kárpótlásul még félévi tandíj illeti; ha pedig az iparos adott okot a viszony megszüntetésére, a mennyiben a törvény vagy szerződés értelmében más kárpótlással nem tartoznék, legalább azon költségek megtérítésére köteles, melyek a tanoncnak más iparozhoz való beszegődtetése által okozottak.

54. §. Oly iparos, ki szökevény tanonczot tudva fel fogad, a tanonczozal egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a tanonc megszökése által okozott kárért.

55. §. A szökevény tanonc az iparos kívánására a helybeli iparhatóság által visszavezetendő.

B) A segédekről.

56. §. Az iparos és segédei közötti viszony szabad egyezkedés tárgya.

A szerződés, ha a felek másképp nem egyeztek, csak egy heti próbaidő eltelte után válik kötelező erejűvé.

57. §. Az iparos segédeitől, ha másként nem egyezkedtek, csak az iparüzlethez tartozó munkát kívánhat, és ezt is csak oly mérvben, mely a segéd testi alkotásának és erejének megfelel.

58. §. Az iparos a kötött szerződés megszűntével a munkából kilépő segédnek, a közöttük fennállott szerződési viszonynak megszűntéről bizonyítványt adni köteles.

Az iparos oly segédet fel nem fogadhat, ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését nem igazolja.

Oly iparos, ki szökevénysegédet tudva felfogad, a segéddel egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a megszökés által okozott kárért.

59. §. Minden segéd szerződési kötelezettségének teljesítése mellett, szabadon kereshet magának munkát; maga választhat és változtathat műhelyt, és pedig akár iparosoknál, akár gyárakban, akár más vállalkozóknál.

A szállók intézményével eddigelő szűkített szegélytési kényszer ezennel megszüntetettik.

60. §. A munkaadó és segéd közötti viszony, ha másképpen nem egyezkedtek, előrebocsátott 14 napi felmondás mellett felbontható.

61. §. Habár kellő időben történt is a felmondás, azon segéd, ki darabszámra fizetettik, addig nem léphet ki, míg az átvett munkát a szerződésnek megfelelőleg be nem fejezte, valamint az sem, ki a munka bérére kapott előleget le nem dolgozta vagy meg nem térítette.

62. §. A segéd felmondás nélkül azonnal elbocsátható:

a) ha lopást vagy sikkasztást követ el;

b) ha az iparos, helyettese, vagy az iparos egyik családtagja ellen tettlegesen bántalmazást vagy súlyos becsületsértést követ el, kötelességei teljesítését makacsul megtagadja, vagy ha az iparos akarata ellenére egy egész munkanapon át szűnetel;

c) ha megintés daczára a ház biztonságát vigyázatlansága által veszélyezteti;

d) ha 3 napnál tovább tartó fogságba kerül;

e) ha a szerződésileg vállalt munka teljesítését képtelen;

f) ha valamely undorító vagy ragályos betegségben szenved.

Az e) és f) pontokban elősorolt esetek bekövetkezése miatt elbocsátott segéd nélküli kárpótlási igénye a szerződés és a fennálló törvények alapján ítélendő meg.

63. §. A segéd felmondás nélkül azonnal kiléphet:

a) ha az iparos, helyettese vagy az iparos hozzátartozói öt vagy családja tagjait tettleg bántalmazták, ellene vagy ellenük súlyos becsületsértést követnek el;

b) ha az iparos szerződési kötelességeit nem teljesíti;

c) ha darabszámra dolgozik, és az iparos öt folytonos munkával ellátni nem képes;

d) ha a munka folytatásánál egészsége vagy élete oly körülmény által lenne veszélyeztetve, mely a szerződés megkötésekor felismerhető nem volt.

64. §. Az iparos, ki segédét törvényes ok nélkül a felmondási határidő eltelte előtt elbocsátja, köteles neki azon bért, vagy egyéb illetményt, melyet a felmondási határidő alatt élvezett volna, egyszeresen, de ha a segédnek bérén kívül ellátása is volt, kétszeres összegben kilépése előtt megadni.

65. §. Azon iparos, ki segédeit lakással is ellátja, e

cézra egészséges és lakható helyet tartozik kijelölni.

A segéd által egészségtelen lakás miatt beadott panaszok az iparhatóság részéről mindig a helyszínen a tisztí orvos közbejöttével vizsgálándók meg, és haladékok nélkül orvoslandók.

C) A gyári munkásokról.

66. §. Az iparos-segédekről szóló: 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65. §-ok rendelkezései a gyári munkásokra is kiterjednek.

67. §. A gyáros köteles összes munkásairól rendszeres jegyzéket vezetni, abba minden munkásnevét, korát, születési helyét, foglalkozását és bérét beiktatni, a e jegyzéket az iparhatóságnak kívánatára akármikor előmutatni.

68. §. A műhelyekben munkarendnek kell kifüggesztve lenni, melybe követhetők veendő fel:

a) a dolgozó személyzet különféle osztályzata és foglalkozása, jelesen a nők és gyermekek alkalmazásának módokata, tekintettel testi erejükre és ez utóbbiak iskolai kötelezettségére;

b) a munkaidő tartama;

c) a leszámlálás idejére és a munkabér kifizetésére vonatkozó határozmányok;

d) a felügyelő egyének jogai;

e) a munkásokkal bánásmód megbetegedés vagy szerencsétlenség eseteiben;

f) a munkarend áthágóira szabott bírságok;

g) a felmondási határidő és azon eseteket, melyekben a szerződési viszony azonnal felbontható.

E munkarend másodlata az iparhatóságnak benyújtandó.

69. §. Mindeny gyáros köteles gyárában saját költségén mindazt létesíteni és fenntartani, a mi tekintettel az iparüzlet és telep minőségére, a munkások életének és egészségének lehető biztosítására szolgál.

70. §. Tekintettel a fennálló népoktatási törvényekre is:

10 éven alul gyermekeket épen nem, a 10 évet meghaladott, de a 12 évet még el nem érteket csak az iparhatóság engedélye mellett szabad gyárakban munkára alkalmazni.

Az engedély csak akkor adandó meg, ha vagy az iskola rendes látogatása a gyárban való alkalmazással megegyeztethetőnek mutatkozik, vagy a gyáros részéről külön iskolák felállítása által a gyermekek oktatásáról az iskolahatóság rendeletei szerint kellő gondoskodás történik.

Kik a 12 éves kort meghaladták, de a 14 éves élet-

kort még be nem töltötték, gyári munkában naponként csak 8 óra hosszat foglalkoztathatók.

Oly ifjak, kik a 14 éves életkort betöltötték, de a 16 évet még el nem érték, naponként csak 10 órai munkaidőre alkalmazhatók.

A 16 évet még be nem töltött munkások általában csak oly munkára alkalmazhatók, mely egészségüknek nem árt és testi fejlődésüket nem gátolja.

Ezen törvény 42. §-ának b) pontja, valamint a tanoncok éjjeli munkájáról szóló 45. §-a a 16 éven aluli gyári munkásokra is kiterjesztetik.

71. §. A munkásoknak munkaközben úgy délelőtt, mint délután fél-félórai, délután pedig 1 órai szünet engedendő.

Azon gyárakban, melyekben a munka éjjel-nappal folytatatik, a gyáros az éjjeli munkára alkalmazott munkások kellő felváltásáról köteles gondoskodni.

A nappali munkát reggeli 5 óra előtt kezdeni és esti 9 órán túl terjeszteni nem szabad.

72. §. A gyáros köteles munkása bérét készpénzben, és pedig — ha az üzlet természetéből folyólag másképp nem egyezkedett — hetenkint kifizetni.

Árukat és szeszes italo-

kat munkásainak nem hitelezhet.

Lakással azonban, tűzifával, földhaszonélvezettel, rendes élelmezéssel, orvossággal, orvosi segélyvel a munkást, ha ez beleegyez, elláthatja s az ezekért járó összegeket a bérletés alkalmával béréből levonhatja. Ugyanezen feltétel alatt láthatja el a gyáros a munkást a gyárában készülő cikkek előállítására szükséges szerzőmunkával és anyagokkal is, ha ezeket szerződés szerint a munkás sajátjából tartozik megszerezni.

73. §. Oly árúért való követelések, melyek a munkásoknak a fennálló tilalom dacára hitelezettek, a gyár tulajdonos által sem törvény, sem felszámolás útján nem érvényesíthetők.

74. §. Oly szerződések, melyek a 72. és 73. §-ok rendeleteivel ellenkeznek, kötelező erővel nem bírnak.

Hasonlóul érvénytelenek a gyáros és a munkás közt történt oly megállapodások, melyek szerint ez utóbbi szükségletét bizonyos eladási telepekből szerezni, vagy bérének egy részét más célokra, mint a munkások sorsának javítására fordítani köteles.

75. §. Az iparhatóság köteles a gyárakat kiküldöttje által időnként megsejleltetni, s a törvény rendel-

teinek megtartásáról meggyőződést szerezni.

V. Fejezet.

Az áthágásokról és a büntetésekről.

84. §. Iparúzhetés jogától senki, sem bírói ítélet, sem közigazgatási határozat által meg nem fosztható.

85. §. A kiszabott bírságok, akár önálló iparosokra, akár a segédszemélyzetre méretnek, csak nem fizetés esetében cserélendőek fel fogságbüntetéssel, s ez esetben 5 forintnyi bírság egy napi fogsággal pótolatik.

86. §. 50 forintig terjedő bírságban elmarasztalandó:

a) a ki valamely ipart önállóan üz, a nélkül, hogy azt bejelentette volna;

b) a ki a 35. §-ban említett üzletek gyakorlásánál a hatóság által megszabott arszabályt meg nem tartja.

87. §. 20 frttól 200 frtig terjedhető bírságban elmarasztalandó:

a) a ki ezen törvénynek a segédek, tanoncok és gyári munkások felvételét, alkalmazását és a velük való bánásmódot szabályozó rendeleteit áthágja vagy a segédszemélyzet iskolai oktatására vonatkozó kötelességeit nem teljesíti;

b) azon iparos vagy gyáros, ki a munkások bérét árucikkekben szolgáltatja

ki vagy más szabályellenes eljárás által a munkásokat károsítja;

c) azon iparos vagy gyáros, ki oly segédet fogad fel, a ki az előbbeni munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését igazolni nem képes.

88. §. 100 frttól 300 frtig terjedhető bírságban elmarasztalandó:

a) a ki a 8-ik §-ban előszámlált üzlettelepek valamelyikét felállítja, mielőtt a megkívántató-jogerejü engedélyt megnyerte volna;

b) a ki a 8-ik §-ban felsorolt üzlettelepek valamelyikét hatósági engedély nélkül átalakítja, vagy pedig az engedélyező okmányban megállapított feltételeknek meg nem felel;

c) a ki a 36-ik §-ban megnevezett iparüzletek egyikét bejelentés nélkül félbeszakítja, vagy pedig az abbanhagyási szándék bejelentése után a hatóság által megszabott idő lejártáig nem folytatja;

d) azon gyáros, ki a 69-ik §-ban megállapított köteleességét teljesíteni elmulasztja.

89. §. Azon segéd, vagy gyári munkás, ki munkájából jogtalanul kilép, iparhatósági határozat alapján törvénendő visszahozatal által köteleessége teljesítésére szorítható, sőt ezenfelül még 8

napig terjedhető fogsággal is büntethető.

90. §. A 87 §. a) pontjában említett kihágások súlyosabb vagy ismételt esetében az iparos tanoncztartási, a gyáros pedig fiatal munkások alkalmazásának jogától iparhatóságilag egy évre, bírói ítélet által pedig hosszabb időre is megfosztható.

91. §. Korcsmárosok és vendéglősök, kik üzletüket a tiltott kártyajáték, az országos gazdaság üzésére, vagy az erkölcselenség terjesztésére használják;

zabárúsok és zálogra kölcsönzők, kik nyereségvágyból másnak tulajdona ellen büntényt vagy vétséget követnek el;

ceelészerezők, kik nyereségvágyból másnak tulajdona vagy az erkölcsiség ellen büntényt vagy vétséget követnek el, ezen iparok folytatásától bírói ítélet által meghatározott időre eltilthatók.

92. §. A 8. §-ban említett telepeken, ha tulajdonosok vagy annak helyettesei a 88-ik §. a) és b) pontjaiban említett kihágás egyikét vagy másikat ismételtelen elköveti, vagy ha többszöri hatósági figyelmeztetés után a közbiztonsági, jelesen a közegészségi és tűzrendőri szabályok ellen súlyos vétséget követ el: a közigazgatási hatóság által az a)

pont esetében a jogerejü engedély megnyeréséig, a b) pont esetében és az utóbb említett esetben pedig egy évig az üzlet beszüntethető.

Bírói ítélet által ezen beszüntetés hosszabb időre is kiterjeszthető.

93. §. Összebeszélések, melyek által az iparosok az üzletük félbeszakítása vagy a munkások, illetőleg segédek elbocsátása által ezeknek terhebb munkafeltételeket szabjanak, különösen azoknak bérét leszállítsák, vagy melyek által a munkások, illetőleg segédek oda törekszenek, hogy közös munkaszünetelés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki, úgyszintén mindazon egyezmények, melyek által azoknak támogatása czéloztatik, a kik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azoknak károsítása, a kik azokkal szakítanak, jogérvennyel nem bírnak.

94. §. A ki a 93. §-ban meghatározott összebeszélések és egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg segédeket szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteleges bánalmazás által akadályozza

vagy akadályozni törekszik, az — a mennyiben a büntető törvények szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna — 300 frtig terjedhető bírsággal vagy két hónapig terjedhető fogsággal büntethető.

95. §. A bírságpénzek beszedése közigazgatási úton történik. Ezen pénzek azon község pénztárába folynak be, hol a kihágás elkövetett, s iparczélókra fordítandók.

96. §. Az ipartörvény áthágásainak — a mennyiben büntett nem forog fenn — vizsgálása és büntetése elévül, ha a kihágó a kihágás elkövetése napjától számított 6 hó alatt be nem panasztoltatt.

VI. Fejezet.

Az iparhatóságokról és az eljárásról.

97. §. Iparügyekben — tekintettel a 98-dik §-ra — következő hatóságok állapíthatók meg:

I. Elsőfolyamozásu hatóság:

a) községekben a szolgabíró;

b) rendezett tanácscsal bíró városokban a városi tanács;

c) törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőri (kapitányi) hivatal;

d) zász székekben és vi-

dékeken egyelőre az illető felügyelő, a városokban a rendőri hivatal.

II. Másodfolyamodásu hatóság:

a) törvényhatósági joggal felruházott városokban a város tanácsa;

b) szász székekben és vidékeken egyelőre a széki vagy vidéki tanács, illetőleg tisztség;

c) minden egyéb városokban és községekben az alispán.

III. Harmad- és utolsó fokú hatóság:

a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokra nézve a horvát-szlavon országos kormány.

98. §. Az iparosok és a tanoncok, segédek vagy munkások között felmerülő azon súrlódások és peres kérdések, melyek a munka vagy tanviszony megkezdésére, folytatására vagy megszüntetésére, annak tartama alatt fennálló kölcsönös kötelezettségek teljesítésére, a munka vagy tanviszony megszüntetéséből keletkező kártérítési követelésekre vonatkoznak: ott, hol e célra külön iparbizottságok szervezve vannak, ezek által, ellenkező esetben az iparhatóság által, minden főlebbesz és kizárásával döntendők el.

Az iparbizottság, illetőleg

iparhatóság e részbeni határozatával meg nem elégedő félnek jogában áll a határozat kihirdetésétől számított 30 nap alatt igényeit a törvény rendes útján érvényesíteni, mi által azonban a határozat végrehajtása nem gátoltatik.

Oly községekben, hol az iparosok, segédek és munkások nagyobb számmal laknak, ezeknek kívánatára külön iparbizottságok állíthatók fel. Ezen, az iparosok és a segédek vagy munkások köréből egyenlő számban választott tagokból alakuló iparbizottságok szervezésének és eljárásának részleteit, míg külön törvény által nem szabályoztatnak, az illető községek az érdekeltek hozzájárulásával külön szabályrendelet útján állapítják meg, mely a földművelési-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez az illető törvényhatóság útján jóváhagyás végett felterjesztendő.

99. §. Az iparbejelentések, valamint a telepengedély iránti kérvények azon iparhatósághoz intézendők, melynek területén az iparüzlet megindítandó.

Az iparigazolványba a bejelentés kivonata s annak bizonyítása, hogy az az iparlajstromba bejegyeztetett, beiktatandó.

100. §. Az elsőfolyamo-

dásu iparhatóságnál iparlajstrom vezetendő, abba minden iparbejelentés és telepengedély, valamint az iparálladékaiban történt minden változás beiktatandó, s erről az illető adóhivatal s a kereskedelmi és iparkamara is havonként értesítendő.

101. §. Valamely iparüzletnek betiltása esetében a féllel az indokok is közlendők, s ez az ily végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt felfolyamodással élhet.

102. §. A jelen törvénybe ütköző kihágások fölött hozott határozatok ellen a felfolyamodás a határozat kihirdetése, illetőleg kézbesítése után 15 nap alatt az elsőfolyamodásu iparhatóságnál nyújtható be.

A kellő időben benyújtott felfolyamodás, a 89-ik §-ban említett esetek kivételével, vagy ha a végrehajtás azonnali fogantatása köztekintetektől nem szükséges, halasztható hatálylaji bír.

103. §. Az elsőfolyamodásu iparhatóságok előtt az eljárás szóbeli s a végzés a felek kívánatára írásban kiadandó.

104. §. E törvény hatályba léptétől minden ezzel ellenkező törvények, rendszabályok és törvényes szokások érvényen kívül helyeztetnek.

Az 1848: XVIII. t. cz. azonban — a nyomdák és könyvnyomdák biztosítékaira vonatkozó rendeletek kivételével — továbbra is fenntartatik. Horvát-Szlavonországban pedig az ott fennálló sajtótörvények érintetlen maradnak.

105. §. Jelen törvény alá nem esnek:

a) a mezőgazdasági és erdei termelés, marha- és lótenyésztés, halászat folyóvizekben, tavakban és csatornáknak, kert- és szőlőművelés s az ezekkel összefüggő mellékipar, a mennyiben az illetők leginkább saját nyers termékeik feldolgozására és eladására szorítkoznak;

b) a bányászat és kohászat;

c) az állami egyedárúság és az azzal összekötött vállalatok;

d) a katonai intézetekben és fizlettelepeknél alkalmazott katonák munkája;

e) a malom és itálmérési üzlet annyiban, a mennyiben az ahhoz való jog a kir. kisebb haszonvételek sorába tartozik;

f) a vasúti, gőzhajózási és csatornázási vállalatok;

g) hitel- és biztosító intézetek;

h) tengeri hajózás és tengeri halászat;

i) rendes átjárók (kompok, révek) állítása folyó-

kon, tavakon, csatornákon és a fauszató vállalatok ;

k) az ügyvédek és mérnökök foglalkozásai ;

l) a gyógyászat gyakorlása (orvosok, sebészek, szülészek stb.) és mindennemű gyógyintézetek (ideértve a szülészházakat, tábolyházakat), valamint az állatgyógyászat és a gyógyszerészet ;

m) a magánoktatás és nevelés ;

n) nyilvános táp-, oktató- és fegyintézetek ipari foglalkozása ;

o) a házaló kereskedés ;
p) a közönséges napszámolás-munka.

Mindezekre nézve a törvényhozás további rendelkezéseig a fennálló törvények és rendszabályok szolgálnak zsinórmértékül.

106. §. Jelen törvény végrehajtásával a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter, Horvát- és Szlavonországban pedig a Horvát- Szlavon- Dalmátországi kormányzó bízta meg.

Jegyzet a 446-ik §-hoz.

A váltótörvénynek (1876: 27. toz.) az óvárra vonatkozó intézkedései a következők :

41. §. A fizetés hiánya miatt a kibocsátás és a forgatás ellen érvényesíthető viszkérés fentartására szükséges :

1. hogy a váltó fizetés végett bemutatassék ;

2. hogy ezen bemutatás és a fizetés nem teljesítése kellő időben felvett óvással igazoltassék.

Az óvás a fizetés napján déli 12 óra után vehető fel, legkésőbb azonban a fizetési napra következő második köznapon kell felvételnie.

42. §. Ha valamelyik előző az óvást ezen kifejezéssel: »óvás nélkül« vagy »költségek nélkül« elen-

gedte, a váltóbirtokos ezen előző ellenében, a viszkérés fentartása végett óvással élni nem tartozik. Az óvás elengedése azonban a váltóbirtokost azon kötelezettség alól fel nem menti, hogy a bemutatást kellő időben teljesítse. Ha a váltókötelezett, ki az óvást elengedte, a bemutatás kellő időben megtörténtét tagadja : a bizonyítás terhe őt illeti.

Az óvás elengedése az előzőt az óvási költségek megtérítése alól fel nem oldja.

98. §. A váltó-óvásokat közjegyzői székhelyeken és a helyekhez csatolt járásbírói területen, a közjegyző, más járásokban a járásbíró, aljárásbíró, a járásbírói jegyzők és aljegyzők teljesítik.

Az 1874. évi XXXV. toz. 213-ik §-ának a kinevezett váltójegyzők, eddigi hatáskörének fenntartására vonatkozó intézkedése érintetlenül hagyatik.

99. §. Az óvásnak magában kell foglalni :

1. a váltónak vagy a másolatnak és minden rajta levő hátiratnak a megjegyzésnek hű mását ;

2. nevét vagy cégét azon személyeknek, a kik részére és a kik ellen az óvás felvételre ;

3. az óvatolt személyhez intézett felszólítást, ennek választát vagy annak megjegyzését, hogy nem választott vagy feltalálható nem volt ;

4. névbeosulási elfogadás vagy fizetés esetében annak megemlítését, hogy ki által, kiért és mily módon lett a névbeosulás ajánlva és teljesítve ;

5. a helyet, évet, hónapot és napot, melyen a felszólítás — 3. pont — történt, illetőleg siker nélkül megkíséreltetett ; végre

6. az óvatoló személy aláírását hivatalos pecsétjével.

100. §. Ha ugyanazon váltójogi kötelezettség teljesítése több személytől követeendő, a többszörös felszólítások egy óvási oklevélbe foglalhatók.

101. §. Az óvatoló személyek kötelesek az óvást a

váltóbirtokosnak vagy meghatalmazottjának eredetben haladéktalanul kiadni.

Együttal a felvett óváskat egész kiterjedésben egy e végre vezetendő laponként folyó számmal ellátott és hitelesített jegyzőkönyvbe napról-napra idő- és sorrendben bevezetni és az érdekelteknek vagy ezek jogutódainak a költségek megtérítése mellett akár egyszerű, akár hiteles másolatban bármikor kiadni tartoznak.

102. §. Az elfogadás vagy fizetés végetti bemutatás, az óvás, valamint általában azon cselekvények, melyek a jelen törvény szerint a váltói jogok érvényesítése vagy fentartása végett valamely személynél teljesítendő, az utóbbinak üzleti helyiségeiben, ilyenek hiányában pedig annak lakásán és pedig délelőtt 9—12 óra közt, délután pedig 2—5 óra közt eszközölköznek. Az ily cselekvények más helyen, például a tőzszen, csak az érdekeltek beleegyezésével történhetnek.

Az, hogy az üzleti helyiség vagy a lakás kipuhatolható nem volt, igazoltanak csak akkor tekintetik, ha az óvatoló személy e részbeni tudakozódása a helybeli rendőri hivatalnál, illetőleg a községi előjárásnál siker nélkül maradt s e körül-

mény az óvásban kiemel-
tetik.

103. §. Ha a váltó lejá-
rata vasárnapra vagy Ger-
gely naptár szerinti vala-
mely közönséges ünnepnap-
ra esik, a fizetés csak a leg-
közelebbi köznapon köve-
telhető.

Jegyzet a 452-ik §-hoz.

A váltótörvénynek (1876 :
27. tcz.) a megsemmisítésre
vonatkozó intézkedései a
következők:

77. §. Az elveszett váltó
tulajdonosa annak megsemmisítését a fizetési hely ille-
tében bíróságánál kérelmez-
heti.

A kérvényező kötelessége
a váltó másolatát bemutatni
vagy legalább annak lénye-
ges tartalmát megjelölni és
a váltó előbbi birtoklását
kimutatni. Ha a bíróság a
beterjesztett adatokat elég-
ségeseznek találja, az elfo-
gadónál a fizetést betiltja
és hirdetményt bocsát ki,
melyben a váltó birtokosát
felszólítja, hogy igényeit a
váltó felmutatása mellett 45
nap alatt bejelentse.

A 45 napi határidő, ha a
váltó még le nem járt, a le-
járatot követő első naptól,
lejárt váltónál a váltó meg-
semmisítési eljárás megindí-
tása iránt kibocsátott hir-
detménynek a hivatalos hir-

Ezen intézkedés kiterjed
a váltó-másolatok és má-
solatok kiállítására, az elfo-
gadás iránti nyilatkozat-
ra, az óvás felvételére, vala-
mint minden, a váltóból
folyó kötelezettség teljesíté-
sére.

lapban első megjelenését kö-
vető naptól számítatik.

78. §. A megsemmisítési
eljárás folyamatba vétele
után a váltótulajdonos, fel-
tétve, hogy a váltó már le-
járt, az elfogadótól a váltó-
összeg kifizetését követelhe-
ti, ha a megsemmisítésig
kellő biztosítékot nyújt. Ily
biztosíték adása nélkül a
váltótulajdonos csak azt kö-
vetelheti, hogy az elfogadó
a váltóösszeget bírói kezek-
hez letegyje.

A váltótulajdonos oly te-
lepített váltók megsemmisí-
tését, a melyeken az intéz-
vényezettől különböző sze-
mély van telepesként kije-
lölve, csak akkor kérelmez-
heti, ha a telepesnél kellő
időben történt bemutatást
óvással igazolja.

79. §. Ha a kibocsátott
hirdetmény folytán váltó-
birtokosul senki nem jelent-
kezett, a váltó semmisnek
nyilvánítatik. — Ha a bir-
tokos a váltót a kifizőtt ha-

táridő alatt bemutatja, a
megsemmisítési eljárás meg-
szüntetik és a kérvényező
a részére elrendelt tilalom
feloldása mellett, tulajdoni
jogának a váltóbirtokos el-
leni érvényesítésére a köz-
törvény útjára utasítandó.

A váltó megsemmisítése
után, annak bíróilag elis-
mert tulajdonosa, az elfoga-

dótól a váltó kifizetését vál-
tójogi úton követelni joga-
sítva van.

80. §. Ki váltóbirtokosi
minőségét a 36-ik §. határo-
zatai szerint igazolja, a váltó
kiadásra csak az esetben kö-
telezhető, ha őt annak meg-
szerzésénél rosszhiszeműség
vagy vétkes gondatlanság
terheli.

II.

RENDELETEK.

A)

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister 26922. sz. a. következő rendeletet bocsátotta ki:

Az 1875: XXXVII. t. cz. 566. §-ában nyert felhatalmazás folytán az ezen törvényczikkben foglalt kereskedelmi törvényt 1876. évi január 1-étől fogva a magyar korona egész területére léptetem életbe.

Budapesten, 1875. december-hó 1-jén.

B. Simonyi Lajos, s. k.

B)

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi és az igazságügyi ministereknek, egyetértve a pénzügyi, valamint a közmunka- és közlekedési ministerekkel, kiadott szabályrendelete.

Az 1875: XXXVII. t. cz. I. részében foglalt 3., 4. és 5. czimeinek az állam kereskedelmi vállalataira mikép leendő alkalmazása, az e törvényczikk 4. és 566. §-aiban nyert felhatalmazás alapján, következőleg szabályoztatik:

1. §. Az államnak kereskedelmi vállalatai cégbejegyzésre kötelezvék; ilyenek nevezetesen:

a) az állami vasútak;

b) a kir. postának személy- és árú-fuvarozási (kocsi-posta) valamint pénzüzalványozási üzlete;

c) a kincstári gyárak, nyomdák, bányák, kohók és terményárudák; kivéve azokat, melyek egyedárúsági czikkekkal foglalkoznak, az állami egyedárúsági vállalatok egyáltalában a kereskedelmi cégjegyzékbe be nem jegyeztethetvén;

d) az országos fegyintézeteknek és a kir. törvényszéki börtönöknek házilag kezelt iparüzlete, a mennyiben a kisipar körét túlhaladják;

e) a kir. zálegház.

2. §. A cég bejelentése az államvasútnaknál az igazgatóság, a kir. postánál az illető kerületi postaigazgatóságok, a többi állami vállalatoknál ezeknek helybeli üzletvezető főtisztviselője által azon törvényszéknél, melynek kerületében a vállalat telepe létezik, a budapesti és pestvidéki kir. törvényszékek területeire nézve pedig a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszéknél eszközendő (keresk. törv. 16. és 18. §§.).

Ezen bejelentés az üzletet vezető főtisztviselő által és az illetékes kir. ministernek elhatározása alapján történik.

Ugyane tisztviselő tartozik minden, a cégre nézve történt változást bejegyzés végett bejelenteni (keresk. törv. 19. §.).

3. §. Annak eldöntése, vajjon az államnak valamely vállalata kereskedelmi természetű-e, és vajjon terjedelménél fogva bejegyzésre alkalmas (k. t. 5. §. és 259. §. 6. pontja) a cégbejegyzésre hivatott törvényszéket illeti.

4. §. A kereskedelmi vállalat czégét az üzlet tárgyától kölcsönzi és a czégben a vállalat állami jellege is mindenestre kitüntetendő.

5. §. Czégbirtokosnak mindig a magyar állam jegyzendő be.

6. §. Czégálírásnak vagy annak hitelesítésének (k. t. 16. §.) az állami vállalatoknál helye nincsen.

A czég azon nyilatkozattal jelentendő be, hogy a vállalat üzletvezetése, valamint a czégjegyzés tisztviselők, mint kereskedelmi meghatalmazottak által fog eszközöltetni.

7. §. Az állam kereskedelmi vállalatai az egyéni czégek jegyzékébe vezetendők be.

A 6. §. 2. bekezdése értelmében tett nyilatkozat a »Jegyzetek« rovatában felemlítendő.

8. §. Ha valamely, a bejegyzésre kötelezett állami vállalat bejegyzése elmulasztatott, az illetékes törvényszék az illető előljáró hatóságot figyelmeztetni és a kitűzendő határidő sikertelen lejárta után az esetet az igazságügyi ministériumnak feljeleníteni tartozik.

9. §. Az állam kereskedelmi vállalatainál a könyvek vezetését az illető ministerek által kiadott ebbeli utasítások szabályozzák. Az ezen utasítások szerint vezetett könyvek hitelességükre nézve olyanoknak tekintendők, mint a k. t. 25. §-a szerint vezetett könyvek.

A keresk. törv. 26., 27. és 28. §-ai az állami vállalatokra alkalmazást nem nyernek.

Az üzleti levelek megőrzése és másolása tekintetében (k. t. 29., 30. §§.) az állami vállalatokra csak az ez iránt fennálló vagy kibocsátandó utasítások kötelezők.

10. §. Czégvezetők az állam kereskedelmi vállalatainál nem rendeltetvén (6. §.), ilyenek a czégjegyzékekbe be sem jegyezhetők.

11. §. Az állami vállalatoknál alkalmazott tisztviselők ebbeli minőségüknél fogva kereskedelmi meghatalmazottaknak tekintendők és az aláírást tisztí minőségük megjelölése mellett eszközlik.

Meghatalmazásuk terjedelme hivatalos hatáskörük szerint itélendő meg.

Ezen hivatalos hatáskör minden érdekelt féllel annak kívánságára közlendő.

Budapesten, 1875. december-hó 1-jén.

B. Simonyi Lajos, s. k.
Perczel Béla, s. k.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi és az igazságügyi m. k. ministerek rendelete a kereskedelmi czégjegyzékek berendezése és vezetése tárgyában.

Érvényes a budapesti és a maros-vásárhelyi kir. ítélőtáblák egész területén.

Az 1875: XXXVII. t. cz. 7-ik §-ában nyert felhatalmazás folytán a kereskedelmi czégjegyzékek berendezése és vezetése következőleg szabályoztatik:

1. §. A budapesti és pestvidéki törvényszékek kivételével minden törvényszéknél a kerületében létező összes czégekről és fióktelepekről a kereskedelmi törvény hatálybalépte napjától kezdve új kereskedelmi czégjegyzékek vezetendők.

2. §. A kereskedelmi czégjegyzékek kétfélek:

1. Az egyéni czégek jegyzékei a kereskedelmi törvény 11. §-ában említett kereskedők czégei részére.

2. A társas czégek jegyzékei a kereskedelmi társaságok czégei részére (kereskedelmi törvény 61. §-a.).

3. §. A kereskedelmi törvény 5. §-ában említett személyek az egyéni czégjegyzékekbe, és azok egyesülései a társas czégjegyzékekbe csak az idézett szakaszban felsorolt feltételek alatt jegyezhetők be.

Ha e feltételek iránt kétség támad, a bíróság felszólítására az iparhatóság tartozik a szükséges adatokat a bírósággal közölni. A bíróság e bejegyzés felett, a nyert adatok alapján, belátása szerint határoz.

4. §. Az egyéni czégjegyzékek az A) alatti minta szerint következő 8 rovatra osztandók:

Az első rovatba vezetetik a czég folyó száma és az egyes bevezetéseket jelző alszám.

A másodikba a bejegyzést rendelő birói végzés kelte és iktatói száma.

A harmadikba a czég szószerinti szövege.

A negyedikbe a főtelep s az esetleg létező fióktelepek helye.

A ötödikbe a czég birtokosa.

A hatodikba a czégvezető neve, vagy ha együttes czégvezetés fordul elő, ezen viszony megjelölése.

A hetedikbe az irattári szám.

A nyolcadikba mindazon körülmények, melyek természetüknél fogva a többi rovatokba fel nem vehetők, jelesen: a női hozomány, hitbér és jegyajándék (keresk. törv. 552. §.), a csődnyitás

(u. o. 23. §.), a jelen rendelet 6. és 15. §-aiban körülírt feljegyzések, a czég törlése stb.

Minden czégjegyzék-lapra egymás alatt közepeán kettős vonal által elválasztva, rendszerint két egyéni czég vezetendő.

5. §. Minden későbbi bevezetés, akkor is, ha ez csak kiigazításra, vagy kiegészítésre vonatkozik, az előbbeniektől egy, az összes rovatokat átmetsző vonal által elválasztandó.

6. §. Midőn a czégnek szánt lap megtelt, a bevezetések folytatására új lap nyitandó, melybe az összes még érvényesen fennálló bejegyzések egy sorban átvezetendők.

Az új lapszám mellett zárjel közé teendő: »folytatása a . . . számú lapnak.«

Az egyes bejegyzések alszáma újból kezdendő.

A régi lap vörös tintával keresztül huzva (X) lezárandó és annak utolsó rovatába a »bezárattott« szó, az új lapra való hivatkozással, jegyzendő.

7. §. A társas czégjegyzékek a B) alatti minta szerint következő nyolcz rovatra osztandók:

Az első rovatba vezetetik a czég folyó száma és az egyes bevezetéseket jelző alszám.

A másodikba a bejegyzést rendelő birói végzés kelte és iktatói száma.

A harmadikba a czég szószerinti szövege.

A negyedikbe a főtelep vagy az esetleg létező fióktelepek helye.

Az ötödikbe a czégvezetők és felszámoló czégvezetők, és ha együttes czégvezetés fordul elő, ezen jogviszony megjelölése.

A hatodikba a társaság jogviszonyai, nevezetesen közkereseti társaságoknál a társasági tagok

neve, polgári állása és lakhelye és a társaság keletkezésének időpontja, a betéti társaságoknál a bel- és kültagok neve, polgári állása és lakhelye, és minden egyes kültag vagyontételeinek összege, végre a részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél a 10. és 11. §-ban közelebb kijelölt adatok.

A hetedikbe az irattári szám.

A nyolczadikba mindazon körülmények, melyek természetüknél fogva a többi rovatokba fel nem vehetők, jelesen a beltágok nejeiknek hozományai, hitbérei és jegyajándékai (keresk. törv. 552. §.), a csődnyitás (u. o. 23. §.), a jelen rendelet 9. §-ában körülírt bejegyzések, a czég törlése stb.

8. §. Minden társaság számára egy egész jegyzéklap (két oldal) nyitattik.

9. §. Részvénytársaságok és szövetkezetek számára több egymás után következő lap nyitandó és egyuttal mindegyik lap harmadik rovatába a czégnek szövege már előre bejegyzendő.

Az 5. és 6. §-ok a társas czégek jegyzékére is alkalmazandók.

10. §. Részvénytársaságoknál a hatodik rovatba bevezetendő:

1. az alapszabályok és az azokat módosító közgyűlési határozatok kelte;
2. a vállalat tárgya és a társaság tartama;
3. az alaptőke nagysága, a részvények vagy hányadrészvények száma és azok névértéke;
4. az esetleg kibocsátott vagy kibocsátandó elsőbbségi kötvények száma és névértéke;
5. annak felemlítése, hogy a részvények névre, vagy bemutatóra lettek-e kiállítva;
6. a társasági határozatok közzétételének módozatai (ker. törv. 158. §.);

7. az igazgatóság tagjai és az azokban történt minden változás (u. o. 184. §.);

8. az okmánytár száma.

Külföldi részvénytársaságoknál még azonkívül:

1. az itteni képviselőség tagjainak megnevezése, és
2. az itt elhelyezett tőke mennyisége (u. o. 212. §.).

11. §. Szövetkezeteknél a hatodik rovatba vezetendő:

1. az alapszabályok és az azokat módosító közgyűlési határozat kelte;
2. a vállalat tárgya;
3. a szövetkezet tartama;
4. a szövetkezeti hirdetémények mikénti közzétételének módozatai;
5. annak felemlítése, hogy a tagok a szövetkezet kötelezettségeiért korlátlan vagy korlátolt felelősséget vállalnak-e, és ha ez utóbbi esetben a felelősség a törvényben meghatározott mértéken túl terjesztetik ki, ezen felelősség terjedelme (ker. törv. 226. §.);
6. az igazgatóság tagjai és az azokban történt minden változás (u. o. 241. §.);
7. az okmánytár száma.

Külföldi szövetkezeteknél még azonkívül:

1. az itteni képviselőség tagjainak megnevezése, és
2. az itt elhelyezett tőke mennyisége (u. o. 230. §.).

12. §. Részvénytársaságoknál az alapszabályok (keresk. törv. 158. §.) az aláírási ívek, a befizetésről szóló kimutatás (u. o. 159. §.), a közgyűlési

jegyzőkönyvek (u. o. 180. §.), a mérlegek (u. o. 198. §.); külföldi részvénytársaságok a ker. törv. 211. §-ában felsorolt igazolványok — szövetkezetknél az alapszabályok, a tagok névjegyzéke (u. o. 226. §.), az évnegyedenként be- és kilépett tagokról, a felmondott üzletrészek számáról szóló kimutatások, és az évenkénti betűrendes tagjegyzék (u. o. 242. §.) és mérlegek (u. o. 243. §.), továbbá közraktári és biztosító vállalatoknál az alaptőkekimutatás (u. o. 435. és 453. §.) és az utóbbiaknál az alaptőke és a díjtartalék elhelyezési módja (u. o. 454. §.), az életbiztosító vállalatoknál ezeken kívül a kereskedelmi törvény 455. §-ában felemlített adatok a törvény rendeleteihez képest eredetiben vagy hiteles alakban egy minden részvénytársasági és szövetkezeti cégre nézve külön számmal ellátandó okmánytárban gyűjtendőek.

Ezen okmánytárnak, mely az ilyen társas cégek jegyzékének kiegészítő részét képezi, minden egyes csomója »Okmánytár..... sz. a társas cégek jegyzékének..... lapjához« felirattal ellátandó.

13. §. A fióktelep számára külön lap csak következő esetekben nyitandó:

1. ha a főtelep más törvényszék területén van és ott már bejegyeztetett;
2. ha a főtelep ugyanazon törvényszék területéhez tartozik, de a fióktelep cége a bejegyzett főtelep cégével nem azonos (k. t. 18. §.).

Mindkét esetben a cégjegyzék-lapnak csakis első négy rovata töltendő be, a nyolcadik rovatban pedig azon cégjegyzéklapra történik utalás, melyen a főtelep bejegyezve van.

14. §. Ha ugyanazon cégre vonatkozó előbbi

bejegyzések egy későbbi által megszüntetnek, a korábbi bejegyzések többé fenn nem álló részei vörös tintával keresztülhuzandók, úgy azonban, hogy az eredeti bejegyzés olvasható maradjon.

15. §. Ha valamely egyéni cég egyes kereskedő birtokából kereskedelmi társaságra, vagy viszont valamely társas cég egyes kereskedőre megy át, ha továbbá valamely cég székhelye más törvényszék kerületébe tétetik át, vagy a cég egészen megszűnik: ezen ténykörülmények az utólsó rovatba feljegyzendőek, az egész lap vörös tintával keresztben áthuzandó, és ha más lapra átvitel esete forog fenn, az átvitel a régi lap aljára és az új lap fejére jegyzett hivatkozás által kitüntetendő.

16. §. A kereskedelmi cégjegyzékbe igazítás-, vakarás- vagy beszurásnak helye nem lehet, a felfedezett tévedések birói végzés alapján új alszám alatt eszközözendő bejegyzéssel igazítandók ki.

17. §. A kereskedelmi cégjegyzékek mérsékelt vastagságu tartós kötéssel ellátott kötetekben vezetendőek.

Minden egyes kötet küllapján »egyéni cégjegyzék« vagy »társas cégjegyzék« címmel és a kötet folyó számával ellátandó, továbbá az egyes kötetek lapszámai a kötet első lapján feljegyzendőek, a kötet maga pedig zsinórral keresztülhuzandó, melynek végei a törvényszék pecsétjével megerősítendőek.

18. §. A bejegyzett cégek számára betűsoros mutató készítendő, melybe minden cégre nézve azon kötet és lapszám feljegyzendő, mely alatt az az egyéni vagy társas cégek jegyzékében előfordul.

19. §. Az egyéni és társas cégjegyzékek az

okmánytár, valamint a mutató és a bejegyzésre vonatkozó összes ügyiratok a cégjegyzék vezetésével megbízott tisztviselő felügyelete alatt egy és ugyanazon helyiségben külön őrizendők és az e végre kitűzendő órák alatt mindenki által megtekinthetők.

Az említett hivatalos órák úgy osztandók be, hogy lehetőleg azokkal megegyezők legyenek, melyek alatt a törvényszék igdató-hivatala nyitva áll.

20. §. Másolatok és bizonyítványok a kereskedelmi cégjegyzékekből a jegyzékvezetőnél élő szóval tett bejelentés folytán a szükséges bélyeg s papír benyújtása mellett mindenkinek kiadandók.

Ily hivatalosan hitelesített másolatok kiszolgáltathatók a jegyzéklap teljes tartalmáról és az okmánytárban létező okiratokról, még pedig vagy egész terjedelméről, vagy csak kivonatban.

Hivatalos bizonyítványok adhatók a cégjegyzékben előforduló és érvényben levő bejegyzésekről; az érvényen kívül helyezett bejegyzésekről pedig azon záradékkal, hogy érvényük mely időpontban szűnt meg.

Hivatalos bizonyítvány által tanúsíthatatik az is, hogy valamely cég, vagy arra nézve valamely tüzetesen meghatározott bejegyzés a kereskedelmi cégjegyzékben elő nem fordul.

Az irattárban őrzött azon okmányok, melyeken valamely bejegyzés alapszik, a fennebbiek szerint szintén megtekinthetők és másolatban kiadhatók.

A kiadott másolatok és bizonyítványok az előadó és a cégjegyzék-vezető által aláírandók és a hivatalos pecséttel ellátandók.

21. §. A cégbejegyzések, a mennyiben a

törvény egyes esetekben (pl. a ker. törv. 159/ és 227/§-ai eseteiben) írásbeli beadványt nem kíván, szóval is kérhetők.

Ha a bejegyzés szóval kéretik, erről a cég-előadó és cégjegyzék-vezető által jegyzőkönyv vétetik fel, melyhez mindazon okmányok, melyek törvény szerint a bejegyzéshez szükségesek, csatolandók.

Ezen jegyzőkönyv a bejegyzést kérők, és ha azok a fennemlített bírósági tagok egyike előtt sem ismeretesek, a személyazonosságot igazoló, s hitelt érdemlő tanúk és a bírói tagok által aláírandó.

Ez alkalommal egyszersmind a szükséges számú czímpéldány is a folyamodók által aláírandó.

A jegyzőkönyv, iktatói számmal ellátva, mellékleteivel és a czímpéldányokkal együtt törvényszéki elintézés alá bocsátandó.

22. §. A kereskedelmi cégjegyzékbe bejegyzések csak törvényszéki határozat folytán eszközölhetők.

A bejegyzést megengedő végzések kellő rövidséggel fogalmazandók, s egyszersmind ebben az illető felek figyelmeztetendők, hogy ízletbeli aláírásaikat mindenkor a cégjegyzéssel azonos alakban teljesítsék.

A cégjegyzékvezető, az egyes ténykörülményeknek a jegyzék mely részében és rovatában leendő bevezetése végett külön utasítással látandó el.

A czímpéldányok az érdekelt feleknek csakis a bejegyzés után adhatók ki, s azokon a bejegyzés megtörténte a cégelőadó és cégjegyzékvezető által bizonyítandó.

Hasonló bizonyítvánnyal látandók el a közjegyzők által hitelesített czímpéldányok is.

A cégek tulajdonosai 10 darab czímpéldá-
nak díjmentes kiállítását kívánhatják, indokolt
kérelem folytán azonban a törvényszék azok szá-
mát felebb is emelheti.

Ha a czímpéldányok folyamodvány mellett
mutattatnak be, azoknak, valamint a czimalírás-
nak is közjegyző által kell hitelesítve lenni.

23. §. A cégjegyzékvezető a bejegyzést, az
előadó ellenőrzése mellett, haladéktalanul fogana-
tosítja és minden bejegyzés után a foganatosítást
a nyolczadik rovatban neve aláírásával tanúsítja.

Minden bejegyzés hitelesített másolata a
földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir.
ministeriumnak a »Központi Értesítő«-ben leendő
közvetétel végett boríték alatt azonnal beküldendő.

Hogy a változásoknak mely cégre vonatko-
zása kitűnjék, a későbbi bejegyzésekről kiállított
másolatokban, a harmadik és negyedik rovat tar-
talma is mindenestre közlendő.

24. §. A kereskedelmi törvény hatályba
lépte napjáig vezetett cégjegyzékekbe bejegyzett
cégeknek az új cégjegyzékekbe átvezetése a ke-
reskedelmi törvény 551. §-ának figyelembe vétele
mellett, a jelen rendelet értelmében eszközendő.

Budapesten, 1875. december-hó 1-jén.

B. Simonyi Lajos, s. k.
Perczel Béla, s. k.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
A cég- nek fo- zódó ren- delő má- s az az száma iktató szá- ma	A cég szá- mának az- sorszáma vege	A cég szé- k helye	A cég birtokosa	Cég- vezető	Írat- tári szám	Jegyzet	
1/1	1875. aug. 2-án 4930. ikt. sz.	Vályi Nán- dor.	Főtelep B. pest, főtelep Szeged	Vályi Nándor gabonakereskedő Budapestben.	Szabó Vincze	473 / II	F. Varga s. k.
1/2	1876. decz. 10-án 56219. ikt. szám.				Az elhunyt Szabó Vincze helyett Esz- tergomai Pét.		F. Varga s. k.
1/3	1879. jan. 4-én 596. ikt. szám			Vályi Nándor helyé- be Vályi Csaba okt. sz. szék- helyén átveszi Vályi szűntetettét István budapesti keres- kedőre ment át.			Vályi szül. Barna Má- ria 10,000 forint ho- sornánya bejegyzeték. F. Varga s. k.
1/4	1879. jan. 7-én 490. ikt. szám						As 1/2 alatti berendezés, oly korandó, amennyi a Vályi szűntetettét Barna Mária ho- sornánya bejegyzeték. Vályi szűntetettét Barna Róza hosszányságát bejegyzeték. Schwarz sz. Rajmund Róza 10000 forint ho- sornánya bejegyzeték. F. Varga s. k.
2/1	1879. aug. 9-án 43000. ikt. szám	Schwarz Mór	Főtelep Vár	Schwarz Mór vegyeskereskedő Vác-on		474 / II	

- Alaptőkére vonatkozó hamis előterjesztés büntetése 218.
 Aláírás 151.
 — zárideje 150. 154.
 Aláírási iv tartalma 150.
 Aláírók felelőssége 152. 153. 171.
 — összehívása közgyűlésre 154.
 Aléptímeny 488.
 Alkalmi egyesülés 62.
 »Alkalmilag« kifejezés használatja 831.
 Alkudozás titokban tartása 585.
 Alkusz 534.
 — által közvetített szerződés 540.
 — halála 548.
 — jogai 584.
 — kötelességei 535. 536. 538. 539.
 — naplójának bizonyító ereje 541.
 — — hitelesítése 536.
 — — letétele a törvényszéknél 548. 565.
 Alkuszdíj 546.
 — mennyisége 547.
 Alkuzsi ügylet 534.
 Állam 4.
 Állami papírok vétele 258.
 — papírokba az életbiztosítási díjtartalék elhelyezhető 456.
 — szerződés 211.
 Állatok fuvarozása 425.
 Áremelkedés biztosítása 493.
 Árfolyammal bíró papírok felvétele a mérlegbe 199.
 Árfolyam szerinti fizetés 326.
 Árjegyzék közlése melletti ajánlatok nem kötelezők 396.
 Árjegyzés 389.
 Árkülönbözet megtérítése 370. 375.
 Árújegy 439. 441. 442. 443. 444.
 — birtokosának joga 445.
 — — igénye a biztosítási összegre 451.
 — birtokosát illeti a vételár-feleleg 447.
 Árukészlet biztosítása 489.
 Árúrsuly 340.
 Árútár 26. 47.
 Árverés 112. 347. 409. 447. 448.
 Átadás helye 323.
 — költségeinek viselése 441.
 Átadással való késlekedés 353.
 Átdolgozás 258. 259.
 Átrakodás alatt a biztosítás tart 495.
 Átruházás a biztosítási kötvényeknek 295.
 — a biztosított tárgynak 484.
 — a fuvarosok rakjegyeknek 295.
 — a hajó-kölcsönleveleknek 295.
 — az illetőségnek 76.
 — a kereskedelmi üzletnek 20.
 — a kötelezőjegyeknek 294
 — a közraktári jegyeknek 441.
 — a rakjegyeknek 295.
 — a részvényeknek 172. 173.
 — a tagsági jogoknak 238.

- Átruházása a tengeri hajótok elismervényeinek 295.
 — az utalványoknak 294.
 — az üzleti részeknek 238.
 — a zálogjegyeknek 442.
 Átvétvő 404. 405.
 — joga 406.
 — jogainak érvényesítése 407.
 — kielégítési kötelezettsége 408.
 Átvétel körüli késedelem 351.
 — következménye 410.
 — megtagadása 409.
 Átvételi költségek megtérítése 341.
 — kötelezettség 345.
 Átvételre való jogosultság 419.
 Átmeneti intézkedések 549. 550—566.
 Baleset 275. 386. 485. 505.
 Bankügylet 259.
 Bánatpénz elvesztése 278.
 — visszaadása 279.
 Bányaipar 259.
 Bányatársulat 560.
 Bányatörvény 560.
 Becsérték 69.
 Befizetés 168.
 — elmulasztása 78. 169. 171.
 — előtt új részvények nem bocsáthatók ki 162.
 — igazolása 154.
 — nagysága 151.
 — viszkerezeti jogot nem állapít meg 234.
 Befizetési felhívás 170.
 Befizetésről való meggyőződés 154.
 Begöngyölés 423.
 — hiányából eredő veszély 425.
 — hiányosságának igazolása 398. 437.
 Behajthatatlan követelések lejegyzendők 28. 199.
 Bejegyzés bélyegmentessége 562.
 — korlátozása 18.
 — közzététele 8. 9.
 — törlése 217.
 Bejegyzése az alaptőke elhelyezési elveinek 454.
 — a beolvadásnak 208.
 — a betéti társaság alakulásának 126.
 — a betéti társaság feloszlásának 145.
 — a betéti társaság fióktelepének 127.
 — a betéttel való kilépésnek 145.
 — a biztosítási vállalatoknak 453.
 — a cégbirtokosok személyében beállott változásnak 19.
 — a cégjegyzési meghatalmazásnak 41.
 — a cégjegyzési meghatalmazás megszűnésének 42.
 — a cégmegszűnésnek 19.
 — a cégváltozásnak, 19. 66. 130.
 — a díjtartalék elhelyezési elveinek 454. 455.
 — a díjtartalék kiszámításának 454. 455.
 — az egyesülés iránt hozott határozatnak 181. 216.
 — a felszámolói meghatal-

mazás megszűnésének 110.
 Bejegyzése a felszámolók kifizetésének 110. 203.
 — a hitbérnek 552.
 — a hozományok 552.
 — az igazgatósági tagoknak 184.
 — a jegyajándéknak 552.
 — a képviseleti jog visszavonásának 66.
 — a képviseleti joggal való felruházásnak 66.
 — a közgyűlési határozatoknak 181.
 — a közkereseti társaság felosztásának 104.
 — a közkereseti társaságba lépésnek 66.
 — a közkereseti társaságnak 65.
 — a közraktáraknak 435.
 — a külföldi cégeknek 210.
 — a részvénytársaság alapszabályainak 158. 159.
 — a részvénytársaság felosztásának 202.
 — a szervezetek alapszabályainak 226. 229.
 — a szervezetek felosztásának 249.
 — a társasági székhely megváltoztatásának 130.
 Bejegyzésekről másolatok vehetők 7.
 Bejegyzési kötelezettség 16.
 Bejelentése a tiltakozásnak 191.
 Belföldi képviselőség 211.
 — — büntetése 462.
 — — kötelessége 214.
 Beltag 13. 138. 142.

Beltag cselekvényei jogokat állapítanak meg 141.
 — felelőssége 125.
 Belső megromlás 398. 425.
 Belvizeken való fuvarozás 393.
 Bélyeg és illeték - mentesség 562.
 Bemutatásra vonatkozó határozatok 298.
 Bemutatóra szóló papírok 300. 501. 303.
 — szóló részvények 157. 158. 164. 172.
 Beolvadás 208.
 Beolvadó társaság vagyonának kezelése 208.
 Beolvasztása a vagyonnak 208.
 Bérleti ügylet 262.
 Beszámítás 96. 239.
 Beszáradás 344. 398.
 Betét be nem fizetésének következménye 73.
 — erejéig felelős a kültag 139.
 — értékenek meghatározása 156.
 — kiegészítése 70.
 — részvénytársasági tervbe felveendő 150.
 — vissza nem fizethető 139.
 — utáni kamatok 84. 136. 139.
 Betéttel való kilépés bejegyzendő a cégjegyzékbe 145.
 Betéti társaság 125—146.
 — — alakítása becégezendő 128.
 — — bejelentése 128.
 — — beltagjainak felelőssége 125.

Betéti társaság czége 13. 142.
 — — czégének megváltoztatása bejelentendő 130.
 — felosztása 145.
 — — főktelepe bejelentendő 127.
 — — iratainak közlése 135.
 — — iratainak megtekintése 135.
 — — keletkezése 125.
 — — képviselők 141.
 — — képviselőinek cégjegyzése 128.
 — — kereskedelmi társaság 61.
 — — közkereseti társaság 125.
 — — kültagjának felelőssége 139. 140. 141.
 — — kültagjának halála 144.
 — — nyereségének felosztása 137.
 — — részére való jogszerezés 141.
 — — székhelyének megváltoztatása 130.
 — — tagjainak egymáshoz viszonya 132.
 — — üzletvezetése 133.
 — — veszteségének felosztása 137.
 — — társaságba való belépés bejelentendő 131.
 — — való belépés következménye 140.
 Betűrendes névjegyzék bemutatása 242.
 Birói letét 447. 449.
 — szemle 409.
 Biróság 2.

Bizomány 368.
 Bizományi árú 379.
 — díj 377. 379. 381.
 — ügylet 359. 368—388.
 Bizományos 368.
 — ártkülönbözet megtérítési kötelessége 375.
 — díjkövetelési joga 377. 379.
 — díjainak megállapítása 377.
 — eladási joga 372.
 — előlegezési joga 375.
 — felelőssége 376.
 — hitelezési joga 375.
 — jogai 371. 372. 375. 377. 379. 380. 381.
 — jogainak megazoritása 382.
 — jótállása 377.
 — kártérítési kötelezettsége 370.
 — kielégítési joga 380.
 — kötelessége 369. 371. 378. 375. 381.
 — megtérítési igénye 377.
 — számadási kötelessége 381.
 — tudósítása 370.
 — zálogjoga 379.
 — zálogjogának hatálya 299.
 Bizonyítási eszköz 31. 541.
 Bizonyítók 31. 32. 541.
 Bizonyító ereje a kereskedők könyveinek 31. 32. 33. 563.
 — — az alkusz naplójának 541.
 Bizonytalan időre kötött társasági szükség felmondása 99.
 Biztosítás 453—461.

Biztosítás alapja 453. 455.
459.
— elmulasztása 373.
— érvényessége 470. 471.
— foganata 488.
— harmadik személy megbízásából 474.
— kereskedelmi ügylet 258
— kezdete 468. 469. 494.
— korlátozása 450.
— tartalma 495.
— tárgya 95. 450. 464.
480. 484.
— terjedelme 491. 492. 493.
Biztosítási ajánlat 468.
— alap 453. 459.
— díj 453. 459. 463. 467.
469. 485. 498. 504. 505.
508. 510.
— egy részének visszatérítése 502.
— — kifizetésének elhalasztása 473.
— — leszállítása 470.
— — szabadegyezkedés tárgya 473.
— — visszatartása 486.
— díjtartalék elhelyezése 456.
— — kiszámítási elvei bejelentendők 454. 455.
— jutalék 458.
— kötvényátruházása 295.
— — kellékei 469. 492.
493. 500.
— — kiadása a biztosítási díj lefizetése előtt 473.
— — kiállítása 469.
— — tartalma 469. 492.
498. 500.
— — visszaadása 482.
— — kötvényre adott kölcsönök 458.

Biztosítási követelés 459.
— összeg 478. 480.
— — egy harmadának visszaadása 502.
— — kiadások közé helyezendő 458.
— — kifizetése 482. 503.
504.
— — kötvénybe felveendő 469.
— — leszállítása 470.
— — nagysága 470.
— — összegre való igény 451.
— szerződés 465. 479. 486.
— — érvényességének megtámadása 475.
— — hatálya 472.
— — hatálya elvesztésének esetei 485.
— — hatálya elvesztésének következménye 486.
— ügylet 453—514.
— — érvényében szükséges kellékek 468.
— vállalatköteleessége 453.
454. 457.
Biztosított 463. 466. 498.
500.
— érték igazolási köteleessége 479.
— felelőssége 483.
— igényéről való lemondása 471.
— kármegállapítási joga 481.
— kártérítési köteleessége 476.
— köteleessége 474. 475.
476. 479.
— személy foglalkozásbani változása 502.
— tárgy 480.
— átruházása 484.

Biztosított tárgy megsemmisülése 485.
— vállalat nem létesülése 485.
Biztosító 463. 498. 504.
— által kiállított kötvény hatálya 468.
— elleni igényről való lemondás 471.
— előtt tudva lévő tények elhallgatása 475.
— felelőssége 471.
— joga kármegállapítás elhalasztására 481.
— — szakértői szemlére 481.
— — szerződés érvényességének megtámadására 475.
— — kártérítési igénye 476.
— — köteleessége 477. 486.
— kötvénykiállítási köteleessége 469.
— megvizsgálási joga 470.
— visszatartási joga 486.
Bolt 47.
Bukás 25. 26.
Büntető határozatok 218—
222. 248. 482.
— törvény 25. 26. 218.

Cartell-szerződés 179.
Cedule 499.
Collectiv-procura 37.
Czég 4. 11—14. 20. 23. 64.
65. 89. 140. 142. 157. 158.
225. 226. 551. 554.
— bejegyzése 16. 18. 21. 67.
— bejegyzésének ideje 16.
21.
— bejegyzésére vonatkozó intézkedések meg nem tartása 21.

Czég bitoriása 24.
— használása 12. 15. 17.
— jogosulatlan használata 21. 22.
— megszűnése 19.
— változása 19. 66.
Czégjegyzék 17. 254. 550.
551. 552. 556. 557.
— berendezése 7.
— vezetése 7.
Czégjegyzékbe a betéti társaság alakítása bevezetendő 128.
— a betéti társaság czégének megváltozása bevezetendő 180.
— a betéti társaság feloszlása bevezetendő 145.
— a betéti társaság kiltagjainak kilépése bevezetendő 145.
— a betéti társaság székhelyváltozása bejelentendő 180.
— a betéti társaságba belépő tag bevezetendő 131.
— bevezetett czég megváltozása 19.
— — bejegyzések foganata 9.
— czégvezetési felhatalmazás bevezetendő 41.
— czégvezetési felhatalmazás megszünte bevezetendő 42.
— csőd bevezetendő 23.
— felelősség kilépése, kirendelése és meghatalmazása bevezetendő 110.
— hitbár bevezetendő 552.
— hozomány bevezetendő 552.

Ozégjegyzékbe jegyajándék bevezetendő 552.
 — közkereseti társaság czégének változása bevezetendő 86.
 — közker. társ. felállítása bevezetendő 65. 87.
 — közker. társaság feloszlása bevezetendő 104.
 — közker. társ. képviselővel megbízottak aláírása bevezetendő 67.
 — közker. társ. székhelyének változása bevezetendő 66.
 — közker. társaságba belépő tagok bevezetendők 66.
 — részvénytársaság alapszabályai bevezetendők 158. 159.
 — részvtárs. alapszab. módosítása bevezetendő 181.
 — részvtárs. beolvadása bevezetendő 208.
 — részvtárs. feloszlása bevezetendő 202.
 — részvtárs. igazgatósági tagjai bevezetendők 184.
 — részvtárs (külföldi) feloszlási határozatai bevezetendők 216.
 — szövetkezet alakítása bevezetendő 226. 229.
 — szövetk. feloszlása bevezetendő 248. 249.
 Ozégjegyzék 16. 40. 41. 67. 110. 128. 157. 158. 185. 211. 225. 226.
 Ozégvezetés 37. 40. 41. 42. 44. 49. 50. 51. 52.
 Ozégvezetési felhatalmazás 37. 41. 42.

Ozégvezetési jogosítvány 42. 52. 82. 94. 555.
 — meghatalmazás 37. 41. 42.
 Ozégvezető 37.
 — aláírása 40.
 — jogai 88.
 — jogkörének korlátozása 39.
 — felelőssége 53.
 — kirendelése 82.
 — másnak részére ügyleteket nem köthet 53.
 — meghatalmazását át nem ruházhatja 50.
 — saját részére ügyleteket nem köthet 53.
 — ügyleteket főnöke nevében köthet 49.
 Ozégvezetőkre vonatkozó határozatok 4.
 Csalás 287. 350. 390.
 Csalárd bukás 25.
 Csata 504.
 Csatlakozó pálya 431.
 Cselekvény jelentősége 267.
 — joghatálya 267.
 Cselekvő állapot 199.
 Cseléd 80.
 Csőd a czégjegyzékben kiűntetendő 23.
 — a bizományos zálogjogát nem érinti 379.
 — a fuvarozó zálogjogát nem érinti 411.
 — esetében hitelező köteles az eladásról a csődtömeget értesíteni 307.
 — hitelezők a szövetkezeti tagok ellen fordulhatnak 282.
 — könyvek felmutatása sa elrendelhető 36.

Csőd esetében közkereseti társaság feloszlik 98.
 — — megtartási joggal élni 309. 310.
 — — részvénytársaság feloszlik 201.
 — — szerző felbonthatja a szerződést 382.
 — — szolgálativizony 57.
 Csődbíróság 22.
 Csődhitelezők kielégítése 97.
 Csődnýtás 187. 201. 218. 232.
 Csődtömeg 310. 532.
 — értesítése 307.
 Csődtörvény 552.
 Csurgás 398. 425.
 Del'credere 376. 377.
 Díj 389.
 — jár az alkusznak 546.
 — — akereskedőnek szolgálatáért 284.
 — kikötése 463. 486. 547.
 — követelhetésének ideje 377. 546.
 — követelhetési joga a bizományosnak 377.
 — le nem fizetése 485. 505.
 — mennyisége 547.
 — szabadegyezkedés tárgya 387.
 — viselése 547.
 — visszaadása 386.
 Díjazás 71.
 Díjávétel 549.
 Díjbevitel 458.
 Díjazabályzat 436.
 Díjtartalék 454. 455. 456.
 Dologi jogok megszűnése 299. 300.
 Drágaságok 398.
 Dűlő 492.

Egészség 498. 504.
 Egyezés 112
 Egyesülés felett közgyűlés határoz 179.
 — iránti határozat bejegyzendő 181. 216.
 — következtében a részvénytársulat floszlik 201.
 — — a szövetkezet feloszlik 247.
 — szabályai 208.
 Egyetemleges adós 268. 269. 270.
 — — joga kifogással élni 270.
 — — követelés felosztását nem követelheti 270.
 — — megtámadása 269.
 — — többiek beperlését nem követelheti 270.
 — felelőség betéti társaságnál 125.
 — — elkülönített kezeletésért 208.
 — — korlátlan felelősséggel alakult szövetkezetnél 228.
 — — mérlegért 200. 245.
 — — közkereseti társaságnál 88. 89.
 — — okozott kárért 189. 215.
 — — részvénytársaságnál 150. 152.
 — — szövetkezeteknél 228.
 — felelősége az alapítónak 150. 152.
 — — az igazgatósági tagoknak az okozott kárért 189.
 — — aképviselőségnek az okozott kárért 215.

Egyetemleges felelőssége a részvények kibocsátóinak 160. 162.
 — a részvénytársasági igazgatónak 161.
 — a társaság nevében eljárónak 160.
 — kártérítési kötelezettség 196.
 — kötelezettség 64. 270.
 »Egy-két nap« 331.
 Együttes cégvezetés 37. 40.
 — képviselet 65.
 — üzletvezetés 78.
 Eladás árverés útján 347. 351.
 — elrendelése 305.
 — késedelmes vevő rovására 356.
 — kézművesek részéről 260.
 — magán uton 306.
 — nem kereskedő részéről 300.
 — nyilvános árverés útján 347. 351.
 — vevő rovására 356.
 Eladási ajánlat 336.
 Eladás eredményéről való értesítés 356.
 Eladó eladási joga 356.
 — elleni kereset elévülésének ideje 349.
 — értesítése 347.
 — felelőssége 344. 349.
 — intézkedési joga 343.
 — joga az árút a közrak-
 tárban letenni 351.
 — az árút magánsze-
 mélynél letenni 351.
 — fuvarozót kijelölni 343.
 — kártérítést követel-
 ni 352.

Eladó joga szerződés teljesítést követelni 352.
 — — visszalépés fentartásából 366.
 — jogainak gyakorlása 353. 355.
 — késlekedése 353.
 — kötelezettségeinek megszűnése 361.
 — megőrzési kötelessége 342.
 — visszalépése a szerző-
 déstől 364.
 Elárúsítás 299. 300.
 Elévülés hatálya 257.
 — korlátozása 561. 564.
 Elévülése betéti társaság tagjai ellen támasztható keresetnek 146.
 — biztosítási szerződésből eredő igényeknek 487.
 — főnök kártérítés iránti jogának 54.
 — fuvarozó elleni keresetnek 410.
 — közker. társaság kártérítési jogának 75.
 — közker. társas. tagjai elleni keresetnek 121.
 — szállítványozó elleni keresetnek 390.
 — szövetkezet tagjai elleni keresetnek 254.
 — vevő elleni keresetnek 349.
 Elévülési idő 121. 237. 254. 349. 390. 487.
 — — félbeszakítása 123. 256.
 — — félbeszakításának korlátozása 256.
 Elévülésre vonatkozó intézkedések 298.

Elfogadás 292. 314. 315.
 — hatályának elvesztése 316.
 Elfogadási nyilatkozat 315. 316. 318. 319.
 Elhasználhatatlan dolog 69.
 Elhasználható dolog 69.
 Elhelyezés 436.
 Ellátás 55. 56. 58. 59.
 Ellenérték 463. 498.
 Elmaradt nyereség 272.
 Elmerülés 493.
 Előjog 157.
 Előkészületi költség 397.
 Előleg 284. 379. 413. 436.
 Előlegezés 71.
 Előlegezési egylet 223.
 Előterjesztés 218.
 Előző értesítése 298.
 Elpusztulás 425.
 Elsőbbségi kötvény 150. 157. 158. 166. 456.
 Elszámolás 105.
 Elveszés 398. 425.
 Elzálogosítás 300. 304.
 Enyhítő körülmény 220.
 Erőhatalom 398. 437. 485. 493. 505.
 Esemény 329. 463. 469. 485. 500. 503. 504. 505. 511.
 Eskü 541.
 Életbiztosítás 460. 498. 501. 506.
 Életbiztosítási díjtartalék 456. 459.
 — kötvény 456. 500.
 — szerződés 505. 507.
 — vállalat 455.
 Élettartam 498.
 Élettartami táblázat 455.
 Élő állat fuvarozása 425.
 Érdek 485.
 Értelmezés 265. 266.

Értesítés 355.
 Érték 28. 118. 150. 156. 199. 399. 429. 478. 479. 480. 547.
 Értékpapír 199. 258. 291. 381. 398.
 Évi mérleg 26. 165.
 — — helyességeérti felelősség 200. 245.
 — — közlése 185.
 — — közzététele 198.
 — — megvizsgálása 135.
 — — összeállítására vonatkozó elvek 199.
 Évi számadás 195.
 Évszak 323.
 Faj 321.
 Fedezet 310.
 Fekhér 411.
 Feladás 394.
 Feladási vevény 404.
 Feladó 385. 387. 394. 404. 415.
 — által kijelölt fuvarozási módtól való eltérés 386.
 — joga a szerződéstől elállani 396.
 — kötelessége a fuvarozót iratokkal eljátni 396.
 — rendelkezési joga 404.
 Felbontó feltétel 364.
 Feldolgozás 258. 259.
 Felentűli sérelem 280.
 Felmenő ágbeli rokon 496.
 Felmondás 100. 239.
 — ideje 57. 58. 101. 121. 235. 254.
 — — bizonytalan időre kötött társasági szerződésnek 99.
 — könyvivőknek 57.
 — nélküli elbocsátás 59.
 — — szolgálatelhagyás 59.

- Felmondás pénztárnokoknak 57.
— segédeknek 57.
Felmondási joga a szövetkezeti tagoknak 235.
Feloszlása a betéti társaságnak 145.
— a közkereseti társaságnak 98—107.
— a külföldi részvtárs. fiókintézetének 216.
— a részvénytársaságnak 201—209.
— a szövetkezeteknek 247. 248—253.
Felrakódás 425.
Felszámolás 95.
— betéti társaságnál 146.
— eredménye köztudomásra hozandó 206. 221.
— kereskedelmi társaságoknál 62.
— közkereseti társaságnál 108—119.
— részvénytársaságoknál 203.
— szövetkezeteknél 250. 251.
Felszámolási eljárás 119. 203.
— megbízás 109. 203.
— viszony 114.
Felszámoló bíróság által való kinevezése 108.
— halála 110.
— kilépése 110.
— kinevezése 108. 110.
— kirendelése 110. 179. 203.
— köteleessége 112.
— üzletköre 113.
Felszámolói megbízás vizsgálatára 109. 203.
- Felszámolói meghatalmazás megszűnte 110.
— teendők érvényes végzése 111.
Felszámolók aláírása 114.
— általi eladás 112.
— eladási joga 112.
— egyesség kötési joga 112.
— feladata 117.
— felelőssége 115. 205.
— köteleessége 112.
— — a felszámolás eredményét közzétenni 206.
— — pénzeket felosztani 116.
— megbüntetése 221.
— üzletkörének korlátozása 113.
Feltétel 359. 364.
Feltűnő súlyapadás 425.
Felügyelőbizottság ellenőrzési joga 195. 203.
— felelőssége 200. 205. 245.
— hiánya miatti büntetés 218.
— jelentéstételi köteleessége 195.
— kártérítési kötelezettsége 196.
— közgyűlés összehívási köteleessége 195.
— megválasztása 154. 179.
— megválasztásának igazolása 159. 227.
— működési ideje 194. 225.
— szervezete 157. 225.
— tagjainak megbüntetése 219.
— — elmozdítása 194.
— — száma 194.
Felügyelőbizottságnál való

- bejelentése a tiltakozásnak 191.
Fél hó 329.
Fiókintézet 210. 216. 217.
Fióktelep 65. 128. 159. 229.
— bejegyzése 18.
Fizetés 55. 58. 58. 59. 298.
— ideje 482. 503.
— végétől bemutatás 298.
Fizetési viszkereket 298.
Foglaló 276. 277.
Fogság 21. 218.
Fogságbüntetés 220.
Fogyasztási egyesület 223.
Folyóár 306.
Folyóirat 517.
Folyón való fuvarozás 393.
Folyószámla 287. 379.
Fordítás 518.
Forgalombahelyezés 523 530
Forgalmányos 296. 297.
Forgató 294.
— elleni viszkereketi jog 448.
— jogai 447.
Földalatti rész 488.
Főtelep 18.
Fuvaros 5.
Fuvardíj 387. 389. 395. 397. 401. 409. 410. 411. 414.
Fuvaridő elmulasztása 400. 401. 429.
Fuvarlevél 403. 405. 406. 428. 429. 431.
— átadása 407.
— elfogadása 408.
— kiállítása 394.
— szerinti követelés érvényesítése 412.
— tartalma 395.
Fuvarozás 285. 343. 344. 389. 397. 402. 418. 420.
— eszközzése 389. 420.
- Fuvarozás megkezdése 397.
— veszélye 494.
Fuvarozásból eredő zálogjog 413.
Fuvarozási biztosítás 494. 495—497.
— eszköz 377.
— költség 385. 387. 493.
— szerződés 394. 403. 407. 411. 417.
— ügylet 259. 393—433.
— viszony 423.
Fuvarozásnál alkalmazottakért való felelősség 402.
Fuvarozó 371. 384. 385. 393. 395.
— felelőssége 344. 393. 399—404. 432.
— joga fuvarlevél kiállítását követelni 394.
— — lerakodási költségekre 397.
— kísérő iratokkal látandó el 396.
— köteleessége 405. 415.
— zálogjoga 411. 412.
— zálogjogának hatálya 299.
- Gondnok 320.
Gondnokság 72. 271.
Gonosz szándék 399.
Göngyösvölgy 340.
Gőzkazán szétrobbanása 493.
Gyakorlat 287.
Gyűjtemény 517.
- Hagyatéki bíróság 22.
Hajó 495.
— elismervény 379.
— kölcsön 258.
— kölcsönlevél 295.
Hajós 5. 384.

Hajósok alismervénye 295.
 Hajótörés 493.
 Halandósági táblázat 455.
 Halasztás 485, 505.
 Halálos ítélet 504.
 Határidő 329, 355, 356, 360, 361, 397.
 — meghosszabbítása 333.
 Határnap elteltéveli értesítés 355.
 Határozatképesség 157, 192, 225.
 — az alakuló közgyűlésen 155.
 Hányadrészvény 147.
 — semmissége 160.
 — számának és értékének közzététele 158.
 — — megállapítása 157.
 Hátirat 295—297, 303, 419, 441, 442.
 — általi átruházás 173.
 — hatálya 294.
 — valódisága 297.
 Házaló 5.
 Helyettesíthető dolog 69.
 Hiány 371.
 Hiányérti felelősség 410.
 — — megszűnése 480.
 Hiányok megállapítása 347.
 Hiányokról értesítés 346.
 — — elmulasztása 349.
 Hirdetmény 157, 202, 205, 225, 226.
 Hírlapban megjelent dolgozatok 517.
 Hittér 552.
 Hitelegylet 223.
 Hitelesszemély 306, 347, 449.
 Hitelesítése az alkuszi naplónak 536.
 Hitelezők felhívása 202, 205, 208, 249, 253.

Horvát-Szlavonország 8, 9, 566.
 Hozomány 552.

Ideiglenes részvény 148, 221.
 Időpont számítása 329.
 Időszámítás 326.
 Igazgatási költség 458.
 Igazgatóság 154, 157, 179, 182, 185, 197, 225, 462.
 — felelősségének korlátozása 188.
 — jogkőre 190.
 — képviselési joga 186.
 — kinevezése 183.
 — kötelessége 180, 198, 242, 243, 249.
 — közgyűlés egybehívási kötelessége 187.
 — megválasztásának igazolása 159, 227.
 — tagjainak felelőssége 161, 189, 200, 245.
 — — bejelentése 184.
 — — száma 192.
 Illetmény 101, 106, 239.
 Ingatlan javak 38, 93, 112, 262.
 Iparhatóság 22.
 Iparjogosítvány 6.
 Iparos 5.
 Ipartörvény 6, 55.
 Írásbeli szerződés 305, 306, 311, 313, 468.
 Irodalmi munka 515.
 Ivszám 528.

Jármű 495.
 Jegyajándék 552.
 Jegysek 499.
 Jegyzőkönyv 180.
 — bemutatása 214.

Jegyzőkönyv beterjesztésének elmulasztása 221.
 — hamis vezetése 218.
 Jelenlévők közti ajánlat 314.
 Jelzálogkölcson 456.
 Jégkár 481, 492.
 Jégverés 492.
 Jégzajlás 493.
 Jogozim felemlítése 291.
 Jogi személy 124, 237.
 Jogosítvány visszavonása 91.
 Jogutód 235.
 Jövő esemény 463.
 Jutalék 85, 95.

Kamat 84, 136, 139, 458, 459.
 — alaptőkéből nem biztosítható 165.
 — elsőbbségi kötvények után 166.
 — fedezése 84.
 — fizetése alaptőkéből 218.
 — fizetési kötelezettség 73.
 — kivétele 86.
 — követelhetése 71, 283.
 — mennyisége 281.
 — számítása 281, 282, 284.
 — ve gyonilletőség után 84.
 — visszafizetése 186, 139.
 Kamatláb 286, 455.
 Kárbiztosítás 460, 468—497.
 Kárbiztosítási ügylet 463.
 Kárfeljelentés 481.
 Károsulás 425.
 Kártérítés 24, 52, 196, 272, 273, 477.
 — aránya 480.
 — cégbitorlás esetében 24.
 — követelhetése 52.
 — — cégvezetőtől 53.
 — — felügyelő bizottság tagjaitól 196.

Kártérítés követelhetése társasági tagoktól 75.
 — összegének megállapítása 478, 479, 480.
 Kártérítési igény 183, 194.
 — kötelezettség 222.
 Kedvezményezett 498, 500, 502, 503, 504, 505.
 Kelendőség 520.
 Kereset 121, 254, 390, 410, 475.
 Kereseti jog 174, 414.
 — — elvülése 121, 254, 349, 390, 410.
 Kereskedelmi érték 399.
 — és iparkamara 22.
 — könyvek 25—36.
 — meghatalmazás 51, 62.
 — meghatalmazott 43, 44, 45, 49, 50, 52, 53, 193.
 — szokás 277.
 — társaságok 4, 61—257.
 — utalványok 291—298.
 — ügyletek 31, 258—546.
 — — értelmezése 265, 266.
 — — érvénye 311.
 — — közvetítése 259, 584.
 — — megkötése 311, 312, 313—320.
 — — teljesítése 321—325.
 — — üzlet 12, 20, 259, 260.
 Kereskedő 3.
 Kereskedői utazó 45.
 Kereskedősegéd 46, 58.
 — elbocsátása 59.
 — igénye ellátáshoz 56.
 — — fizetéshez 56.
 Kezelés 436.
 Kezes 270.
 Kezesség 270.
 Kérdőpontok 474.
 Képviselő 90, 171.

- Képviselő bejelentése 65.
 — bíróságok előtt 93. 112. 141.
 — hatóságokkal szemben 186.
 Képviselői jogosítvány 66. 92.
 — — korlátozása 92.
 — — visszavonása 91.
 Képviselők 219. 221.
 Képviselőség kirendelése 211
 — kötelessége 214.
 — tagjainak felelőssége 215.
 Késedelem 356. 400.
 — árú átadás tekintetében 353.
 — — átvételében 351.
 — — kiszolgáltatásában 390.
 — igazolása 357.
 — — kiszolgáltatás tekintetében 438.
 — vételár kifizetésében 352.
 Késedelemből eredő kár 401.
 Késedelmi kamat 189. 281. 282. 288.
 Későbbi biztosítás 471.
 Készízetés 375.
 Kéteskövetelések 28. 199.
 Kétoldalú szerződés 335.
 Kézbesítés 93. 119. 141. 186.
 Kézirat 319. 527. 531.
 Kézizálog 302. 305. 306. 308.
 Kézjegy 313.
 Kézíves 280.
 Kiadó 516. 517. 524. 525. 526. 528. 529. 532.
 — elleni kártérítési igény 523.
 — joga 520. 530.
 — kötelessége 519. 527.
 Kiadói jog 522.
 — szerződés megszűnése 531.
 — ügylet 259. 515—533.
 Kiállítás 520.
 Kielégítés 95. 239. 305. 306.
 Kifogás 270. 296. 349. 475.
 — elévülése 390. 410.
 Kilépés 102. 104. 105. 106. 121. 285. 286. 254.
 Kirakodási költség 397.
 Kisérlet 425.
 Kisérő iratok 396.
 Kis ipar 5. 259.
 Kiskorú 128. 257.
 Kisorsolás 209.
 Kiszolgáltatás 398.
 — helye 432.
 Kitérült hátriat 297.
 Kivált tag 237.
 Kivonat 31. 34. 304. 539. 543.
 Kizárás 91. 103. 104. 105. 121. 285. 254.
 Koczkázat 483. 502. 505.
 Korcsmáros 5. 259.
 Koronkint változó mennyiség 489.
 Kölcsön 284.
 Kölcsönadó 442.
 Kölcsönösen biztosító társaságok 223.
 Kölcsönösszeg 441.
 Költség 175.
 Könyvek 25. 26.
 — bizonyító ereje 31. 541. 563. 565.
 — felmutatása 34. 35. 36. 543.
 — letétele 207.
 — megőrzése 120. 207. 233.
 — megőrzésének ideje 30. 207.
 — megvizsgálása 135.

- Könyvek vezetése 25. 213.
 — vezetéséről való gondoskodás 198. 243.
 Könyveken alapuló követelés elzalogosítása 304.
 Könyvelés módja 25.
 Könyvkereskedés 259. 517.
 Könyvkivonat 31. 34. 304. 539. 543.
 Kötelezőjegy 294.
 Kötér 189. 273. 274. 401.
 Kötelezvény 261.
 Kötés 535.
 Kötjegy aláírásának megtagadása 538.
 — bizonyító ereje 541.
 — felmutatása 543.
 — kézbesítése 538. 546.
 Kötvény 468. 473. 482.
 Kötvénybirtokos 466.
 Követelés 28.
 Közbeeső pálya 431.
 Középár 339.
 Középfaj 321.
 Közérdek 423.
 Közgyűlés 152. 157. 176. 181. 192. 197. 240.
 — jogköre 166. 194.
 — összehívása 187.
 — összehívásának ideje 177. 178.
 — tárgyai 166. 179.
 Közgyűlési határozat 159. 167. 181. 189. 190. 201.
 — — megtámadása 174.
 — jegyzőkönyv 180. 214. 218. 221.
 Közkereseti társaság 18. 61. 64—124.
 Köznap 329. 330.
 Közönséges ünnep 329. 330.
 Közös raktár tartására alakult egyesület 223.
 Közös termelésre alakult egyesület 223.
 »Központi Értesítő« 8. 9.
 Közraktár 259. 320. 351. 409. 434. 435. 436. 443. 445. 447. 449. 450. 451.
 Közraktári jegy 379. 445.
 — — alkatrészei 439.
 — — kellékei 440.
 — — kiállítása 439.
 — — meghatározása 434.
 — ügylet 259. 434—482.
 — vállalat 438. 444.
 Közvetlen viszonzbiztosítás 509.
 Közvetett szállítmányozó 335. 383.
 — viszonzbiztosítás 509.
 Közvetítés 259. 534.
 Közzététel 8. 9. 24. 37. 126. 130. 131. 138. 145. 158. 181. 226. 556.
 Község 18.
 Kúfár 5.
 Kút 488.
 Külföldi biztosítási vállalat 461.
 — részvénytársaság 210. 211. 218. 219. 219. 221.
 — szövetkezet 230.
 Különbözet 356.
 Kültag 125. 133. 134. 135. 136. 138. 139. 140. 141. 142. 145.
 Lakás 324.
 Laképítő társaság 223.
 Leírás 492.
 Lejárati nap 334.
 Leltár 28. 28. 69. 85.
 — aláírása 27.
 — értéke 459.

- Leltár külön könyvbe igta-
tása 27.
— összeállítása 27.
— megőrzésének ideje 30.
Leltározás 26.
Leménő ágbeli rokon 499.
Lerakodás 425.
Lerakodási költség 397.
Leszámitolási díj 334.
Letétel 351.
Letéteményező 437.
Letéti könyv 439. 440. 442.
Levelek megőrzése 29. 30.
- Magán hitelező** 95. 101.
107. 239.
— jog 1.
— követelés 96.
— vagyon 101.
Másodlat 452.
Másolati könyv 29.
Megállapodások iránti ha-
tározat 154.
— kötelező ereje 156.
Megbízás 288. 289. 320. 368.
535.
Megbízó 320. 368. 369. 370.
377.
Megérkezési idő 395.
Meghatalmazás 50. 289. 290.
Meghatalmazotti 49. 193.
197.
Meghatalmazotti minőség
141.
Megintés 282. 283.
Megromlás 347. 398. 437.
449. 451.
Megrozsdásodás 425.
Megsemmisítés 169. 170.
171. 298. 452.
Megsemmisítési eljárás 452.
Megsemmisülés 451. 478.
480.
- Megsérülés 390. 398. 425.
430. 437. 478. 480.
Megtartási jog 309. 310.
Megtétekintés 346. 359.
Mentés 491.
Mérés 341.
Mérleg 85. 165. 167.
— aláírása 27.
— készítése elvének meg-
állapítása 157.
— közlése 195.
— közzététele 198. 214.
243. 457.
— — elmulasztása 221.
— megállapítása 179. 225.
— megőrzése 30.
— megvizsgálása 195.
— összeállítása 28.
— szabályai 199. 459.
— szerkesztése 26.
— törvényellenes egybe-
állítása 218. 219.
Mérlegért való felelősség
200. 245.
Mérlegelés 351.
Mérték 326.
»Mielőbb« 331.
»Mihelyt csak« 331.
Minőség 321.
Mulasztás 267.
Munkadíj 84. 86. 95.
Mustra 336. 346. 363. 544.
— szerinti vétel 362.
Műkereskedés 259. 517.
Műszaki munka 515.
Művészeti munka 515.
- Napló 536. 537. 539. 541.
542. 543. 548.
Nem helyettesíthető dolog
69.
»Néhány nap« 331.
Névérték 148. 150. 157. 159.

- Névjegyzék 226. 242.
Névreszóló részvény 157.
158. 164. 172. 173.
— — átruházása 173.
Nyereség 84. 136. 459.
— felosztása 85. 137. 165.
219.
— — iránti intézkedés
157. 179.
— felosztását tárgyzó in-
dítványok 195.
— kiszámítása iránti in-
tézkedés 157.
— megállapítása 85.
Nyereségjuttalék 69. 86.
Nyersanyag közös beszer-
zése 223.
Nyilvános árverés 112. 347.
409.
Nyitott kocsi 425.
Nyomdai ügylet 259.
Nyugtattott számla 48.
- Okirat** 64. 125.
Oltás 491.
Osztalék 165. 167.
Óvatolás 357.
Óvás 298. 446. 448.
Óvási okmány 357.
Öngyilkosság 504.
Öngyuladás 425.
Örökös 98. 236. 237.
Örökösödés 12. 36.
Öszérték 478.
Öszkiadás 524.
- Pálya berendezése 423.
— szerkezete 423.
Párbaj 504.
Per procura 37.
Példány 520. 560.
Pénzbetétel 73.
Pénzbírság 16. 21. 24. 41.
110. 129. 198. 220. 221.
543.
Pénzek 398.
Pénzláb 326.
Pénznem 326.
Pénztári készlet 459.
Pénztárnok 57.
Pénzváltói ügylet 259.
Piaczi ár »39. 356. 381.
— árfolyam 306.
Pincze 488.
Podgyász 426. 427.
Podgyászjegy 429.
Polgári név 11
Postaintézet 421.
Próba 336. 346. 363.
Próba szerinti vétel 359.
362.
- Rakjegy** 295. 379. 415. 418.
417. 418. 419. 429.
Rakodás 423.
Rakodási költség 493.
Raktár 47. 377.
Raktári díj 284. 289.
Raktárjegyzék 336.
Raktártartási egyletek 223.
Rendelkezésalábocsátás 347.
Rendelkezési jog 404.
Rendeletre szóló papírok
294. 295. 297. 301. 303.
— — utalványok 291. 294.
Rendeltetési hely 395.
Rendes csurgás 398.
— kereskedő gondossága
271. 342. 343. 378. 385.
538.
— vitelező gondossága 400.
401.
Rendkívüli csurgás 425.
Részbeni jégekár 481.
— kár 482.
Rézletfizetés 447.

- Részvény 147. 150. 152. 153.
155. 156. 157. 158. 159.
160. 161. 162. 164. 166.
171. 180.
Részvényalírási 150. 151.
Részvényalíró 171.
Részvényes 156. 163. 165.
167. 168. 169. 170. 176.
— kereseti joga 174.
Részvénykönyv 173.
Részvényszerzés 161.
Részvénytársaság 13. 14. 61.
147. 160. 161.
Részvénytőke 459.
Részvényutalvány 148. 164.
Roszhiazemtség 83. 100.
- Saját részvények megszerzése 161.
— — zálogbaadása 161.
- Seb 504.
- Segéd 53. 55. 57.
Segédszemélyzet 33. 55—60.
Sérülés 371. 410.
Sikkasztás 390.
Súly 326. 340.
Súlyfölösleg 340.
Star del credere 377.
Szabálytalanság 52.
Szabályzati tétel 429.
Szakértő 85. 137. 525.
Szakértőiszemle 347. 371. 481
Szavazat 155.
Szavazati jog 155. 156. 157.
225.
Szállítás 258. 385. 397.
— határidejének elmu-
lasztása 429.
Szállítványozás 418.
Szállítványozási díj 387.
— ügylet 259. 384—392.
Szállítványozó 299. 344.
371. 384. 385. 386. 387.
388. 389. 390. 391. 412.
413. 432.
Szállítványozó zálogjoga
388. 413.
Számadás 62. 158. 179. 187.
219. 285.
Számla 48. 232. 285. 287.
Számolási érték 326.
Százaléktétel 428.
Szelvényrész 439.
Személyfuvarozás 258. 259.
Szervezési költség 199. 459.
Szerzési költség 459. 460.
Szerző 515. 516. 517. 523.
524. 525. 526. 529. 530.
531. 532.
Szerződés 12.
— betöltése 52. 273.
Szerződési zálogjog 299.
Székhely 65. 66. 128. 130.
157. 158. 225.
— áthelyezése 66.
Szokás 1. 267. 284. 285. 288.
327. 328. 334. 335. 340.
341. 345. 349. 375. 376.
377. 387. 397. 544. 547.
Szokásos határidő 361.
Szolgálati viszony 55. 57.
Szorgalom 72. 476.
Szövetkezet 13. 14. 61. 223.
224. 227. 228. 459.
— feloszlása 249.
Szövetkezeti tag 235. 238.
240. 243. 251.
- Tanonc 55.
Tartalékalap 199.
Tartaléktőke 237. 459.
Társaság alakítása 64. 65.
67. 126. 149. 224.
— egyesítése 179. 181. 201.
208. 216.
— feloszlása 100. 102. 103.

104. 107. 179. 181. 202.
216. 237. 254.
Társaság hivatalnokai 193.
Társasági alaptőke 147. 149.
150. 154. 155. 157. 159.
165. 178. 187. 199.
— cégjegyzés 185.
— határozat 158.
— hirdetmény 249.
— hitelező 97. 122. 161.
202.
— könyv 76. 120. 135.
195. 198. 206.
— pénztár 73. 195.
— szerződés 64. 68. 79. 80.
125. 192.
— — felmondása 99.
— tag 73. 74. 76. 80. 86.
100. 115.
— vagyon felosztása 86.
— viszony 87. 138.
Távollevő 315. 318.
Távollevők közti szerződés
314—319.
Távolságszámítás 326.
Telep 16. 324.
Teljes érték 470.
— kár 482.
Teljesítés 321—335.
— helye 322. 344.
Teljesítési idő 327. 328. 331.
Tengeri fuvarozás 258.
Termelési egyletek 223.
Termelők 259.
Termés hezedése 481.
>Természetben< 326.
— való továbbadás 258.
Természeti esemény 397.
Tervezet 156. 151. 156. 179.
183. 219.
Testi épség 498. 504.
Tényköriülmény 475.
Tévedés 287.
- Tiltakozás 133. 191.
Tiszta nyereség 165.
Tiszteletdíj 525. 526. 528.
529. 530. 531.
Tiltott cselekvény 465.
Titoktartás 535.
Toldás 11.
Továbbadási szándék 258.
Többszörös biztosítás 471.
501.
Többszörösítés 523. 527. 529.
532.
Törés 425.
Törlesztés 157.
Törvényes képviselő 499.
Törvényi kamat 281.
— kellék 321.
— zálogjog 299.
Tőkeleszállítás 161.
Tőzsdéi ár 339. 347. 356.
387.
— árfolyam 306.
Tulajdonátruházás 484.
Tulbirtosítás 470.
Tűz 493.
— elleni biztosítás 488.
489—490
Tűzkár 488. 489. 490.
Tűzveszély 490. 491.
- Uj ajánlat 319.
— cégjegyzékek 550.
— kiadás 521.
— részvények kibocsátása
162.
Újbóli biztosítás 471.
Utalvány 292. 293. 294.
Utalványos 292. 293
Utalványozott 292. 293.
Utalványozó 293.
Út iránya 395.
Utólagos teljesítés 354.
Ügynökség 210.

Ügyvezetés 195.
 Ünnepnepok 329.
 Üres hátírat 178. 294.
 Üzlet 12. 15.
 — átruházása 20.
 Üzleti év 84. 85. 99. 105.
 199.
 — forgalom 81.
 — levél 29.
 — óra 332.
 — szabályzat 436.
 Üzletkezelés 175.
 Üzletkör 74.
 Üzlet rész 225. 231. 235. 236.
 237. 238. 242. 243.
 Üzletvezetés 77. 78. 79. 80.
 81. 83. 133.

Vagyonbefektetés 459.
 Vagyonbetétel 125.
 Vagyonilletőség 84. 85. 86.
 Vagyonközösség 36.
 Vagyon hátrány 463. 465.
 469.
 »Valóságban« 326.
 Vasárnap 329. 330.
 Vaspálya fuvarozási ügyle-
 tel 422. 424. 425. 426.
 428. 429. 430. 431. 432.
 433.
 Válaszadás 315.
 Választási jog 325.
 Választott bíróság 112.
 Váltókötelezettség 43.
 Váltótörvény 298. 357. 446.
 448. 452.
 Vám 411.
 Vámkezelés 396.
 Vámkiadás 493.
 Egyes intézkedések 549.
 550—566.
 Veszély 344.

Veszteség 70. 84. 85. 136.
 137. 157. 179. 195.
 Vevő 342. 343. 344. 345.
 346. 347. 348. 349. 351.
 352. 353. 355. 356. 360.
 361. 365. 366. 367.
 Vezetéknév 11.
 Végkiegyenlítés 96. 105.
 106. 107. 117. 146.
 Végkielégítés 116.
 Végrehajtás 21. 101. 217.
 232. 239. 450.
 Véletlenség 397. 523.
 Vétel 258. 336. 387—387.
 484.
 — megtekintésre 359.
 — próbára 359. 362.
 Vételár 310. 336. 338. 339.
 340. 345. 352. 447. 449.
 — leszállítása 348.
 — hitelezése 375.
 Vételárfelesleg 305. 306.
 307. 310. 447.
 Vétkes gondatlanság 399.
 Vétkesség 275. 277. 425.
 477. 504.
 Vétlen baleset 386. 485. 505.
 Villám 493.
 Viszkereset 234. 298. 414.
 431. 446. 448.
 — ideje 448.
 Viszkereseti jog 414.
 Viszonosság 211. 217.
 Viszontbiztosítás 458. 459.
 510. 513.
 Viszontbiztosítási díj 458.
 — koczkázat 510.
 — szerződés 509.
 — ügylet 508.
 Viszontbiztosított 508. 511.
 512. 513.
 Viszontbiztosító 508. 510.
 511. 512. 523.

Visszalépés 315.
 Visszalépési jog 364. 365.
 367.
 — — melletti vétel 364.
 365—367.
 Visszautasítás 319.
 Visszavonás 316. 317.
 Vizsgálat 175.
 Warrant 439.
 Zálogjegy 439. 441. 442.

443. 444. 445. 446. 447.
 448. 449.
 Zálogjog 304. 308. 379.
 388. 411. 412. 413. 438.
 442.
 — átruházása 308.
 Záloglevél 456.
 Zálogösszeg 445. 446.
 Zálogszerződés 301.
 Zálogtárgy 305. 306. 380.
 Zárhatáridő 170.
 Zárszámadás 237. 243.
 Zsibárus 5.

TARTALOM.

A.

Kereskedelmi törvény 3—190. lap.

ELSŐ RÉSZ.

Általános határozatok 3—96. lap.

I. cz. Kereskedők általában 3—4. >

II. cz. Kereskedelmi cégjegyzékek 5—6. >

III. cz. Kereskedelmi cégek 6—10. >

IV. cz. Kereskedelmi könyvek 11—14. >

V. cz. Országvezetők és keresk. meghatalmazottak 14—19. >

VI. cz. Segédszemélyzet 19—22. >

VII. cz. Kereskedelmi társaságok általában 22—23. >

VIII. cz. Közkereseti társaság :

1. fejr. A társulat alakítása 23—25. >

2. fejr. A társasági tagok egymásközi jogviszonyai 25—31. >

3. fejr. A társaság jogviszonyai harmadik személyek irányában 31—34. >

4. fejr. A társaság feloszlása s az egyes tagok kilépése 34—38. >

5. fejr. A társaság felszámolása 38—42. >

6. fejr. A társasági tagok elleni keresetek elvülése 42—44. >

IX. cz. Beféti társaság 44—50. >

X. cz. Részvénytársaság :

1. fejr. Általános határozatok 51—58. >

2. fejr. A részvények jogviszonyai 58—62. >

3. fejr. Közgyűlés 62—64. >

4. fejr. Igazgatóság és felügyelő bizottság 65—70. >

5. fejr. A részvénytársaság feloszlása 70—74. lap

6. fejr. Külföldi részvénytársaságok 74—77. >

7. fejr. Büntető határozatok 77—79. >

XI. cz. Szövetkezetek :

1. fejr. Általános határozatok 79—83. >

2. fejr. A tagok jogviszonyai egymásközt és harmadik személyek irányában 83—86. >

3. fejr. Közgyűlés, igazgatóság és felügyelő bizottság 86—88. >

4. fejr. A szövetkezet feloszlása 88—99. >

5. fejr. A szövetkezeti tagok elleni keresetek elvüléséről 90—91. >

MÁSODIK RÉSZ.

I. cz. Kereskedelmi ügyletek általában :

1. fejr. Kereskedelmi ügyletek meghatározása 91—94. >

2. fejr. Kereskedelmi ügyleteket tárgyzó általános határozatok 94—105. >

3. fejr. Kereskedelmi ügyletek megkötése 105—108. >

4. fejr. Kereskedelmi ügyletek teljesítése 108—112. >

II. cz. Vétel :

1. fejr. Általában 113—120. >

2. fejr. A vétel különös nevei 120—122. >

III. cz. Bizományi ügylet 122—128. >

IV. cz. Szállítmányozási ügylet 128—131. >

V. cz. Fuvarozási ügylet :

1. fejr. Általában 131—140. >

2. fejr. Eltérő intézkedések a vaspályák fuvarozási ügyleteit illetőleg 141—147. >

VI. cz. Közraktári ügylet 147—153. >

VII. cz. Biztosítási ügylet :

1. fejr. Általános határozatok 153—157. >

2. fejr. Kárbiztosítás 157—170. >

3. fejr. Életbiztosítás 170—173. >

4. fejr. Viszontbiztosítás 173—174. >

VIII. cz. Kiadóli ügylet 175—180. >

IX. cz. Alkuszi ügylet 180—184. >

Átmeneti és vegyes intézkedések 184—190. >

B.

Függelék az 55. 446. 452. §-okhoz :

I. Törvények	193—207 lap.
Jegyzet az 55. §-hoz	188—104 >
Jegyzet a 446. §-hoz	204—206 <
Jegyzet a 452. §-hoz	206—207 >
II. Rendeleték	208—222 >
Tárgymutató	223—245 >
Tartalom	246—248 >

1876. ÉVI XXVII. TÖRVÉNYCZIKK

A

VÁLTÓTÖRVÉNYRŐL.

KIEGÉSZITVE

EGY BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓVAL

BUDAPEST, 1886.

AZ EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS KIADÁSA

(HOFFMANN ÉS MOLNÁR.)

TARTALOM.

	Lap		Lap
Első rész. Váltóképesség	3	XI. A váltókezességről	24
Második rész. Az idegen váltóról :		XII. A váltók többszöröse :	
I. Az idegen váltó kel- lékei	7	1. Váltomásodlatok	25
II. A kibocsátó	9	2. Váltomásolatok	27
III. A forgatmány	9	XIII. Elvesztett váltók.	27
IV. Engedmény	10	XIV. Hamis és hamisított váltók	29
V. Elfogadás végetti bemutatás	11	XV. A váltó-évülés	29
VI. Elfogadás	12	XVI. A váltóhitelező jogai	31
VII. Biztosítási viszke- reaset :		XVII. Külföldi törvényhozás	31
1. Elfogadás hiánya miatt	13	XVIII. Az óvás	32
2. Biztonság hiánya miatt az elfogadónál	14	XIX. A bemutatás és egyéb váltócelemek helye és ideje	33
VIII. A váltókötelezett-ség teljesítése :		XX. Hiányos aláírások	34
1. Fizetési határnap	15	XXI. A zálog-és visszatartási jog :	
2. Fizetés	17	1. Zálogjog	35
IX. Fizetési viszkereaset	18	2. Megtartási jog	36
X. Közbenjárás :		Harmadik rész. A saját váltó	36
1. Névbecsülési elfogadás	22	Átmeneti és életbeléptetési intézkedések	39
2. Névbecsülési fizetés	23		

AZ 1876: XXVII. TÖRVÉNYCZIKK a váltótörvényről.

(Szentelést nyert 1876. évi június hó 5-én; kihirdetett a képviselőházban 1876. jun. hó 7-én, a főrendi házban 1876. évi jun. hó 10-én).

ELSŐ RÉSZ.

Váltóképesség.

1. §. Szenvedő váltóképességgel bír mindenki, a ki terhes szerződéseket jogérvényesen köthet.

Nem teljeskorúak szenvedő váltóképességgel csak az esetben bírnak, ha önállóan ipart űznek (1872: VIII. t. cz. 2.). 1884: XLII. t. cz. 2.

Nők az 1874: XXIII. t. cz. 2. §-a által szabályozott teljeskorúság esetében is — a mennyiben önálló ipart nem űznek — csak a 24-ik életév betöltésével nyernek szenvedő váltóképességet.

I. Jegyzet. Az 1872: 8. tcz. 2. §-a az 1884. évi 17. törvényczikk életbeléptetése következtében hatályát vesztvén, helyette az említett törvény 2. §-a érvényes a mely következőleg hangzik :

»2. §. Kiskorúak, életkoruk 18-ikévének betöltése után, atyjuk, illetőleg gyámjuk gyámhatóságilag jóváhagyott beleegyezésével, önállóan űzhetnek ipart és ez

által teljes korúakká válnak«.

Az 1874: 23. tcz. a nők teljeskorúságáról a következőket tartalmazza :

1. §. Hajadonok 24-ik életévük betöltésével teljes korúakká válnak és minden a teljeskorúsággal járó jogok élvezetébe lépnek.

2. §. Minden nő, tekintet nélkül életéveire, férjhezmenetelével teljeskorúvá lesz s e jogot akkor is megtarja,

ha az 1. §-ban meghatározott életkor betöltése előtt övegyeségre jut, férjétől bíróilag elválasztatik vagy házassága feloldatik.

3. §. E törvény végrehajtásával az igazságügy-miniszter bizatik meg.

II. Jegyzet. A bélyeg- és illetékszabályoknak a váltó szabályszerű felbélyegzésére vonatkozó intézkedései a következőket tartalmazzák :

»28. §. Belföldön kiállított váltók után járó bélyegilleték csak kincstári váltó-úrlapok használata által róható le, melyeken a megfelelő bélyeg már benyomva találtatik. Magánváltó-úrlapok használata csak úgy engedtetik meg, ha valamely illetékkiszabási-, kir. adó-, vagy a pénzügyminiszter által a felülbélyegezéssel megbízott más hivatal vagy hivatalos közeg által aláírás előtt átbélyegeztetnek.

Egyébként magánúrlapokon vagy másként kiállított váltók, habár azok a szabályszerű bélyegjegyekkel elláttattak is, nem bélyegzeteknek lesznek tekintendők. (1871 : 63. tcz. 2. és 1881 : 26. tcz. 4. §-a.)

»29. §. Ha a váltó oly nagy összegről szól, hogy annak a kincstári váltóúrlapokon benyomva lévő legmagasabb bélyeg (15 fr) sem felel meg, az illeték hiányzó része a váltó aláírása

után legkésőbb nyolcz nap alatt valamely adóhivatalnál készpénzben való befizetés által pótlandó.

Ugyanezen eljárásnak van helye azon esetekben is, midőn az I. fokozat szerint bélyegzett váltó úrlapon eredetileg helyesen kiállított váltó illetékét a fenálló szabályokhoz képest utólag a II. fokozat szerint pótolni kell. (1871 : 63. t.-cz. 3. és 5. §-ai.)

»30. §. Külföldön kiállított váltóknál a bélyegjegy a váltó hátlapján ragasztatik fel, közvetlen a netalán rajta létező külföldi hátirat vagy iratok alatt és vagy a 28. §. rendelkezése szerint felülbélyegzendő vagy pedig a bélyegjegyen a kelet és név-aláírás keresztülvezetendő azon egyén részéről, a ki belföldön a váltóra vonatkozólag jogérvényes cselekményt legelőbb foganatostand, vagy ez iránt mást a váltón megbiz. Ha pedig ily cselekmény még nem történt volna : külföldön kiállított, de belföldön fizetendő váltóknál az előbbi mód szerinti illetéklerovás a váltónak a belföldre lett átszarmaztatásától számítandó tizenégy nap lefolyása előtt annak részéről teljesítendő, kinek kezei közt a váltó a bélyegkötelezettség beálltakor létezik (III. díjjegyzék 98 tétel 3 jegyzete.)

»31. §. Ha a szabályszerű váltóbélyeg 25 frtyai összeget meghalad, az illeték lerovás, az adó-, illetőleg kiszabási hivataloknál készpénzben való befizetés után is teljesíthető, mely esetben a befizetést tanúsító hivatalos elismervény a váltóúrlapra s a külföldön kiállított váltóknál szintén ugyanezekre rávezetendő.

Váltók határozott fizetési időre, látra vagy lát után bizonyos időre, különbség nélkül akár bel-, akár külföldön bocsáttattak ki, akár pedig bel- vagy külföldön fizetendők, úgy szintén azok minden másodlata (másod-, harmad stb. példánya), és minden forgatmányozott váltómásolat : a) ha csak már magából a váltóból ki nem derül, hogy a fizetésnek, ha a váltó belföldön bocsáttattott ki, a kibocsátás napja után hat hónapnál későbbben, vagy ha külföldön bocsáttattott ki, tizenkét hónapnál későbbben kell történni, a váltókövetelés összege után az I. fokozat—; b) minden más az a) alatt nem értett váltó a váltókövetelés összege után a II. fokozat alá esik. (Illeték sz. 98. tétele.)

Jegyzetek. Azokon kívül, miket a váltóktól járó illeték lerovására nézve már előadtunk, a következők tartandók szem előtt : 1. Az a) alá tartozó látra

vagy lát után bizonyos időre szóló váltóknál is, azok kibocsátásától számítandó 6 hónap, illetőleg 12 hónap (a szerint, a mint bel- vagy külföldön bocsáttattak ki) lefolyása után következő napon beáll a kötelezettség — a mennyiben azok fizetés végett még be nem mutatattak, — azon illeték többletet, mely még a II. fokozat szerint jár, valamely adóhivatalnál közvetlen befizetés által pótolni.

Hasonló kötelezettség áll be, midőn a határozott időre kibocsáttott váltók a kibocsátás napjától számított 6, illetőleg 12 hónap után tovább adatnak (vagy forgatattak).

2. Minden váltómeghosszabbítás illeték alá esik, még pedig ha a meghosszabbítás 6, illetőleg 12 hónapot meg nem halad, az I., egyébként a II. fok. szerint.

3. A külföldön kibocsáttott váltótól járó illeték, mielőtt belföldön forgalomba bocsáttatnék, — arra elfogadás, forgatmány vagy más hátirat vezetettnek, a váltó másra átruházhatnék, arra fizetés teljesítettnek; óvás tétetnék, vagy hivatalosan használtatnék, és ha a váltó belföldön fizetendő, minden esetben annak belföldre lett átszarmaztatásától számítandó 14 nap lefolyása előtt a 30. §. szerint rovandó le.

Külföldi váltók után a meghatározott illeték akkor is teljes összegben jár a magyar államkincstárnak, ha a váltó a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területén keresztül jött be a magyar korona területére.

Az illeték fizetésére az köteles, ki az illeték kötelezettség alapjúl szolgáló fennebbi cselekvények valamelyikét belföldön eszközölte, illetőleg azon belföldön lakó személy, kinél a váltó azon időpontban létezik, melyben a bélyegfizetési kötelezettség a váltónak a belföldre lett átszármaztatása után beállott.

4. A szabályszerű illetékért azon időpontra való tekintettel, melyben az illetékkötelezettség beállott, a kibocsátó, elfogadó, minden forgatmányos, valamint az is, ki az illetékrövidítés bejelentése nélkül az óvást felvette, a váltóbírlalóval egyetemlegesen kezesedik. Mindenki, ki az illeték iránt kezességgel tartozik, fel van jogosítva, ha az illetékre nézve a kibocsátó vagy valamely előzője helyett a bélyegszabályoknak eleget tett, a kibocsátó és minden előző ellen, ha ezeket a jótállás terheli, viszkeresettel élni.

5. Ha a váltó valamely jelzálogi jognak szerzése végett bekebelezeték vagy elő-

jegyzetetik, a mennyiben attól az illeték csak az I. fokozat szerint rovatott le, úgy a bekebelezési vagy előjegyzési kérvénynek benyújtása előtt közvetlenül beáll a kötelezettség azon illetékrész összegét, melylyel az illeték a II. fokozat alkalmazása esetében nagyobb lett volna, az 1-ső jegyzet határozatai szerint a váltón kipótolni.

I. Fokozat
(1881 : 26. tcz. 3. §.)

frttól	frtig	Összeg	
		frt	kr.
	75	—	5
75	150	—	10
150	300	—	20
300	450	—	30
450	600	—	40
600	750	—	50
750	900	—	60
900	1050	—	70
1050	1200	—	80
1200	1350	—	90
1350	1500	1	—
1500	3000	2	—
3000	4500	3	—
4500	6000	4	—
6000	7500	5	—
7500	9000	6	—
9000	10500	7	—
10500	12000	8	—
12000	13500	9	—
13500	15000	10	—
15000	16500	11	—
16500	18000	12	—
18000	19500	13	—
19500	21000	14	—
21000	22500	15	—

s így tovább, minden 1500 frttól egy forinttal több ; az 1500 forintnál kisebb maradványösszeg teljesnek vendő.

II. Fokozat.

frttól	frtig	Összeg	
		frt	kr.
1	20	—	7
20	40	—	13
40	60	—	19
60	100	—	32
100	200	—	63
200	300	—	94
300	400	1	25
400	800	2	50
800	1200	3	75
1200	1600	5	—

frttól	frtig	Összeg	
		frt	kr.
1600	2000	6	25
2000	2400	7	50
2400	3200	10	—
3200	4000	12	50
4000	4800	15	—
4800	5600	17	50
5600	6400	20	—
6400	7200	22	50
7200	8000	25	—

8000 frton túl minden 400 frt után 1 forintnyi illetéktöbblet, s a 25 krnyi pótlékkal együtt összesen 1 forint 25 kr. fizetendő ; 400 forintnál csekélyebb maradványösszeg teljesnek tekintendő.

2. §. Ha a váltón oly személyek nyilatkozatai fordulnak elő, a kik szenvedő váltóképességgel nem bírnak, e körülmény a többieknek érvényesen elvállalt kötelezettségeire befolyással nincsen.

MÁSODIK RÉSZ.

Az idegen váltóról.

I. Az idegen váltó kellékei.

3. §. Az idegen váltó lényeges kellékei :

1) a váltó elnevezés magában a váltó szövegében, vagy ha az nem magyar nyelven állíttatik ki, annak a nem magyar nyelven megfelelő kifejezése ;

2) a fizetendő pénzösszeg kitétele. Ha az összegben felül-járulékok köttetnek ki, az ily kötés nem létezőnek tekintetik ;

3) a rendelvényes (intézvényes) vagyis azon személy vagy cég megnevezése, melynek részére vagy rendeletére a fizetés teljesítendő ;

4) a fizetés ideje, mely az egész váltóösszegre nézve csak egy és ugyanaz lehet. A fizetési idő csak határozott napra, látra, (bemutatásra, tetezésre) lát vagy kelet után bizonyos időre, vagy valamely vásárra szólhat;

5) a kibocsátó (intézőnyező) név vagy czég aláírása;

6) az intézőnyezettnek vagyis azon személynek vagy czégnek megnevezése, mely által a fizetés teljesítendő;

7) a fizetés helye. Az intézőnyezett neve vagy czégje mellett előforduló hely, ha magán a váltón külön fizetési hely kijelölve nincsen, fizetési helynek és egyzersmind az intézőnyezett lakhelyének is tekintendő. Ha több hely van a váltón kijelölve, fizetési helynek az első tekintetik;

8) a kiállítás helye, éve, hónapja és napja.

4. §. Ha a váltóban a fizetendő pénzösszeg betűkkel és számokkal van kifejezve, eltérés esetében, a betűkkel kiírt összeg érvényes.

Ha az összeg akár betűkben akár számokban többször van kifejezve, eltérés esetében a kisebb összeg tekintendő érvényesnek.

5. §. A kibocsátó rendkívényesként önmagát is megnevezheti (saját rendeletére szóló váltó) és a mennyiben a fizetés nem a kiállítás helyén teljesítendő, intézőnyezettként önmagát is kijelölheti (intézőnyezett saját váltó). Az ily váltók minden tekintetben az idegen váltó fogantatásával bírnak.

6. §. Oly okiratból, melyen a váltó lényeges kellékeinek (3. §.) valamelyike hiányzik, váltójogi kötelezettség nem származik.

Az ily okiraatra vezetett nyilatkozatok váltójogi hatálylyal nem bírnak.

A lényeges kellék hiányával egyenlőnek tekintendő, ha az a váltón szándékosan töröltetett ki.

A megtörtént törlés az ellenkezőnek hebizonyításáig szándékosnak vélelmeztetik.

II. A kibocsátó.

7. §. A kibocsátó a váltó elfogadásáért és kifizetéséért váltójogilag felelős.

III. A forgatmány.

8. §. A rendkívényesnek jogában áll a váltót forgatmány útján másra átruházni.

Ha azonban a kibocsátó a váltó átruházását e szavakkal: »nem rendeletre« vagy más hasonértelmű kifejezéssel megtiltotta, a forgatmánynak váltójogi hatálya nincsen.

9. §. A forgatmány által a váltóból eredő összes jog, különösen a továbbforgathatás joga is, a forgatmányosra átruháztatik. A váltó a kibocsátóra, az intézőnyezettre, elfogadóra vagy valamelyik korábbi forgatóra is érvényesen átruházható és azok bármelyike által ismét tovább forgatható.

10. §. A forgatmány a váltónak vagy a váltó másolatának hátára, vagy a váltóhoz vagy a másolathoz csatolt lapra (toldatra) vezetendő és akkor is érvényes, ha a forgató pusztán nevét vagy czégét vezeti a váltó vagy a másolat hátára vagy a toldatra (üres hátírat).

11. §. Minden váltóbirtokosnak jogában áll a váltón levő üres forgatmányokat kitölteni, vagy a váltót e kitöltés nélkül újabb forgatmánnyal tovább forgatni.

12. §. A forgató a váltó minden későbbi birtokosának az elfogadás és kifizetésért váltójogilag felelős.

Ha azonban a forgató forgatmányához ily megjegyzést: »szavatosság nélkül«, »kötelezettség nélkül« vagy valamely hason értelmű kikötést csatolt, a forgatmány alapján őt kötelezettség nem terheli.

13. §. Ha a forgatmányban a továbbadás ezen szavakkal: »nem rendeletre« vagy más hason értelmű kifejezéssel megtiltatott, a forgatmányost követőknek a tilalmat használó forgató ellen viszkérésük nincsen.

14. §. Ha a váltó a fizetés hiánya miatti óvás felvételére rendelt határidő eltelte után forgattatik, a forgatmányos a forgatónak jogaiba lép.

Maga a forgató ezen esetben váltójogilag kötelezve nincsen.

15. §. Ha a forgatmányhoz ezen megjegyzés »behajtás végett«, »meghatalmazásul« vagy más, a meghatalmazást kifejező megjegyzés csatoltatik, a forgatmány a váltó tulajdonát át nem ruházza; azonban a forgatmányos a váltóösszeget felveheti, óvással élhet, forgatója előzőjét a fizetés meg nem történtéről értesítheti, a ki-nem-fizetett váltót beperelheti és a letett váltóösszeget felveheti.

Az ily forgatmányos jogait hasonló forgatmánynyal másra is átruházhatja; ellenben nem áll jogában a váltót tulajdonjogilag még az esetben sem átruházni, ha a meghatalmazási forgatmányban ezen kifejezés: »vagy rendeletére« foglaltatik.

IV. Engedmény.

16. §. A váltóból eredő jogok engedmény útján is átruházhatók oly hatálylyal, hogy az engedményes jogait az elfogadó és az engedményező előzői ellen váltói úton érvényesítheti.

Az engedményt ép úgy, mint a hátiratot, magára a váltóra vagy annak másolatára, vagy a váltóhoz avagy a másolathoz csatolt lapra (toldatra) kell vezetni.

V. Elfogadás végetti bemutatás.

17. §. A váltóbirtokosnak jogában áll a váltót — a vásári váltók kivételével — elfogadás végett az intézvényezettnek lejáratig bármikor bemutatni és az elfogadás nem teljesítése esetében óvással élni. Ellenkező megállapodásnak váltójogi hatálya nincsen.

A váltó pusztá birtoka jogot ad az elfogadás végetti bemutatásra és az elfogadás nem teljesítése esetében a váltó óvatolására.

18. §. A hazai vásárookra szóló váltók a vásár tartama alatt a 35. §-ban foglalt fizetési határidőig elfogadás végett bármikor bemutatathatók.

19. §. A lát után bizonyos időre fizetendő váltókat a forgatók s a kibocsátó elleni viszkérés különbeni elvesztésének terhe alatt a váltóban foglalt különös meghagyáshoz képest, ilyennek nem létében pedig a kiállítástól számítandó két év alatt kell elfogadás végett bemutatni.

Ha az ily váltón valamelyik forgató forgatmányában különös bemutatási határidőt jelölt ki, az ő váltójogi kötelezettsége megszűnik, ha a váltó a kijelölt határidő alatt elfogadás végett be nem mutatatik.

20. §. Ha a lát után bizonyos időre fizetendő váltó elfogadása kieszközölhető nem volt, vagy ha az intézvényezett az elfogadás keltezését megtagadja, a váltó-birtokos a forgatók és a kibocsátó elleni viszkérés elvesztésének terhe alatt, a váltónak kellő időben történt bemutatását a 19. §-ban

érintett idő alatt felvett óvással igazolni tartozik. Az óvatolás napja ily esetben bemutatási napnak tekintetik.

Ha az óvás felvétele elmulasztatott, azon elfogadóra nézve, ki az elfogadást nem keltezte, a váltó lejáratára a bemutatási határidő utolsó napjától számítatik.

VI. Az elfogadás.

21. §. Az elfogadást magára a váltóra kell ráírni.

Minden, a váltóra vezetett s az intézvénnyezett által aláírt nyilatkozat, feltétlen elfogadásnak tekintetik, a mennyiben abban világosan kifejezve nincsen, hogy az intézvénnyezett az elfogadást vagy általában nem, vagy csak bizonyos megszorításokkal kívánta teljesíteni.

Feltétlen elfogadásnak tekintetik az is, ha az intézvénnyezett nevét vagy czégjét, minden hozzáadás nélkül a váltó előlapjára írja.

A megtörtént elfogadást visszavonni nem lehet.

22. §. Az intézvénnyezett az elfogadást a váltóban kitett összeg egy részére szoríthatja; minden más megszorítás az elfogadás teljes megtagadásának tekintetik. Az elfogadó azonban ily esetben is nyilatkozatának tartalma szerint váltójogilag felelős.

23. §. Az intézvénnyezett az elfogadás alapján az elfogadott összegnek lejáratkor leendő kifizetéséért váltójogilag felelős.

Az elfogadás az intézvénnyezettet a kibocsátó irányában is váltójogilag kötelezi; ellenben az intézvénnyezettet elfogadása alapján, a kibocsátó ellen váltójogi kereset nem illeti.

24. §. Ha a váltón az intézvénnyezett lak-helyétől különböző fizetési hely van kijelölve és a váltón még kitüntve nincsen, hogy a fizetés ki által lesz teljesítendő, az intézvénnyezett az elfogadás alkalmával telepest kijelölni jogosítva van. Ha ez meg nem történt, az tételeztetik fel, hogy az intézvénnyezett maga kívánja a telep helyén a fizetést teljesíteni.

A telepített váltó kibocsátója az elfogadás végetti bemutatást a váltón megrendelheti.

E meghagyás teljesítésének elmulasztása a kibocsátó és a forgatók elleni viszkereset elvesztését vonja maga után.

VII. Biztosítási viszkereset.

1. Elfogadás hiánya miatt.

25. §. Ha az elfogadás általában nem, vagy megszorítással avagy nem az egész összegre történt, a váltóbirtokos a felvett óvás kiadása mellett a kibocsátótól s a forgatóktól biztosítást követelhet arra nézve, hogy a váltóban kitett, illetőleg az el nem fogadott összeg az el nem fogadásból keletkezett költségekkel együtt lejáratkor ki fog fizeteni.

A biztosítás módját és mennyiségét az érdekelt felek egyetértőleg maguk állapíthatják meg; ha azonban e tekintetben meg nem egyezhetnek, a biztosítandó összeg a bíróságnál készpénzben leteendő.

26. §. Az elfogadás hiánya miatt felvett óvás birtoka minden előzőt feljogosít arra, hogy bármelyik előzőjétől váltói kereset útján biztosítást követel-hessen.

A váltó bemutatása s annak igazolása, hogy

a viszkereső azoknak, kik utána következnek, biztosítást adott, nem szükséges.

27. §. Az adott biztosíték nem csak a viszkeresőnek, hanem azoknak is, kik a biztosítékot nyújtó fél után következnek, fedezetül szolgál, ha ők a biztosítást nyújtó ellen biztosítási viszkeresetet indítanak. Ezek nagyobb biztosítékot csak az esetben követelhetnek, ha az adott biztosítás módja vagy mennyisége ellen alapos kifogást tehetnek.

28. §. A biztosíték visszaadandó:

- 1) ha a váltó utólagosan teljesen elfogadtatik;
- 2) ha az előző ellen, ki a biztosítást adta, a váltó lejártától számítva egy év alatt fizetési viszkeresetet nem indítatik;
- 3) ha a váltó kifizettetik, vagy ha a biztosítást adónak váltójogi kötelezettsége megszűnik.

2. Biztonság hiánya miatt az elfogadónál.

29. §. Ha a váltó egészben vagy részben elfogadtatott, biztonság hiánya miatt viszkeresetnek csak akkor van helye:

- 1) ha az elfogadó csőd alá jutott;
- 2) ha az elfogadó ellen a váltó elfogadása, illetve kiállítása után valamely pénzbeli tartozás miatt a végrehajtás siker nélkül megkísértetett.

Ezen esetekben a váltóbirtokos és minden forgató, ha óvással igazolja, hogy az elfogadótól biztosítást nem nyert s hogy az elfogadás a váltón kijelölt szükségbeli utalványozottak által nem teljesített, úgy az előzőktől, mint magától az elfogadótól biztosítást követelhet.

A biztosítás módjára és hatályára nézve a 25. §. 2. pontja és a 27. §. megfelelően alkalmazandó.

A biztosíték a 28. §. 2. és 3. pontja esetében, valamint akkor is visszaadandó, ha a váltó a netaláni szükségbeli utalványozott által utólagosan elfogadtatott.

Az előzők az általuk adott biztosítékot azon esetben is visszakövetelhetik, ha az elfogadó utólag teljes biztosítást nyújt.

A váltó pusztá birtoka oly meghatalmazásnak tekintendő, melynek alapján az 1. és 2-ik pont alatti esetekben, az elfogadótól biztosítást követelni s annak megtagadása esetében óvással élni lehet.

VIII. A váltókötelezettség teljesítése.

1. Fizetési határnap.

30. §. Ha a váltó kifizetésére meghatározott nap van kijelölve, a lejárat e napra esik.

Ha a fizetési nap valamely hó közepére tüzetett ki, a váltó azon hó 15-én jár le; ha pedig a fizetés valamely hó elejére vagy végére tüzetett ki, a lejárat ugyanazon hó első, illetőleg utolsó napjára esik.

Ha a fizetési időben a nap és hó mellett az év hiányzik, azon év értendő, melyben a váltó kiállítatott, ha azonban a fizetési nap azon évben már eltelt, a lejárat a legközelebbi évre esik.

31. §. A látra szóló váltók a bemutatáskor járnak le. Ily váltókat, a forgatók s a kibocsátó elleni viszkeresetet elvesztésének terhe alatt, a váltóban foglalt különös meghagyáshoz hépest, ilyennek nem létében pedig a kiállítástól számítandó két év alatt kell fizetés végett bemutatni.

Ha a látra szóló váltón valamelyik forgató forgatmányában különös bemutatási időt jelölt ki,

annak váltói kötelezettsége megszűnik, ha a váltó e határidő alatt be nem mutattatik.

32. §. Azon váltókra nézve, melyek lát vagy kelet után bizonyos időre szólnak, a lejárat kiszámítása iránt következő határozatok szolgálnak irányadóul:

1) ha a határidő napokban állapított meg, a lejárat a határidő utolsó napjára esik; e határidőbe azon nap, melyen a kelet utánra szóló váltó kiállított vagy a lát utánra szóló váltó elfogadás végett bemutatott, nem számítatik be;

2) ha a határidő hetekben, hónapokban vagy több hónapra terjedő időszakban, évben, félévben vagy évnegyedben állapított meg, a lejárat a fizetési idő hetének vagy hónapjának azon napjára esik, mely elnevezésénél vagy számánál fogva a kiállítás, illetőleg a bemutatás napjának megfelel; ha pedig e nap a fizetési hóban hiányzik, a lejárat e hó utolsó napjára esik;

3) félhónap alatt mindig tizenöt nap értetik.

Ha a határidő egy vagy több egész s egy fél hóban állapított meg, a félhónap mindig a határidő végén számítandó.

33. §. A fizetést a fizetési napon déli 12 óráig kell teljesíteni.

34. §. Ha a kelet utánra szóló és belföldön fizetendő váltó oly országban állított ki, melyben az ó-időszámítás áll fenn, a nélkül hogy megjegyezett volna, hogy a váltó új időszámítás szerint kelt, vagy ha a váltó mindkét időszámítás szerint keltezett, a lejárat napja az új időszámítás szerinti naptár azon napjától számítatik, mely az ó-időszámítás szerinti kiállítási napnak megfelel.

35. §. A hazai vásárookra kiállított váltók lejáratára esik:

1) a vásár napjára, ha ez egy napig tart;

2) a vásár utolsó napjára, ha ez egy napnál hosszabb ideig, de legfeljebb nyolcz napig tart;

3) a vásár nyolczadik napjára, ha a vásár nyolcz napnál tovább tart.

2. Fizetés.

36. §. Forgatott váltóknál a forgatmányos tulajdonosi minősége, a hátíratoknak összefüggő s egész ő hozzá lenyuló láncolata által igazoltatik. Ez összefüggés akkor létezik, ha az első hátírat a rendeltvényes nevével, minden későbbi hátírat pedig annak nevével van aláírva, ki a közvetlen megelőző hátíratban mint forgatmányos fordul elő. Ha valamely üres forgatmány után további forgatmány következik, az tételeztetik fel, hogy az utóbbi kiállítója üres forgatmány mellett jutott a váltó birtokába.

A kitörölt forgatmányok a birtokosi minőség megbirálásánál mint nem létezők tekintetnek.

A fizető a hátíratok valódiságát vizsgálni nem tartozik.

37. §. A fizetést a váltóban kitett pénznemben kell teljesíteni.

Ha a váltó a fizetés helyén folyamatban nem levő pénznemről vagy számolási értékről szól, — a mennyiben a kibocsátó a fizetést a váltóban kitett pénznemben ezen szóval: »valósággal« vagy más hasonló kifejezéssel határozottan ki nem kötötte, a fizetés az országban folyamatban levő pénznemben teljesíthető azon folyam szerint, melyben azon pénznem, a budapesti értéktőzsdén a fizetési napot megelőzőleg utólszor jegyzett árfolyamok középáraként mutatkozik.

38. §. A váltóbirtokos a felajánlott részlet-fizetést vissza nem utasíthatja.

39. §. A váltó-adós csak a nyugtatványozott váltó kiadása mellett köteles fizetni.

Ha részletfizetést tett, csak azt követelheti, hogy az a váltóra feljegyeztessék s neki arról a váltó másolatán nyugtatvány adassék.

40. §. Ha a fizetés a lejáratkor nem követeltetik, az elfogadó a fizetés hiánya miatt óvás felvételére rendelt határidő eltelte után, a váltóösszeget a váltóbirtokos veszélyére és költségeire, a bíróságnál leteheti. A letétel érvényességéhez a váltóbirtokos megidéztetése nem szükséges.

IX. Fizetési viszkereset.

41. §. A fizetés hiánya miatt a kibocsátó és a forogatók ellen érvényesíthető viszkereset fentartására szükséges:

1. hogy a váltó fizetés végett bemutatassék;
2. hogy ezen bemutatás és a fizetés nem teljesítése kellő időben felvett óvással igazoltassék.

Az óvás a fizetés napján déli 12 óra után vehető fel; legkésőbb azonban a fizetési napra következő második köznapon kell felvételnie.

42. §. Ha valamelyik előző az óvást ezen kifejezéssel: »óvás nélkül« vagy »költségek nélkül« elengedte, a váltóbirtokos ezen előző ellenében, a viszkereset fentartása végett óvással élni nem tartozik. Az óvás elengedése azonban a váltóbirtokost azon kötelezettség alól fel nem menti, hogy a bemutatást kellő időben teljesítse. Ha a váltókötelezett, ki az óvást elengedte, a bemutatás kellő időben megtörténtét tagadja: a bizonyítás terhe őt illeti.

Az óvás elengedése az előzőt az óvási költségek megtérítése alól fel nem oldja.

43. §. A telepített váltókat a telepésnél vagy ha ilyen megnevezve nincs, magánál az intézvényezettől és pedig a telep helyén kell fizetés végett bemutatni. Ugyanott veendő fel az óvás is, ha a fizetés nem teljesítettett.

Ha a váltó a telepésnél kellő időben nem óvatoltatik, a váltóbirtokos nemcsak a kibocsátó és a forogatók elleni viszkeresetét, hanem az elfogadó elleni váltókeresetét is elveszti.

44. §. Az elfogadó elleni váltókereset fentartására a 43. §. második bekezdésében említett eset kivételével óvás felvétele nem szükséges.

Ezen intézkedés kiterjed azon telepített váltókra is; melyeken az intézvényezettől különböző személy telepesként megnevezve nincsen, vagy a telepes egyszersmind a váltó birtokosa.

45. §. A fizetés hiánya miatt óvatolt váltó birtokosa köteles közvetlen előzőjét a váltó ki nem fizetéséről, az óvás felvételétől számítandó két nap alatt írásban értesíteni; e végre azonban elegendő, ha a tudósítás az érintett idő alatt postára adatik.

Minden tudósított előző köteles, a tudósítás vételétől számítandó két nap alatt, saját közvetlen előzőjét hasonló módon értesíteni.

A váltóbirtokos vagy forogató, ki az értesítést elmulasztja vagy azt nem közvetlen előzőjéhez intézi, az ebből eredő károkat az összes, illetőleg az átugrott előzőknek megtéríteni köteles. Ezen felül elveszti ezen személyek elleni igényét a lejáratától a keresetre hozott bírói határozat kézbesítéseig járó kamatokra és költségekre nézve.

46. §. A kellő időben történt értesítés bebizonyítására elegendő, ha póstaigazolvánnyal bizo-

nyíttatik, hogy az érdekelt előző részére a meghatározott napon levél adatott föl, kivéve ha a czímzett fél igazolhatja, hogy a levél mást tartalmazott.

Az értesítés vételének napja hasonlólag postai igazolvánnyal bizonyíttatik.

47. §. Ha valamelyik forgató a váltót hely megnevezése nélkül adta tovább, ez esetben a fizetés meg nem történtéről a forgató azon legközelebbi előzője értesíthető, ki a váltót a helynek megjelölése mellett ruházta át.

48. §. Minden váltókötelezettnek jogában áll követelni, hogy neki a váltó-összegnek, a kamatoknak és költségeknek lefizetése mellett a nyugtatványozott váltó s a fizetés hiánya miatt felvett óvás kiadassék.

Ha több váltókötelezett ajánl fizetést, a váltóbirtokos annak ajánlatát köteles elfogadni, kinek fizetése által legtöbbben szabadulnak a kötelezettség alól.

49. §. A fizetés hiánya miatt megóvatolt váltó birtokosa jogosítva van keresetét, illetőleg viszkeresetét, valamennyi váltókötelezett vagy a váltókötelezettek bármelyike vagy többje ellen szabad választása szerint intézni a nélkül, hogy a be nem pereltek ellen követelési jogát elvesztené.

A váltó-birtokos a forgatmányosok sorrendjéhez kötve nincsen.

50. §. Azon váltóbirtokosnak, ki a váltót fizetés hiánya miatt óvatoltatta, viszkereseti igényei kiterjednek:

1. a ki nem fizetett váltó-összegre és ennek a lejáratától számítandó 6°/_o kamataira;
2. az óvási s egyéb költségekre;
3. $\frac{1}{8}$ ^o/_o váltó-díjra.

E tételeket az esetben is felszámíthatja, ha keresetét egyedül az elfogadó ellen intézi.

A fentebbi összegek oly esetben, midőn a viszkeresett a fizetés helyétől különböző helyen lakik, azon közpáltó-árfolyam szerint számítandók, melylyel a fizetés helyéről a viszkeresett lakhelyére intézvényezett látra szóló váltók birnak.

Ha azonban a fizetés helyéről a most érintett helyre váltó-árfolyam nem jegyeztetik, a viszkeresett lakhelyéhez legközelebbi piac árfolyama szolgál irányadóul.

A váltó-árfolyam a viszkeresett kívánságára közhitelességű árfolyam-jegyzékkel vagy két kereskedő bizonyítványával igazolandó.

51. §. Azon forgató, ki a váltót beváltotta, a korábbi forgatóktól, a kibocsátótól és az elfogatótól követelheti:

1. az általa kifizetett összeget, a fizetés napjától számítandó 6°/_o kamatokkal együtt;
2. a felmerült költségeket;
3. az $\frac{1}{8}$ ^o/_o váltó-díjt.

Ezen összegek oly esetben, midőn a viszkeresett más helyen lakik, azon közpáltó-árfolyam szerint fizetendők, melylyel a viszkeresett lakhelyéről a viszkeresett lakhelyére intézvényezett látra szóló váltók birnak.

Ha a viszkeresett lakhelyéről a viszkeresett lakhelyére váltó-árfolyam nem jegyeztetik, ez a viszkeresett lakhelyéhez legközelebbi piac közpártfolyama szerint számíttatik.

A váltó-árfolyam igazolására nézve az 50. §. határozatai szolgálhatnak irányadóul.

52. §. Az 50. és 51. §. 1. és 3. pontjaiban foglalt határozatok által nincs kizárva az, hogy a viszkeresett a külföldre intézett viszkeresetében az

ott megengedett magasabb tételeket felszámíthassa; ugyanez áll jogában a külföldi viszkeresőnek is, ki belföldre intéz viszkeresetet, azon magasabb tételekre nézve, melyeket kiegyenlítenie kellett.

53. §. A viszkeresőnek jogában áll a viszkeresetre követelése erejéig viszváltót intézvényezni.

Ez esetben követeléséhez számíthatja a viszváltó értékesítésével járó alkusz- és netaláni bélyeg-díjakat is.

A viszváltó látra állítandó ki, s közvetlenül a viszkeresett lakhelyére intézvényezendő.

54. §. A viszkeresett csak a váltó, az óvás és a nyugtatványozott viszkereseti számla kiadása mellett köteles fizetni.

55. §. A forgató, ki az utána következők közül valamelyiket kielégítette, saját hátíratát és az ezt követő hátíratokat kitorólheti.

X. Közbenjárás.

1. Névbecsülési elfogadás.

56. §. Ha a váltón a fizetési helyre szóló szükségbeli utalvány van kijelölve, a váltóbirtokos, ha az elfogadás megtagadtatott, vagy kieszközölhető nem volt, mielőtt biztosítási viszkeresettel élhetne, az óvás felvétele után a váltót elfogadás végett a szükségbeli utalványozottnak bemutatni tartozik.

Több szükségbeli utalványozott közül annál kell a váltót előbb bemutatni, kit korábbi előző jelölt ki; ha azonban ez a váltóból ki nem tűnik, a bemutatás sorrendhez kötve nincsen.

57. §. A váltóbirtokos oly névbecsülési elfogadást, melyet a váltón mint szükségbeli utalványozott meg nem nevezett személy ajánl fel, elfogadni nem tartozik.

58. §. A névbecsülő az elfogadás hiánya miatt felvett óvást a költségek megtérítése mellett magának kiadatni s annak függelékében a névbecsülési elfogadást megjegyeztetni tartozik.

Ugyanaz a névbecsültet a történt közbenjárásról az óvás megküldése mellett tudósítani s e tudósítást az óvatolás napjától számítandó két nap alatt postára adni tartozik. Ha ezt tenni elmulasztja, az ebből eredő kárért felelős.

59. §. Ha a névbecsülő elfogadásában kitenni elmulasztotta, hogy az elfogadás kinek érdekében történt, kétség esetében névbecsültnek a kibocsátó tekintetik.

60. §. A névbecsülő az elfogadás által váltójogi kötelezettséget vállal a névbecsültet követők irányában. E kötelezettsége azonban megszűnik, ha neki a váltó a fizetési napot követő második köznap eltelte előtt fizetés végett be nem mutatatik.

Ha a váltó valamely szükségbeli utalványozott vagy más közbenjáró által névbecsülésből elfogadtatott, a váltóbirtokost és a névbecsült követőit biztosítási viszkereset nem illeti. A névbecsült s ennek előzői azonban viszkeresettel élhetnek.

2. Névbecsülési fizetés.

61. §. Ha a fizetés hiánya miatt óvatolt váltón vagy annak másolatán a fizetési helyre szóló utalvány vagy névbecsülési elfogadás létezik, a váltóbirtokos a váltót, a fizetési napra következő második köznap eltelte előtt a szükségbeli utalványozottnak, illetőleg a névbecsülési elfogadónak fizetés végett bemutatni s az eredményt a fizetés hiánya miatt felvett óvásba vagy ennek függelékébe feljegyeztetni tartozik.

Ebbeli mulasztása az utalványozó, illetőleg a névbecsült és az ezt követők elleni viszkereset elvesztését vonja maga után.

62. §. A váltóbirtokos a névbecsülésből ajánlott teljes fizetést, bárkitől származzék is az ajánlat, vissza nem utasíthatja. Ha az ily ajánlatot visszautasítja, viszkeresetét a névbecsült és követői ellen elveszti.

63. §. A névbecsülő a fizetés által a váltóbirtokosnak az elfogadó, a névbecsült, s ennek előzői elleni jogaiba lép; ennél fogva követelheti, hogy neki a váltó s a fizetés hiánya miatt felvett óvás, — ez utóbbi a költségek megtérítése mellett átadassék.

64. §. Több névbecsülési fizetést ajánlók közül elsőség azt illeti, kinek fizetése által legtöbbben szabadulnak a kötelezettség alól.

Azon közbenjáró, ki a váltót kifizeti, jóllehet, hogy más, kít a váltó vagy az óvás tartalma szerint elsőség illetendett, a fizetésre késznek ajánkozott, nem indíthat viszkeresetet azon forgatók ellen, kik a jogosultabb közbenjáró részéről ajánlott fizetés folytán a kötelezettség alól szabadultak volna.

65. §. A névbecsülő elfogadó, ki a fizetést azért nem teljesítheti, mert a váltót az intézvényezett vagy más közbenjáró fizette ki, a fizetéstől $\frac{1}{8}\%$ váltódíjt követelhet.

XI. A váltókezességről.

66. §. A kezességnek magára a váltóra, vagy annak másolatára, vagy a váltóhoz vagy a másolathoz csatolt toldatra írva és a 3. §. 5. pontja alatt meghatározott módon aláírva kell lennie, különben váltójogi kötelezést nem szül.

67. §. A váltókezesség, mely egyetemleges fizetési kötelezettséget állapít meg, akkor is érvényes, ha az kiért a kezesség elvállaltatott, szenvedő váltóképességgel nem bír. Ha világosan kitéve nincsen, hogy a kezesség kiért vállaltatott, ez az elfogadóért és ha a váltó még elfogadva nincsen, a kibocsátóért vállaltatnak tekintetik.

68. §. A váltótulajdonos kötelessége a kezes elleni váltókereseti, illetőleg viszkereseti jog megszerzésére és fentartására mindazokat teljesíteni, melyeket a jelen törvény azon váltókötelezettek elleni kereseti, illetőleg viszkereseti jog fentartására előszab a kikért a kezesség elvállaltatott.

69. §. Ha a váltót a kezes fizeti ki, ez váltójogi keresetet nyer az ellen, kiért a fizetést teljesítette. A többi váltókötelezettek ellen öt kereseti vagy viszkereseti jog csak annyiban illeti, a mennyiben e jog azt, kiért a fizetést teljesítette, a fizetés esetében hasonlólag illetné.

XII. A váltók többszörözése.

1. Váltómásodlatok.

70. §. Az idegen váltó kibocsátója köteles a rendelvényes kivánságára a váltót több egyenlő példányban kiállítani. E példányok a szövegben »első«, »másod«, »harmad« stb. váltónak nevezendők, ellenkező esetben minden egyes példány önálló váltónak tekintetik.

A másodlatok kiállítását a forgatmányos is követelheti, e végett közvetlen előzőjéhez fordulván, ki ismét saját előzőjét keresi meg, míg a megkeresés a kibocsátóhoz kerül. Ez a kiállított másodlatokat az említett módon a forgatmányoshoz juttatja, mely alkalommal a forgatók a másodlatokat eredeti hátíraikkal ellátni tartoznak.

71. §. Ha a váltónak több egyenlő példánya közül valamelyik kifizettetik, ez által a többi példányok erejüket elvesztik.

E tekintetben kivételnek van helye:

1. a forgatóra nézve, ki ugyanazon váltónak több példányát különböző személyekre ruházta át és az oly későbbi forgatókra nézve, kiknek aláírásai a fizetéskor visszamaradt példányokon léteznek. Ezek a vissza nem adott példányokon levő forgatmányaiknál fogva felelősek maradnak.

2. Az elfogadóra nézve, ki ugyanazon váltónak több példányát fogadta el. Ez a fizetéskor vissza nem adott példányokon levő elfogadásánál fogva felelős marad, a mennyiben magából a többszörös elfogadásból ki nem tűnik, hogy ez csak azon feltétel mellett történt, a mennyiben valamelyik példány még elfogadva nem lenne.

72. §. Ki a váltónak több példánya közül egyet elfogadás végett elküldött, köteles a többiekben megjegyezni, hogy az elfogadás végett elküldött példány kinél található; e megjegyzés elmulasztása azonban a váltót erejétől meg nem fosztja.

Az elfogadás végett elküldött példány gondviselője köteles azt annak kiadni, ki az átvételre jogosultságát forgatmányosi minőséggel (36. §.) vagy egyébként igazolja.

73. §. A váltóbirtokos, azon másodlat alapján, melyre feljegyeztetett, hogy az elfogadás végett elküldött példány kinél található, elfogadás hiánya miatt biztosítási és a fizetés hiánya miatt fizetési viszkeresettel csak úgy élhet, ha óvással igazolja:

1. hogy az elfogadás végett elküldött példány neki a gondviselő által ki nem adatott, és

2. hogy az elfogadás, illetőleg a fizetés a másodlatra nem teljesített.

2. Váltómásolatok.

74. §. A váltómásolatnak a váltó teljes szövegét, a rajta levő hátiratokkal és megjegyzésekkel együtt kell tartalmaznia. E mellett kitüntendő a másolaton, hogy mint másolat meddig terjed.

Ha az eredeti példány elfogadás végett elküldetik, a másolaton megjegyzendő, hogy az elküldött eredeti példány kinél található. E megjegyzés elmulasztása azonban a forgatmányozott másolatot váltó-erejétől meg nem fosztja.

75. §. A másolaton levő eredeti forgatmány a forgatót ép úgy kötelezi, mintha az eredeti váltót forgatta volna.

76. §. Az eredeti példány gondviselője köteles azt annak kiadni, ki jogosultságát az átvételre, a másolaton levő eredeti hátírral vagy más módon igazolja.

Ha a gondviselő az eredeti példány kiadását megtagadja, a másolat birtokosa azon forgatók ellen, kiknek eredeti hátírratai a másolaton vannak, elfogadás hiánya miatt biztosítási, fizetés hiánya miatt pedig fizetési viszkeresettel csak a 73. §-ban érintett óvás felvétele után élhet.

XIII. Elveszett váltók.

77. §. Az elveszett váltó tulajdonosa annak megsemmisítését a fizetési hely illetékes bíróságánál kérelmezheti.

A kérvényező kötelessége a váltó másolatát bemutatni vagy legalább annak lényeges tartalmát megjelölni és a váltó előbbi birtoklását kimutatni.

Ha a bíróság a beterjesztett adatokat elégségeseknek találja, az elfogadónál a fizetést betiltja és hirdetményt bocsát ki, melyben a váltó birtokosát felszólítja, hogy igényeit a váltó felmutatása mellett 45 nap alatt bejelentse.

A 45 napi határidő, ha a váltó még le nem járt, a lejáratot követő első naptól, lejárt váltónál a váltó megsemmisítési eljárás megindítása iránt kibocsátott hirdetménynek a hivatalos hirdalában első megjelenését követő naptól számítatik.

78. §. A megsemmisítési eljárás folyamatba tétele után a váltótulajdonos, feltéve, hogy a váltó már lejárt, az elfogadótól a váltó-összeg kifizetését követelheti, ha a megsemmisítésig kellő biztosítékot nyújt. Ily biztosíték adása nélkül a váltótulajdonos csak azt követelheti, hogy az elfogadó a váltó-összeget bírói kezekhez letegye.

A váltótulajdonos oly telepített váltók megsemmisítését, a melyeken az intézvényezettől különböző személy van telepesként kijelölve, csak akkor kérelmezheti, ha a telepesnél kellő időben történt bemutatást óvással igazolja.

79. §. Ha a kibocsátott hirdetmény folytán váltóbirtokosul senki nem jelentkezett, a váltó semmisnek nyilváníttatik. — Ha a birtokos a váltót a kitűzött határidő alatt bemutatja, a megsemmisítési eljárás megszüntetetik és a körvényező a részére elrendelt tilalom feloldása mellett, tulajdoni jogának a váltóbirtokos elleni érvényesítésére a köztörvény útjára utasítandó.

A váltó megsemmisítése után, annak bíróilag elismert tulajdonosa, az elfogadótól a váltó kifizetését váltójogi úton követelni jogosítva van.

80. §. Ki váltóbirtokosi minőségét a 36. §. határozatai szerint igazolja, a váltó kiadására csak

az esetben kötelezhető, ha őt annak megszerzésénél rosszhiszeműség vagy vétkes gondatlanság terheli.

XIV. Hamis és hamisított váltók.

81. §. A váltón előforduló hamis vagy hamisított aláírások a rajta levő valódi aláírások váltójogi erejére befolyást nem gyakorolnak.

82. §. Ha a váltó meghamisíttatik, azon forgatók, kik azt a meghamisítás előtt rubázták át, a váltó eredeti tartalma szerint felelősek, ellenben azok, kik a váltót a meghamisítás után forgatták, a meghamisított tartalom szerint kötelezvék.

Kétség esetében az vélelmeztetik, hogy a forgatómányok a meghamisítás előtt keletkeztek.

83. §. Az előbbeni cikk határozatai meghamisítás esetében, az elfogadóra és a kezesre is nyerne alkalmazást.

XV. A váltó-elévülés.

84. §. Az elfogadó elleni váltójogi kereset, a váltó lejárataától számítandó három esztendő alatt évül el.

85. §. A váltóbirtokosnak a kibocsátó s a többi előzők elleni viszkereseti igényei elenyésznek :

1. három hónap alatt, ha a váltó Európában volt fizetendő, Islandot és a Farói szigeteket kivéve ;

2. hat hónap alatt, ha a váltó Ázsiának és Afrikának közép- és fekete-tenger melletti partvidékein és ezen tengereknek az említett földrészekhez tartozó szigetein volt fizetendő ;

3. tizennyolcz hónap alatt, ha a váltó valamely más Európán kívüli országban vagy Islandban, vagy a Farói szigeteken volt fizetendő.

A váltóbirtokos ellen a fennebbi esetekben az elévülési idő az óvás felvétele napjával veszi kezdetét.

86. §. A forgatónak a kibocsátó s a többi előzők elleni viszkereseti igényei elévülnek:

1. három hónap alatt, ha a viszkereső Európában lakik, Islandot és a Farói szigeteket kivéve;

2. hat hónap alatt, ha a viszkereső Aziának és Afrikának a közép- és fekete-tenger melletti partvidékein és ezen tengereknek az említett földrészekhez tartozó szigetein lakik;

3. tizennyolcz hónap alatt, ha a viszkereső valamely más Európán kívüli országban vagy Islandban avagy a Farói szigeteken lakik.

A forgató ellen a határidő, ha előbb fizetett, mintsem ellene váltókereset indított, a fizetés napjától, minden más esetekben pedig a keresetlevél kézbesítési napjától kezdődik.

87. §. Az elévülés a kereset megindítása által, de csak azon váltókötelezett irányában szakíttatik meg, ki ellen a kereset intéztetett.

A váltó-viszkeresettel megtámadott forgató jogosítva van viszkereseti jogainak, az elévülés elleni biztosítására, előzője ellen keresetlevél helyett perbejelentéssel élni.

A perbejelentő viszkereseti jogainak elévülése, az ellene hozott bírói határozat jogerőre emelkedésének időpontjától veszi kezdetét.

88. §. Az elévülés hivatalból figyelembe nem vétetik.

89. §. A váltóadás ellen nyitott csőd tartama alatt az elévülés meg nem kezdődik és félbeszakad, ha az elévülés már kezdetét vette.

90. §. Ha a váltó kibocsátójának vagy elfogadjójának váltói kötelezettsége elévülés által vagy az által, hogy a váltójogok fentartására szükséges cselekmények elmulasztattak, megszűnik — ezek a váltóbirtokos irányában köztörvényi úton csak

annyiban maradnak kötelezve, a mennyiben ennek kárával gazdagodnának.

A forgatók ellen, kiknek váltókötelezettsége megszűnt, ily keresetnek helye nincsen.

XVI. A váltóhitelező jogai.

91. §. A váltókibocsátó, forgató, elfogadó és kezes a váltó minden birtokosa irányában egyetemlegesen vannak kötelezve. Ezen egyetemleges kötelezettség kiterjed mindenre, mit a váltóbirtokos a váltókötelezettségek nem teljesítése miatt követelni jogosítva van.

92. §. A váltóadás csak oly kifogásokkal élhet, melyek magából a váltójogból erednek, vagy melyek őt a mindenkori felperes ellen közvetlenül illetik.

93. §. A váltóadás azon kifogással, hogy a váltón akkor, midőn arra az elfogadás vagy más nyilatkozat vezetett, valamely lényeges kellék hiányzott, a harmadik jóhiszemű váltóbirtokos ellen egyáltalán nem, mások ellen pedig csak annyiban élhet, a mennyiben bebizonyítani képes, hogy az utólagos kitöltés a létrejött megállapodás ellenére történt.

94. §. A kölcsönös követelések leszámításának csak akkor van helye, ha az adóst a mindenkori felperes ellen valódi lejárt váltóbeli, vagy jogérvényes bírói határozattal vagy bírói egyezséggel megállapított pénzbeli követelés illeti.

XVII. Külföldi törvényhozás.

95. §. A szenvedő váltóképesség külföldiekre nézve rendszerint azon ország törvényei szerint ítélendő meg, melyhez a váltókötelezett mint alattvaló tartozik.

Azonban a saját hazája törvényei szerint váltóképességgel nem bíró idegen, a belföldön elvállalt váltói kötelezettségért felelős, ha őt ezen törvény szerint a váltóképesség megilleti.

96. §. A külföldön kiállított váltóknak és váltónyilatkozatoknak lényeges kellékei azon hely törvényei szerint itélendők meg, a hol azok keletkeztek.

Ha azonban a külföldön keletkezett váltónyilatkozatok a belföldi törvény rendeleteinek megfelelnek, a váltóra később vezetett és a belföldön keletkezett nyilatkozatok jogérvényessége a külföldi törvény alapján meg nem támadható.

Váltójogi hatályal bírnak azon nyilatkozatok is, melyek belföldiek közt külföldön keletkeznek, habár csak a belföldi törvény rendeleteinek felelnek is meg.

97. §. A váltói jogok érvényesítése vagy fentartása végett külföldön teljesített cselekvények alakai kellékei azon hely törvényei szerint itélendők meg, a hol azok teljesítették.

XVIII. Az óvás.

98. §. A váltó-óvásokat közjegyzői székelyeken és e helyekhez csatolt járásbirósági területen a közjegyző, más járásokban a járásbíró, aljárásbíró, a járásbirósági jegyzők és aljegyzők teljesítik.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 213. §-ának a kinevezett váltójegyzők eddigi hatáskörének fenntartására vonatkozó intézkedése érintetlenül hagyatik.

99. §. Az óvásnak magában kell foglalni:

1. a váltónak vagy a másolatnak és minden rajta levő hátiratnak s megjegyzésnek hű mását;

2. nevét vagy czégnjét azon személyeknek, a kik részére és a kik ellen az óvás felvétellett;

3. az óvatolt személyhez intézett felszólítást, ennek válaszát vagy annak megjegyzését, hogy nem válaszolt vagy feltalálható nem volt;

4. névbecsülési elfogadás vagy fizetés esetében annak megemlítését, hogy ki által, kiért és mily módon lett a névbecsülés ajánlva és teljesítve;

5. a helyet, évet, hónapot és napot, melyen a felszólítás — 3. pont — történt, illetőleg siker nélkül megkísértetett; végre

6. az óvatoló személy aláírását hivatalos posztójével.

100. §. Ha ugyanazon váltójogi kötelezettség teljesítése több személytől követelendő, a többszörös felszólítások egy óvási oklevélbe foglalhatók.

101. §. Az óvatoló személyek kötelesek az óvást a váltóbirtokosnak vagy meghatalmazottjának eredetiben haladéktalanul kiadni.

Együttal a felvett óvásokat egész kiterjedésben egy e végre vezetendő laponként folyó számmal ellátott és hitelesített jegyzőkönyvbe napról-napra idő- és sorrendben bevezetni és az érdekelt feleknek vagy ezek jogutódainak a költségek megtérítése mellett akár egyszerű, akár hiteles másolatban bármikor kiadni tartoznak.

XIX. A bemutatás és egyéb váltó cselekmények helye és ideje.

102. §. Az elfogadás vagy fizetés végetti bemutatás, az óvás, valamint általában azon cselekvények, melyek a jelen törvény szerint a váltói jogok érvényesítése vagy fentartása végett valamely személynél teljesítendők, ez utóbbinak üzleti

helyiségeiben, ilyenek hiányában pedig annak lakásán és pedig délelőtt 9—12 óra közt, délután pedig 2—5 óra közt eszközözendők. Az ily cselekvények más helyen, például a tőzsdén, csak az érdekeltek beleegyezésével történhetnek.

Az, hogy az üzleti helyiség vagy a lakás ki-puhatóló nem volt, igazoltnak csak akkor tekintetik, ha az óvatoló személy e részbeni tudakozódása a helybeli rendőri hivatalnál, illetőleg a községi előlrájóságnál siker nélkül maradt s e körülmény az óváshban kiemeltetik.

103. §. Ha a váltó lejárata vasárnapra vagy Gergely naptár szerinti valamely közönséges ünneppnapra esik, a fizetés csak a legközelebbi köznapon követelhető.

Ezen intézkedés kiterjed a váltó-másolatok és másolatok kiállítására, az elfogadás iránti nyilatkozatra, az óvás felvételére, valamint minden, a váltóból folyó kötelezettség teljesítésére.

XX. Hiányos aláírások.

104. §. Váltó-nyilatkozatok, melyek névaláírás helyett keresztvonással vagy más kézjeggyel eszközöltetnek, váltójogi hatálylyal rendszerint nem bírnak.

Azoknak váltó-nyilatkozata, a kik nevüket testi fogyatkozás miatt nem írhatják alá, érvényes, ha névaláírás helyett bírőilag vagy közjegyzőileg hitelesített kézjeggyel eszközöltetik.

105. §. Ki valamely váltó-nyilatkozatot mint másnak meghatalmazottja ír alá a nélkül, hogy erre felhatalmazva lenne, személyesen és azon minőségben felelős, melyben az állítólagos meghatalmazó felhatalmazás esetében felelős lett volna.

Hasonló módon és személyesen felelősek azon gyámok és egyéb képviselők is, kik jogosultságuk túllépésével irnak alá váltó-nyilatkozatot.

XXI. A zálog- és visszatartás-jog.

1. Zálogjog.

106. §. A váltó-birtokos magát azon tárgyakból, melyekre magán-úton zálog-jogot nyert, ha az adós kötelezettségének kellő időben eleget nem tesz, váltói úton kielégítheti, és e végből:

1. az ingóságokat a váltó-eljárás szabályai szerint kielégítésre fordíthatja;

2. a tőzsdei árfolyammal bíró papirokat a lejárati napján a helybeli tőzsdén. ha pedig a lejárati helyén tőzsde nem létezik, a lejárati napot követő harmadik napon a legközelebbi tőzsdén eladhatja, vagy pedig azokat az azon napi árfolyamban követelése erejéig megtarthatja. Köteles azonban erről az adóst e cselekmények valamelyikének foganatosítását követő 24 óra alatt levélben értesíteni. A legközelebbi tőzsde alatt oly értékpapirokra nézve, melyek belföldi tőzsdén jegyeztenek, belföldi, más értékpapirokra nézve külföldi tőzsde értendő;

3. a váltóbeli vagy egyéb követeléseket behajthatja vagy követelése erejéig megtarthatja.

A váltó-birtokost ezen jogok még azon esetben is megilletik, ha az adós időközben csőd alá került.

Köteles azonban mindegyik esetben — a menyiben teljes kielégítést nyert, az adósnak, illetőleg a csőd-tömegnek az eredeti váltót kiszolgáltatni és a netaláni felesleget kiadni.

107. §. Ha a váltó-birtokos oly mulasztást követ el, mely a zálogul szolgáló tárgy vagy köve-

telés részben vagy teljes elvesztését vonja maga után, az adósnak kártérítéssel tartozik.

2. Megtartási jog.

108. §. A váltó-birtokos lejárt váltóbeli követelése tekintetében megtartási joggal élhet adósának azon pénzeire, ingóságaira és értékpapirjaira, melyek jogszerű úton tényleges birtokába, vagy rendelkezése alá kerülnek.

E jog azonban nem gyakorolható, ha a fentebb érintett tárgyak akár az adós, akár egy harmadik által az átadás előtt vagy átadás alkalmával meghatározott rendelkezés mellett kerülnek a hitelező birtokába.

A váltó-birtokos le nem járt követelésére nézve is megtartási joggal élhet, ha az adós csőd alá került, vagy ha az ellene valamely pénzbeli tartozás miatt megkísérlett valamely végrehajtás sikertelen marad.

Ez esetben az adós utasítása vagy a határozott rendelkezés sem zárják ki a megtartási jog gyakorlását, ha az érintett ténykörülmények a tárgyak átadása után következtek be vagy a hitelező azokról a tárgyak átvétele után értesült.

A váltó-birtokos, kit ezen szakasz értelmében tartási jog illet, köteles annak gyakorlásáról az adóst azonnal értesíteni.

109. §. A megtartási jog kereset útján érvényesíthető s hatályára nézve a kézi záloggal egyenlő.

III. RÉSZ.

A saját váltó.

110. §. A saját váltó lényeges kellékei :

1. A váltó-elnevezés magában a váltó szövegében, vagy ha az nem magyar nyelven állítottott

ki, annak a nem magyar nyelven megfelelő kifejezés ;

2. a fizetendő pénzösszeg kitétele. Ha az összegben felül járulékok köttetnek ki, ezen kikötés nem létezőnek tekintetik ;

3. azon személy vagy cég megnevezése, melynek részére vagy rendeletére a fizetés teljesítendő ;

4. a fizetés ideje (3. §. 4. p.) ;

5. a kibocsátó név vagy cég aláírása ;

6. a kiállítás helyének, évének, hónapjának és napjának kitétele.

111. §. Saját váltóknál, melyekben külön fizetési hely kijelölve nincsen, a kiállítás helye fizetési helynek s egyszerűen a kibocsátó lakhelyének tekintendő.

112. §. Jelen törvénynek az idegen váltóra vonatkozó következő intézkedései — a saját váltókra is kiterjesztetnek :

1. a 4. és 6. §. a váltó külalakjára ;

2. a 8—16. §. a váltóforgatmányra és engedményre ;

3. a 19. és 20. §. a lát után szóló váltók bemutatására, azon különbséggel, hogy a bemutatásnak a kibocsátónál kell történni ;

4. a 29. §. a biztosítási viszkeresetre azon különbséggel, hogy az a kibocsátónál hiányzó biztonság miatt követelhető.

5. a 30—40. §. a lejáratra és fizetésre azon különbséggel, hogy a váltóösszeg letétmenyezése a kibocsátó által eszközölhető ;

6. a 41. és 42., valamint a 45—55. §. a fizetési viszkeresetre ;

7. a 61—64. §. a névbecsülési fizetésre ;

8. a 66—69. §. a váltó kezességre azon kü-

lönbséggel, hogy ha nincs kitéve, kiért vállaltatott a kezesség, ez a kibocsátóért vállaltnak tekintetik ;

9. a 74—76. §. a váltomásolatokra ;

10. a 77—83. §. az elveszett és hamis váltókra, azon különbséggel, hogy a 77. §. esetében a fizetés a kibocsátó által teljesítendő ;

11. a 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 108. és 109. §. intézkedései, a mennyiben a váltóelévülés általános elveire, a forgatók elleni viszkereseti jog elévülésére, a váltóhitelezők kereseti jogaira, a külföldi törvényhozásra, a bemutatás és egyéb váltójogi cselekmények helyére és idejére, a hiányos aláírásokra, valamint a zálog- és visszatartási jogra vonatkoznak.

113. §. A telepített saját váltót a telepesnél és ha ilyen megnevezve nincsen, a kibocsátónál és pedig a telep helyén kell fizetés végett bemutatni. Ugyanott veendő fel az óvás is, ha a fizetés nem teljesített.

Ha a váltó a telepesnél kellő időben nem óvatoltatik, a váltóbirtokos nem csak a forgatók elleni viszkeresetét, hanem a kibocsátó elleni váltókeresetét is elveszti.

Nem telepített váltót, továbbá oly telepített váltót, a melyen telepesként külön személy megnevezve nincsen, végre azon telepített váltót, a melyen a telepes egyszersmind váltóbirtokos, a kibocsátó elleni váltókereset fentartására lejáratkor megóvatolni nem szükséges.

114. §. A saját váltó kibocsátója elleni váltójogi igények a váltó lejárati naptól számítandó három év alatt évülnek el.

Átmeneti és életbeléptetési intézkedések.

115. §. A jelen törvény életbeléptetése előtt kiállított váltók és váltónyilatkozatok kellei, valamint a törvény életbeléptetése előtt váltókötelezettséget elvállalt személyek szenvedő váltóképessége az eddigi törvények alapján bírálendő meg.

116. §. Jelen törvénynek a váltóból eredő kereseti és viszkereseti jogokra, azok fentartására s elenyészésére vonatkozó intézkedései kiterjednek azon, e törvény életbeléptetése után lejáró váltókra is, melyek »jelen törvény hatályba lépte előtt állítottak ki.«

117. §. Azon váltók, melyek elévülése jelen törvény életbeléptetése előtt már kezdetét vette, a kereseti, valamint a viszkereseti jog elévülése tekintetében az eddigi törvények szerint bírálendók meg.

118. §. Az igazságügyi minister felhatalmaztatik addig is, míg a polgári perekben követendő eljárás a peres ügyek minden nemére kiterjedőleg törvény által szabályoztatik, a váltóügyekben követendő eljárást rendeletileg megállapítani.

119. §. Jelen törvény életbeléptetése időpontjának meghatározásával, valamint e törvény végrehajtásával az igazságügyi minister, illetőleg Horvát-Szlavonországban a horvát-szlavon-dalmátországi bán bizatik meg.

TÁRGYMUTATÓ.

(A számok a szakaszok számai).

Aljársbíró 98.
 Alkuszdíj 58.
 Árfolyam 37. 106.
 Árfolyamjegyzék 50.
 Átmeneti intézkedések 115.
 116—119.
 Átruházás 9.
 Átugrott előzők 45.
 »Behajtás végett« 15.
 Belföldiek 98.
 Bélyegdíj 58.
 Bemutatás 24. 41. 42. 78.
 112.
 — határideje 18. 31.
 Bemutatói határidő kijelölése 19.
 Bemutatásra 3.
 Beszámítás 94.
 Biztonság hiánya 29.
 Biztosítás 25. 26. 29.
 — mennyisége 25. 29.
 — módja 25. 29.
 Biztosítási viszkereget 25.
 26—29. 56. 60. 73. 112.
 — — biztonság hiánya miatt 29.
 — — elfogadás hiánya miatt 25—29.
 Biztosíték 27. 29.
 — visszaadásának esetei 28.
 29.
 Cselekvény 97.
 Csőd 29. 89. 106. 108.
 Csődösszeg 106.
 Egyetemleges kötelezettség 91.

Elévülés 87. 89. 112.
 — félbeszakítása 87. 89.
 — következménye 90.
 Elévülési idő 85.
 Elfogadás 7. 12. 17. 18. 19.
 20—23. 25. 26. 29. 32.
 71—73. 103.
 — hiánya 25—28.
 — végetti bemutatás: általában 17.; helye 102.; ideje 103.; igazolása 20.; lát utáni váltóknál 19.; vásárlási váltóknál 18.
 — vissza nem vonható 21.
 Elfogadásérti felelősség 7.
 Elfogadó 9. 29. 40. 51. 68.
 67. 71. 77. 79. 83. 90. 91.
 — csődbejutása 29.
 — egyetemleges kötelezettsége 91.
 — elleni jogokba való lépés 63.
 — kötelezettsége 40.
 — — köztörvényi uton 90.
 — letéteményezési joga 40.
 Elfogadóérti kezesség 67.
 Előző 15. 26. 29. 42. 45. 46.
 47. 63.
 — biztosítás követelési joga 26. 29.
 — elleni jogokba való lépés 63.
 — értesítése 15. 45. 46. 47.
 Elvesztett váltó 77. 112.
 Engedmény 77. 112.
 Engedményes 16.

Tárgymutató.

Engedményező 16.
 Életbeléptetési intézkedések 115—119.
 Értékpapírok 106. 108.
 Írtéktőzsde 37. 102. 106.
 Félhónap 82.
 Fizetés 33. 37. 40. 48. 78.
 77. 112.
 — betiltása 77.
 — helye 3. 24. 111.
 — ideje 3.
 — végetti bemutatás 102.
 Fizetési nap 30. 33.
 — viszkereget 28. 41—55.
 Fizető 65.
 Forgató 9. 12. 14. 15. 19.
 20. 24. 25. 29. 31. 43. 47.
 51. 55. 64. 71. 75. 87. 90.
 91. 113.
 — bemutatási határidőt jelölhet ki 19.
 — biztosítást követelhet 29.
 — egyetemleges kötelezettsége 91.
 — elleni viszkereget megszünetése 24.
 — elleni viszkereget korlátozása 64.
 — felelőssége elfogadásért 7.
 — — kifizetésért 7.
 — felelősségének megszűnése 14. 19.
 — hátrát kitörleszi joga 55.
 — jogai 51. 87.
 — jogaiba való lépés 14.
 — perbejelentési joga 87.
 Forgatótól biztosítás követelhető 25.
 Forgatmány 8. 9. 10. 11. 12.
 13. 15. 75. 112.
 Forgatmányos 9. 13. 14. 15.
 36. 45. 49. 70.
 Gyám 105.

Hamis aláírás 81.
 — váltó 112.
 Hamisított aláírások 81.
 Hátrát 38. 55.
 Hátrátok valódisága 36.
 Hirdetmény 77. 79.
 Idegen váltó lényeges kellei 3. 6.
 Időszámítás 34.
 Ingóságok 106. 108.
 Intévényes 3.
 Intévényezett 3. 5. 9. 20.
 21. 22. 23. 24. 43. 44. 65.
 78.
 Intévényezett saját váltó 5.
 Intévényező 3.
 Járásbíró 98.
 Járásbírói aljegyző 98.
 — jegyző 98.
 Jegyzőkönyv 101.
 Kamat 45.
 Kártérítés 107.
 Kelet utánra szóló váltó 32.
 Keltezés 20.
 Kereset 49. 69.
 Keresztvonás 104.
 Kezes 69. 83. 91.
 Kezesség 66.
 Képviselő 105.
 Kézi zálog 109.
 Kézjegy 104.
 Kiállítás helye 3. 111.
 Kibocsátó 3. 5. 7. 8. 9. 19.
 20. 23. 24. 25. 31. 37. 48.
 51. 59. 67. 70. 90. 91. 112.
 113.
 — egyetemleges kötelezettsége 91.
 — elleni viszkereget elvesztése 19. 20. 24.
 — felelőssége elfogadásért 7.
 — — kifizetésért 7.
 — — köztörvényi uton 90.

- Kibocsátó kötelessége 51.
 — lakhelye 111.
 — névbecsültnek tekinthető 59.
 — rendkívényeskint önmagát is kijelölheti 5.
 — váltójogi felelőssége 7.
 Kibocsátóérti kezesség 67.
 Kibocsátótól biztosítás követelhető 25.
 Kifizetés 7. 12.
 Kifogás 92. 93.
 Kitérőlt forgatmány 36.
 Költségek 45.
 »Költségek nélkül« 42.
 »Kötelezettség nélkül« 12.
 Közbenjárás 58.
 Közbenjáró 60. 64. 65.
 Középár 37.
 Középváltóárfolyam 50. 51.
 Közjegyző 98.
 Községes ünnepnap 103.
 Községi előjáróság 102.
 Külföld 96.
 Külföldiek 95.
 Külföldi törvényhozás 112.
 Lakás 102.
 Látra szóló váltó 31.
 Lát utánra szóló váltó 32.
 Lejárat 20. 30. 32. 34. 112.
 Lényeges kellék 93.
 Letétel 40.
 Másodlat 70. 78. 108.
 Másolat 10. 16. 39. 66. 75. 78. 77.
 Meghamisítás 82. 83.
 Meghatalmazás 29.
 »Meghatalmazásul« 15.
 Meghatalmazott 105.
 Megsemmisítés 77.
 Megsemmisítési eljárás 77. 78. 79.
 Magtartási jog 108. 109. 112.
- Mulasztás 107.
 »Nem rendeltre« 8. 13.
 Nem teljeskorúak 1.
 Névbecsülés 62.
 Névbecsülési elfogadás 57. 58. 61.
 — elfogadó 61. 65.
 — fizetés 112.
 Névbecsült 58. 59. 60. 63.
 Névbecsült 58. 59. 60. 61. 62. 63.
 Nők 1.
 Nyilatkozat 2. 6. 21. 96.
 Ó-időszámítás 34.
 Óvás 14. 20. 26. 29. 40. 41. 42. 44. 48. 56. 58. 61. 63. 64. 78. 76. 78. 98. 99. 101. 102. 103. 113.
 — elengedése 42.
 — elfogadó ellen 44.
 — felvételének ideje 41.
 — — nélkülözhetősége 44.
 — helye 102. 113.
 — joghatálya 26.
 — kellékei 99.
 — kiadása 48. 58. 63. 101.
 — napja bemutatási nap 20.
 — teljesítésére jogosítottak 98.
 — utáni bemutatás 58.
 — — forgatás 14.
 »Óvás nélkül« 42.
 Óvasi költségek 42.
 — oklevél 100.
 Papír 106.
 Perbejelentés 87.
 Perbejelentő 87.
 Pénz 108.
 Pénz nem 37.
 Pénzösszeg 3. 4.
 Postaigazolvány 46.
 Rendelkezés 109.

- Rendkívényes 3. 5. 8. 36. 70.
 Rendőri hivatal 102.
 Részletfizetés 38. 39.
 Roazhiszemiség 80.
 Sajátváltó 114.
 — lényeges kellékei 110. 111.
 Saját rendeltre szóló váltó 5.
 Számolási érték 37.
 »Szavatosság nélkül« 12.
 Szenvedő váltóképesség 1. 2. 95.
 Szükségbeli utalvány 58.
 Szükségbeli utalványozott 29. 57. 60. 61.
 Telep helye 24. 48.
 Telepes 24. 43. 44. 78. 113.
 Telepített váltó 24. 43. 44. 78.
 Telepített sajátváltó 113.
 Teljes fizetés 62.
 Testi fogyatkozás 104.
 Tetzásra 3.
 Toldat 10. 16. 60.
 Törlés 6.
 Tudósítás 45.
 Új időszámítás 34.
 Utalvány 61.
 Utalványozó 61.
 Utólagos kitérés 93.
 Üres forgatmány 11. 36.
 — hátirat 10.
 Üzleti helyiség 102.
 »Vagy rendeltre« 15.
 »Valósággal« 37.
- Vasárnap 103.
 Váltódíj 50. 51. 65.
 Váltóelnevezés 3.
 Váltófolyam 51.
 Váltójegyző 98.
 Váltójogi igény 114.
 — kereset 23.
 Váltóképesség 95.
 Váltókereset 43. 44. 113.
 Váltókezesség 67. 112.
 Váltómásolat 74. 103. 112.
 Váltónyilatkozat 96.
 Vásári váltók 18. 35.
 Végrehajtás 29. 108.
 Vétkes gondatlanság 80.
 Viszkereset 18. 19. 20. 24. 29. 31. 41. 42. 43. 49. 61. 64. 76. 112. 113.
 — biztonság hiánya miatt 29.
 — elfogadás hiánya miatt 25—28.
 — elvesztése 19. 20. 24. 43. 61. 113.
 — fentartásának kellékei 41
 — kizárása 64.
 — korlátozása 64.
 — megszűnése 24.
 Viszkereseti igények 50.
 — jog 69. 112.
 — számla 54.
 Viszkeresett 50. 51. 58. 54.
 Viszkereső 26. 27. 52. 58.
 Viszváltó 58.
 Zálogjog 108. 112.

Az Eggenberger féle könyvkereskedésben továbbá megjelent:

ANYAGI ÉS ALAKI V Á L T Ó J O G.

Irta

Dr. APÁTHY ISTVÁN.

I. RÉSZ.

ANYAGI VÁLTÓJOG.

MÁSODIK JAVITOTT ÉS BŐVITETT KIADÁS.

— Ára 3 frt. —

II. RÉSZ.

VÁLTÓELJÁRÁS. IROMÁNYPÉLDÁKKAL.

MÁSODIK JAVITOTT ÉS BŐVITETT KIADÁS.

— Ára 2 frt. —

Szerző a jelen munkában, mely „Anyagi és alakí váltójog“ című művének első és második részét képezi, a váltótörvény tudományos feldolgozását tűzte ki feladatául, tekintettel lévén egyuttal a gyakorlati élet követelményeire. A szerző neve és állása, részünkről feleslegessé tesz minden ajánlatot; mert mindenki által osztott véleményt fejezünk ki, ha azt állítjuk, hogy a szerző a jelen munka megírásával az elméletnek és a gyakorlatnak egyaránt fontos szolgálatot tett. A szerző világos és egyszerű irmodorát a jelen munkában is megtartotta; mi által az, a váltótörvény tulságos rövidsége és abstract természeté mellett is, az egyes váltójogi intézmények sikeres tanulmányozását a laicusra nézve is lehetővé tette. A munka gyakorlati értékét nemcsak a judicatura gondos méltatása, hanem a váltótörvény egyes §§-ainak szösz szerint felvétele is emeli.

60-

Helyben

1903

NKE EKK KTK Kari Könyvtár

00072011

Isaig, kőig. 1903 /
Hereskedelmi útgazdaság
Munkács

